

**ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΜΕ
ΕΙΔΙΚΑ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

8518

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1948

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Α.Σ.Ο. & Ε.Ε.

8518

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Α.Σ.Ο. & Ε.Ε.

8518

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΑΧΙΛΛΕΟΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Δ.Σ.Ο. & Ε.Ε.

8518

Αριθ.

πατ. μ. πατ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1948

BIBLIOS
ΑΝΩΤΑΤΗΣ
ΛΑΡΗΣ
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΦΘΟΓΓΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι 24, τὰ ἕδια μὲ τὰ 24 γράμματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν ἐποφέροντο πάντα τὰ γράμματα ταῦτα ἀκριβῶς ὅπως τὰ προφέρομεν ἡμεῖς οἱ νέοι Ἑλληνες. Διὰ τοῦτο συμβαίνει, ὅστε πολλάκις δὲ ἔδιος φθόγγος τῆς νέας γλώσσης (π.χ. δὲ φθόγγος ι) φαίνεται παριστανόμενος εἰς διαφόρους λέξεις ἢ εἰς διαφόρους συλλαβᾶς τῆς Ἰδίας λέξεως μὲ διάφορα γράμματα (π.χ. καὶ μὲ τὸ η ἢ τὸ υ): ὁίς, μῆς, μιστήριον.

Σημεῖον. Τὸ ἀρχαιότατον Ἑλληνικὸν ἀλφάριθμον περιελάμβανεν ἐν ἀκόμη γράμμα, τὸ F, τὸ δόποιον διὰ μὲν τὸ σχῆμα του λέγεται δίγαμμα, διὰ δὲ τὴν προφοράν του βαῦ. Ἐποφέρετο περίπου τὸ διαφέρεται νῦν τὸ β ἢ διπλὸς τὸ ν εἰς λέξεις, δόποια π.χ. ἡ λέξις αὐδριον.

Εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, διπλὸς θά τιδωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, ὑπῆρχε καὶ εἰς Ἰδιαίτερος φθόγγος, τὸ j (γιώτ), τοῦ δόποιου δύμως δὲν παρεδόθη γράμμα (ἥτοι γραπτὸν σημείον).

Ἐποφέρετο δὲ τὸ j διπλὸς προφέρεται τῷρα τὸ γι εἰς τὴν λέξιν π.χ. Πατρίγιων ἢ διπλὸν εἰς τὰς λέξεις π.χ. παιδία, καθάριος.

α') Φωνήεντα.

§ 2. Ἀπὸ τὰ ἔπτα φωνήεντα α, ε, η, ι, ο, υ, ω

α) τὸ ε καὶ τὸ ο λέγονται βραχέα (ἥτοι σύντομα εἰς τὴν προφοράν).

β) τὸ η καὶ τὸ ω λέγονται μακρὰ (ἥτοι παρατεταμένα εἰς τὴν προφοράν), διότι ἀρχῆθεν τὸ μὲν η ἐποφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς παρατεταμένον ε (ἥτοι περίπου ὡς εε), τὸ δὲ ω ὡς παρατεταμένον ο (ἥτοι περίπου ὡς οο).

γ) τὸ α, ι, υ λέγονται δίχρονα, διότι ταῦτα ἀρχῆθεν εἰς ἄλλας μὲν συλλαβής ἐποφέροντο βραχέα, εἰς ἄλλας δὲ μακρός.

Σημείωσις. "Ινα δηλωθῇ, διτὶ τὸ δίχρονον φωνῆν μᾶς συλλαβῆς είναι βραχύ, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον —, ίνα δὲ δηλωθῇ διτὶ είναι μακρόν, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον —, ως π.χ. κιῆμα, κιῆσις, πῆχθις, —ῶρα, τεμή, θῆμας.

6') Σύμφωνα.

§ 3. Άπο τὰ 17 σύμφωνα :

- 1) ἐννέα, ἥτοι τὰ σύμφωνα κ, γ, χ — π, β, φ — τ, δ, θ, λέγονται ἄφωνα·
- 2) πέντε, ἥτοι τὰ σύμφωνα μ, ν — λ, ο — σ(ς), λέγονται ἡμίφωνα· καὶ
- 3) τρία, ἥτοι τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ, λέγονται διπλᾶ.

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἡμίφωνα συγκαταλέγονται προσέτι τὸ δίγαμμα (β καὶ τὸ γιώτ (j) (βλ. § 1, Σημ.).

§ 4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται :

- 1) κατὰ τὸ φωνητικὸν ὅργανον, μὲ τὸ ὅποιον κυρίως προφέρονται, εἰς τὰ ούρανικὰ κ, γ, χ, εἰς τὰ χειλικὰ π, β, φ καὶ εἰς τὰ ὀδοντικὰ τ, δ, θ.
- 2) κατὰ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς, ἡ ὅποια τὰ συνοδεύει κατὰ τὴν προφοράν των, εἰς τὰ ψιλὰ (ἥτοι λεπτὰ) κ, π, τ, εἰς τὰ μέσα γ, β, δ καὶ εἰς τὰ δασέα (ἥτοι παχέα) χ, φ, θ.

§ 5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ ἔνρινα μ, ν, εἰς τὰ ύγρὰ λ, ο καὶ εἰς τὸ συριστικὸν σ(ς).

Σημείωσις 1. "Ἐνρινον είναι καὶ τὸ γ, διταν εύρισκεται πρὸ τῶν οὐρανικῶν κ, γ, χ ἢ πρὸ τοῦ ξ: ἄγκυρα, ἄγγελον, ἄγχω, ἄγξω.

Σημείωσις 2. Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται διπλᾶ, διότι πλειστάκις προέρχονται ἀπὸ ἔνωσιν δύο συμφώνων, ἥτοι τὸ μὲν ξ ἀπὸ τὸ κ-τσ ἢ γ-τσ ἢ χ-τσ, τὸ δὲ ψ ἀπὸ τὸ π-τσ ἢ β-τσ ἢ φ-τσ καὶ τὸ ζ ἀπὸ τὸ σ-δ ἢ ἀπὸ σύμπλεγμα ἄλλων συμφώνων: κόραξ (κόρακς), Ἄραψ ("Ἄραβς), Θήβας (Θήβασδε), ζάπλουτος (διάπλουτος).

Πίναξ τῶν συμφώνων

	Οὐρανικὰ	Χειλικὰ	Οδοντικὰ
ἄφωνα	κ	π	τ
	γ	β	δ
	χ	φ	θ
ήμιφωνα	ένορινα	μ	ν
	ήγρα	λ	ρ
	συριστικὰ		σ(ζ)
διπλᾶ	ζ	ξ	ψ

γ') Διφθογγοί.

§ 6. Αἱ δίφθογγοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰναι ἔνδεκα, αἱ ἔξης : αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, φ, η, ω. Ἐκ τούτων αἱ ὁκτὼ αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου λέγονται κύριαι, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς φ, η, ω λέγονται καταχρηστικαί.

Σημείωσις 1. Ἡμεῖς τὴν δίφθογγον αἱ τὴν προφέρομεν ὅπως τὸ ε, τὰς δὲ διφθόγγους ει, οι, υι καὶ η ὅπως τὸ ι, τὴν δίφθογγον φ ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν α καὶ τὴν δίφθογγον ω ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν ω, τὰς δὲ διφθόγγους αυ, ευ, ηυ τὰς προφέρομεν πρὸ φωνήνετος μεν καὶ πρὸ τῶν συμφώνων β, γ, δ, ζ, λ, μ, ν καὶ φ ὡς αβ, εβ, ηβ, εις πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν ὡς αφ, εφ, ηφ. Ἀρχῆθεν ὅμως ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐκάστη δίφθογγος ἐπροφέρετο οὗτως, ὥστε διεκρίνοντο κατὰ τὴν προφορὰν οἱ δύο φθόγγοι, ἵτοι τὰ δύο φωνήνετα ἀπὸ τὰ δποῖα αὐτῇ ἀποτελεῖται πρόβλ. νῦν: Νεράϊδα, αὐγολέίμονο, ρέδδο.

Σημείωσις 2. Τὸ ι, τὸ ὅποιον ὑπάρχει εἰς τὰς καταχρηστικὰς δίφθογγους ὑπὸ τὸ α, η, ω, λέγεται ὑπογεγραμμένον ιώτα. Τοῦτο ὅμως, ὅταν αἱ δίφθογγοι αὗται γράφωνται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, γράφεται κανονικῶς οὐχὶ ὑποκάτω τῶν κεφαλαίων φωνήντων Α, Η, Ω, ἀλλὰ πρὸς τὰ δεξιά αὐτῶν (Αι, Ηι, Ωι) καὶ τότε λέγεται προσγεγραμμένον ιώτα: "Αιδης (πρόφ. ἄδης), ΤΗι (πρόφ. τῇ θεῷ).

§ 7. Αἱ δίφθογγοι γενικῶς εἰναι μακραί. Μόνον ἡ αι καὶ ἡ οι λαμβάνονται ὡς βραχεῖαι, ὅταν εἰδούσκωνται ἔντελῶς εἰς τὸ τέλος λέξεως ακτῆς, ἔκτὸς ὁμίατος εὐκτικῆς ἐγκλίσεως: μοῦσαι, πᾶλοι, βούλομαι παιδεῦσαι—μούσαις, πᾶλοις, παιδεῦσαι ἄν, οἶκοι.

δ') Συλλαβαί, συλλαβισμός.

§ 8. Συλλαβή λέγεται τεμάχιον λέξεως ἀποτελούμενον ἀπὸ Ἑν ἦ περισσότερα σύμφωνα μὲ Ἑν φωνῆν ἦ δίφθογγον : τε-τρά-δρα-χμον, στρα-τεύ-μα-τα.

Συλλαβὴ λέξεως δύναται νὰ ἀποτελῇται καὶ ἀπὸ Ἑν μόνον φωνῆν ἦ μίαν δίφθογγον : ἵ-α, οῖ-ει (=νομίζεις).

§ 9. 1) Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν της, μία λέξις, ἐὰν ἔχῃ μίαν μόνον συλλαβὴν, λέγεται μονοσύλλαβος (π.χ. μῆς), ἐὰν ἔχῃ δύο συλλαβάς, λέγεται δισύλλαβος (π.χ. οἴκος), ἐὰν ἔχῃ τρεῖς συλλαβάς, λέγεται τρισύλλαβος (π.χ. παιδίον) καὶ ἐὰν ἔχῃ περισσοτέρας τῶν τριῶν συλλαβῶν, λέγεται πολυσύλλαβος (π.χ. φιλάνθρωπος).

2) Ἡ τελευταία συλλαβὴ λέξεως, ἡ ὅποια ἔχει συλλαβὰς περισσοτέρας τῆς μιᾶς, λέγεται λήγουσα, ἡ πρὸ τῆς ληγούσης λέγεται παραλήγουσα καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης λέγεται προπαραλήγουσα, ἡ δὲ πρώτη συλλαβὴ αὐτῆς λέγεται ἀρχική.

§ 10. Ο χωρισμὸς λέξεως εἰς τὰς συλλαβὰς αὐτῆς λέγεται **συλλαβισμός**. Γίνεται δὲ δι συλλαβισμὸς εἰς τὰς λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατὰ τοὺς ἔξης κανόνας :

α) Ἐν σύμφωνον εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζεται μὲ τὸ ἐπόμενόν του φωνῆν (ἢ δίφθογγον) : λέ-γο-μεν, ἄ-πει-ροι.

β) Δύο σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζονται μὲ τὸ ἐπόμενόν των φωνῆν (ἢ δίφθογγον) ἐὰν δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἀρχικὰ λέξεως τῆς (ἀρχαίας) Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἄλλως χωρίζονται καὶ συλλαβίζεται τὸ μὲν πρῶτον μὲ τὸ προηγούμενον, τὸ δὲ δεύτερον μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆν (ἢ δίφθογγον): πέ-τρα (τρόπος), βά-θρον (θρόνος), ἐ-στω (σταυρός)· ἄλλα : βάλ-λω, ἔν-νέα, ἔλ-κω, ἄρ-μα, ἔν-τερον.

Σημεῖος. Καὶ τὰ συμπλέγματα γμ ἢ χμ, θμ, τν, φν, ἐπειδὴ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ συμπλέγματα κρ, τμ, θν, πν, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀρχίζουν λέξεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, συλλαβίζονται καὶ αὐτὰ μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆν: πρᾶ-γμα, ἄρα-χμὴ (κμητός), ἀοι-θμός (τμῆμα), φά-τη (θνητός), δά-φνη, (πνέω).

γ) Τρία σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων συλλαβί-

ζονται μετὰ τοῦ ἀκολουθου φωνήνετος, δταν καὶ τὰ τρία ταῦτα σύμφωνα ἢ τοὺλάχιστον τὰ δύο πρῶτα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως Ἑλληνικῆς : ἐ-στράτευσε (στρατός), ἐ-χθρός (χθές), βά-κτρον (κτῆμα), ἐ-σχνὸς (σχῆμα). Ἀλλως χωρίζονται, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆν, τὰ δὲ δύο ἄλλα μὲ τὸ ἔπόμενον : ἀρ-κτος, ἀν-δρες, Ἀμ-βρακία.

δ) Αἱ σύνθετοι λέξεις κατὰ τὸν συλλαβισμὸν χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά των μέρη, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὴν σύνθεσιν ἔχῃ συμβῆ ἔκθλιψις, δόπτε καὶ αἴται συλλαβίζονται ως ἀπλαῖ λέξεις : προσ-έχω, συν-άγω, νουν-εχής, Ἑλλήσ-ποντος· ἄλλα : πα-ρέχω, ὅ-πάγω, φί-λιππος, ἄ-γρυπνος, πρω-ταγωνιστής.

§ 11. Ποσότης συλλαβῶν. Ωρισμένη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται :

1) φύσει μακρά, ἐὰν ἔχῃ μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον : κοί-τη, κρού-ω·

2) θέσει μακρά, ἐὰν ἔχῃ μὲν βραχὺ φωνῆν, ἀλλὰ κατόπιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἐν διπλοῦν : ἀ-στός, ἄλ-λος, ἐ-χθρός, τό-ξον·

3) βραχεῖα, ἐὰν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν, κατόπιν δὲ αὐτοῦ ἄλλο φωνῆν ἢ ἐν μόνον ἀπλοῦν σύμφωνον ἢ τίποτε : ἀ-έρες, φύ-γε-τε.

ε') Πνεύματα καὶ τόνοι.

1. Τὰ πνεύματα.

§ 12. Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἡ δποία ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν ἢ ἀπὸ ο, σημειοῦται ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήνετος ἢ τοῦ ο σημείον πνεύματος ἢ πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλὴ ('), ἡτοι σημείον λεπτῆς πνοῆς, καὶ ἡ δασεῖα ('), ἡτοι σημείον παχείας πνοῆς : ἀρετή, ὅρα, ὁρδον.

Σημείου δπως νῦν τὸ σύμφωνον χ' π.χ. ἵππος (πρόφ. χίππος).

§ 13. Δασύνονται (ἡτοι λαμβάνονταν πνεῦμα τὴν δασεῖαν) κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ δποίαι ἀρχίζουν ἀπὸ ν ἢ ἀπὸ ο : ὅπνος, ὁγήτωρ.

Ἐκ τῶν λοιπῶν λέξεων, ἄλλαι μέν, αἱ πλεῖσται, ψιλοῦνται (ἡτοι λαμβάνονταν πνεῦμα τὴν ψιλήν), ἄλλαι δὲ δασύνονται.

2. Οἱ τόνοι.

§ 14. Πάσης λέξεως, ἡ ὅποια ἔχει δύο ἢ περισσοτέρας συλλαβάς, μία συλλαβὴ τὸν ἵζεται, ἥτοι προφέρεται ἴσχυρότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβὰς· αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ φωνήντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται ἐν σημεῖον, τὸ ὅποιον καλεῖται τόνος: κόρη, αἴπος, παίζομεν, ἀγαθὸς μαθῆτης.

Σημεῖον τόνου κανονικῶς σημειοῦται καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήντος ἢ τῆς διφθόγγου τῶν μονοσυλλάβων λέξεων: μήν, φᾶς, παῖς.

§ 15. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ἥτοι ἡ ὁξεῖα ('), ἡ βαρεῖα (") καὶ ἡ περισπωμένη (").

Σημεῖος τόνου δὲν παρέχει αἰσθητὴν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν φωνηγῶν ἢ τῶν διφθόγγων εἰς ήμας τοὺς νέους Ἑλληνας, διπλας οὐδὲ ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης αὐτῶν. Πρβλ. (δ) ἐλαιών — (τῶν) ἐλαιῶν, (τὸν) αῆπον — (τῶν) αῆπων.

3. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ.

§ 16. Ο τονισμὸς τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γίνεται κατὰ τοὺς ἔξης κανόνας :

1) Οὐδέποτε μία πολυσύλλαβος λέξις τονίζεται ὑπεράνω τῆς προπαραληγούσης: (ἄνθρωπος) φιλάνθρωπος, φιλανθρωπότατος.

2) Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται: (Ὦμηρος) Ὦμήρου, (διδάσκαλος) διδασκάλων.

3) Η προπαραλήγουσα καὶ πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη δεξύνεται: πείθομαι, λόγος, ἐλθέ.

4) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη δεξύνεται: μῆτρη, παύω.

5) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται: μῆτερ, πᾶν.

6) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὄνομάτων, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, δεξύνεται: ἡ τυμή, τὴν τυμήν, ὁ τυμῆ—οἱ θεοί, τοὺς θεούς, ὁ θεοί—ἡ ἐσθῆτης, δ ποιμήν, δ ἴμας.

7) Ἡ μακροκατάληκτος γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν ὀνομάτων ἐν γένει, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπᾶται: κριτοῦ, κριτῆ, κριτῶν, κριτᾶς—θεοῦ, θεῶν, θεοῖς.

8) Τῶν ὀνομάτων, ὅπου τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, ἐκεῖ τονί-

ζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, ἔκτὸς ἀν ἐμποδίῃ ή λήγουσα : γέρων, γέροντος, γέροντες· ἄλλα : γερόντων.

9) Ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχομένη λήγουσα μιᾶς λέξεως, δταν τονίζεται, περισπάται : (τιμάω) τιμῶ, (ἡχόος) ἡχοῦς. Ἐκτὸς ἐάν πρὸ τῆς συναιρέσεως ή δευτέρᾳ ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῆν ὠξύνετο : (ἔσταώς) ἔστως, (κλητικός—κλήτις) κλεῖς.

10) Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ ὡς πρὸς τὸν τονισμὸν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : χειρῶναξ, αὐλαξ (βλ. § 11, 2).

11) Κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος συνήθως ἀναβιβάζεται ὅσον τὸ δυνατὸν ἀνωτέρῳ τῆς ληγούσης, ἀλλ ὅχι καὶ ἀνωτέρῳ τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ : (καιρὸς) εὔκαιρος, (δός) ἀπόδος, (φρὴν) μεγαλόφρων, μεγαλόφρων.

12) Βαρεῖται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης μιᾶς λέξεως ἀντὶ τῆς δέξιας, δταν κατόπιν τῆς λέξεως ταύτης δὲν ὑπάρχῃ σημεῖον στίξεως : δ ἀγαθὸς ἀνήρ τιμᾶς τοὺς σοφοὺς ἄνδρας.

§ 17. Κατὰ τὸν τόνον αὐτῆς, μία λέξις λέγεται :

- 1) ὀξύτονος, ἐάν ἔχῃ δέξιαν ἐπὶ τῆς ληγούσης : ἀνήρ.
- 2) παροξύτονος, ἐάν ἔχῃ δέξιαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κώμη.
- 3) προπαροξύτονος, ἐάν ἔχῃ δέξιαν ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης : φιλότυμος.

4) περισπωμένη, ἐάν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης : τοῦ κριτοῦ, τιμῶ.

5) προπερισπωμένη, ἐάν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κῆπος.

6) βαρύτονος, ἐάν ἔχῃ βαρεῖαν ἀντὶ δέξιας ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ἐν γένει ἐάν τονίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης : χειμῶν βαρὺς ἐπῆλθε—πείθω, παιδεύω.

Σημεῖος. Θέσις τοῦ τόνου καὶ τοῦ πνεύματος. Ο τόνος ἡ τὸ πνεῦμα :

α) ἐπὶ τῶν ἀπλῶν φωνήντων καὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων σημειοῦται ὑπεράνω μὲν αὐτῶν, δταν ταῦτα γράφωνται μὲ μικρὰ γράμματα, ἐμπροσθεν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἄνω, δταν ταῦτα γράφωνται μὲ κεφαλαῖα : ἥψις· Ἡώς, Ὁράτιος τῇ θεῷ, φόδη· Ωιδεῖον (ή Ωδεῖον) (βλ. § 6 σημ. 2).

β) ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων σημειοῦται πάντοτε ὑπεράνω τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν φωνήντων, ἀπὸ τὰ δόποια αὗται ἀποτελοῦνται : Αἴγεις, αἰρετός, αὐλάκος· οὐρανός, σφαῖδας, τὰς σφαῖδας, Οιδίποις.

γ) δταν τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος συμπίπτουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, τότε

ἡ μὲν ὁξεῖα (ἢ βαρεῖα) σημειοῦται μετὰ τὸ πνεῦμα, ἡ δὲ περισπωμένη ὑπεράνθινο αὐτοῦ : "Αρτεμίς, "Ηρα, "Ομηρος, αὔρα, Αἴας—Εὖρος, αἰμα.

ς') "Ατονοι καὶ ἐγκλιτικαι λέξεις.

1. Πρόκλισις.

§ 18. Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις, ἦτοι οἱ τέσσαρες τύποι τοῦ ἀρθροῦ ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, τρεῖς προθέσεις, αἱ εἰς, ἐν, ἐξ ἢ ἐκ, καὶ τὰ τρία μόρια ώς, εἰ, οὖ, ἐπειδὴ πάντοτε προφέρονται λίαν στενῶς μὲ τὴν ἑκάστοτε ἐπομένην λέξιν, δὲν τονίζονται, καὶ δι' αὐτὸν λέγονται **ἄτονοι λέξεις** ἢ **προκλιτικαι**.

Σημείωση: Τὸ μόριον οὐ τονίζεται (μὲ δὲ ὁξεῖαν), ὅταν εὐθὺς μετ' αὐτὸν ὑπάρχῃ στέξις : ἐόδενον μέν, ἐξικρυσστο δ' οὐ, φῆσ ἢ οὐ; πῶς γὰρ οὐ;

2. Ἐγκλισις.

§ 19. Μερικαὶ μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι λέξεις προφέρονται πάντοτε λίαν στενῶς μὲ τὴν ἑκάστοτε προηγούμενην λέξιν καὶ διὰ τοῦτο διά τονος αὐτῶν κανονικῶς μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγούμενης λέξεως (ώς δὲ ὁξεῖα) ἢ δὲ λέξεις ἀποβάλλεται· ἀνθρωπός τις ταῦτα φησι τῷ πατρὶ μου.

Ἄι τοιαῦται λέξεις λέγονται **ἐγκλιτικαι λέξεις** ἢ ἀπλῶς **ἐγκλιτικά** (πρβλ. τῆς νέας γλώσσης π.χ. φώναξέ με, μίλησέ μου — διάφορος λέγε μας).

§ 20. Ἐγκλιτικαι λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθεις εἶναι :

1) οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μοῦ, μοί, μὲ — σοῦ, σοί, σὲ—οὖ, οἴ, ἔ·

2) οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς, τί, πλὴν τοῦ τύπου αὐτῆς ἀττα (=τινά).

3) οἱ τύποι τῆς δριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τῶν ὄγημάτων εἰμὶ (=εἰμαι) καὶ φημὶ (=λέγω), πλὴν τῶν τύπων αὐτῶν εἰ καὶ φῆσ-

4) τὰ ἐπιρρήματα πού, ποί, ποθὲν—πώς, πὴ ἢ πή, ποτέ·

5) τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, πέρ, πώ, νύν·

6) τὸ πρόσφυμα δὲ (δισχετόν πρός τὸν σύνδεσμον δέ) : τοιδες-δε, **Μέγαράδε** (=εἰς τὰ Μέγαρα).

§ 21. Τῶν ἐγκλιτικῶν διά τονος :

1) μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγούμενης λέξεως (ώς

δέεται), δταν ή προηγουμένη λέξις είναι προπαροξύτονος (*ἄνθρωπός τις, κήρυκές τινες*) ή προπερισπωμένη (*σφαῖρά τις, στρατιῶται τινες*) ή ἄτονος ή ἐγκλιτική (*εἴ τις φησί μοι ταῦτα*).

2) ἀποβάλλεται πάντων μὲν τῶν ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη (θεός τις, θεοί τινες—ὅρῳ σε, καλῷ τινα), μόνον δὲ τῶν μονοσυλλάβων ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος (γέρων τις, λέγει τι).

3) διατηρεῖται, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δισύλλαβον (φίλοι τινές, ὀλίγοι εἰσὶν) ἢ ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις ἔχῃ πάθει ἔκθλιψιν (πολλοὶ δὲ εἰσὶν ἀγαθοί) ἢ ὅταν προηγῆται τοῦ ἐγκλιτικοῦ στίξις ("Ομηρος, φασί, τυφλὸς ἦν").

Σημειώσουμε ότι οι παραπάνω αποδείξεις δεν είναι αποτέλεσμα μόνο της συγκαταθετικής της ιδέας για την αρχαία Ελληνική γλώσσα, αλλά και της συγκαταθετικής της ιδέας για την αρχαία Ελληνική λογοτεχνία.

ζ') "Άλλα σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ.

§ 22. Ἐκτὸς τῶν σημείων τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων, ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ χορισμοποιοῦνται προσέτι τὰ ἔξης σημεῖα :

1) ή ύποδιαστολή (,), Αὕτη γράφεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν δ, τι πρὸς διάκρισιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συνδέσμου δτι·

2) τὰ διαλυτικὰ (•). Ταῦτα γράφονται ὑπερόπλω τοῦ ι ἥ τοῦ υ, ὅταν ζητῆται νὰ δηλωθῇ, ὅτι τὸ ι ἥ τὸ υ δὲν ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον φωνῆν τῆς ίδιας λέξεως : *ἀϋπνία, τοῦ Γαῖον.*

Σημείωσις τῶν δύνανται νὰ παραλείπωνται, διτον δὲ χωρισμὸς τῶν δύο φωνηέντων ὑποσημαίνεται ἐκ τῆς θέσεως τῶν σημείων τῶν τόνων ἢ τῶν πνευμάτων: ἀντος, ἀντον, Γάιος.

3) ή ἀπόστροφος (‘), σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως (βλ. § 28).

4) ή κορωνίς ('), σημεῖον τῆς κράσεως (βλ. § 26).

5) τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, ἦτοι :

α) ή τελεία στιγμή (.). Διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπὸ ἄλληλων περίοδοι, ἦτοι μέρη τοῦ γραπτοῦ λόγου, τὰ δόποια περιέχουν ἐν ὅπωσδήποτε πλῆρες νόμημα.

β) ή μέση στιγμή ή ανω στιγμή ('). Διὰ ταύτης χωρίζονται

ἀπὸ ἄλλήλων κῶλα περιόδου, ἢτοι μέρη αὐτῆς, τὰ δύοια περιέχουν ἐν νόημα διπωσδήποτε αὐτοτελές·

γ) ἡ ύποδιαστολὴ ἢ τὸ κόμμα (.). Διὰ τούτου κανονικῶς χωρίζονται ἀπὸ ἄλλήλων αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις ἀπὸ τὰς κυρίας καὶ πᾶν ὄνομα αλητικῆς πτώσεως ἀπὸ τὰς ἄλλας λέξεις τῆς προτάσεως·

δ) τὸ ἔρωτηματικόν (>). Τοῦτο γράφεται κατόπιν λέξεως ἢ εἰς τὸ τέλος προτάσεως ἢ περιόδου, ἢ δοπία ἐκφέρεται ἔρωτηματικῶς·

ε) τὸ θαυμαστικὸν ἢ ἐπιφωνηματικόν (!). Τοῦτο γράφεται εἰς τὸ τέλος προτάσεως τινος ἢ περιόδου ἢ καὶ κατόπιν μιᾶς λέξεως ἢ ἀπλῆς φράσεως, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ταῦτα ἐκφράζουν τὸν θαυμασμὸν τοῦ λέγοντος, ἀναφώνησιν, ἔκπληξιν κττ.

ζ) τὰ ἀποσιωπητικά (...). Διὰ τούτων δηλοῦται ὅτι (ἀποσιωπᾶται, ἢτοι) παραλείπεται νὰ ἐκφρασθῇ μία λέξις ἢ φράσις ἐκ φύσου, ἐντροπῆς κττ.

ζ) ἡ παρένθεσις [()]. Ἐντὸς ταύτης περικλείεται μία λέξις ἢ φράσις δλόκληρος, ἢ δοπία παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν λέξεων τῆς προτάσεως ἢ τῆς περιόδου πρὸς ἐπεξήγησιν ἢ συμπλήρωσιν ἐν γένει τῶν λεγομένων·

η) τὰ εἰσαγωγικά (« »). Ἐντὸς τούτων περικλείονται λόγοι τινὸς ἀποδιδόμενοι αὐτολεξεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΦΘΟΓΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

§ 23. Σπανίως αἱ λέξεις διαμένουν ἀπαθεῖς καὶ ἀκέραιαι, ὅπως ἐπλάσθησαν ἔξ ἀρχῆς. Συνήθως συμβαίνουν εἰς αὐτὰς διάφορα πάθη τῶν φθόγγων (ἢτοι τῶν φωνήντων καὶ τῶν συμφώνων), ἀπὸ τὰ δοπία ἀποτελοῦνται· (πρβλ. νῦν : λέγει-λέει, κάθισε-κάτσε). Τὰ πάθη ταῦτα καλοῦνται φθογγικὰ πάθη, τὰ δὲ συνηθέστερα ἔξ αὐτῶν είναι τὰ ἐπόμενα.

α') Πάθη φωνηέντων καὶ διφθόγγων. Εύφωνικὰ σύμφωνα.

1. Συναίρεσις.

§ 24. Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις ἐντὸς μιᾶς λέξεως δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήντος καὶ διφθόγγου εἰς ἐν μα-

κρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον : (Ἄθηνά) Ἀθηνᾶ, (νόος) ποῦς, (ἀγαπᾷ) ἀγαπᾶ.

§ 25. Η συλλαβή, ἡ ὅποια προέρχεται ἐκ συναιρέσεως, κανονικῶς τονίζεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἐτονίζετο ἡ μία ἐκ τῶν δύο συλλαβῶν, αἱ ὅποιαι συνηρέθησαν : πιμῷμεν (τιμάομεν). ἀλλὰ : ἔθνη (ἔθνεα), γέλα (γέλαε). (Βλ. καὶ § 16, 9).

2. Κρᾶσις.

§ 26. Κρᾶσις λέγεται ἡ συναιρέσις τοῦ τελικοῦ φωνήντος ἢ διφθόγγου μιᾶς λέξεως μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον τῆς ἀμέσως ἐπομένης λέξεως καὶ ἡ οὕτω προκύπτουσα συγχώνευσις τῶν δύο λέξεων εἰς μίαν : (τὰ ἀλλα) τᾶλλα, (τὸ ὄνομα) τοῦνομα, (καὶ εἴτα) κάτα· (πρὸβλ. : θὰ ἀγαπῶ, θάγαπῶ—τὸ ἐλάχιστον, τοὐλάχιστον).

Τοπεράνω τοῦ φωνήντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἡ ὅποια προκύπτει ἐκ τῆς κράσεως, γράφεται ἡ κορωνίς (βλ. § 22, 4). "Οταν ὅμως ἡ πρώτη ἀπὸ τὰς πασχούσας κρᾶσιν λέξεις εἶναι κάποιος ἐκ τῶν δασυνομένων τύπων τοῦ ἀρθρού (δ, ἥ, οῖ, αἱ) ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἥ, ὁ,), τότε δὲν σημειοῦται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα : (ὁ ἀνὴρ) ἀνήρ, (ἡ ἀν) ἄν,

§ 27. Κρᾶσιν μὲ ἀλλας λέξεις συνήθως πάσχουν :

1) τύποι τοῦ ἀρθρού ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἥ, ὁ), οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς φωνῆν ἢ δίφθογγον, καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ω̄ : (ὁ ἀνθρωπος) ἀνθρωπος, (τοῦ ἀνδρὸς) τάνδρος, (τὸ ἴματιον) θοἰμάτιον, (τὰ αὐτὰ) ταῦτα,—(ἄ ἐγώ) ἀγώ, (ὁ ἐφόρει) οὐφόρει, (οὗ ἔνεκα) οὐνεκα—(δ ἀγαθὲ) ὀγαθέ.

2) ἡ λέξις ἐγώ μὲ τὴν λέξιν οἰδα (=γνωρίζω) καὶ μὲ τὴν λέξιν οἶμαι (=νομίζω) : ἐγῆδα, ἐγῆμαι.

3) ὁ σύνδεσμος καὶ καὶ ἡ πρόθεσις πρό : (καὶ ἐγώ) κάγώ, (καὶ ὅπως) χάπως, (πρὸ ἔργου) προϊόγου.

4) ὁ σύνδεσμος μέντοι μὲ τὸ μόριον ἄν : μεντᾶν.

Σημείωσις 1. Μετὰ τὴν κρᾶσιν ὁ τόνος τῆς πρώτης ἐκ τῶν δύο συγχωνευομένων λέξεων ἀποβάλλεται. "Υπάρχει δὲ οἱ εἰς τὸν φθόγγον, ὁ ὅποιος προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως, ἐὰν τοῦτο ὑπάρχῃ εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῶν συναιρούμενων συλλαβῶν : κάτα (καὶ εἴτα), ἐγῆδα (=ἐγώ οἰδα). ἀλλὰ : κάπειτα (καὶ ἔπειτα).

Σημείωσις 2. Τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας ἔτερος κατὰ τὴν κρᾶσιν αὐ-

τῆς μὲ τὸ προηγούμενον ἀρθρον λαμβάνεται ὁ (ἀρχαιότερος) τύπος ἄτερος : (τοῦ ἀτέρου) θάτιέρον, (τὸ ἀτέρον) θάτιέρον.

3. Ἐκ δλψις.

§ 28. Ὅταν μία λέξις λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆεν, πλὴν τοῦ ν, ἥ δὲ ἀμέσως ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ὠσαύτως ἀπὸ φωνῆεν ἥ δίφθογγον, συμβάνει συνήθως ἔκθλιψις, ἡτοι ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆεν τῆς προηγούμενης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος (ἢ διφθόγγου) τῆς ἀμέσως ἐπομένης : (ἄλλὰ ἐγὼ) ἀλλ' ἐγώ, (οὗτε εἴδον) οὕτ' εἰδον, (ἐπὶ αὐτὸν) ἐπ' αὐτόν, (ἀπὸ ἔκεινον) ἀπ' ἔκεινον.

Ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἔκθλιβέντος φωνήεντος σημειοῦται ἡ ἀπόστροφος (§ 22, 3), οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν ἡ ἔκθλιψις συμβαίνῃ κατὰ τὴν σύνθεσιν λέξεων : (παρὰ ἐμοῦ) παρ' ἐμοῦ, (παρὰ ἔχω) παρέχω.

§ 29. Ἐὰν τὸ ἔκθλιβὲν φωνῆεν ἐτονίζετο, ὁ τόνος αὐτοῦ μετὰ τὴν ἔκθλιψιν :

1) ἐὰν μὲν ἡ ἔκθλιβομένη λέξις εἶναι ἀκλιτος, συναποβάλλεται : (ἐπὶ αὐτοῦ) ἐπ' αὐτοῦ·

2) ἐὰν δὲ ἡ ἔκθλιβομένη λέξις εἶναι κλιτὴ ἥ τὸ ἀριθμητικὸν ἐπτά, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν αὐτῆς : (δεινὰ ἔπαθον) δεῖν' ἔπαθον, (ἐπὶ τὸ ἡσαν) ἐπτ' ἡσαν.

§ 30. Ἐὰν μετὰ τὴν ἔκθλιψιν μένη εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ἀφωνῶν ψιλὸν ἥ δύο ἐτερόφωνα ἀφωνα ψιλά, ἥ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ ψιλὸν ἥ τὰ ψιλὰ ἀφωνα τρέπονται εἰς δασέα : (ἕπτὸ τὸ μῆν) ὑφ' ἡμῶν, (κατὰ ἑαυτὸν) καθ' ἑαυτόν, (νύκτα ὅλην) νύχθ' ὅλην, (ἐπτὰ τὸ μέραι) ἔφθημερος· ἄλλα : (σάκκος, ὑφάντης) σακχυφάντης.

Σημεῖος τοῦ ν δὲν ἔκθλιβεται προσέτι :

α) τὸ τελικὸν α καὶ ο μονοσυλλάβων λέξεων, οἷον τὰ, τό, πρὸ κτλ.

β) τὸ τελικὸν ι τῶν προθέσεων ἄχρι, μέχρι, περί, τῶν ἀντωνυμικῶν τύπων τι, τὶ καὶ δ, τι καὶ τοῦ εἰδικοῦ συγδέσμου δτι.

4. Προσθετά ἡ εὐφωνικά σύμφωνα.

§ 31. Μερικαὶ λέξεις, αἱ ὅποιαι λήγουν εἰς φωνῆεν, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη μετ' αὐτὰς λέξις ἀρχίζῃ ὠσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, προσλαμβάνουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἐν ἐκ τῶν συμφώνων ν ἥ σ ἥ κ, τὰ ὅποια τότε καλοῦνται προσθετά ἡ εὐφωνικά σύμφωνα.

1) Τὸ εὐφωνικὸν ν προσλαμβάνουν :

Αχιλλέως Α. Τζαστζάνου

α) οἱ τύποι ὀνομάτων, ὄνται τῶν καὶ ἐπιφρημάτων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -σι, καὶ δὲ ὄνται τοῦ ποσάτης ἐστί: ἀνδρόσιν ἀγαθοῖς· εἴκοσιν ἄνδρες· λέγουσιν ἡμῖν παντάπασιν ἀνόμοιός ἐστιν ἐκείνων.

β) οἱ τύποι τοῦ γ' ἑνικοῦ προσώπου τῶν ὄντων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς ε: εἰπεν ἡμῖν.

2) Τὸ προσθετὸν ἡ εὐφωνικὸν σ προσλαμβάνει τὸ ἐπίφρημα οὗτον: (οὗτον λέγουσιν) οὐτας ἔλεγον.

Σημεῖος. Τὸ προσθετὸν ν καὶ τὸ προσθετὸν σ δύναται νὰ ὑπάρχῃ καὶ πρὸ συμφώνου.

3) Τὸ εὐφωνικὸν κ προσλαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ: (οὐ λέγω) οὐκ ἔλεγον.

"Οταν δύμως ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ εὐφωνικὸν κ τρέπεται εἰς χ: (οὐκ ἔχομαι) οὐχ ἐπομαι. (Προβλ. § 30).

Σημεῖος. Κατὰ τὸ οὐκέτι (=οὐκ ἔτι) ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις μηκέτι (=μὴ ἔτι). Χωρὶς δὲ τὸ εὐφωνικὸν κ λέγεται οὐ καὶ πρὸ φωνήνετος, δταν μετὰ τὸ οὐ ὑπάρχῃ στέξις: ἐξικνοῦντο γὰρ οὐ, οὐδὲ ἔβλαπτον οὐδὲν (§ 18, Σημ.).

5. Πάθη φωνηέντων.

§ 32. Ἐν φωνῇν ἐντὸς τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἡ διαφόρων λέξεων, συγγενῶν ἐτυμολογικῶν, πολλάκις

1) πάσχει συγκοπήν, ἥτοι ἀποβάλλεται: πατέρα - πατρὸς (πατεός), σκόρδον (σκόρδον), γίγνομαι (γιγένομαι), ἔ - σχον (ἔ - σεχ - ον) (Προβλ. νῦν: σιτάρι - στάρι).

2) πάσχει μετάθεσιν, ἥτοι ἀλλάσσει θέσιν ἐντὸς τῆς λέξεως: Μυτιλήνη - Μιτιλήνη, Δανούβιος - Δούναβις. (Προβλ. νῦν: ὄνειρο - εἴνορο, ὑλακιῶ - ὑλαχτῶ - ἀλυχτῶ).

3) πάσχει ἀφομοίωσιν, ἥτοι γίνεται ὅμοιον μὲ τὸ φωνῇν τῆς ἀμέσως ἐπομένης ἢ τῆς ἀμέσως προηγουμένης συλλαβῆς τῆς λέξεως: ἀτερος - ἐτερος, μολάχη - μαλάχη, ὅβελος - ὅβολος (Προβλ. νῦν: τέσσαρατέσσερα).

4) πάσχει ἀντιμεταχώρησιν, ἥτοι ἐναλλάσσει τὸν χρόνον του μὲ τὸν χρόνον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου φωνήνετος καὶ γίνεται αὐτὸς μὲν ἀπὸ μακροῦ βραχὺ, τὸ δὲ ἀμέσως μετ' αὐτὸς ἐπόμενον φωνῇν ἀπὸ βραχέος μακρόν: (νᾶρς, νηὸς) νεώς, (βασιλῆος) βασιλέως, (βασιλῆα) βασιλέα, (ἥοικεν) ἔφκειν.

5) μεταβάλλεται ποιοτικῶς, ἦτοι τρέπεται εἰς ἄλλο φωνῆν τοῦ αὐτοῦ χρόνου: νέμω-νομή, ὁργηγνυμ-ὅργυμή. Ὄμοίως: ἀμείβω-ἀμοιβή, λείπω-λέλοιπα.

6) μεταβάλλεται ποσοτικῶς, ἦτοι ἀπὸ βραχέος γίνεται μακρὸν (ἐκτείνεται) ή ἀπὸ μακροῦ γίνεται βραχὺ (συστέλλεται): ποιέω-ποιητής, ἵστημι-ἵσταμεν, χιώτι-χιόνος.

Συστολὴν εἰς ἀπλοῦν βραχὺ φωνῆν πάσχουν καὶ δίφθογγοι: φεύγω-ἔφυγον, λείπω-ἔλεπον.

Ἡ ἔκτασις βραχέος φωνῆντος εἰς μακρὸν φωνῆν τῇ δίφθογγον μετὰ τὴν ἀποβολὴν συμφώνου ἢ συμφώνων, κατόπιν αὐτοῦ εὑρισκομένων, καλεῖται ἀντέκτασις ἢ ἀναπληρωματικὴ ἔκτασις: (μέλλαν-) μέλας, (Ἓν-ς) εἰς, (δόδοντ-ς) δόδοντς, (τιθέντ-ς) τιθείς, (φθέρ-ϳω, φθέρρω) φθείρω.

Σημεῖος εἰς τὸ σις. Εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸν θέμα, ἐκ τοῦ δποίου γίνονται πολλαὶ συγγενεῖς λέξεις, δύνανται νά παρουσιάζωνται πολλαὶ διμοῦ παθήσεις τοῦ φωνῆντος τοῦ. Θέματος π.χ. φεύγω, φρενός, φρονῶ, ἀφρων—λείπω, λοιπός, ἔλεπον—φέρω, φόρος, φώφη, δίφρε-ο; (Μετάπτωσις).

6) Πάθη συμφώνων.

1. Ἀποβολαὶ συμφώνων.

§ 33. 1) Ἔκ τῶν συμφώνων (ληχτικά, ἦτοι) τελικὰ λέξεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης είναι μόνον τὸ ν, τὸ ρ, τὸ σ, ἔ (=κς) καὶ τὸ ψ (=πς). (Βλ. § 5, Σημ. 2): Ἔλλην, ὁρτωρ, θεός, κόραξ, Ἀραγ. Πᾶν ἄλλο σύμφωνον, δταν εὑρεθῆ εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως, ἀποβάλλεται: (τοῦ γέροντ-ος) ὁ γέρον (ἀντὶ ὁ γέροντ), (τοῦ γάλακτ-ος) τὸ γάλα (ἀντὶ τὸ γάλακτ).

Σημεῖος εἰς τὸ σις. Ἡ πρόθεσις ἐκ καὶ τὸ μόριον οὐκ (ἢ οὐχ) προφέρονται μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένην λέξιν ὡς μία λέξις καὶ ἐπομένως εἰς αὐτὰ τὸ κ (ἢ τὸ χ) δὲν εἶναι κυρίως τελικόν. (Προβλ. § 31, 3).

2) Τὸ σ, εὑρισκόμενον μεταξὺ δύο συμφώνων, ἀποβάλλεται (γέγραψ-σ-θε) γέγραψθε, (ἐσπάρ-σ-θαι) ἐσπάρθαι.

Σημεῖος εἰς τὸ σις. Οὖτως ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἔξ (=ἐκς) προηλθε κατόπιν δὲ τέτερος τύπος αὐτῆς ἐκ πρὸ συμφώνου: (ἐξ Κορίνθου, ἦτοι ἐκ Κορίνθου) ἐκ Κορίνθου.

3) Τὸ σ, τὸ ρ καὶ τὸ Φ (§ 1, Σημ.) εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους,

ὅταν εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως πρὸ φωνήντος ἢ ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἀπεβλήθησαν. Ἀπὸ τὸ σ καὶ τὸ ἥ κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν προέκυψε κανονικῶς δασὺ πνεῦμα (§ 12, Σημ.).
π.χ. (σέρπω) ἔρω, (σέπομαι) ἔπομαι, (σίστημι) ἴστημι, (σέχω, ἔχω) ἔχω, (jῆπαρ) ἥπαρ, (Φοῖνος) οἰνος—(λέγοι-σο) λέγοι-ο, (τέλεσ-ος, τέλεσ-ος) τέλος (πρβλ. τελεσ-φόρος)—(τιμά-յω) τιμάω-ῶ, (καλέ-յω) καλέω-ῶ—(πνεύ-ω, πνέFω) πνέω (πρβλ. πνεῦ-μα).

Σ η μ ε ἵ ω σ ι ζ. Τύποι ώς οἱ κρέασι, γένεσι, ἑτέλεσα κ.τ.δ. προῆλθον ἀπὸ τὸν ἀρχικοὺς τύπους κρέασ-σι, γένεσ-σι, ἑτέλεσ-σα δι' ἀπλοποιήσεως τοῦ (διπλοῦ) σε εἰς ἓν σ.

4) Ὁδοντικὸν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται : (τάπητ-ς) τάπης, (ἐπίεδ-σα) ἐπίεσα. Οὕτω καὶ (ἐκ τοῦ νύκτ-ς) νύξ, κ.ἄ.τ.

5) Ὁδοντικὸν μὲν πρὸ αὐτοῦ (ἵπτοι ντ, νδ, νθ), εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται, ἀλλὰ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήντος (ίμα'ντ-σι) ίμᾶσι, (όδόντ-ς) ὁδούσι, (λυθέντ-ς) λυθεῖσι, (σπένδ-ω, σπένδ-σω) σπείσω, (πάσχω, πένθ-σομαι) πείσομαι (=θὰ πάθω). (Βλ. § 32, 6).

6) Τὸ ν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ κανονικῶς ἀποβάλλεται ἢ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήντος (συνήθως εἰς τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικὴν τῶν ὀνομάτων) ἢ χωρὶς ἀντέκτασιν (συνήθως εἰς τὴν δοτικὴν πληθυντικὴν τῶν ὀνομάτων) : (τάλᾰν-ς) τάλας, (κτὲν-ς) κτείς· ἀλλὰ (κτεν-σὶ) κτεσί, (γείτον-σι) γείτοσι. (Βλ. καὶ τὸ προηγούμενον).

Σ η μ ε ἵ ω σ ι ζ. Τῆς προθέσεως ἐν τὸ ν εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις διατηρεῖται πρὸ τοῦ σ καθὼς καὶ πρὸ τοῦ ζ ἢ τοῦ ρ: ἐνσημαίνω, ἐνσκήπτω, ἐνζένγνυμι, ἐνράπτω, ἐνρωτος (ἀλλὰ καὶ ἔρρινος).

Τῆς δὲ προθέσεως σὺν τὸ ν εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις, ἐάν μὲν ἀκολουθῇ ἀπλοῦν σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό : (σύν-σιτος) σύσ-σιτος ἐάν δὲ ἀκολουθῇ ζ ἢ σ μὲ δῆλο σύμφωνον μαζὶ, ἀποβάλλεται : (σύν-ζυγος) σύζυγος, (συνσκευάζω) συ-σκευάζω, (συν-στρέφω) συ-στρέφω.

7) Πᾶν σύμφωνον ἐν γένει, ὅταν ὑπάρχῃ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβῆς μιᾶς λέξεως, δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως. Οὕτω προῆλθε τὸ γίνομαι ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γίγνομαι, ἀγήοχα (πρκμ. τοῦ ἄγω) ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ἀγήγοχα. (Πρβλ. πενήντα ἐκ τοῦ πεντήν-τα, ἐκ τοῦ πεντήκοντα).

Καὶ ὀλόκληρος συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως, δύταν ἢ ἀμέσως ἐπομένη συλλαβὴ τῆς λέξεως ἀρχίζει

ἀπὸ τὸ ἕδιον ἦ ἀπὸ ὅμοιον κάπως σύμφωνον : ἀμφορεὺς ἐκ τοῦ ἀμφι-
φορεύς), σκίμπους; (ἐκ τοῦ σκιμπό-πους), Πρβλ. νῦν : ἀποφοιτήριον
ἄντι ἀποφοιτηρίον).

2. Ἀνάπτυξις συμφώνων.

§ 34. 1) Τὸ ἀρκτικὸν ρ διπλασιάζεται :

α) εἰς τὰ δήματα, τὰ ὄποια ἀρχίζουν ἀπὸ ρ, ὅταν ταῦτα λαμ-
βάνουν αὐξῆσιν ἢ ἀναδιπλασιασμὸν ε : δέω-ἔρρεον, δίπτω-ἔρριπτον-
ἔρριφα.

β) εἰς πᾶσαν λέξιν, ἢ ὄποια ἀρχίζει ἀπὸ ρ, ὅταν ἐν συνθέσει
αὐτῆς εὑρεθῇ πρὸ τοῦ ρ βραχὺ φωνῆν : δητὸς-ἄρρητος-ἀπάρρητος,
δωστὸς-ἄρρωστος· ἀλλά : εὔρωστος, εὔρυθμος.

2) Μεταξὺ ἐνρίνου καὶ ὑγροῦ (§ 5) ἀνεπτύχθη εἰς μερικὰς λέξεις
εἰς βιηθητικὸς φθόγγος, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς προφορᾶς. Οὕτω με-
ταξὺ τοῦ μ καὶ τοῦ ρ ἢ τοῦ μ καὶ τοῦ λ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος β :
μεσημ-β-ρία (ἐκ τοῦ μεσημ-ρία, ἐκ τοῦ μεσημερία), μέμ-β-λωκα (ἐκ
τοῦ μέ-μλωκα· πρβλ. μολ-ῶν λαβέ). Ὁμοίως μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ
ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος δ : ὁ ἀνήρ, τοῦ ἀν-δ-ρὸς (ἐκ τοῦ ἀν-ρός, ἐκ τοῦ
ἀνερός). (Βλ. § 32, 1).

3. Μετάθεσις συμφώνων.

§ 35. Τὸ ἡμίφωνον j, εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως
εὑρισκόμενον, κατόπιν τῶν συλλαβῶν αν, αρ, ορ, ορ ἔπαθεν ἐπένθεσιν,
ἥτοι μετετέθη πρὸ τοῦ ν ἢ ρ καὶ ἥνωθη ἔπειτα μὲ τὸ α ἢ ο εἰς
δίφθογγον αι ἢ οι : (ὑφάν-jω) ὑφαίνω, (τάλαν-jα) τάλαιρα, (χαρ-ά,
χάρ-jω) χαίρω, (μόρ-α, μόρ-jα) μοῖρα. (Πρβλ. χαμαῖλ-χαῖμαλί).

4. Ἐνώσεις ἢ συγχωνεύσεις συμφώνων.

§ 36. 1) Οὐρανικὸν (κ, γ, χ) εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ
αὐτὸ εἰς ξ : (φύλακ-ς) φύλαξ, (λέγ-ω, ἔλεγ-σα) ἔλεξα, (δύνχ-ς) δύνξ.

2) Χειλικὸν (π, β, φ) εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ
εἰς ψ : (τρέπ-ω, τρέπ-σω) τρέψω, (Ἄραβ-ς) Ἄραψ, (γράφ-ω, γράφ-σω)
γράψω. (Βλ. καὶ § 5, Σημ. 2).

3) Τὸ σ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὑρισκόμενον,
κατόπιν ἐνρίνου (μ, ν) ἢ ὑγροῦ (λ, ρ) ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς
αὐτό, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποίησις τῶν (δύο) ἐνρίνων (μμ, νν) ἢ

νῦγῶν (λλ, ρρ) εἰς ἐν ἔνοινον (μ, ν) ἢ ὑγρὸν (λ, ρ) καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγούμενου βραχέος φωνήνετος, ἥτοι τοῦ ἄ εἰς η (ἢ ἄ), τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ἵ η ὕ εἰς ἵ η ὕ : (νέμω, ἔνεμ-σα, ἔνεμ-μα) ἔνειμα, (φαίνω, ἔφαν-σα, ἔφαν-να), ἔφηνα, (ἀγγέλλω, ἤγγελ-σα, ἤγγελ-λα) ἤγγειλα, (φύρω, ἔφυρ-σα, ἔφυρ-ρα) ἔφῆ-ρα.

Σ η μ ε ί ω σ ι ζ. Εἰς μερικὰς λέξεις δὲν ἀφωμοιάθη τὸ σ μὲ τὸ προηγούμενον ὑγρὸν (λ, ρ) ἢ μετὰ τὴν ἀφωμοίωσιν διετηρήθησαν τὰ δύο ὑγρά : ἄλσος, Ἔρση, χέρσος, (θάρσος) θάρρος, (χερσόνησος) κερδόνησος.

4) Τὸ ἡμίφωνον **յ** εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐντὸς λέξεως

α) εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ λ ἀφωμοιάθη πρὸς αὐτό : (ἄγγελ-ος, ἄγγέλ-ιω) ἄγγέλλω, (ἔβαλ-ον, βάλ-ιω) βάλλω.

β) εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ **ν** ἢ τοῦ **ρ**, ὅταν δὲν ὑπῆρχε πρὸς αὐτῶν **α** ἢ **ο**, ἀφωμοιάθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτά, ἐπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποίησις τῶν (δύο) **νν** ἢ **ρρ** εἰς ἐν **ν** ἢ **ρ** καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγούμενου **ε** εἰς **ει** καὶ τοῦ ἵ η ὕ εἰς ἵ η ὕ : (τέν-ιω,, τέν-νω) τείνω, (κλί'ν-ιω, κλί'ν-νω) κλῖ'-νω, (ἀμύν-γω, ἀμύν-νω) ἀμῆνω, (σπέρ-ιω, σπέρ-ρω) σπείρω, (οἰκτί'ρ-ιω, οἰκτί'ρ-ρω), οἰκτί'-ρω, (φυ'ρ-ιω, φυ'ρ-ρω) φῦ'ρω.

γ) εὐρισκόμενον κατόπιν τῶν οὐρανικῶν (**χ**, **γ**, **χ**) καί, σπανιώτερον, κατόπιν τῶν ὁδοντικῶν **τ** καὶ **θ**, συνεχωνεύθη μὲ αὐτὰ εἰς **σσ** ἢ **ττ** : (φυλάκ-ιω) φυλάσσω ἢ φυλάττω, (τάγ-ιω) τάσσω ἢ τάττω, (ταράχ-ιω) ταράσσω ἢ ταράττω—(χαρίετ-ja) χαρίεσσα, (πλάτ-ιω ἢ πλάθ-ιω) πλάσσω.

Σ η μ ε ί ω σ ι ζ. Εἰς μερικὰς λέξεις τὸ **յ** μὲ τὸ πρὸς αὐτοῦ γ συνεχωνεύθη εἰς **ζ** : (οἰμωγ-ή, οἰμώγ-ιω) οἰμάζω.

δ) εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ ὁδοντικοῦ **δ** συνεχωνεύθη μὲ αὐτὸν εἰς **ζζ** : (παίδ-ιω) παίζω, (ἐρίδ-ιω) ἐρίζω.

ε) εὐρισκόμενον κατόπιν ὁδοντικοῦ μὲ **ν** πρὸς αὐτοῦ (ἥτοι κατόπιν τοῦ **ντ** ἢ **νδ** ἢ **νθ**) συνεχωνεύθη πρῶτον μὲ τὸ ὁδοντικὸν εἰς **σ** καὶ ἐπειτα ἔγινεν ἀποβολὴ τοῦ **ν**, μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγούμενου βραχέος φωνήνετος : (πάντ-ja, πᾶν-ν-σα) πᾶσσα, (λυθέντ-ja, λυθέν-σα) λυθεῖσα (ἐκόντ-ja, ἐκόν-σα) ἐκοῦσα. (Πρβλ. § 33, 5).

5. Τροπαὶ συμφώνων.

§ 37. Ἐντὸς μιᾶς λέξεως

1) οὐρανικὸν ἢ χειλικὸν εὐρισκόμενον πρὸς ὁδοντικοῦ, ἐὰν εἴναι

. ἔτερόπονουν (σ υ μ π ν ε υ μ α τ ἵ ζ ε τ α i, ἥ τοι) γίνεται ὁμόπονουν μὲ τὸ ἔπομενον ὁδοντικὸν (§ 4, 2) : *ταγ-δσ* (ταγ-τός), *τακ-τὸς* (ἔταγ-θην) *ἔταχ-θην*, *κρύφ-α* (κρυφ-τός) *κρυπ-τός*, (κρύψ-θην) *κρύβ-θην*. Οὗτο καὶ *ἔπ-τὰ* (ἀλλά : *ἔβ-θομος*), *Φν-τώ* (ἀλλά : *δγ-δοος*).

Τὰ δυνατὰ δηλαδὴ συμπλέγματα οὐρανικῶν ἢ χειλικῶν τὰ ~~ἔποντα~~ τικὰ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι κτ, γδ, χθ—πτ, βδ, φθ.

Σ η μ ε ἴ ω σ i σ. Τῆς προθέσεως ἐκ τὸ κ δὲν συμπνευματίζεται : ἐκδέρω, ἐκθέω, ἐκφέρω, ἐκχέω κτλ.

2) οὐρανικὸν κ ἢ χ εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ μ γίνεται γ : διώκ-ω (διωκ-μὸς) διωγ-μός, βρέχ-ομαι (βεβρεχ-μένος) βεβρεγμένος.

Σ η μ ε ἴ ω σ i σ. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα καὶ χμ : ἀκμή, αἴχμη.

3) χειλικὸν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ μ (ἀ φ ο μ ο i ο ϖ τ α i μὲ αὐτό, ἥ τοι) γίνεται καὶ αὐτὸ μ : *κόπ-ος* (κόπ-μα) *κόμ-μα*, *τρίβ-ω* (τριβ-μα) *τρῖμμα*, *γράφ-ω* (γράφ-μα) *γράμ-μα*.

4) ὁδοντικὸν εὐρισκόμενον πρὸ ὁδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς σ : *ψεύδ-ομαι* (ἐψεύδ-θην) *ἔψεύσ-θην*, *ἄδ-ω* (ἄδ-μα), *ἄσ-μα*, *πιθ-ανὸς* (πιθ-τὸς) *πισ-τός*.

Σ η μ ε ἴ ω σ i σ. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηρεῖται τὸ ὁδοντικὸν πρὸ ἄλλου ὁδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ μ : *Αιθίς*, *Πιτθέύς*, *Κάδμος*, *πιθμήν*, *ἀτμός*. Όμοιώς διατηρεῖται τὸ πτ, τὸ ὁποῖον προηλθεν ἀπὸ κj ἢ γj (Bλ. κατωτέρω).

5) τὸ τ τῆς συλλαβῆς τι εὐρισκόμενον κατόπιν φωνήνετος ἢ τοῦ ν εἰς πολλὰς λέξεις ἔχει τραπῆ εἰς σ : *πλοῦτ-ος* (πλούτ-ιος) *πλούσ-ιος*, *ἀθάνατ-ος* (ἀθανατ-ία) *ἀθαρασ-ία*, *ἐκόντ-ες* (ἐκόντ-ιος, *ἐκόνσ-ιος*) *ἐκούσ-ιος* (Bλ. § 32, 6 καὶ § 33, 5). Ἀλλά : *αἴτια*, *σκότιος*, *ἐναντίος* κτλ.

6) τὸ ἔνρινον ν εὐρισκόμενον

α) πρὸ οὐρανικοῦ ἢ πρὸ τοῦ ξ τρέπεται εἰς ἔνρινον γ : (ἐν-κύπτω) *ἐγκύπτω*, (συν-γράφω) *συγγράφω*, (συν-χέω) *συγχέω*, (ἐν-ξύω) *ἐγξύω*.

β) πρὸ χειλικοῦ ἢ πρὸ τοῦ ψ τρέπεται εἰς μ : (ἐν-πνέω) *ἐμπνέω*, (συν-βάλλω) *συμβάλλω*, (ἐν-φύομαι) *ἐμφύομαι*, (ἐν-ψυχος) *ἐμψυχος*.

γ) πρὸ τοῦ μ ἢ πρὸ τῶν ὑγρῶν λ, ρ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά : (ἐν-μένω) *ἐμμένω*, (συν-λέγω) *συλλέγω*, (συν-θάπτω) *συρράπτω*.

Σ η μ ε ἴ ω σ i σ. Εἰς τὸν παθητικὸν παρακείμενον μερικῶν ἐνρινολήκτων ἡγημάτων καὶ εἰς λέξεις συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς μὲ αὐτόν, ἀπὸ τὸ

σύμπλεγμα νυ προέρχεται σμ ἀντὶ τοῦ μμ : μιαίνομαι (μεμίαν-μαι) μεμίασμα, μιασμα, ὄφαίνομαι (ὄφαν-μαι) ὄφασμα - ὄφασμα.

7) δταν συμβῇ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τῆς λέξεως νὰ ἀρχίζουν ἀπὸ ἄφωνον δασύ, τότε γίνεται ἀνομοίωσις, ἵτοι τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασὺ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλὸν (§ 5, 2) : χορεύω-κεχόρευκα (ἐκ τοῦ χε-χόρευκα), φύω-πέφυκα (ἐκ τοῦ φέ-φυκα), θύω-τέθυκα (ἐκ τοῦ θέ-θυκα), ἐτέθην (ἐκ τοῦ ἐθέ-θην), θρέμμα (ἐκ τοῦ θρέψ-μα). ἀλλά : τρέφω (ἐκ τοῦ θρέψ-ω), καὶ τροφὴ (ἐκ τοῦ θροφ-ή), η θρίξ, ταῖς θριξῖς ἀλλὰ τριχ-ός, τρίχες κτλ.

Σημείωση. Πολλάκις παραμένει τὸ δασὺ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως συμφώνως πρὸς ἀλλούς συγγενεῖς τύπους αὐτῆς : ὡρθῶθην (ὅπως ὁρθώσω, ὁρθωσα κτλ.), ἐθέλιθην (ὅπως θέλεξω, ἐθελέξα κτλ.), φάθι (ὅπως φάτω, φατέ κτλ.).

Εἰς δὲ τὸ β' ἔνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α' τρέπεται οὐχὶ τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασὺ εἰς ψιλόν : διέθην-λύθην (ἐκ τοῦ λύθην).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Μέρη τοῦ λόγου.

§ 38. 1) Τὰ μέρη τοῦ λόγου (ἥτοι τὰ εἰδη τῶν λέξεων) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, δπως καὶ ἐν τῇ νέᾳ, εἶναι δέκα : ἄρθρον, (ὄνομα) οὐσιαστικόν, (ὄνομα) ἐπίθετον, ἀντωνυμία, μετοχή, ὁῆμα, ἐπίφρημα, πρόθεσμος, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

2) Ἀπὸ τὰ δέκα μέρη τοῦ λόγου τὰ ἔξ, ἥτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, ἡ μετοχὴ καὶ τὸ ὁῆμα, λέγονται κλιτά, διότι αἱ λίνονται, ἥτοι ἔκαστον ἔξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ὑπὸ διαφόρους μορφὰς (π.χ. θεός, θεοῦ, θεὸν κτλ.—λύω, λύεις, λύει κτλ.)· τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα λέγονται ἀκλιτά, διότι δὲν αἱ λίνονται, ἥτοι ἔκαστον ἔξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφὴν (π.χ. ἔκει, ὑπέρ, καί, φεῦ).

§ 39. Αἱ διάφοροι μορφαί, ὑπὸ τὰς διοίας παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ἑκάστη κλιτὴ λέξις, λέγονται τύποι αὐτῆς (π.χ. ἥρως, ἥρωος, ἥρωα κτλ.—λέγω, λέγεις, λέγει κτλ.).

1) Τὸ πρός τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος μιᾶς κλιτῆς λέξεως λέγεται κατάληξις αὐτῆς (π.χ. -ς, -ος, -α κτλ. -ω, -εις, -ει κτλ.). Τὸ δὲ πρός τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως λέγεται θέμα (π.χ. ἥρω-, λεγ-).

2) Ὁ τελευταῖος φθόγγος τοῦ θέματος (φωνῆν ἢ σύμφωνον) λέγεται χαρακτήρας αὐτοῦ (π.χ. τὸ ω τοῦ θέματος ἥρω-, τὸ γ τοῦ θέματος λεγ-).

2. Πτώσεις.

§ 40. Ἀπὸ τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου τὰ πέντε, ἥτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχὴ, λέγονται πτώσικά, διότι ἔχουν πτώσεις.

Πτώσεις λέγονται οἱ τύποι, ὑπὸ τοὺς διποίους παρουσιάζεται πᾶν πτωτικόν.

Αἱ πτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πέντε : ἡ ὄνομαστική, ἡ γενική, ἡ δοτική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική.

1) Ὄνομαστικὴ λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν διποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἔρωτησιν τίς ; (Τίς ἦλθεν ; Ὁ Παῦλος).

2) Γενικὴ λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν διποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἔρωτησιν τίνος ; (Τίνος εἶναι τὸ βιβλίον ; Τοῦ Παύλου).

3) Δοτικὴ λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν διποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἔρωτησιν εἰς τίνα ; σὲ ποιόν ; (Εἰς τίνα ἔδωκε τὸ βιβλίον ; Τῷ Παύλῳ=Εἰς τὸν Παύλον).

4) Αἰτιατικὴ λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν διποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἔρωτησιν τίνα ; ποιόν ; (Τίνα εἶδες ; Τὸν Παύλον).

5) Κλητικὴ λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν διποίαν μεταχειριζόμεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ καλέσωμέν τινα : Παῦλε, ἵατρέ.

Σ η μ ε ἵ ω σ i c. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ ὄνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ λέγονται μὲ ἐν ὄνομα ὁρθαὶ πτώσεις, ἡ δὲ γενικὴ, ἡ δοτικὴ καὶ ἡ αἰτιατικὴ λέγονται πλάγιαι πτώσεις.

3. Γένος, ἀριθμός, κλίσις.

§ 41. Τὰ πτωτικά, ἐκτὸς τῶν πτώσεων, ἔχουν προσέτι γένος, ἀριθμὸν καὶ κλίσιν.

1) Τὰ γένη τῶν πτωτικῶν εἶναι τρία, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον : δι μαθητής, ἡ μαθήτρια, τὸ δένδρον.

Σ η μ ε ἵ ω σ i c. Τὸ γραμματικὸν γένος ἐνὸς πτωτικοῦ διακρίνεται συνήθως ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτοῦ : οἰκ-ος, οἰκλ-α, μῆλ-ον. Κανονικῶς διμως τὸ γραμματικὸν γένος ἐκάστου πτωτικοῦ διακρίνεται ἐκ τοῦ ὀρθόφονος, τὸ διποίον δύναται νὰ προτάσσεται πρὸ αὐτοῦ καὶ ἀρσενικὸ μὲν εἶναι τὰ πτωτικά, τῶν διποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ὀρθόφονο δι, θηλυκὰ ἐκεῖνα, τῶν διποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ὀρθόφονο δι, καὶ οὐδέτερα ἐκεῖνα, τῶν διποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ὀρθόφονο τὸ διλίθος, ἡ ἔραθδος, τὸ κοράσιον.

Δὲν συμφωνεῖ δὲ πάντοτε τὸ γραμματικὸν γένος πρὸς τὸ γένος τὸ φυσικόν, ἥτοι δύναται ἐν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους ἀρσενικοῦ ἡ θηλυκοῦ, ἐνῷ τὸ ὑπ’ αὐτοῦ σημαινόμενον δὲν εἶναι φυσικῶς γένους οὐδέτερον (διλίθος, ἡ ἔραθδος) καὶ ἀντιστρόφως δύναται ἐν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γέ-

νους ουδετέρου, ἐνῷ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαινόμενον ὃν εἶναι φυσικῶς ἀρσενικοῦ ηθοῦ λυκοῦ γένους (τὸ μετράκιον=ὅν νέος, τὸ κοράκιον=ἡ κόρη).

2) Οἱ ἀριθμοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρεῖς, ὁ ἔνικός, ὅστις δηλοῖ έννοιαν, ὁ πληθυντικός, ὅστις δηλοῖ πολλὰ δύντα, καὶ ὁ δυϊκός, ὅστις δηλοῖ δύο δύντα : τὰ δοφθαλμώ (=οἱ δύο δοφθαλμοί).

3) Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη.

Σημεῖον εἴωσις. Ἡ πτῶσις, τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ κλίσις λέγονται παρεπόμενα (ήτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

4. Τὸ ἄρθρον.

§ 42. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει μόνον τὸ ὄριστικὸν ἀρθρον ὁ, ἡ τό. Τοῦτο κλίνεται ὡς ἔξης :

Ἐντικός			Πληθυντικός		
Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὅν	η	τὸ	οἱ	αἵ
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	τοῖς
αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ	τοὺς	τὰς

(Δυϊκός : δόνομ. καὶ αἰτ. τώ, γεν. καὶ δοτ. τοῖν καὶ διὰ τὰ τρία γένη. Σπανιώτεροι τύποι τοῦ θηλυκοῦ προσέτι εἶναι : τά, ταιν).

Σημεῖον εἴωσις. Τὸ ἀρθρον δὲν ἔχει κλητικήν. Τῆς δὲ κλητικῆς τῶν δύνομάτων προτάσσεται συνήθως τὸ ἐπιφώνημα ω, τὸ δόποιον ἔνεκα τούτου καλεῖται κλητικὸν ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Ὁρισμὸς καὶ διαίρεσις τῶν ούσιαστικῶν.

§ 43. Ονόματα ούσιαστικὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὅποιαι σημαίνουν δύντα, ἢτοι πρόσωπα, ζῷα ἡ πράγματα, πρᾶξιν, κατάστασιν ἢ ἴδιότητα.

1) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ δποῖα σημαίνουν πρόσωπα, ζῷα ἢ πράγματα, λέγονται συγκεκριμένα : Ἀριστοτέλης, θεός, λέων, τράπεζα.

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ δποῖα σημαίνουν πρᾶξιν, κατάστασιν ~~ἢ ἀντητα~~ λέγονται ~~ἀφροδιτήν εντα~~ : θυσία, ηρεμία, λευκότης.

§ 44. Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικὰ λέγονται :

1) ὄντα κύρια, δταν σημαίνουν ἐν μόνον ὠρισμένον πρόσωπον ἢ ζῶν ἢ πρᾶγμα : Περικλῆς, Βουκεφάλας, Σπάρτη, Πίνδος.

2) ὄντα προσηγορικά, δταν σημαίνουν ἐν σύνολον ὅμοιειδῶν προσώπων ἢ ζώων ἢ πραγμάτων : μαθητής, ἵππος, δρός.

2. Γένος τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 45. Τὰ πλεῖστα οὐσιαστικὰ ἔχουν ἔνα μόνον τύπον καὶ ἐν μόνον γένος : δ ἀρήρ, ἡ γυνή, τὸ τέκνον—δ κίων, ἡ θύρα, τὸ ξύλον.

Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικὰ καλοῦνται μονοκατάληκτα καὶ μονογενῆ, ἐὰν δὲ εἰναι ὄντα ζῷων, καλοῦνται ἐπίκοινα : δ ίνδραξ, ἡ γαλῆ.

* Απὸ τὰ οὐσιαστικὰ ὅμοις, τὰ δποῖα σημαίνουν ζῶντα ὅντα

1) Πολλὰ ἔχουν ἔνα μόνον τύπον, ἀλλὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν : δ παῖς-ἡ παῖς, δ ἵππος-ἡ ἵππος, δ βοῦς-ἡ βοῦς. Ταῦτα καλοῦνται μονοκατάληκτα καὶ διγενῆ ἢ κοινοῦ γένους.

2) Πολλὰ ἔχουν δύο τύπους, ἔνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ ἔνα διὰ τὸ θηλυκόν : δ μαθητής-ἡ μαθήτρια, δ ιερεὺς-ἡ ιέρεια, δ λέων-ἡ λέαινα. Ταῦτα λέγονται δικατάληκτα καὶ διγενῆ.

Σημείωσις. Τῶν ἐπικοίνων οὐσιαστικῶν τὸ φυσικὸν γένος καθορίζεται, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, διὰ τῶν ἐπιθέτων δ ἄρρεν-ἡ ἄρρην, δ θῆλυς-ἡ θῆλεια : δ ἄρρην ἀστέρες, ἡ ἄρρην ἀλώπηξ—δ θῆλυς ἀστέρες, ἡ θῆλυς ἀλώπηξ. (Πρβλ. καὶ νῦν : ἀρσενικὸς - θηλυκὸς ἀστέρες, ἀρσενικὴ - θηλυκὴ ἀλεποῦ).

3. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν.

I. Πρώτη κλίσις.

1. Α συναίρετα.

§ 46. Κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν κλίνονται ὄντα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον ἀρσενικά, τὰ δποῖα λήγουν εἰς -ας ἢ -ης, καὶ θηλυκὰ εἰς -α ἢ -η.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν.

'Ε νι κὸς

(θ. ταμια-)	(θ. Ἀτρειδα-)	(θ. βουλευτα-)		
δν.	ό	ταμίας	Ἄτρειδης	βουλευτής
γεν.	τοῦ	ταμίου	Ἄτρειδου	βουλευτοῦ
δοτ.	τῷ	ταμίᾳ	Ἄτρειδῃ	βουλευτῇ
αἰτ.	τὸν	ταμίαν	Ἄτρειδην	βουλευτὴν
κλ.	ῷ	ταμίᾳ	Ἄτρειδῃ	βουλευτῷ

Π λη θυ ντικὸς

δν.	οῖ	ταμίαι	Ἄτρειδαι	βουλευταὶ
γεν.	τῶν	ταμίῶν	Ἄτρειδῶν	βουλευτῶν
δοτ.	τοῖς	ταμίαις	Ἄτρειδαις	βουλευταῖς
αἰτ.	τοὺς	ταμίας	Ἄτρειδας	βουλευτὰς
κλ.	ῷ	ταμίαι	Ἄτρειδαι	βουλευταὶ

β. Παραδείγματα θηλυκῶν.

'Ε νι κὸς

(θ. μαχαιρα-)	(θ. φρουρα-)	(θ. μουσα-)		
δν.	ή	μάχαιρα	φρουρὰ	μοῦσα
γεν.	τῆς	μαχαίρας	φρουρᾶς	μούσης
δοτ.	τῇ	μαχαίρᾳ	φρουρᾷ	μούσῃ
αἰτ.	τὴν	μάχαιραν	φρουρὰν	μούσαν
κλ.	ῷ	μάχαιρα	φρουρὰ	μοῦσα

Π λη θυ ντικὸς

δν.	αῖ	μάχαιραι	φρουραι	μοῦσαι
γεν.	τῶν	μαχαιρῶν	φρουρῶν	μουσῶν
δοτ.	ταῖς	μαχαίραις	φρουραις	μούσαις
αἰτ.	τὰς	μαχαίρας	φρουρὰς	μούσας
κλ.	ῷ	μάχαιραι	φρουραι	μοῦσαι

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
(θ. νυμφα-)	(θ. τιμα-)				
δν.	ἡ νύμφη	τιμὴ	αἱ νύμφαι	τιμαὶ	
γεν.	τῆς νύμφης	τιμῆς	τῶν νυμφῶν	τιμῶν	
δοτ.	τῇ νύμφῃ	τιμῇ	ταῖς νύμφαις	τιμαῖς	
αἰτ.	τὴν νύμφην	τιμὴν	τὰς νύμφας	τιμὰς	
κλ.	ῷ νύμφῃ	τιμῇ	ῷ νύμφαι	τιμαὶ	

§ 47. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν πρωτοκλίτων.

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
'Αρσενικὸν		Θηλευκόν	'Αρσ. καὶ Θηλ.		
δν.	-ᾶς	ἡ -ης	-ἄ	ἥ - ἄ	-η -αι
γεν.	-ου		-ᾶς	ἥ -ης	-ων
δοτ.	-α	ἥ -η	- α	ἥ -η	-αις
αἰτ.	-ᾶν	ἥ -ην	-ᾶν	ἥ - ἄν ἥ -ην	-ας
κλ.	-ᾶ	ἥ -η ἥ -ἄ	-ᾶ	ἥ - ἄ -η	-αι

Σημεῖωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προϊλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίων καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτῆρος, ὁ δποῖος εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἶναι αἱ η· π. χ. ἡ κατάληξις τῆς ἔνικης δνομαστικῆς -ας προϊλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ε, ἡ καταλήξις τῆς πληθ. γενικῆς -ῶν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ων, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. αἰτιατικῆς -ας ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -νς (-ανε=ας). Πρβλ. § 33, 6.

Παρατηρήσεις.

§ 48. Τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα

1) εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκὸν) ἔχουν πάντα τὰς ἰδίας καταλήξεις·

2) τὸ α εἰς τὴν κατάληξιν -ᾶς (καθὼς καὶ εἰς τὴν κατάληξιν -α τοῦ δυϊκοῦ) τὸ ἔχουν πάντοτε μακρόν : δ δρυιθοθήρας, τοὺς Ἀτρείδας, τῆς χώρας, τὰς σφαίρας, (τὰ Ἀτρείδα, τὰ μούσα).

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπῶνται : τῶν Ἀτρείδων, τῶν γεφυρῶν, τῶν σφαιρῶν ἀλλά : οἱ ἑτησίαι=τὰ μελτέμια, τῶν ἑτησίων. (Βλ. καὶ § 16, 6, 7 καὶ 8).

§ 49. Ἀπὸ τὰ ἀρσενικὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα, τὰ δποῖα λήγουν εἰς -ης, σχηματίζουν τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ εἰς ἄ :

- 1) τὰ ἐθνικά : ὁ Πέρσα, ὁ Σκύθα.
 2) τὰ εἰς -της : ὁ πολῖτα, ὁ δικαστὰ —δεσπότης, ὁ δέσποτα.
 3) τὰ εἰς -άρχης, μέτρης, -πώλης, -τρίβης, -ώνης κτλ. (ἴστοι τὰ σύνθετα μὲ δευτερον συνθετικὸν ὅγημα) : ὁ γυμνασιάρχα, ὁ γεωμέτρα, ὁ παντοπᾶλα, ὁ παιδοτρίβα, ὁ τελῶνα.

§ 50. Τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων εἰς -α τὸ α τοῦτο, ἐὰν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ φωνῆν ἡ ρ, λέγεται καθαρὸν α (οἰκί-α, ὕρ-α), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ σύμφωνον, πλὴν τοῦ ρ, λέγεται μὴ καθαρὸν α (έιζ-α, μοῦσ-α, ἄκανθ-α).

Κατὰ κανόνα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων

- 1) τὸ καθαρὸν α εἶναι μακρόν : βασιλεῖα, θήρα.
 2) τὸ μὴ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἔνικοῦ τοῦτο τρέπεται εἰς η : γλῶσσα (γλώσσης, γλώσση), μᾶζα (μάζης, μάζη).

Σημείωσις 1. Τὸ καθαρὸν α εἶναι βραχύ :

- 1) εἰς τὰ προπαροξύτονα ὄνόματα, ὡς εὐσέβεια, ἀλήθεια, Φώκαια, Χαιρώνεια, εὐνοία κλπ.
 2) εἰς τὰ ὄνόματα γραῖα, μαῖα, μυῖα.
 3) εἰς τὰ ἔξης εἰς -οα δισύλλαβα ὄνόματα : μοῖρα, πεῖρα, πορφρα, σφαῖρα καὶ σφῦρα.

Σημείωσις 2. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ τὸ α εἶναι μακρόν ἡ βραχύ, ὅπως εἰς τὴν ἔνικὴν ὄνομαστικήν : (ἡ χώρα) τὴν χώραν-δ χώρα, (ἡ γλῶσσα) τὴν γλῶσσαν-δ γλῶσσα.

2. Συνηρημένα.

§ 51. Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν ὅσα ἔχουν ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος α τοῦ θέματος ἀλλο α ἡ ε, τὰ πλεῖστα ἐπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται συνηρημένα πρωτόκλιτα ὄνόματα : (Άθηνά) Ἀθηνᾶ, (μνάα) μνᾶ, (Ἐρμέας) Ἐρμῆς, (γέα) γῆ.

Παραδείγματα.

Ἐντοκίς

(θ. Ἐρμεα-, Ἐρμη-)	(θ. μναα-, μνα-)	(θ. γαλεα-, γαλη-)
δν. δ Ἐρμῆς	ἡ μνᾶ	ἡ γαλῆ
γεν. τοῦ Ἐρμοῦ	τῆς μνᾶς	τῆς γαλῆς
δοτ. τῷ Ἐρμῇ	τῇ μνᾷ	τῇ γαλῇ
αἰτ. τὸν Ἐρμῆν	τὴν μνᾶν	τὴν γαλῆν
κλ. ὁ Ἐρμῆ	ὁ μνᾶ	ὁ γαλῆ

Π λ η Θ υ ν τ ι κ δ ζ

δν.	οῖ	Ἐρμαῖ	αῖ	μναῖ	γαλαῖ
γεν.	τῶν	Ἐρμῶν	τῶν	μνῶν	γαλῶν
δοτ.	τοῖς	Ἐρμαῖς	ταῖς	μναῖς	γαλαῖς
αἰτ.	τοὺς	Ἐρμᾶς	τὰς	μνᾶς	γαλᾶς
κλ.	ῷ	Ἐρμαῖ	ῷ	μναῖ	γαλαῖ

§ 52. Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα ὄνόματα

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναιρέσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅτι τὸ εαὶ εἰς τὸν ἑνικὸν τὸ συναιροῦν εἰς η : ὁ Ἐρμέας - Ἐρμῆς ἐνῷ : τοὺς Ἐρμέας-Ἐρμᾶς·

(2) εἶναι εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις περισπώμενα. (Βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Τὸ ὄνομα ὁ βιορέας λαμβάνεται εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀσυναιρέτως καὶ συνηρημένως, ἀλλὰ συνηρημένον ἐκφέρεται μὲν διτλοῦν φ : ὁ βιορέας-ὁ βιορᾶς, τοῦ βιορέου-τοῦ βιορᾶ, τῷ βιορέᾳ-τῷ βιορᾶ κτλ.

II. Δευτέρα κλίσις.

1. Ασυναίρετα.

§ 53. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὄνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν· ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά, τὰ ὄποια λήγουν εἰς τὴν ἑνικὴν ὄνομαστικὴν εἰς -ος, καὶ οὐδέτερα, τὰ ὄποια λήγουν εἰς -ον.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν.

Ἐνίκος.

	(θ. ἀνθρωπο-)	(θ. ἵταρο-)	(θ. ψηφο-)	(θ. ὄδο-)
δν.	ὅ	ἄνθρωπος	ἵταρος	ῆ
γεν.	τοῦ	ἄνθρωπου	ἵταροῦ	ψῆφου
δοτ.	τῷ	ἄνθρωπῳ	ἵταρὸν	ψῆφῳ
αἰτ.	τὸν	ἄνθρωπον	ἵταρῷ	ψῆφον
κλ.	ῷ	ἄνθρωπε	ἵταρὲ	ψῆφε

Π λ η Θ υ ν τ ι κ δ ζ

δν.	οῖ	ἄνθρωποι	ἱταροὶ	αῖ	ψῆφοι	ὄδοι
γεν.	τῶν	ἄνθρωπων	ἱταρῶν	τῶν	ψῆφων	ὄδῶν
δοτ.	τοῖς	ἄνθρωποις	ἱταροῖς	ταῖς	ψῆφοις	ὄδοῖς
αἰτ.	τοὺς	ἄνθρωπους	ἱταροὺς	τὰς	ψῆφους	ὄδοὺς
κλ.	ῷ	ἄνθρωποι	ἱταροὶ	ῷ	ψῆφοι	ὄδοι

β. Παραδείγματα ούδετέρων.

Ἐ ν ι κ ὁ σ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὁ σ

(θ. ποτήριο-) (θ. φυτο-)

δν.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
γεν.	τοῦ	ποτηρίου	φυτοῦ	τῶν	ποτηρίων	φυτῶν
δοτ.	τῷ	ποτηρίῳ	φυτῷ	τοῖς	ποτηρίοις	φυτοῖς
αιτ.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
κλ.	ῶ	ποτήριον	φυτὸν	ὦ	ποτήρια	φυτὰ

§ 54. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν δευτεροκλίτων.

Ἐ ν ι κ ὁ σ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὁ σ

Ἄρσ. καὶ Θηλ. Οὐδετ. Ἄρσ. καὶ Θηλ. Οὐδετ.

δν.	-ος	-ον	-οι	-ά
γεν.	-ου	-ου	-ων	-ων
δοτ.	-ῷ	-ῷ	-οις	-οις
αιτ.	-ον	-ον	-ους	-ά
κλ.	-ε	-ον	-οι	-ά

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προήλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίων καταλήξεων μετά τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος, δὲ δόποιος εἰς τὰ δευτεροκλίτα εἶναι οἱ (ἢ ε') π. χ. ἡ κατάληξις -ος ἢ -ον προήλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος ο μετά τῆς κυρίως καταλήξεως -ες ἢ -ην, ἡ κατάληξις -ους ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος ο μετά τῆς κυρίως καταλήξεως -ην (-οντες=ους· βλ. § 33, 6).

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι σ.

§ 55. Τῶν δευτεροκλίτων ὄνομάτων

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ ἔδιαι εἰς πάσας τὰς πτώσεις·

2) τῶν οὐδετέρων αἱ καταλήξεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἰς τὴν ὄνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὄνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 56. 1) Τὰ οὐδέτερα (οἵασδήποτε κλίσεως) ἔχουν τρεῖς πτώσεις δμοίας, ἥτοι τὴν ὄνομαστικήν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικήν.

2) Ἡ κατάληξις αἱ εἰς τὰ οὐδέτερα εἶναι βραχεῖα: τὰ δῶρα, τὰ μῆλα, (τὰ ποιήματα). Βλ. καὶ § 16, 2—8.

Αχιλλέως Α. Τζαρτζάνου

2. Συνηρημένα.

§ 57. Ἀπὸ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά, ὅσα εἰχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ο τοῦ θέματος ἄλλο ο ἡ ε, τὰ πλείστα ἔπιθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται συνηρημένα δευτερόκλιτα ὄνόματα: (νόος) νοῦς, (όστεον) ὁστοῦν. (Πρβλ. § 51).

Πλαραδείγματα.

Ἐνικός

(θ. ἔκπλοο-, ἔκπλου-)	(θ. ὁοο-, ὁοῦ-)	(θ. προχοο-, προχού-)	(θ. ὁστεο-, ὁστοῦ-)
ὄν.	ὅ	ἔκπλους	ὅοῦς
γεν.	τοῦ	ἔκπλου	ὅοῦ
δοτ.	τῷ	ἔκπλῳ	τῇ
αἰτ.	τὸν	ἔκπλουν	ὅοῦν

Πληθυντικός

ὄν.	οῖ	ἔκπλοι	ὅοῖ	αῖ	πρόχοι	τὰ	ὁστᾶ
γεν.	τῶν	ἔκπλων	ὅῶν	τῶν	πρόχων	τῶν	ὁστῶν
δοτ.	τοῖς	ἔκπλοις	ὅοῖς	ταῖς	πρόχοις	τοῖς	ὁστοῖς
αἰτ.	τοὺς	ἔκπλους	ὅοῦς	τὰς	πρόχους	τὰ	ὁστᾶ

Παρατηρήσεις.

§ 58. Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα ὄνόματα

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὃπου τὰ ἀσυναιρέτα ἔχουν εἰς τὴν κατάληξιν ο ἡ ε, ταῦτα ἔχουν ου (τὸ ὅποιον προέρχεται ἐκ τῆς συναιρέσεως τοῦ ο+ο ἡ ε+ο).

2) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβήν, εἰς τὴν ὅποιαν τονίζεται ἡ ἐνική ὄνομαστική (τὰ σύνθετα παρὰ τὸν κανόνα § 25).

3) δὲν ἔχουν κλητικὴν (οὐδὲ δυϊκὸν ἀριθμόν).

3. ἈΤΤΙΚΟΚΛΙΤΑ.

§ 59. Μερικὰ ὄνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν οὐχὶ εἰς -ος, -ον, ἀλλὰ εἰς -ως, -ων: ὁ Ἀθως, ἡ ἄλως, ὁ νεώς. Ταῦτα λέγονται ἀττικόκλιτα, διότι τὰ μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων οἱ διμιλοῦντες τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον.

Π α ρ α δ ε ί γ μ α τ α.

* Ε ν ι κ ḥ ί

(θ. νεω-)	(θ. Μενελεω-)	(θ. ἄλω-)	(θ. ἀνώγεω-)
δν.	δ νεώς	Μενέλεως	ή ἄλως
γεν.	τοῦ νεώ	Μενέλεω	τῆς ἄλω
δοτ.	τῷ νεῷ	Μενέλεω	τῇ ἄλῳ
αἰτ.	τὸν νεῶν	Μενέλεων	τὴν ἄλω
κλ.	ῶ νεώς	Μενέλεως	ῶ ἄλως

Π λ η θ υ ν τ ι κ ḥ ί σ

δν.	οί νεῷ	—	αῖς ἄλῳ	τὰς ἀνώγεω
γεν.	τῶν νεῶν	—	τῶν ἄλων	τῶν ἀνώγεων
δοτ.	τοῖς νεῷς	—	ταῖς ἄλως	τοῖς ἀνώγεως
αἰτ.	τοὺς νεῶς	—	τὰς ἄλως	τὰς ἀνώγεω
κλ.	ῶ νεῷ	—	ῶ ἄλῳ	ῶ ἀνώγεω

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ε.

§ 60. Τὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις πασῶν τῶν πτώσεων ω· ὑπὸ τοῦτο δὲ τὸ ω ὑπάρχει ι ὑπογεγραμμένον, ὅπου ἡ ἀντίστοιχος κατάληξις τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων ἔχει ι· τῷ νεῷ (τῷ θεῷ), οἱ νεῷ (οἱ θεοί).

2) ἔχουν τὴν ἐνικήν κλητικήν δμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικήν.

3) τονίζονται εἰς πάσας τὰ πτώσεις ὅπου καὶ ὅπως ἡ ἐνική ὀνομαστική : δ λεὼς, τοῦ λεὼ—δ Λεξίλεως, τοῦ Λεξίλεω—δ ταῶς, τοῦ ταῶ, τῷ ταῷ κλπ.

Σημείωσις. Μερικὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα σχηματίζουν τὴν ἐνικήν αἰτιατικήν χωρὶς τὸ τεκτικὸν ν : τὸν "Αθω, τὴν ἄλω, τὴν ἔω, τὴν Κῶ, τὸν Μίνω (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν).

III. Τρίτη Κλίσις.

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις.

§ 61. Η τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν (ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις).

Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λήγουν εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν εἰς ἐν ἐκ τῶν φωνητέων α, ι, υ, ω ἢ εἰς ἐν ἐκ τῶν λητικῶν συμφώνων.

(ν, ο, ε, ξ, ψ), εἰς δὲ τὴν ἑνικὴν γενικὴν εἰς -ος (καὶ σπανιότερον εἰς -ως ἢ -ους).

§ 62. Τὰ τριτόκλιτα ὄνόματα λέγονται πειττοσύλλαλα βα, διότι κανονικῶς εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν μίαν συλλαβήν περισσότερον τῆς ἑνικῆς ὄνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς).

§ 63. 1) Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ τριτόκλιτα ὄνόματα ἄλλα μὲν σχηματίζουν τὴν ἑνικὴν ὄνομαστικὴν μὲν τὴν κατάληξιν -ς καὶ ταῦτα λέγονται καταλήξεις, καὶ ταῦτα λέγονται ἀκατάληξεις (λιμῆν, γέρων).

2) Τὰ οὐδέτερα τριτόκλιτα ὄνόματα δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἑνικὴν ὄνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικήν.

§ 64. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων

1) ἄλλα μὲν ἔννοιαι μὲν ὁντεματικά, ἥτοι σχηματίζονται ἀπὸ ἓν θέμα εἰς πάσας τὰς πτώσεις (σωλήν, σωλήνος κτλ.), ἄλλα δὲ εἶναι διπλόντεματα (λιμῆν, λιμένος κτλ.).

2) τῶν διπλοθέμων τὸ ἓν θέμα, ὅταν τοῦτο ἔχῃ εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβήν του μακρὸν φωνῆν, λέγεται ἵσχυρον (λιμῆν, χιωρ-), τὸ δὲ ἔτερον, τὸ διποῖον ἔχει εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβήν του βραχὺν φωνῆν, λέγεται ἀσθενές (λιμέν-, χιωρ-).

§ 65. Τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων τὸ θέμα γενικῶς εὑρίσκεται ἐκ τῆς ἑνικῆς γενικῆς, ἀφοῦ ἀφαιρεθῇ ἡ κατάληξις αὐτῆς -ος ("Ἑλλην-ος, γίγαντ-ος"). Εάν δὲ τὸ θέμα εἶναι διπλόθεμον, τὸ ἔτερον ἐκ τῶν θεμάτων αὐτοῦ εὑρίσκεται ἐκ τῆς ἑνικῆς ὄνομαστικῆς (λιμέν-ος, λιμῆν-χιόν-ος, χιών).

§ 66. 1) Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν τὰ τριτόκλιτα ὄνόματα διαιροῦνται εἰς φωνηεντόληκτα (στάχυς, στάχυος—πόλις, πόλεως) καὶ εἰς συμφωνόληκτα (ἀγών, ἀγῶνος—γέρων, γέροντος).

2) Τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὄνόματα ὑποδιαιροῦνται εἰς ἀφωνόληκτα, ἥτοι μὲν χαρακτῆρα ὡφενον (φύλαξ, φύλακος—πατρίς, πατρίδος), καὶ εἰς ἡμιφωνόληκτα, ἥτοι μὲν χαρακτῆρα ἡμερών (λιμῆν, λιμένος—δέρτωρ, δέρτορος). (Βλ. § 3, 1—2).

Α'. Φωνητόληκτα.

§ 67. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων, τὰ πλεῖστα εἶναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐλάχιστα δὲ εἶναι γένους οὐδετέρου.

§ 68. α') Καταληκτικὰ εἰς -ως, -ωος ἢ -υς -υος, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

	(θ. ἡρω-)	(θ. θω-)	(θ. ἰχθυ-)	(θ. δρυ-)
δν.	δ	ἡρω-ς	θώ-ς	ἰχθύ-ς
γεν.	τοῦ	ἡρω-ος	θω-δς	ἰχθύ-ος
δοτ.	-τῷ	ἡρω-ι	θω-ὶ	ἰχθύ-ι
αἰτ.	τὸν	ἡρω-α	θῶ-α	ἰχθύ-ν
κλ.	ῶ	ἡρω-ς	θώ-ς	ἰχθύ

Πληθυντικὸς

δν.	οῖ	ἡρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	αῖ	δρυ-ες
γεν.	τῶν	ἡρώ-ων	θώ-ων	ἰχθύ-ων	τῶν	δρυ-ῶν
δοτ.	τοῖς	ἡρω-σι	θω-σὶ	ἰχθύ-σι	ταῖς	δρυ-σὶ
αἰτ.	τοὺς	ἡρω-ας	θῶ-ας	ἰχθύ-ς	τὰς	δρυ-ς
κλ.	ῶ	ἡρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	ῶ	δρυ-ες

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἰχθύς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ἔγχελυς εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν. (Βλ. καὶ § 70, Σημ.).

*Ομοίως δὲ κλίνονται καὶ ὅσα φωνηεντόληκτα ἔχουν χαρακτῆρα ι, δπως δ κις, δ, ἡ οἰς (ἐκ τοῦ δις), καὶ τὸ κύριον ὄνομα δ Συέννεσις, προσέστι δὲ τὰ ὀνόματα ἡ τίγρις καὶ ἡ τύφρις, εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν: δ κις, τοῦ κι-ός, τῷ κι-ί, τὸν κιν, οἱ κιες, τῶν κιῶν, τοῖς κισί, τοὺς κι-ς κτλ.

Παρατηρήσεις.

§ 69. Τῶν εἰς -υς, -υος τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀνεν καταλήξεως, ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ς ἀντὶ -ας: ὁ ἰχθύς, τὸν ἰχθύ-ν, τοὺς ἰχθύ-ς.

2) οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἐν γένει, δταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16): δ μῆς, τὸν μῆν, ὁ μῆ, τοὺς μῆς—τὰς δ φρῦς—τοὺς ἰχθῦς.

§ 70. β') Καταληκτικὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς -ις, -εως ἢ -υς, -εως, διπλόθεμα, καὶ τὸ οὐδέτερον τὸ ἄστυ.

Ἐνικὸς

(θ. πρυτανι-πρυτανε-)	(θ. πολι-πολε-)	(θ. πελεκυ-πελεκε-)	(θ. ἄστυ-ἄστε-)	
ὅν. ὁ πρύτανις ἢ πόλις ὁ πέλεκυς τὸ ἄστυ	γεν. τοῦ πρυτάνεως τῆς πόλεως τοῦ πελέκεως τοῦ ἄστεως	δοτ. τῷ πρυτάνει τῇ πόλει τῷ πελέκει τῷ ἄστει	αιτ. τὸν πρύτανιν τὴν πόλιν τὸν πέλεκυν τὸ ἄστυ	κλ. ὁ πρύτανις ὡς πόλις ὡς πελέκυς ὁ ἄστυ

Πληθυντικὸς

ὅν. οἱ πρυτάνεις αἱ πόλεις οἱ πελέκεις τὰ ἄστη	γεν. τῶν πρυτάνεων τῶν πόλεων τῶν πελέκεων τῶν ἄστεων	δοτ. τοῖς πρυτάνεσι ταῖς πόλεσι τοῖς πελέκεσι τοῖς ἄστεσι	αιτ. τοὺς πρυτάνεις τὰς πόλεις τοὺς πελέκεις τὰ ἄστη	κλ. ὁ πρυτάνεις ὡς πόλεις ὡς πελέκεις ὁ ἄστη
--	---	---	--	--

Σημείωση: Κατὰ τὸ δνομα ἡ πόλις, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων δνομάτων, κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ δνόματα τίγρις καὶ τύρσις. Κατὰ δὲ τὸ δνομα ὁ πέλεκυς κλίνονται τὰ δνόματα ὁ πῆχυς, ὁ πρέσβυς, καθὼς καὶ τὸ δνομα ὁ ἔγχελυς εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν. (Βλ. § 68. Σημ.).

§ 71. Καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων δνομάτων εἶναι

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
-ς ἢ -	-	-ες	-ᾳ
-ος (ἢ -ως)	-ος (ἢ ως)	-ων	-ων
-ι	-ι	-σι	-σι
-άτ.	-ά	-άς ἢ -ις (-νις)	-ά
-άλ.	-ά	-ες	-ά

Σημείωση: Η κατάληξις τῆς ἑνικῆς γενικῆς -ως προσήλθεν ἐξ ἀντιμεταχωρήσεως: πόλη-ος, πόλε-ως—βασιλῆ-ος, βασιλέ-ως. (Βλ. § 32, 4).

Η δὲ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς -νε γίνεται -ες μετ' ἀποβολὴν τοῦ ν πρὸ τοῦ ε. (Βλ. § 33, 6 καὶ § 32, 4).

Παρατηρήσεις.

§ 72. Τὰ εἰς -ις ἢ -υς (γεν. -εως) φωνηντόληκτα δνόματα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἦτοι ὅσα μὲν λήγουν εἰς -ις ἀπὸ ἓν θέμα εἰς ι (πρυτανι-, πολι-) καὶ ἀπὸ ἔτερον εἰς ε (πρυτανε-,

πολε-), ὅσα δὲ λήγουν εἰς -υς ἀπὸ ἐν θέμα εἰς υ (πελεκυ-, πηχυ-) καὶ ἀπὸ ἔτερον εἰς ε (πελεκε-, πηχε-). καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον θέμα, τὸ δποῖον λήγει εἰς ι ἢ υ, σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὄνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητική, ἀπὸ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ δποῖον λήγει εἰς ε, πᾶσαι αἱ ἄλλαι πτώσεις.

2) τὸν χαρακτῆρα ε μὲ τὸ ἔπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων τὸν συναιροῦν εἰς ει : (πόλε-ι, πόλει-πόλε-ες, πόλεις).

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 2) : πόλε-ως, πήχε-ων.

4) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ἀνευ καταλήξεως καὶ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν κατάληξιν -ν, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν δμοίαν μὲ τὴν ὄνομαστικήν : αἱ πόλεις, τὰς πόλεις—οἱ πήχεις, τοὺς πήχεις.

Σημείωσις. Τοῦ οὐδετέρου ὄνοματος τὸ ἄστυ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὁ χαρακτῆρας συναιρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν α εἰς η : (ἄστε-α) ἄστη.

§ 73. γ') Καταληκτικὰ εἰς -εὺς (γεν. -έως) εἰς -αῦς καὶ εἰς -οῦς, μονόθεμα.

Ἐνικός

(θ. ἴππευ-)	(θ. ἀλιευ-)	(θ. γραυ-)	(θ. βου-)
δν. ὁ ἴππεὺς	ἀλιεὺς	ἡ γραῦς	ὁ βοῦς
γεν. τοῦ ἴππέ-ως	ἀλιέως καὶ ἀλιῶς	τῆς γραῦς	τοῦ βοῦς
δοτ. τῷ ἴππεῖ	ἀλιεῖ	τῇ γραῦ	τῷ βοῖ
αἰτ. τὸν ἴππέ-ᾶ	ἀλιέ-α καὶ ἀλιᾶ	τὴν γραῦν	τὸν βοῦν
κλ. ὡς ἴππεῦ	ἀλιεῦ	ὅς γραῦ	ὦ βοῦ

Πληθυντικός

δν. οἱ ἴππεῖς	ἀλιεῖς	αἱ γραῖς	οἱ βόες
γεν. τῶν ἴππέ-ων	ἀλιέων καὶ ἀλιῶν	τῶν γραῖων	τῶν βοῶν
δοτ. τοῖς ἴππεῦσι	ἀλιεῦσι	ταῖς γραυσί	τοῖς βοῦσι
αἰτ. τοὺς ἴππέ-ᾶς	ἀλιέας καὶ ἀλιᾶς	τὰς γραῦς	τοὺς βοῦς
κλ. ὥς ἴππεῖς	ἀλιεῖς	ὧς γραῖς	ὦ βόες

Παρατηρήσεις

§ 74. Τὸν εἰς -εὺς ἢ -αῦς ἢ -οῦς φωνηντολήκτων ὄνομάτων ὁ χαρακτῆρας υ μεταξὺ δύο φωνηντων ἀποβάλλεται : βασιλεύς, βασι-

λεῦ, βασιλεῦσι—γραῦς, γραῦν, γραυσί· ἀλλὰ βασιλέως, βασιλέα—γραός, γράες. (Βλ. § 33,3).

§ 75. Τῶν εἰς -εὺς φωνηντολήκτων ὄνομάτων

1) τὸ ε τοῦ θέματος, τὸ ὄποῖον μένει μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος υ, συναιρεῖται μὲ τὸ ἐπόμενον ε ἥ ε τῶν καταλήξεων εἰς ει : (ἴππε-ΐ) ἴππεῖ, (ἴππε-ες) ἴππεῖς, (ἴππε-ε) ἴππεῖ (ποβλ. § 72,2).

2) ἡ ἔνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον ἀνεν καταλήξεως : ὥ βασιλεῦ.

3) ἡ ἔνικὴ γενικὴ ἔχει κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ τὸ α τῆς καταλήξεως τῆς ἔνικῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς είναι μακρόν. (Βλ. § 32, 4).

§ 76. "Οσα φωνηντόληκτα εἰς -εὺς ἔχουν φωνῆν πρὸ τοῦ τελικοῦ ε τοῦ θέματος συνήθως συναιροῦν τὸ ε τοῦτο μὲ τὸ ἐπόμενον ω καὶ α τῶν καταλήξεων (τῆς γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἔνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ) : (Εὐθοέως) *Eὐθοῶς*, (Εὐθοέων) *Eὐθοῶν*, (Εὐθοέα) *Eὐθοᾶ*, (Εὐθοέας) *Eὐθοᾶς*.

§ 77. 8') Ἀκατάληκτα εἰς -ώ, γεν. -οῦς, διπλόθεμα.

Ἐ ν ι κ ὁ σ

(θ. Λητω-, Λητο-)

(θ. ἡχω- ἡχο-)

δν.	ἥ	Λητώ	ἥ	ἡχώ
γεν.	τῆς	Λητοῦς (ἐκ τοῦ Λητού-ος)	τῆς	ἡχοῦς
δοτ.	τῇ	Λητοῖ (ἐκ τοῦ Λητό-ι)	τῇ	ἡχοῖ
αἰτ.	τὴν	Λητῷ (ἐκ τοῦ Λητό-α)	τὴν	ἡχῷ
κλ.	ώ	Λητοῖ	ώ	ἡχοῖ

Ση μείωσις. Τὰ ὄνόματα ταῦτα κανονικῶς ἔχουν μόνον ἔνικὸν ἀριθμόν, δοσάκις δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικόν, κλίνονται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν: ἥ λεχώ, τῆς λεχοῦς, κτλ.—αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν, ταὶς λεχοῖς, τὰς λεχόντις κτλ.

Εἰς τὴν ἔνικήν αἰτιατικήν δέχνονται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 9).

B'. Συμφωνόληκτα.

1. Ἀφωνόληκτα.

§ 78. Τὰ ἀφωνόληκτα τοιτόκλιτα ὄνόματα είναι

1) οὐρανικόληκτα, ἦτοι μὲ χαρακτῆρα οὐρανικὸν (κ, γ, ζ).

- 2) χειλικόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα χειλικὸν (π , β , ϕ).
 3) ὁδοντικόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα ὁδοντικὸν (τ , δ , θ).

§ 79. Οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα, καταληκτικὰ εἰς -ει, -ψι, -ει, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

ὸν.	ὅ	φύλαξ	ἥ	φλόξ	ὅ	ὄνυξ
γεν.	τοῦ	φύλακ-ος	τῆς	φλογ-ὸς	τοῦ	ὄνυχ-ος
δοτ.	τῷ	φύλακ-ι	τῇ	φλογ-ὶ	τῷ	ὄνυχ-ι
αἰτ.	τὸν	φύλακ-α	τὴν	φλόγ-α	τὸν	ὄνυχ-α
κλ.	ῷ	φύλαξ	ῷ	φλόξ	ῷ	ὄνυξ

Πληθυντικὸς

ὸν.	οῖ	φύλακ-ες	αῖ	φλόγ-ες	οῖ	ὄνυχ-ες
γεν.	τῶν	φυλάκ-ῶν	τῶν	φλογ-ῶν	τῶν	ὄνυχ-ῶν
δοτ.	τοῖς	φύλακ-ῃ	ταῖς	φλοξ-ῃ	τοῖς	ὄνυχ-ῃ
αἰτ.	τοὺς	φύλακ-ας	τὰς	φλόγ-γας	τοὺς	ὄνυχ-ας
κλ.	ῷ	φύλακ-ες	ῷ	φλόγ-ες	ῷ	ὄνυχ-ες

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὸν.	ὅ	κώνωψ	"Αραψ	οῖ	κώνωπ-ες	"Αραβ-ες
γεν.	τοῦ	κώνωπ-ος	"Αραβ-ος	τῶν	κώνωπ-πων	"Αραβ-ων
δοτ.	τῷ	κώνωπ-ι	"Αραβ-ῃ	τοῖς	κώνωψι	"Αραψι
αἰτ.	τὸν	κώνωπ-α	"Αραβ-α	τοὺς	κώνωπ-ας	"Αραβ-ας
κλ.	ῷ	κώνωψ	"Αραψ	ῷ	κώνωπ-ες	"Αραβ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἔνικῆς ὄνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προηλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων φύλακ-, φλόγ-, ὄνυχ-, κώνωψ-. "Αραβ-ς-φύλακ-σι, φλογ-σι, κώνωπ-σι, "Αραψ-σι. (Βλ. § 36, 1 καὶ 2).

§ 80. Ο δοντικόληκτα.

α') Καταληκτικὰ εἰς -ει, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

ὸν.	ὅ	τάπης	ἥ	Ἐλληνὶς	ὅ	ὄρνις
γεν.	τοῦ	τάπητ-ος	τῆς	Ἐλληνίδ-ος	τοῦ	ὄρνιθ-ος
δοτ.	τῷ	τάπητ-ι	τῇ	Ἐλληνίδ-ῃ	τῷ	ὄρνιθ-ῃ
αἰτ.	τὸν	τάπητ-α	τὴν	Ἐλληνίδ-α	τὸν	ὄρνιν
κλ.	ῷ	τάπης	ῷ	Ἐλληνὶς	ῷ	ὄρνι

Π λ η θ υ ν τ ι κ δ ζ

δν.	οἱ	τάπητ-ες	οἱ	Ἐλληνίδ-ες	οἱ	ὅρνιθ-ες
γεν.	τῶν	ταπήτ-ων	τῶν	Ἐλληνίδ-ων	τῶν	ὅρνιθ-ων
δοτ.	τοῖς	τάπητ-σι	ταῖς	Ἐλληνί-σι	τοῖς	ὅρνιθ-σι
αἰτ.	τοὺς	τάπητ-ας	τὰς	Ἐλληνίδ-ας	τοὺς	ὅρνιθ-ας
κλ.	ῷ	τάπητ-ες	ῷ	Ἐλληνίδ-ες	ῷ	ὅρνιθ-ες

Ἐ ν ι κ δ ζ

Π λ η θ υ ν τ ι κ δ ζ

δν.	δ	ἀνδριὰς	ἐλέφας	οἱ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντες
γεν.	τοῦ	ἀνδριάντ-ος	ἐλέφαντος	τῶν	ἀνδριάντ-ων	ἐλεφάντων
δοτ.	τῷ	ἀνδριάντ-ι	ἐλέφαντι	τοῖς	ἀνδριᾶ-σι	ἐλέφασι
αἰτ.	τὸν	ἀνδριάντ-α	ἐλέφαντα	τοὺς	ἀνδριάντ-ας	ἐλέφαντας
κλ.	ῷ	ἀνδριὰς	ἐλέφανταν	ῷ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντες

Σημείωσις. Οι τύποι τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς και τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προϊλθον ἔξι ἀρχικῶν τύπων τάπητ-ς, Ἐλληνίδ-ς, ὅρνιθ-ς, ἀνδριάντ-ς, ἐλέφαντ-ς—τάπητ-σι, Ἐλληνίδ-σι, ἀνδριάντ-σι, ἐλέφαντ-σι. (Βλ. § 33, 4 και 5).

§ 81. β') Άκατάληκτα εἰς -ων, -οντος διπλόθεμα και οὐδέτερα εἰς -α, -ατος.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. γερωντ-, γεροντ-)

(θ. σωματ-)

δν.	δ	γέρων	οἱ	γέροντ-ες	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
γεν.	τοῦ	γέροντ-ος	τῶν	γερόντ-ων	τοῦ	σώματ-ος	τῶν	σωμάτ-ων
δοτ.	τῷ	γέροντ-ι	τοῖς	γέροντ-σι	τῷ	σώματ-ι	τοῖς	σώμα-σι
αἰτ.	τὸν	γέροντ-α	τοὺς	γέροντ-ας	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
κλ.	ῷ	γέροντ-	ῳ	γέροντ-ες	ῷ	σῶμα	ῷ	σώματ-α

Σημείωσις. Οι τύποι τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς και κλητικῆς προϊλθον ἔξι ἀρχικῶν τύπων γέρωντ, γέροντ, σώματ, οἱ δὲ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς ἔξι ἀρχικῶν τύπων γέροντ-σι, σώματ-σι. (Βλ. § 33, 1, 4, 5).

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι σ

§ 82. Τὰ ἀρσενικὰ και θηλυκὰ ἀφωνόληκτα ὀνόματα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν εἰς α (τὸν πίνακα, τὴν πατρίδα)

καὶ τὴν ἐνικήν αἰτιατικὴν δύμοίαν μὲ τὴν ἐνικήν ὄνομαστικὴν (ῳ̄ τάπης, ὡ̄ πατρίς, ὡ̄ ἴμας, ὡ̄ ὁδούς).

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) τὴν ἐνικήν αἰτιατικὴν τὰ βαρύτονα ὀδοντικόληκτα εἰς -ις τὴν σχηματίζουν εἰς -ν (κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -ις, -εως) : ἡ ἔρις, τὴν ἔριν—ἥ χάρις, τὴν χάριν (ὅπως ἡ πόλις, τὴν πόλιν).

2) τὴν ἐνικήν αἰτιατικὴν

α') τὰ εἰς -ις βαρύτονα ὀδοντικόληκτα, τὸ δέκτονον ὄνομα ἡ τυραννίς καὶ τὸ ὄνομα ὁ παῖς (=πά-ις) τὴν σχηματίζουν ἀνευ τῆς καταλήξεως -ς (κατὰ τὰ εἰς -ις φωνηεντόληκτα) : ὧδε Ἀρτεμι, ὧδε Ἄγι, ὧδε ἔρι, ὧδε ὄρη, ὧδε τυραννί, ὧδε παῖ, (ὅπως : ὧδε πρύτανι, ὧδε πόλι).

β') τὰ εἰς -ας (-αντος) βαρύτονα ὀδοντικόληκτα τὴν σχηματίζουν δύμοίαν μὲ τὸ θέμα : ὧδε ἐλέφαν (ἐκ τοῦ ἐλέφαντ), ὧδε γίγαν (ἐκ τοῦ γίγαντος). (Βλ. § 33, 1).

Σημείωσις 1. Τὰ ὄνόματα ἡ ἀλώπηξ (τῆς ἀλώπεκος) καὶ ὁ ποὺς (τοῦ ποδὸς) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἵσχυρον (ἀλωπηκ-, πονδ-) εἰς τὴν ἐνικήν ὄνομαστικήν καὶ τὴν αἰτιατικήν καὶ ἀπὸ ἀσθενές (ἀλωπεκ-, ποδ-) εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

Τὸ δὲ ὄνομα ἡ θρίξ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ (ἀρχικὸν) θέμα θριχ- εἰς τὴν ὄνομαστικήν καὶ τὴν αἰτιατικήν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικήν τοῦ πληθυντικοῦ (ἥ θρίξ, ὡδεὶς, ταῖς θριξῖ), καὶ ἀπὸ τὸ θέμα τριχ- εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις (τῆς τριχός, τῇ τριχῇ κτλ.). (Βλ. § 37, 7).

Σημείωσις 2. Μερικὰ ὀδοντικόληκτα ὄνόματα μὲ θέμα εἰς -ντ- ἐπαθον συναίρεσιν ἐντὸς τοῦ θέματος (τοῦ α+ω ἡ α+το εἰς ώ, τοῦ α+ε ἡ α+ει εἰς α καὶ τοῦ ο+ει ἡ ο+ε εἰς ου) : ὁ Ξενοφῶν (Ξενοφανος), τοῦ Ξενοφῶντος (Ξενοφάοντος) κτλ., ὁ ἀλλᾶς (ἀλλάεντ-ς, ἀλλάεις), τοῦ ἀλλᾶντος (ἀλλάεντ-ος) κτλ., ὁ πλακοῦς (πλακόεντ-ς, πλακόεις), τοῦ πλακοῦντος (πλακόεντ-ος) κτλ.). (Βλ. § 16, 9, § 25, § 33, 1 καὶ 5).

2. Ἡμιφωνόληκτα.

§ 83. Τὰ ἥμιφωνόληκτα τριτόκλιτα ὄνόματα εἶναι

- 1) ἐνοινόληκτα, ἦτοι μὲ χαρακτῆρα τοῦ θέματος ἐνοινον (νι).
- 2) ὑγρόληκτα, ἦτοι μὲ χαρακτῆρα ὑγρὸν (λ, ρ).
- 3) σιγμόληκτα, ἦτοι μὲ χαρακτῆρα σ.

§ 84. α') Ἐνεινόλητα.

1) Καταληκτικὰ εἰς -ις, γεν. -ῖνος καὶ ἀκατάληκτα εἰς -άν, γεν. -ᾶνος, -ην γεν. -ηνος, καὶ -ων, γεν. -ωνος, μονόθεμα.

'Ενεικός

	(θ. δελφιν-)	(θ. παιαν-)	(θ. Ἑλλην-)	(θ. χιτων-)
δν.	δελφίς	παιᾶν	Ἑλλην	χιτών
γεν.	τοῦ δελφῖνος	παιᾶνος	Ἑλληνος	χιτῶνος
δοτ.	τῷ δελφῖνι	παιᾶνι	Ἑλληνι	χιτῶνι
αἰτ.	τὸν δελφῖνα	παιᾶνα	Ἑλληνα	χιτῶνα
κλ.	ὦ δελφίς	παιᾶν	Ἑλλην	χιτών

Πληθυντικός

δν.	οῖ δελφῖνες	παιᾶνες	Ἑλληνες	χιτῶνες
γεν.	τῶν δελφίνων	παιᾶνων	Ἑλλήνων	χιτῶνων
δοτ.	τοῖς δελφῖσι	παιᾶσι	Ἑλλησι	χιτῶσι
αἰτ.	τοὺς δελφῖνας	παιᾶνας	Ἑλληνας	χιτῶνας
κλ.	ὦ δελφῖνες	παιᾶνες	Ἑλληνες	χιτῶνες

Σημείωσις. Καταληκτικὸν ἐνορινόληκτον εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸν ὄνομα δικτείς, του κτενός, τῷ κτενὶ, τὸν κτένα, δικτείς—οἱ κτένες, τῶν κτενῶν, τοῖς κτενσί, τοὺς κτενας κτλ.

Οἱ τύποι δελφίς, κτείς, δελφῖσι, παιᾶσι, Ἑλλησι, χιτῶσι κτλ. προηλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων δελφίν-, κτέν-, δελφῖν-, παιᾶν-, κτεν-, διπλόθεμα. (Βλ. § 33, 6).

§ 85. 2) Ἀκατάληκτα εἰς -ην, γεν. -ένος, -ων, γεν. -ονος, διπλόθεμα.

'Ενεικός

	(θ. ποιμην-, ποιμεν-)	(θ. χελιδων-, χελιδον-)	(θ. κιων-, κιον-)
δν.	ὅ ποιμὴν	ἥ χελιδὼν	ὅ κιών
γεν.	τοῦ ποιμένος	τῆς χελιδόνος	τοῦ κιόνος
δοτ.	τῷ ποιμένι	τῇ χελιδόνι	τῷ κιόνι
αἰτ.	τὸν ποιμένα	τὴν χελιδόνα	τὸν κιόνα
κλ.	ὦ ποιμὴν	ὦ χελιδὼν	ὦ κιόν

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὄ σ

δὸν.	οἵ	ποιμέν-ες	αἵ	χελιδόν-ες	οἵ	κίον-ες
γεν.	τῶν	ποιμέν-ων	τῶν	χελιδόν-ων	τῶν	κιόν-ων
δοτ.	τοῖς	ποιμέ-σι	ταῖς	χελιδό-σι	τοῖς	κιό-σι
αἰτ.	τοὺς	ποιμέν-ας	τὰς	χελιδόν-ας	τοὺς	κιόν-ας
κλ.	ῷ	ποιμέν-ες	ῷ	χελιδόν-ες	ῷ	κιόν-ες

Σημείωσις. Οι τύποι της πληθυντικής δοτικής προσήλθον έξι ἀρχικῶν τύπων ποιμέν-σι, χελιδόν-σι, κιόν-σι (Βλ. § 33, 6).

§ 86. β') Υγρός ή κατά

- 1) Ακατάληκτα εἰς -ήρ, γεν. -ῆρος, μονόθεμα, καὶ εἰς -ήρ, γεν. -έρος, -ώρ, γεν. -օρος, διπλόθεμα.

Ἐνικός

	(θ. κρατηρ-)	(θ. ἀθηρ-, ἀθερ-)	(θ. ἐητωρ-, ἐητορ-)
δὸν.	δ	κρατήρ	ἀθήρ
γεν.	τοῦ	κρατῆρ-ος	ἀθήρ-ος
δοτ.	τῷ	κρατῆρ-ι	ἀθέρ-ι
αἰτ.	τὸν	κρατῆρ-α	ἀθέρ-α
κλ.	ῷ	κρατῆρ	ἀθήρ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὄ σ

δὸν.	οἵ	κρατῆρ-ες	ἀθέρ-ες	ἐθήτορ-ες
γεν.	τῶν	κρατῆρ-ων	ἀθέρ-ων	ἐθητόρ-ων
δοτ.	τοῖς	κρατῆρ-σι	ἀθέρ-σι	ἐθητόρ-σι
αἰτ.	τοὺς	κρατῆρ-ας	ἀθέρ-ας	ἐθητόρ-ας
κλ.	ῷ	κρατῆρ-ες	ἀθέρ-ες	ἐθητόρ-ες

Σημείωσις 1. Κατὰ τὸ ὄνομα δό κρατῆρ κλίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὄνομα δό σωτῆρ (τοῦ σωτῆρος), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα δό ἀθῆρ κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα δό ἀστῆρ (τοῦ ἀστέρος), ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα δό σωτῆρ σχηματίζει τὴν ἔνικήν κλητικὴν δό σωτερ, τὸ δὲ ὄνομα δό ἀστῆρ σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν τοῖς ἀστράσι (κατὰ τὰ συγκοπτόμενα).

Σημείωσις 2. Υγρόληκτον μὲν κρατητῆρα λείναι μόνον δό ἀλς (τοῦ ἀλσί, τῷ ἀλι, τὸν ἀλα, ὡς ἀλς—οἱ ἀλες, τῶν ἀλῶν, τοῖς ἀλοι, τοὺς ἀλας κτλ.).

2) Οὐδέτερα.

§ 87. Οὐδέτερα ὑγρόληκτα είναι τὰ ὄνόματα τὸ ἔαρ καὶ τὸ νέκταρ, εὔχρονστα μόνον εἰς τὸν ἔνικὸν ἀριθμόν.

Τὸ ὄνομα τὸ ἔαρ ἐκφέρεται καὶ συνηρημένον : τὸ ἔαρ—ἥρ, τοῦ ἔαρος—ἥρος, τῷ ἔαρι—ἥρι κτλ. (Βλ. § 56 καὶ § 63, 2).

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἑνερινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὄνόματα.

§ 88. Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ἑνερινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὄνόματα .

1) τὰ διπλόθεμα σχηματίζουν ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα τὴν ἐνικὴν ὄνομαστικήν, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς τὰς ἄλλας πτώσεις : δὲ λιμήν, ἥ χιών, δὲ αἰθήρ, δὲ κοσμήτωρ—τοῦ λιμέν-ος, τῆς χιόν-ος, τοῦ αἰθέρ-ος, τοῦ κοσμήτορ-ος κτλ.

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν τὰ πλεῖστα ὅμοιαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὄνομαστικήν : ἡ ἀκτὶς—ῶ ἀκτίς, δὲ πελεκάν—ῶ πελεκάν, δὲ ποιμήν—ῶ ποιμήν, ἡ χελιδών—ῶ χελιδών, δὲ ἀστήρ—ῶ ἀστήρ.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν διπλούθεμων τὰ βαρύτονα εἰς -ων (γεν. -ονος), καὶ -ωρ (γεν. -ορος), τὰ ὅποια σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὅμοιαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : δὲ γείτων—ῶ γείτον, δὲ αὐτοκράτωρ—ῶ αὐτοκράτορ.

Τὰ κύρια ὄνόματα Ἀγαμέμνων καὶ Ἀριστογείτων καὶ τὰ ὅμοια εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν προσέτι τὸν τόνον : ὡς Ἀγάμεμνον, ὡς Ἀριστόγειτον.

3) Συγκοπτόμενα.

§ 89. Ἀκατάληκτα εἰς -ηρ, γεν. -ρος, διπλόθεμα.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. πατηρ-, πατερ-, ἀνηρ-, ἀνερ-)

δν.	ό	πατήρ	ἀνήρ	οί	πατέρ-ες	ἄνδρες
γεν.	τοῦ	πατρ-ὸς	ἀνδρ-ὸς	τῶν	πατέρ-ων	ἀνδρ-ῶν
δοτ.	τῷ	πατρ-ὶ	ἀνδρ-ὶ	τοῖς	πατρ-ά-σι	ἀνδρ-ά-σι
αἰτ.	τὸν	πατέρ-α	ἀνδρ-α	τοὺς	πατέρ-ας	ἀνδρ-ας
κλ.	ῶ	πάτερ	ἄνερ	ῶ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες

Ἐνικὸς

ἡ	Δημήτηρ
τῆς	Δήμητρ-ος
τῇ	Δήμητρ-ι
τὴν	Δήμητρ-α
ῶ	Δήμητρε

Π α ρ α τ η ο ή σ εις.

§ 90. Τὰ διπλόθεμα εἰς -ηρ ὑγρόληκτα ὄνόματα πατήρ, μῆτηρ, **θυγάτηρ**, γαστήρ, Δημήτηρ καὶ ἀνὴρ λέγονται συγκοπτόμενα, διότι (συγκόπτον, ἥτοι) ἀποβάλλονται τὸ ε τοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τὰ μὲν ὄνόματα πατήρ, μῆτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα Δημήτηρ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα ἀνὴρ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ). (Βλ. § 32, 1 καὶ § 34, 2).

Πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὄνόματα εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ μεταξὺ τοῦ συγκεκομένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -σι ἔχονται α βραχί, ἐπὶ τοῦ διποίου καὶ τονίζονται: μητρ-ά-σι, θυγατρ-ά-σι, γαστρ-ά-σι.

§ 91. Ἐκ τῶν συγκοπτομένων ὄνομάτων

1) τὰ μὲν ὄνόματα πατήρ, μῆτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα ἀνὴρ καὶ εἰς ταύτας τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: μητρός, μητρί—ἀνδρός, ἀνδρί, ἀνδρῶν·

2) τὸ ὄνομα Δημήτηρ εἰς πάσας τὰς βραχυκαταλήκτους πτώσεις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν·

3) τὰ ὄνόματα πατήρ, θυγάτηρ καὶ ἀνὴρ εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον: πάτερ, θύγατερ, ἄνερ·

4) τὸ ὄνομα γαστήρ ἔχει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν δμοίαν μὲ τὴν ὄνομαστικήν: ὡ γαστήρ (κανονικῶς προβλ. § 88, 2).

§ 92. γ') Σιγμοδηντα.

a. Οὐδέτερα εἰς -ας, γεν. -ως (ἢ -ατος).

Ἐνικὸς

ὄν.	τὸ	κέρας.
γεν.	τοῦ	κέρως ἢ τοῦ κέρατος
δοτ.	τῷ	κέρφα ἢ τῷ κέρατι
κιτ.	τὸ	κέρας
κλ.	ὦ	κέρας

Πληθυντικὸς

τὰ	κέρα	ἢ	τὰ	κέρατα
κερῶν	ἢ	τῶν	κεράτων	
κέρασι				
κέρα				
ὦ	κέρα	ἢ	ὦ	κέρατα

Π α ρ α τ η ο ή σ ε i c.

§ 93. Σιγμούληκτα οὐδέτερα εἰς -ας εἶναι ἔξ : κέρας, κρέας—γέρας, γῆρας—πέρας, τέρας. Τούτων

1) δ χαρακτὴρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ φωνήεντα συναιροῦνται : (κρέα-σ-ος, κρέα-ος=) κρέως, (κρέα-ι, κρέα-ϊ=) κρέᾳ κτλ. (Βλ. καὶ § 33,3).

2) σχηματίζονται ὡς σιγμούληκτα μόνον, ἀπὸ θέμα εἰς -ασ, τὰ ὄνόματα κρέας, γέρας καὶ γῆρας : (τὸ κρέας, τοῦ κρέως, τῷ κρέᾳ κτλ.). Ὡς σιγμούληκτον δὲ διμοῦ καὶ ὡς ὀδοντικόληκτον ἀπὸ θέμα εἰς -ατ σχηματίζεται τὸ ὄνομα, τὸ κέρας καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (τὰ τέρα ἢ τέρατα, τῶν τερῶν ἢ τεράτων κτλ.). Τὸ δὲ ὄνομα τὸ πέρας (δπως καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εἰς τὸν ἐνικὸν) ἀπὸ σιγμούληκτον θέμα εἰς -ασ σχηματίζει μόνον τὴν ἐνικὴν ὄνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικήν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις τὰς σχηματίζει μόνον ἀπὸ θέμα εἰς -ατ (κατὰ τὰ εἰς -α οὐδέτερα ὀδοντικόληκτα) : τὸ πέρας, τοῦ πέρατ-ος κτλ., τὰ πέρατ-α, τῶν περδάτ-ων κτλ., τὸ τέρας, τοῦ τέρατ-ος κτλ. (Βλ. § 81).

Σημείωσις. Τὸ καταληκτικὸν α τῆς πληθυντικῆς ὄνομαστικῆς, αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τῶν ὄνομάτων τούτων, τὸ ὄποιον προῆλθεν ἐκ συναιρέσεως τοῦ α+α, δύναται νὰ βραχύνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλα οὐδέτερα : τὰ γέρᾶ ἢ γέρᾳ (δπως τὰ δῶρα).

§ 94. β. Οὐδέτερα εἰς -ος, γεν. -ους.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. στελεχεσ-) (θ. χρεεσ-)

ὄν.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
γεν.	τοῦ	στελέχους	χρέους	τῶν	στελεχῶν	χρεῶν
δοτ.	τῷ	στελέχει	χρέει	τοῖς	στελέχεσι	χρέεσι
αἰτ.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
κλ.	ῶ	στέλεχος	χρέος	ὦ	στελέχη	χρέα

Π α ρ α τ η ο ή σ ε i c.

§ 95. Τῶν σιγμούληκτων οὐδετέρων εἰς -ος

1) τὸ θέμα λήγει εἰς -εσ, ἀλλὰ τὸ ε τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος σ εἰς

τὴν ἔνικὴν ὄνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τρέπεται εἰς ο : (θ. ἔθνεσ-) τὸ ἔθνος (§ 32, 5).

2) ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συνατώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ φωνήεντα σύναιροῦνται, ἥτοι τὸ ε+α εἰς η ḥ, ἀν προηγῆται ἄλλο ε, εἰς ἄ (τὰ βέλεα—βέλη, τὰ χρέεα—χρέᾶ), τὸ ε+ι εἰς ει (τῷ δάσε-τ—δάσει), τὸ ε+ο εἰς ου (τοῦ δρε-ος—δρους), τὸ ε+ω εἰς ω (τῶν τειχέων—τειχῶν). (Βλ. καὶ § 33, 3, Σημ.).

Σημείωση. Μερικὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν ἀσυναίρετον (τῶν ἀνθέων, τῶν χειλέων) ἥ καὶ ἀσυναίρετον καὶ συνηρημένην (τῶν δρέων ἥ τῶν δρῶν).

§ 96. Ἀρσενικὰ ἀκατάληκτα εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ης, γεν. -έους), διπλόθεμα.

Ἐνικὸς				Πληθυντικὸς			
(θ. Σωκρατησ- Σωκρατεσ-)				(θ. Ἡρακλεησ- Ἡρακλεεσ-)			
δν.	δ	Σωκράτης	Ἡρακλῆς	οἱ	Σωκράται	Ἡρακλεῖς	
γεν.	τοῦ	Σωκράτους	Ἡρακλέους	τῶν	Σωκρατῶν	Ἡρακλέων	
δοτ.	τῷ	Σωκράτει	Ἡρακλεῖ	τοῖς	Σωκράταις	Ἡρακλεῖς	
αἰτ.	τὸν	Σωκράτη	Ἡρακλέα	τοὺς	Σωκράτας	Ἡρακλεῖς	
κλ.	ῳ	Σώκρατες	Ἡράκλεις	ὦ	Σωκράται	Ἡρακλεῖς	

Παρατηρήσεις.

§ 97. Τὰ ἀρσενικὰ σιγμόληκτα οὐσιαστικὰ εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ης γεν. -έους) είναι πάντα κύρια ὄνόματα (σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικόν, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ὄνομα σιγμόληκτον οὐδέτερον εἰς -ος ἢ δῆμα) : *Πολυκράτης* (πολύς, κράτος), *Δημοσθένης* (δῆμος, σθένος), *Ἀγαθοκλῆς* (ἀγαθός, κλέος), *Ἄριστοφάνης* (ἄριστος, φαίνομαι), *Δημοχάρδης* (δῆμος, χαίρω) κτλ.

Ταῦτα 1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἴσχυρὸν θέμα εἰς -ησ εἰς τὴν ἔνικὴν ὄνομαστικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς θέμα εἰς -εσ εἰς πάσας τὰς ἄλλας πτώσεις. Τούτου ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συνατώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ὅπως εἰς τὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος (§ 95, 2).

2) εἰς τὴν ἔνικὴν κλητικὴν ἀνάβιτράζουν τὸν τόνον : ϖ Ἄριστότελες, ϖ Δημόσθενες, ϖ Ἀγαθόκλεις ('Αγαθόκλεες').

3) δοσάκις λαμβάνονται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν, σχηματίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὰ μὲν εἰς -ης, γεν. -ους συνήθως κατὰ τὴν αὐλίσιν, τὰ δὲ εἰς -ῆς, γεν. -έους (ἥτοι τὰ εἰς -αλῆς) κατὰ τὴν τρίτην.

4) δοσα λήγουν εἰς -αλῆς συναιροῦν τὸ ε τῆς συλλαβῆς -αλε-, ὅπου μετ' αὐτὸν ἀκολουθεῖ η ἢ ε ἢ ει : (**Θεμιστοκλέης**) **Θεμιστοκλῆς**; (**Θεμιστόλεες**) **Θεμιστόλεις**, (**Θεμιστοκλέει**) **Θεμιστοκλεῖ**.

Σημείωσις. Τὰ εἰς -ης γεν. -ους σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν καὶ εἰς -ην (κατὰ τὰ πρωτόκλιτα) : τὸν Σωκράτην, τὸν Δημοσθένην (δπως τὸν Ἀριστείδην).

§ 98. δ. Θηλυκά. Ἀκατάληκτα εἰς -ώς, γεν. -οῦς, διπλόθεμα.

Ἐνικός

	(θ. αἰδωσ-, αἰδοσ-)	(θ. Ἡωσ-, Ἡοσ-)
δν.	ἡ αἰδὼς	ἡ Ἡώς
γεν.	τῆς αἰδοῦς (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ος)	τῆς Ἡοῦς
δοτ.	τῇ αἰδοῖ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ι)	τῇ Ἡοῖ
αἰτ.	τὴν αἰδῶ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-α)	τὴν Ἡῶ
κλ.	ῳ αἰδὼς	ῳ Ἡώς (πρβλ. § 77).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ὄνόματα.

§ 99. Αἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἶναι αἱ ἔδιαι.

2) τῶν οὐδετέρων διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὄνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν. (Βλ. § 55, § 56, § 63, 2).

§ 100. Τῶν καταλήξεων τῆς τρίτης αὐλίσεως -ι, -σι, -α καὶ -ας τὸ δίχρονον εἰς εἶναι βραχύ : **αλητῆρ**, **αλητῆρσι**, **αλητῆρᾳ**, **αλητῆράς**.

§ 101. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα ὄνόματα εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν πανιδὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (παρὰ τὸν κανόνα, § 16, 8) : δ θῆρ—τοῦ θηρός, τῷ θηρῷ—τῶν θηρῶν, τοῖς θηροῖς—(τοῖν θηροῖν). Ἀλλὰ τὰ μονοσύλλαβα ὄνόματα η δάς, δ θώς, τὸ οὔς, δ παῖς, δ Τρώς καὶ τὸ φῶς εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν
Γραμματικὴ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης (Έκδ. 1948)

τονίζονται κανονικῶς : τῶν δάδων, τῶν θάσων, τῶν ὕπαρχων, τῶν παιδῶν, τῶν Τρώων, τῶν φάτων.

§ 102. Περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα, ἀν καὶ δὲν προέρχονται ἐκ συναιρέσεως (§ 16, 6)

- 1) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ὀνόματος ἡ γλαῦξ·
- 2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς -εύς : ὁ γραμματεῦ, ὁ Θησεῦ·
- 3) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστική αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων τὸ πῦρ καὶ τὸ οὖς. (Βλ. καὶ § 69, 2).

Ση μείωσις. Περισπῶνται κανονικῶς αἱ λέξεις παῖς καὶ φῶς, διότι προηλθον ἐκ συναιρέσεως (πάϊς, φάος). Ή δὲ λέξις ἡ κλεὶς προηλθεν ἐξ ἀρχαιοτέρου τύπου κληῆς καὶ κανονικῶς ὁρίζεται. (Βλ. § 16, 9).

Ο δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων.

§ 103. Ο δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων πάσης κλίσεως ἔχει δύο μόνον τύπους, ἵτοι ἔνα διὰ τὴν ὀνομαστικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν κλητικήν, καὶ ἔνα διὰ τὴν γενικήν καὶ τὴν δοτικήν. Αἱ δὲ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ τῶν ὀνομάτων εἶναι

- 1) τῆς α' κλίσεως ὀνομ., αἴτ. καὶ κλητ. -α, γεν. καὶ δοτ. -αιν·
- 2) τῆς β' κλίσεως ὀνομ., αἴτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. -οιν·
- 3) τῆς γ' κλίσεως ὀνομ., αἴτ. καὶ κλητ. -ε, γεν. καὶ δοτ. -οιν·
- α') τῷ βουλευτᾷ, τοῖν βοιλευταῖν—τῷ μούσα, τοῖν μούσαιν·
- β') τῷ ἱατρῷ, τοῖν ἱατροῖν—τῷ νήσω, τοῖν νήσοιν—τῷ δένδρῳ, τοῖν δένδροιν·
- γ') τῷ ἥρω-ε, τοῖν ἥρω-οιν—τῷ βό-ε, τοῖν βο-οῖν—τῷ φύλακ-ε, τοῖν φυλάκ-οιν—τῷ πόλει, τοῖν πολέ-οιν—τῷ βασιλεῖ, τοῖν βασιλέ-οιν—(τῷ σκέλει, τοῖν σκελοῖν). (Βλ. § 95, 2).

Ανώμαλα οὐσιαστικά.

§ 104. Πολλὰ οὐσιαστικὰ ὀνόματα δὲν σχηματίζονται καὶ δὲν κλίνονται δι μ α λ ώς, ἵτοι κατὰ πάντα συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ δι² αὐτὸ λέγονται ἀν ώ μ α λ α.

Ἐκ τῶν ἀνωμάλων οὐσιαστικῶν λέγονται

Η ἐτερογενῆ, δσα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουν (ἐτερογενῆ, ἵτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως τὸ

αὐτὸς γένος καὶ διάφορον : δ λύχνος — τὰ λύχνα, δ οῖτος — τὰ σῖτα, δ δεσμὸς — οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, τὸ στάδιον — τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι. (Πρβλ. νῦν : δ πλοῦτος — τὰ πλούτη, δ ναῦλος — οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα).

2) δ ι π λ ο γ ε ν ḥ, δσα εἰς τὸν ἔνικὸν ἀριθμὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο γένη : δ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, πληθ. τὰ ζυγὰ — δ νῶτος καὶ τὸ νῶτον, πληθ. τὰ νῶτα. (Πρβλ. νῦν : τὸ πεῦκο καὶ δ πεῦκος — τὰ πεῦκα).

3) ἑ τ ε ρ ο κ λ ι τ α, δσα εἰς τὸν ἔνα ἀριθμὸν κλίνονται κατά τινα κλίσιν, εἰς τὸν ἄλλον δὲ κατ' ἄλλην ḥ εἰς τινας μὲν πτώσεις κατά τινα κλίσιν, εἰς ἄλλας δὲ κατ' ἄλλην, οἶον'.

α') ὁ πρεσβευτής, τοῦ πρεσβευτοῦ κτλ. (κατὰ τὴν α' κλίσιν) — οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβεων κτλ. (κατὰ τὴν γ').

β') τὸ πῦρ, τοῦ πυρὸς κτλ. (κατὰ τὴν γ' κλίσιν) — τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κτλ. (κατὰ τὴν β').

γ') ḥ γυνὴ (κατὰ τὴν α' κλίσιν), τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τῇ γυναικα, ὡ γύναι — αἱ γυναικες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναιξὶ κτλ. (κατὰ τὴν γ', πρβλ. § 97, 1).

δ') ὁ Θαλῆς (=Θαλέης), τοῦ Θαλέω, τῷ Θαλῆ, τὸν Θαλῆν, ὡ Θαλῆ (κατὰ τὰ συνηρ. τῆς α' κλίσεως καὶ τὰ ἀττικόκλιτα) — τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητη, τὸν Θάλητα (κατὰ τὴν γ' κλίσιν).

ε') ὁ Ἀρης, τοῦ Ἀρεως (ἀρχῆθεν Ἀρης, § 32, 4), τῷ Ἀρει, τὸν Ἀρη καὶ Ἀρην, ὡ Ἀρες (κατὰ τὴν γ' καὶ τὴν α' κλίσιν). Ὁμοίως ὁ Ἀστυάγης (Κυαξάρης, Τισσαφέρνης καὶ ἄλλα ἔνικὰ ὀνόματα), τοῦ Ἀστυάγους, τῷ Ἀστυάγει (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), — τὸν Ἀστυάγην, ὡ Ἀστυάγη (κατὰ τὴν α').

ζ') ὁ ἀμνός, τοῦ ἀμνοῦ κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) καὶ τοῦ ἀρνός, τῷ ἀρνί, τὸν ἀρνα — οἱ ἀρνες, τῶν ἀρνῶν, τοὺς ἀρνας (ἐκ ὅ. ἀρεν-, ἀρν- τοῦ σπανίου ὀνόματος τῆς γ' κλίσεως ὁ ἀρήν, πρβλ. § 90 κ.ἔ.).

η') ὁ νιός, τοῦ νιοῦ κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) — τοῦ νίέος, τῷ νίει — οἱ νιεῖς, τῶν νιέων, τοῖς νιέσι, τοὺς νιεῖς (κατὰ τὴν γ').

η') ὁ ὄνειρος, τοῦ ὄνειρου κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) — τοῦ ὄνειρατος (ἐξ ἀρχῆστου ὀνομαστικῆς τὸ ὄνειραρ), τῷ ὄνειρατι — τὰ ὄνειρατα, τῶν ὄνειράτων (κατὰ τὴν γ').

θ') ὁ Οἰδίποος, τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, ὡ Οἰδίποος (κα-

τὰ τὴν γ' κλίσιν) — τοῦ Οἰδίπου, τὸν Οἰδίποντα (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β').

ι') ὁ χρώς, τοῦ χρωτός, τῷ χρωτί, τὸν χρῶτα (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), ἀλλὰ δοτικὴ καὶ χρῷ (κατὰ τὰ ἀττικόκλιτα, εἰς τὴν φράσιν ἐν χρῷ=ἔως τὸ δέρμα).

4) μεταπλαστά, ὅσα κλίνονται μὲν κατὰ μίαν ὠρισμένην κλίσιν εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ τὸ θέμα των (μεταπλάσεων ταῖς ήτοι) μεταβάλλεται. (Πρόβλ. τὸ γράψιμον, τοῦ γραψίματος).

α') ὁ κύων, τοῦ κυνός, τῷ κυνί, τὸν κύρα, ὁ κύον — οἱ κύνες, τῶν κυνῶν, τοῖς κυσὶ κτλ. (θ. κυων-, κυον-, κυν-).

β') ὁ μάρτυς, τοῦ μάρτυρος κτλ., ὁ μάρτυς — οἱ μάρτυρες, τῶν μαρτύρων, τοῖς μάρτυσι, τοὺς μάρτυρας κτλ. (θ. μαρτυ-, μαρτυρ-).

γ') ὁ σῆς, τοῦ σεός, οἱ σέες, τῶν σέων, τοὺς σέας — τοῦ σητός, οἱ σῆτες, τῶν σητῶν, τοὺς σῆτας (θ. σησ-, σεσ-, σητ-).

δ') ἡ κλείς, τῆς κλειδός, τῇ κλειδί, τὴν κλεῖδα καὶ τὴν κλεῖν — αἱ κλεῖδες κτλ., τὰς κλεῖδας καὶ τὰς κλεῖς (θ. κλειδ-, κλει-), (Πρόβλ. § 82, 1).

ε') ἡ ναῦς, τῆς νεῶς (ἀρχῆθεν νηός, § 32, 4), τῇ νη-ί, τὴν νῶν — αἱ νῆες, τῶν νεῶν, ταῖς ναυσὶ, τὰς ναῦς, ὁ νῆες' . αὐ-, νη-, νε-).

ζ') ἡ χειρός, τῆς χειρός κτλ.—αἱ χειρες, τῶν χειρῶν, ταῖς χερσί, τὰς χειρας κατα. — δυϊκ. τὰ χειρες, τοῖν χεροῖν (θ. χειρο-, χερ-).

ζ') τὸ γόνυ, τοῦ γόνατος, τῷ γόνατι, τὸ γόνυ — τὰ γόνατα, τῶν γονάτων, τοῖς γόνασι (θ. γονυ-, γονατ-).

η') τὸ δόρυ, τοῦ δόρατος κτλ. (ὅπως τὸ προηγούμενον).

θ') τὸ ἥπαρ, τοῦ ἥπατος, τῷ ἥπατι, τὸ ἥπαρ — τὰ ἥπατα, τῶν ἥπατων κτλ. (θ. ἥπαρ-, ἥπατ-). 'Ομοίως τὸ δέλεαρ (τοῦ δελέατος), τὸ στέαρ (τοῦ στέατος), τὸ φρέαρ (τοῦ φρέατος).

ι') τὸ ὄδωρ, τοῦ ὄδατος, τῷ ὄδατι, τὸ ὄδωρ — τὰ ὄδατα, τῶν ὄδάτων, τοῖς ὄδασι κτλ. (θ. ὄδωρ-, ὄδατ-).

ια') τὸ οὖς, τοῦ ὡτός, τῷ ὡτί, τὸ οὖς — τὰ ὡτα, τῶν ὡτων, τοῖς ὡσί, τὰ ὡτα — τὰ ὡτε, τοῖν ὡτοιν (θ. οὖσ-, ὡτ-, βλ. § 101, § 102).

ιβ') ὁ Ἀπόλλων, τοῦ Ἀπόλλωνος, τῷ Ἀπόλλωνι, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ Ἀπόλλω, ὁ Ἀπολλον (θ. Ἀπολλων-, Ἀπολλον-, Ἀπολλο-).

ιγ') ὁ Ποσειδῶν (ἀρχῆθεν Ποσειδάων), τοῦ Ποσειδῶνος, τῷ Ποσειδῶνι, τὸν Ποσειδῶνα καὶ Ποσειδῶ, ὁ Πόσειδον.

ιδ') ὁ Ζεύς, τοῦ Διός, τῷ Διί, τὸν Δία, ὁ Ζεῦ (θ. Ζευ-, Δι-·)

ιε') ἡ Πνύξ, τῆς Πυκν-ός, τῇ Πυκν-ί, τὴν Πύκνα (θ. Πυκν-, Πυκν-).

5) ἵ δι ὁ κλιταὶ α, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ μίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατὰ (ἰδίαν, ἥτοι) ἴδιαιτέραν κλίσιν. Εἶναι δὲ ἴδιοκλιτα :

α') μερικὰ προσηγορικὰ ὄνόματα εἰς -ᾶς, ὃς ὁ φαγᾶς, δικασταφαγᾶς κτλ.

β') πολλὰ κύρια ὄνόματα συντετμημένα, ἵδιά δὲ ἔεντικά οἷον ὁ Ἀλεξᾶς (ἐκ τοῦ Ἀλέξανδρος), τοῦ Ἀλεξᾶ, τῷ Ἀλεξᾶ, τὸν Ἀλεξᾶν, ὁ Ἀλεξᾶ. (Πρόβλ. Γεράσιμος—Μεμᾶς).

ό Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ Φιλῆ, τῷ Φιλῆ, τὸν Φιλῆν, ὁ Φιλῆ. (Πρόβλ. Σπυρίδων—Πίπτης).

ό Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ Διονῦ, τῷ Διονῦ, τὸν Διονῦν, ὁ Διονῦ.

ό Ἰησοῦς, τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν, ὁ Ἰησοῦ (Ἐβραϊκὸν ὄνομα).

ό Νεκῶς, τοῦ Νεκῶ, τῷ Νεκῶ, τὸν Νεκῶν, ὁ Νεκῶ (Αἰγυπτιακὸν ὄνομα).

6) ἂ κλιταὶ α, ὅσα δὲν κλίνονται, ἥτοι ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς πτώσεις. Ἀκλιταὶ δὲ εἶναι :

α') ἡ λέξις τὸ χρεῶν (=ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεών, τῷ χρεών.

β') πολλὰ ὄνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων εἰλημμένα, ὅπωσδήποτε ἀμετάβλητα, ἐκ ἔνων γλωσσῶν, οἷον ὁ Ἄδαμ (τοῦ Ἄδαμ κτλ.), ὁ Δαυΐδ (τοῦ Δαυΐδ κτλ.), ὁ Ἰὼβ (τοῦ Ἰὼβ κτλ.), τὸ Πάσχα (τοῦ Πάσχα κτλ.), λέξεις Ἐβραϊκαί, τὸ ἄλφα (τοῦ ἄλφα κτλ.), τὸ βῆτα (τοῦ βῆτα κτλ.), τὸ γάμμα (τοῦ γάμμα κτλ.), δομοίως δὲ καὶ τὸ διγάμμα (τοῦ δίγαμμα κτλ.), τὸ δέλτα, ὃς καὶ τὰ λοιπὰ ὄνόματα τῶν γραμμάτων, ἀρχῆθεν λέξεις Φοινικικαί. (Πρόβλ. νῦν : ὁ Γκαῖτε, ὁ Κλεμανσώ—τὸ φοὺτ μπώλ, τὸ ωρεόδο—τὸ τράμ, τὸ ζενίθ, τὸ ναδίρ).

7) ἐλλειπτικὰ κατὰ πτῶσιν α, ὅσα δὲν εἶναι εὐχρησταὶ εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς ἢ εἰς πάσας τὰς πτώσεις (ἐλλειπτικὰ κατὰ τ' ἀριθμούς, ἐλλειπτικὰ κατὰ πτῶσιν).

α) Ἐλλειπτικὰ κατ' ἀριθμὸν εἶναι :

1) τὰ κύρια ὄνόματα. Ταῦτα κανονικῶς ἀπαντῶσιν ἢ εἰς μέρον τὸν ἔνικὸν ἢ εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν : Μενέλαος, Ἀριστείδης—δ Πειραιεύς, οἱ Λελφοί, ἡ Κέρκυρα, αἱ Ἀθήναι—δ Ὄλυμπος, ἡ

Πίνδος, τὸ Πτῶον, τὰ Κεραύνεια—τὰ Ὄλύμπια, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια. (Πρβλ. ὁ Πύργος, ἡ Καρδίτσα, αἱ Σπέτσαι, τὰ Χριστούγεννα κτλ.).

2) τὰ ὄντα μετάλλων ἢ φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων : ὁ ἄργυρος, ὁ σίδηρος, ὁ χρυσός—ἡ γῆ, ὁ οὐρανός, ὁ ἀήρ, τὸ ἔαρ, οἱ ἐτησίαι (§ 48, 3)—ἢ νεότης, τὸ γῆρας κτλ.

β) Ἐλλειπτικὰ κατὰ πτῶσιν (ἢ ἄμα καὶ κατ' ἀριθμὸν) εἰναι :

1) αἱ λέξεις τὸ ὄφελος, τὸ ὄναρ, τὸ ὄπαρ (= ὅπτασία ἐν ἐγρηγόρει), εὔχρηστοι μόνον κατ' ὄνταςτικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ. (Πρβλ. νῦν : τὸ σέβας—τὰ σέβη, τὰ ἄρματα=τὰ ὅπλα).

2) ἡ λέξις μάλη, εὔχρηστος μόνον εἰς τὴν γενικὴν εἰς τὴν φράσιν ὑπὸ μάλης (= ὑπὸ μασχάλην).

3) ἡ λέξις νέωτα, αἰτιατικῆς ἐνικοῦ, εὔχρηστος εἰς τὴν φράσιν ἐς νέωτα (= τοῦ χρόνου).

4) αἱ λέξεις ὁ τᾶν (= ὁ φίλε) καὶ ὁ μέλε (= καλέ μεν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

1. Ὁρισμός. Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 105. Ἔπι τὸν ἀριθμόν τοῦτον τοῖς προτεταμένοις ποιότητα ἢ ίδιότητα οὐσιαστικοῦ τινος : (Ἄρτος) λευκός, (οἰκία) ύψηλή, (ὅπλον) βαρύ.

§ 106. Ἔπι τῶν ἀπιθέτων

1) τὰ πλεῖστα ἔχοντα τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον καὶ ταῦτα λέγονται τρίγενη : ὁ καλός, ἡ καλή, τὸ καλὸν—δῆκαρπος, ἡ ἄκαρπος, τὸ ἄκαρπον—δὲ εὐθύνης, ἡ εὐθύνη, τὸ εὐθὺν—δὲ εὐγενής, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές.

2) πολλὰ ἔχοντα δύο μόνον γένη, τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ ταῦτα λέγονται διγενῆ : ὁ φυγάς, ἡ φυγάς—δῆρπαξ, ἡ ἄρπαξ.

§ 107. Ἐκ τῶν τριγενῶν ἐπιθέτων

1) ὅσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἵτοι μίαν δι' ἑκαστον γένος, λέγονται τρικατάληκτα : κακός, κακή, κακὸν—βαρύς, βαρεῖα, βαρύν.

2) ὅσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἵτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται δικατάληκτα : δέ, ή βάροβαρος, τὸ βάροβαρον—δέ, ή εὔελπις, τὸ εὔελπι.

§ 108. Τὰ διγενῆ ἐπίθετα είναι μονοκατάληκτα : ὁ πένης, ἡ πένης—δέ βλάξ, ἡ βλάξ.

§ 109. 1) Τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν α' κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται δευτερόκλιτα, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν γ' κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται τριτόκλιτα : δίκαιος, δίκαι-α, δίκαι-ον—εὐδρός, εὐδρ-εῖα, εὐδρ-όν.

2) Τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ἄλλα μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, ἄλλα δὲ κατὰ τὴν γ' : δέ, ή βάναυσος, τὸ βάναυσον—δέ, ή εὐγενής, τὸ εὐγενές.

3) Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται τὰ πλεῖστα κατὰ τὴν γ' κλίσιν.

2. Κλίσις τῶν ἐπιθέτων.

Α') Δευτερόκλιτα.

1) Ἀσυναίρετα.

§ 110. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἀσυναίρετων ἐπιθέτων.

Ἐνικός

(θ. καλο-, καλα-, καλο-)	(θ. δικαιο-, δικαια-, δικαιο-)
καλ-ός	καλ-ή
καλ-οῦ	καλ-ῆς
καλ-ῷ	καλ-ῆ
καλ-ὸν	καλ-ῆν
καλ-ὲ	καλ-ῆ
καλ-ὸν	καλ-ὸν
δίκαιος	δίκαιος
δικαιό-	δικαιό-

Πληθυντικός

καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ὰ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α
καλ-ῶν	καλ-ῶν	καλ-ῶν	δικαί-ων	δικαί-ων	δικαί-ων
καλ-οῖς	καλ-οῖς	καλ-οῖς	δικαί-οις	δικαί-αις	δικαί-οις
καλ-ούς	καλ-άς	καλ-ὰ	δικαί-ους	δικαί-ας	δικαί-α
καλ-οῖ	καλ-αὶ	καλ-ὰ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α

(Βλ. § 46,2, § 53,1—2 κ.ξ.).

§ 111. Τῶν τρικατάληκτων εἰς -ος ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) κανονικῶς λήγει εἰς -η : σοφός, σοφὴ—τερπνός, τερπνή. Ἀλλ' διαν πρὸ τῆς καταλήξεως -ος τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχῃ φωνῆν ἡ ζ, τότε τὸ θηλυκὸν λήγει εἰς α μακρὸν (§ 50, 1) : νέ-ος, νέ-α—τέλει-ος, τελεί-α—νεκρ-ός, νεκρ-ά· (πλὴν ὅγδο-ος, ὅγδο-η).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὄνομαστικὴν καὶ γενικὴν τονίζεται ὅπου καὶ ὅπως τὸ ἀρσενικὸν εἰς τὰς ιδίας πτώσεις : πλούσιαι, πλούσιων (πλούσιοι, πλούσιων)—ἀρχαῖαι, ἀρχαῖων (ἀρχαῖοι, ἀρχαῖων)—μικραῖ, μικρῶν (μικροί, μικρῶν).

§ 112. Ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων δικατάληκτα είναι :

1) τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ος : (δ, ή) ἀ-καρπος, (δ, ή) ἀ-θάνατος, (δ, ή) ἔν-δοξος κτλ.

2) μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ δποῖα λήγοντα εἰς -ειος ἢ -ιος ἢ -ιμος (δ, ή) βρό-ειος, (δ, ή) γαμήλ-ιος, (δ, ή) δόκ-ιμος·

3) τὰ ἐπίθετα βάναυσος, βάρβαρος, ἥμερος, ἥρεμος, ἥσυχος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος.

Σημείωσις. Μερικὰ σύνθετα εἰς -ος είναι τρικατάληκτα, ως ἀντάξιος, ἀνταξια, ἀντάξιον—ἐναρτίος, ἐναρτία, ἐναρτίον—πάγκαλος, παγκάλη, πάγκαλον.

Ομοίως τὰ εἰς -ικος παρασύνθετα : (ἔξεταστης) ἔξεταστικός, ἔξεταστική, ἔξεταστικόν—(εὐδαιμόνων) εὐδαιμονικός, εὐδαιμονική, εὐδαιμονικόν.

Μερικὰ δὲ ἀπλᾶ ἡ σύνθετα εἰς -ος είναι συγχρόνως τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα : δ βέβαιος, ἡ βεβαία ἡ βέβαιος, τὸ βέβαιον—δ ἔρημος, ἡ ἔρημη ἡ ἔρημος, τὸ ἔρημον—δ ἀνάτιος, ἡ ἀνατία ἡ ἀνάτιος, τὸ ἀνάτιον—δ ἀνάξιος, ἡ ἀνάξια ἡ ἀνάξιος, τὸ ἀνάξιον.

2) Συνηρημένα.

§ 113. Παραδείγματα δευτεροκλίτων συνηρημένων ἐπιθέτων.

Ἐντικός

(θ. χρυσεο-, χρυσεᾶ-, χρυσεο-)		(θ. εύνοο-, εύνου-)				
χρυσοῦς	χρυσῆ	χρυσοῦν	ὅς, ἡ	εὔνους	τὸ	εὔνον
χρυσοῦ	χρυσῆς	χρυσοῦ	τοῦ, τῆς	εὔνου	τοῦ	εὔνον
χρυσῷ	χρυσῇ	χρυσῷ	τῷ, τῇ	εὔνῳ	τῷ	εὔνῳ
χρυσοῖν	χρυσῇν	χρυσοῖν	τόν, τὴν	εὔνουν	τὸ	εὔνονυ

Πληθυντικός

χρυσοῖ	χρυσαῖ	χρυσᾶ	οῖ, αῖ	εὔνοι	τὰ	εὔνοα
χρυσῶν	χρυσῶν	χρυσῶν	τῶν	εὔνων	τῶν	εὔνων
χρυσοῖς	χρυσαῖς	χρυσοῖς	τοῖς, ταῖς	εὔνοις	τοῖς	εὔνοις
χρυσοῖς	χρυσᾶς	χρυσᾶ	τούς, τὰς	εὔνους	τὰ	εὔνοα

(Βλ. § 57 κ. ἔ.).

Παρατηρήσεις

§ 114. Τὰ τρικατάληκτα συνηρημένα εἰς -οῦς ἐπίθετα κανονικῶς σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς -ῆ : κνανοῦς, κνανῆ—χαλκοῦς, χαλκῆ. Ἄλλο δταν ποὺ τῆς καταλήξεως -ους τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχῃ ε ἦ ζ, τότε σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς -α : ἐρεοῦς, ἐρεᾶ — κεραμεοῦς, κεραμεᾶ—ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ.

§ 115. Δικατάληκτα συνηρημένα εἰς -ους ἐπίθετα εἶναι σίνθετα ἐπίθετα μὲ δεύτερον σινθετικὸν τὰς λέξεις νοῦς, πλοῦς, ρόῦς, χροῦς: ὁ, ἡ κακόνους, τὸ κακόνουν—δ, ἡ εὐπλούς, τὸ εὐπλούν—δ, ἡ εὖρος, τὸ εὖρον—δ, ἡ ἄχρονς, τὸ ἄχρον.

Σημείωσις. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἀριθμητικὰ εἰς -πλοῦς εἶναι τρικατάληκτα καὶ κλίνονται κατὰ τὸ συνηρημένον ἐπίθετον ὁ χρυσοῦς, ἡ χρυσῆ, τὸ χρυσοῦν : ἀπλοῦς, ἀπλῆ, ἀπλοῦν—διπλοῦς, διπλῆ, διπλοῦν κτλ.

§ 116. Τῶν δικαταλήκτων συνηρημένων εἰς -ους ἐπιθέτων
1) τὸ -οα τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου μένει ἀσυναίσθετον : τὰ εὖπλοα, τὰ ἄχροα.

2) ή ἐκ συναιρέσεως προερχομένη κατάληξις -οι τῆς πληθυντικῆς δονομαστικῆς ώς πρὸς τὸν τονισμὸν λαμβάνεται ώς βραχεῖα : οἱ εὐνοὶ, εὐχροὶ (ὅπως π.χ. οἱ ταῦροι).

3) ἈΤΤΙΚΟΚΛΙΤΑ.

§ 117. Παραδείγματα ἀττικοκλίτων ἐπιθέτων.

Ἐνικός

Πληθυντικός

(θ. Ἰλεω-)

δ	ἡ	ἴλεως	τὸ	ἴλεων	οἱ	αἱ	ἴλεω	τὰ	ἴλεα
τοῦ	τῆς	ἴλεω	τοῦ	ἴλεω		τῶν	ἴλεων	τῶν	ἴλεων
τῷ	τῇ	ἴλεῳ	τῷ	ἴλεῳ	τοῖς	ταῖς	ἴλεῳς	τοῖς	ἴλεῳς
τὸν	τὴν	ἴλεων	τὸ	ἴλεων	τοὺς	τὰς	ἴλεως	τὰ	ἴλεα
ώ		ἴλεως	ώ	ἴλεων		ώ	ἴλεω	ώ	ἴλεα

Παρατηρήσεις

§ 118. Τὰ ἀττικόκλιτα ἐπίθετα

1) εἰναι δικατάληκτα : δ, ἡ ἀξιόχρεως, τὸ ἀξιόχρεων — δ, ἡ ἀγήρως, τὸ ἀγήρων — δ, ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων — δ, ἡ εύκερως, τὸ εύκερων. Τρικατάληκτον δὲ εἰναι μόνον τὸ ἐπίθετον πλέως (πλέα, πλέων).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν δονομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδετέρους ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -ω, ἀλλὰ -α, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεως : τὰ ἔμπλεα (ὅπως π.χ. τὰ δίκαια).

B') Τριτόκλιτα.

1) Φωνηεντόληκτα. Τρικατάληκτα.

§ 119. Παραδείγματα τρικαταλήκτων ἐπιθέτων.

Ἐνικός

εὐθὺς	εὐθεῖα	εὐθὺ	ἡμίσυς	ἡμίσεια	ἡμίσυ
εὐθέος	εὐθείας	εὐθέος	ἡμίσεος	ἡμίσειας	ἡμίσεος
εὐθεῖ	εὐθείᾳ	εὐθεῖ	ἡμίσει	ἡμίσειᾳ	ἡμίσει
εὐθύν	εὐθείαν	εὐθύν	ἡμίσυν	ἡμίσειαν	ἡμίσυν
εὐθὺ	εὐθεῖα	εὐθὺ	ἡμίσυ	ἡμίσεια	ἡμίσυ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὄ σ

εὐθεῖς εὐθεῖαι εὐθέου ήμίσεις ήμίσειαι ήμίσε-α (καὶ ήμίση)
 εὐθέ-ων εὐθειῶν εὐθέ-ων ήμισέ-ων ήμισειῶν ήμισέ-ων
 εὐθέ-σι εὐθείαις εὐθέ-σι ήμίσε-σι ήμισείαις ήμίσε-σι
 εὐθεῖς εὐθείαις εὐθέ-α ήμίσεις ήμισείας ήμίσεα (καὶ ήμίση)
 εὐθεῖς εὐθεῖαι εὐθέ-α ήμίσεις ήμίσειαι ήμίσεα (καὶ ήμίση)

§ 120. Τὰ εἰς -υς τρικατάληκτα ἐπίθετα, τὰ πλεῖστα εἶναι δξύτονα : (*βαθύς, βαρύς, εὐρύς, παχύς, ταχὺς κτλ.*)· βαρύτονα δὲ εἶναι μόνον τὸ ήμισυς καὶ θῆλυς (*θήλεια, θῆλυ*). Τὸ δὲ θηλυκὸν αὐτῶν σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὅποιον λήγει εἰς -ε, μὲ τὴν κατάληξιν -ια : (*βαρέ-ια*) *βαρεῖα*.

§ 121. Κατὰ τὴν γ' κλίσιν κλίνονται καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα εἰς -υς (γεν. -υος) ἢ -εος σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα φωνηεντόληκτον, τὸ ὅποιον λήγει εἰς -υς (γεν. -υος ἢ -εως), ὡς

ὅ	ἡ	εὐθιτρυ-υς	τὸ	εὐθιτρυ	δίπηχυ-ς	δίπηχυ
τοῦ	τῆς	εὐθιτρυ-ος	τοῦ	εὐθιτρυ-ος	διπήχεος	διπήχε-ος
τῷ	τῇ	εὐθιτρυ-ῃ	τῷ	εὐθιτρυ-ῃ	διπήχει	διπήχει
τὸν	τὴν	εὐθιτρυ-ν	τὸ	εὐθιτρυ	διπηχυ-ν	δίπηχυ
					κτλ.	κτλ.
οἱ	οἵ	εὐθιτρυ-ες	τὰ	εὐθιτρυ-α	διπήχεις	διπήχε-α
τῶν		εὐθιτρυ-ων	τῶν	εὐθιτρυ-ων	διπηχέ-ων	(καὶ διπήχη)
		κτλ.		κτλ.		

2) Σ υ μ φ ω ν ó λ η κ τ α.

§ 122. α') Α φ ω ν ó λ η κ τ α.

Ἐνικός

(θ. ἀπαντ-)		(θ. χαριεντ-, χαριετ-)			
ἄπας	ἄπασα	ἄπαν	χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν
ἄπαντ-ος	ἄπασης	ἄπαντ-ος	χαρίεντ-ος	χαριέσσης	χαρίεντ-ος
ἄπαντ-ι	ἄπαση	ἄπαντ-ι	χαρίεντ-ι	χαριέσσῃ	χαρίεντ-ι
ἄπαντ-α	ἄπασαν	ἄπαν	χαρίεντ-α	χαριέσσαν	χαρίεν
ἄπας	ἄπασα	ἄπαν	χαρίεν	χαριέσσα	χαρίεν

Π λ η Θ υ ν τ ι κ ḥ s

ἀπαντ-ες	ἀπασαι	ἀπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσσαι	χαρίεντ-α
ἀπάντ-ων	ἀπασῶν	ἀπάντ-ων	χαριέντ-ων	χαριεσσῶν	χαριέντ-ων
ἀπα-σι	ἀπάσαις	ἀπα-σι	χαρίε-σι	χαριέσσαις	χαρίε-σι
ἀπαντ-ας	ἀπάσας	ἀπαντ-α	χαρίεντ-ας	χαριέσσας	χαριέντ-ας
ἀπαντ-ες	ἀπασαι	ἀπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαριέσσαι	χαριέντ-ας

Ἐ ν ι κ ḥ s

Π λ η Θ υ ν τ ι κ ḥ s

ἀκέων	ἀκουσαι	ἀκον	ἀκοντ-ες	ἀκουσαι	ἀκοντ-α
ἀκοντ-ος	ἀκούσης	ἀκοντ-ος	ἀκόντ-ων	ἀκουσῶν	ἀκόντ-ων
ἀκοντ-ι	ἀκούσῃ	ἀκοντ-ι	ἀκου-σι	ἀκούσαις	ἀκου-σι
ἀκοντ-α	ἀκουσαν	ἀκον	ἀκοντ-ας	ἀκούσας	ἀκοντ-ας
ἀκεν	ἀκουσα	ἀκον	ἀκοντ-ες	ἀκουσαι	ἀκοντ-α

(Βλ. § 80 κ. ε.).

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ἀπας κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον πᾶς, πᾶσα, πᾶν (παντός, παντί—πάγτες, πάγτων). (Βλ. § 36, 4, ε' καὶ § 101—§ 103).

Κατὰ τὸ ἐπίθετον χαρίεις, κλίνονται καὶ τὰ ἐπίθετα διτερούεις (ἀστερόεσσα, ἀστερόεν), ιχθυόεις, ψλήεις, φωνήεις (φωνήσσα, φωνῆν) κτλ. Τούτων ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ καὶ τὸ θηλυκόν σχηματίζονται ἀπὸ θέμα εἰς -ετα: (τοῖς φωνήετ-σι=) φωνήσοι, (ἡ φωνήετ-ια=) φωνήσασα. (Βλ. § 36, 4 γ' καὶ § 33, 4).

Κατὰ τὸ ἀκων κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον ἔκών, ἔκούσα, ἔκόν. (Βλ. § 36, 4 καὶ § 81).

§ 123. Αφωνόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι

1) δικατάληκτα ἐπίθετα σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἀφωνόληκτον. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὸ πλείστον ὅπως καὶ τὸ δεύτερον συνθετικὸν των, οἷον :

δ, ἡ ἄχαρις, τὸ ἄχαρι—(τοῦ, τῆς ἄχαριτος—τόν, τὴν ἄχαριν, κτλ.)

Βλ. § 82).

δ, ἡ εὔελπις, τὸ εὔελπι—τοῦ, τῆς εὔελπιδος—τόν, τὴν εὔελπιν, κτλ.—αί, αἱ εὔελπιδες, τῶν εὔελπιδων, κτλ.

δ, ἡ δίπους, τὸ δίπουν κτλ. (Βλ. § 82, Σημ. 1).

δ, ἡ μονόδονος, τὸ μονόδονυ—τοῦ, τῆς μονόδοντος, τοῦ μονόδοντος κτλ.. (Βλ. § 81 κ.ε.).

2) μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἡ σύνθετα, οἷον :

δ, ἡ βλὰξ — τοῦ, τῆς βλακ-ὸς κτλ., δ, ἡ ἄρπαξ — τοῦ, τῆς ἄρ-
παγ-ὸς κτλ.

δ, ἡ πένης — τοῦ, τῆς πένητ-ὸς κτλ., δ, ἡ φυγάς — τοῦ, τῆς φυ-
γάδ-ὸς κτλ.

δ, ἡ ἄπαις — τοῦ, τῆς ἄπαιδ-ὸς κτλ., δ, ἡ ἐπηλυς — τοῦ, τῆς ἐπή-
λυδ-ὸς κτλ.

β') Ενεινόληκτα καὶ ύγεοληκτα

§ 124. α. Τρικατάληκτα.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μελαν-)

μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος	μελάν-ων	μελαινῶν	μελάν-ων
μέλαν-ι	μελαίνῃ	μέλαν-ι	μέλα-σι	μελαίναις	μέλα-σι
μέλαν-α	μελαίναν	μέλαν	μέλαν-ας	μελαίνας	μέλαν-α
μέλαν	μέλαινα	μέλαν	μέλουν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α

Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον τάλας (τάλαινα, τάλαν). (Βλ. § 33,
35).

§ 125. Τῶν τριτοκλίτων τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) λήγει πάντοτε εἰς α βραχύ : ταχύς, ταχεῖα — πᾶς, πᾶσα — φω-
νήεις, φωνήεσσα — ἔκών, ἔκουσσα — τάλας, τάλαινα.

2) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς
ληγούσης : τῶν ταχειῶν, πασῶν, φωνηεσσῶν, ἔκουσσῶν, ταλαινῶν. (Βλ.
καὶ § 111, 2).

§ 126. β. Δικατάληκτα.

Ἐνικὸς

ὅ ή εὐδαίμων τὸ εὐδαιμόνιον ὅ ή ἄρρεν τὸ ἄρρεν
τοῦ τῆς εὐδαίμον-ος τοῦ εὐδαίμον-ος τοῦ τῆς ἄρρεν-ος τοῦ ἄρρεν-θες
τῷ τῇ εὐδαίμον-ι τῷ εὐδαίμον-νι τῷ τῇ ἄρρεν-ι τῷ ἄρρεν-νι
τὸν τὴν εὐδαίμον-α τὸ εὐδαιμόνιον τὸν τὴν ἄρρεν-α τὸ ἄρρεν

Ὧ εὐδαιμόνιον Ὦ ἄρρεν

Π λ η θ u ν τ i κ ḥ s

οἱ αἱ εὐδαιμον-ες τὰ εὐδαιμον-α οἱ αἱ ἄρρεν-ες τὰ ἄρρεν-α
 τῶν εὐδαιμόν-ων τῶν ἀρρέν-ων
 τοῖς ταῖς εὐδαιμο-σι τοῖς εὐδαιμο-σι τοῖς ταῖς ἄρρε-σι τοῖς ἄρρε-σι
 τοὺς τὰς εὐδαιμον-ας τὰ εὐδαιμο-να τοὺς τὰς ἄρρεν-ας τὰ ἄρρεν-α
 ὁ εὐδαιμον-ες ὁ εὐδαιμον-α ὁ ἄρρεν-ες ὁ ἄρρεν-α

Ἐ ν i κ ḥ s

Π λ η θ u ν τ i κ ḥ s

δ ἡ ἀπάτωρ τὸ ἀπατορ οἱ αἱ ἀπάτορ-ες τὰ ἀπάτορ-α
 τοῦ τῆς ἀπάτορ-ος τοῦ ἀπάτορ-ος τῶν ἀπατόρ-ων
 τῷ τῇ ἀπάτορ-ι τῷ ἀπάτορ-ι τοῖς ταῖς ἀπάτορ-σι τοῖς ἀπάτορ-σι
 τὸν τὴν ἀπάτορ-α τὸ ἀπατορ τοὺς τὰς ἀπάτορ-ας τὰ ἀπάτορ-α
 ὁ ἀπατορ

§ 127. Ἐνοινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἰναι προσέτι μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα μὲ δευτέρου συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἐνοινόκλιτον ἢ ὑγρόληκτον, οἵον :

δ ἡ μάκαρ, τοῦ τῆς μάκαρ-ος, κτλ.
 δ ἡ ὑψαύχην, τοῦ τῆς ὑψαύχειν-ος κτλ.
 δ ἡ μακρόχειρ, τοῦ τῆς μακρόχειρ-ος κτλ.

§ 128. Τὰ ἐνοινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν πάντα δμοίαν μὲ τὸ θέμα, καὶ ἀν εἶναι διπλόθεμα, δμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὡς μέλαν, ὡς τάλαν—(ἔλεήμων, τὸ ἔλεήμον) ὡς ἐλεῆμον—(νοήμων, τὸ νοῆμον) ὡς νοῆμον—(ἄρρην, ἄρρεν-ος) ὡς ἄρρεν—ἀπάτωρ, ἀπάτορ-ος) ὡς ἀπατορ.

2) ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ων, τὰ πλεῖστα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρρενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὄνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου : (δ, ἡ εὐγνώμων) ὡς εὐγνωμον, τὸ εὐγνωμον. (δ, ἡ εὐσχήμων) ὡς εὐσχημον, τὸ εὐσχημον ἀλλὰ (δ, ἡ ἀμνήμων) ὡς ἀμνημον, τὸ ἀμνημον, (δ, ἡ μεγαλόφρων) ὡς μεγαλόφρον, τὸ μεγαλόφρον.

γ') Σιγμόληκτα.

§ 129. Τὰ σιγμόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι πάντα δικατάληκτα, διπλόθεμα, εἰς -ης τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ εἰς -ες τὸ οὐδέτερον, σύνθετα δὲ τὰ πλεῖστα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐδέτερον σιγμόληκτον εἰς -ος ἢ ὁρῆμα: δ, ἡ, ὅγιής, τὸ ὅγιές—δ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενὲς (εὖ, γένος)—δ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες—δ, ἡ εὐσεβής, τὸ εὐσεβές (εὖ, σέβομαι)—δ, ἡ ἀμελής, τὸ ἀμελές (ἄ, μέλει)—δ, ἡ εὐώδης, τὸ εὐώδες (εὖ, δῶω, θ. ὁδ.-).

Παραδείγματα.

'Ενικός

Πληθυντικός

(θ. ἐπιμελησ-, ἐπιμελεσ-)

ὅ	ἡ	ἐπιμελής	τὸ	ἐπιμελὲς	οἱ	αἱ	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
τοῦ	τῆς	ἐπιμελοῦς	τοῦ	ἐπιμελοῦς	τῶν		ἐπιμελῶν		
τῷ	τῇ	ἐπιμελεῖ	τῷ	ἐπιμελεῖ	τοῖς	ταῖς	ἐπιμελέσι	τοῖς	ἐπιμελέσι
τὸν	τὴν	ἐπιμελῆ	τὸ	ἐπιμελὲς	τοὺς	τὰς	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
		δ'	ἐπιμελές		ῶ	ἐπιμελεῖς	ῶ	ἐπιμελῆ	

'Ενικός

Πληθυντικός

(θ. εὐηθησ-, εὐηθεσ-)

ὅ	ἡ	εὐήθης	τὸ	εὐήθες	οἱ	αἱ	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
τοῦ	τῆς	εὐήθους	τοῦ	εὐήθους	τῶν		εὐήθων		
τῷ	τῇ	εὐήθει	τῷ	εὐήθει	τοῖς	ταῖς	εὐήθεσι	τοῖς	εὐήθεσι
τὸν	τὴν	εὐήθη	τὸ	εὐήθες	τοὺς	τὰς	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
		δ'	εὐήθες		ῶ	εὐήθεις	ῶ	εὐήθη	

Παρατηρήσεις

§ 130. Τὰ εἰς -ης, -ες σιγμόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) ἀπὸ τὸ ἴσχυρὸν θέμα σχηματίζουν μόνον τὴν ἐνικὴν ὄνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους·

2) τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους τὴν μὲν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ὅμοιαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὅμοιαν μὲ τὴν πληθυντικὴν ὄνομαστικήν: δ, ἡ εὐσεβής, ἡ εὐσεβές—(οἱ, αἱ εὐγενεῖς) τούς, τὰς εὐγενεῖς·

3) τὰ βαρύτονα εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ

θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικήν δύνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, εἰς δὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν παντὸς γένους τονίζονται εἰς τὴν παραλίγουσαν παρὰ τὸν κανόνα: δ, ἡ συνήθης, ὡς σύνηθες, τὸ σύνηθες—δ, ἡ αὐτάρκης, ὡς αὐταρκεῖς, τὸ αὐταρκεῖς—οἱ, αἱ πλήρεις, τὰ πλήρη, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέσ-ων, πληρέων)—οἱ, αἱ εὐμεγέθεις, τὰ εὐμεγέθη, τῶν εὐμεγέθων (ἐκ τοῦ εὐ-μεγεθέσ-ων, εὐμεγεθέων). (Βλ. § 25).

Σημείωσις 1. Τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν ἐνικήν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον τὰ σύνθετα ὅσα λήγουν εἰς -ώδης, -ώλης, καὶ -ήρης: εὐώδης, ὡς εὐώδες, τὸ εὐώδες—δξώλης, ὡς δξώλες, τὸ δξώλες—ξιφήρης, ὡς ξιφήρες, τὸ ξιφήρες.

Σημείωσις 2. Ἐπίθετον εἰς -ης ἀρχῆθεν ἥτο καὶ ἡ λέξις ἡ τριήρης (τῆς τριήρους, τῇ τριήρει, τὴν τριήρη, ὡς τριήρες—αἱ τριήρεις, τῶν τριήρων, ταῖς τριήρεσσι, τὰς τριήρεσις), ἐγένετο δὲ οὐσιαστικὸν ἡ λέξις αυτὴ κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως **ναῦς**.

Άνωμαλα ἐπίθετα.

§ 131. Συνήθη ἀνώμαλα ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντε: μέγας, πολύς, πρᾶος, σῶος ἢ σῶς καὶ φροῦδος.

Ἐνικός

Πληθυντικός

(θ. μεγα- καὶ μεγαλο-)

μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
μέγα-ν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
ἢ μέγα ἢ μεγάλε	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα

(θ. πολυ- καὶ πολλο-)

πολὺς	πολλὴ	πολὺ	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλὰ
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
πολὺ-ν	πολλὴν	πολὺ	πολλοὺς	πολλὰς	πολλὰ
πολὺ	πολλὴ	πολὺ	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλὰ

*Αχιλλέως Α. Τελετέανον

(θ. πραο- καὶ πραε-)

πρᾶος	πραεῖα	πρᾶον	πρᾶοι	πραεῖαι	πραέα
πράου	πραείας	πράου	πραέων	πραεῖῶν	πραέων
πράψ	πραείρ	πράψ	πραέσι	πραείαις	πραέσι
πρᾶον	πραεῖαν	πρᾶον	πράους	πραείας	πραέα
		κτλ.		κτλ.	

ὅ σῶς	ἥ σῶς	τὸ σῶν	οἱ σῷ	αἱ σῷ	τὰ σᾶ
τὸν σῶν	τὴν σῶν	τὸ σῶν	τοὺς σῶς	τὰς σῶς	τὰ σᾶ

Οἱ ἄλλοι τύποι ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ ὅμαλοῦ σῶος, σῶα, σῶον.

Τὸ δὲ φροῦδος, φροῦδη (καὶ φροῦδος), φροῦδον εἰναι ἐλλειπτικὸν καὶ εὑρίσκεται μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἔνικον καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Π α ρ ά ρ τ η μ α.

Κλίσις τῶν μετοχῶν.

§ 132. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ εἰναι τρικατάληκτοι καὶ (ὅπως τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων) τὸ μὲν θηλυκόν των κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν τρίτην. (Πρβλ. § 109, 1).

§ 133. Αἱ δευτερόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν πᾶσαι εἰς -μενος, -μένη, -μενον : γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον—γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον. (Βλ. § 110, καλός, καλή, καλόν).

§ 134. Αἱ τριτόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν

1) εἰς -ᾶς, -ᾶσᾰ, -ᾶν : λούσας, λούσασα, λοῦσαν (τοῦ λούσαντ-ος, τῆς λούσασης, τοῦ λούσαντ-ος κτλ., ὡς λούσας, ὡς λούσασα, ὡς λοῦσαν—οἱ λούσαντ-ες, αἱ λούσασαι, τὰ λούσαντ-α, τοῖς λούσασι κτλ.). (Βλ. § 122, ἄπας).

2) εἰς -είς, -εῖσα, -έν : παιδευθείς, παιδευθεῖσα, παιδευθὲν (τοῦ παιδευθέντ-ος, τῆς παιδευθείσης κτλ., ὡς παιδευθείς, ὡς παιδευθεῖσα, ὡς παιδευθὲν—οἱ παιδευθέντ-ες, αἱ παιδευθεῖσαι, τὰ παιδευθέντ-α, τοῖς παιδευθεῖσι κτλ.). (Πρβλ. § 122, χαρίεις).

3) εἰς -ούς, -οῦσα, -όν : διδούς, διδοῦσα, διδόν (τοῦ διδόντ-ος, τῆς διδούσης, τοῦ διδόντ-ος κτλ., ὡς διδούς, ὡς διδοῦσα, ὡς διδόν—οἱ

διδόντ-ες, αἱ διδοῦσαι, τὰ διδόντ-α, τοῖς διδοῦσι κτλ.). (Πρβλ. § 80 δδούς, δδόντος).

4) εἰς -ύς, -ῦσα, -ύν : ἀπολλύς, ἀπολλῦσα, ἀπολλύν (τοῦ ἀπολλύντ-ος, τῆς ἀπολλύσης, τοῦ ἀπολλύντ-ος κτλ., ὡς ἀπολλύς, ὡς ἀπολλῦσα, ὡς ἀπολλύν—οἱ ἀπολλύντ-ες, αἱ ἀπολλῦσαι, τὰ ἀπολλύντ-α, τοῖς ἀπολλύσι κτλ.). (Πρβλ. § 80, ἀνδριάς, καὶ § 122).

5) εἰς -ῶν, -ουσα, -ον (ἢ -ῶν, -ῶσα, -ῶν ἢ -ῶν, -οῦσα, -οῦν) : γράφων, γράφουσα, γράφον (τοῦ γράφοντ-ος, τῆς γραφούσης, τοῦ γράφοντ-ος κτλ., ὡς γράφων, ὡς γράφουσα, ὡς γράφον—οἱ γράφοντ-ες, αἱ γράφουσαι, τὰ γράφοντ-α, τοῖς γράφουσι κτλ.) (βλ. § 122 ἄκων)—πιμῶν (τιμῶντ-ος), πιμῶσα (τιμώσης), πιμῶν (τιμῶντ-ος) (πρβλ. § 82, Σημ. 2, Ξενοφῶν)—καλῶν (καλοῦντ-ος), καλοῦσα (καλούσης), καλοῦν (καλοῦντ-ος).

6) εἰς -ώς, -υῖα, -ός : λελυκώς, λελυκυῖα, λελυκός.

(θ. λελυκω- στ-, λελυκοτ-)	(θ. λελυκυσ-)	(θ. λελυκοσ- τ-, λελυκοτ-)
λελυκώς	λελυκυῖα	λελυκὸς
λελυκότ-ος	λελυκυίας	λελυκότ-ος
λελυκότ-ι	λελυκυίᾳ	λελυκότ-ι
λελυκότ-α	λελυκυῖαν	λελυκὸς
ὦ λελυκώς	ὦ λελυκυῖα	ὦ λελυκὸς
λελυκότ-ες	λελυκυῖαι	λελυκότ-α
λελυκότ-ων	λελυκυῖῶν	λελυκότ-ων
λελυκό-σι	λελυκυίαις	λελυκό-σι
κτλ.	κτλ.	κτλ.

7) εἰς -ώς, -ῶσα, -ώς : ἐστώς, ἐστῶσα, ἐστώς (τοῦ ἐστῶντ-ος, τῆς ἐστώσης, τοῦ ἐστῶτ-ος κτλ., ὡς ἐστὼς κτλ., τοῖς ἐστῶσι κτλ.). (Βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Ἡ λύσασα ἐκ τοῦ ἢ λύσαντ-ια, ἢ παιδευθεῖσα ἐκ τοῦ ἢ παιδευθέντ-ια, ἢ διδοῦσα ἐκ τοῦ ἢ διδόντ-ια, ἢ ἀπολλύσα ἐκ τοῦ ἢ ἀπολλύντ-ια, ἢ γράφουσα ἐκ τοῦ ἢ γράφοντ-ια (βλ. § 36, 4, ε'), ἢ εἰρηκυῖα ἐκ τοῦ ἢ εἰρηκύντ-ια (βλ. § 33, 3)—τοῖς λύσασι, τοῖς παιδευθεῖσι, τοῖς διδοῦσι κτλ.—ἐκ τοῦ τοῖς λύσαντ-οις, παιδευθέντ-οις, διδόντ-οις κτλ. (Βλ. § 33, 5).

§ 135. Ἡ ἔνική κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ (ὅπως καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου) τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν είναι πάντοτε ὅμοια μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : δ γράψας—ὦ γράψας, δ λυθεὶς—ὦ λυθεῖς κτλ.

Π α ρ α δ ε τ ι κ ἄ .

§ 136. Ἡ ἴδιότης ἢ ποιότης, τὴν ὅποιαν δηλοῖ ἐν ἐπίθετον, δύναται νὰ ὑπάρχῃ εἰς περισσότερα τοῦ ἐνὸς ὄντα, ἀλλ᾽ εἰς διάφορον βαθμόν : **λευκὸς** δ ἀρτος, **λευκὴ** ἢ χιών, **λευκὸν** τὸ δστοῦν.

1) "Οταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, διτὶ ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ἀπλῶς τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἴδιότητα, λέγεται ἐπίθετον **θετικοῦ** βαθμοῦ ἢ **θετικόν** : **δ** **ὑψηλὸς** **"Ολυμπος**.

2) "Οταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, διτὶ ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἴδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς πολλὰ ἄλλα, δις ἐν τι λαμβανόμενα, λέγεται ἐπίθετον **συγκριτικοῦ** βαθμοῦ ἢ **συγκριτικόν** : **δ** **ὑψηλότερος** τῆς **"Οσσης**—**ἴππος λευκότερος χιόνος**—**χρυσὸς δὲ κρείσσων μιγρίων λόγων βροτοῖς.**

3) "Οταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, διτὶ ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἴδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν **καθ'** ἔαυτὸ δ ἐν συγκρίσει πρὸς πάντα τὰ ἄλλα διμοειδῆ ὄντα, λέγεται ἐπίθετον **ύπερθετικοῦ** **βαθμοῦ** ἢ **ύπερθετικόν** : **δ** **ὑψηλότατος** **"Ολυμπος** — **δ** **Ολυμπος ἐσι τὸ ὑψηλότατον πάντων τῶν ὀρέων τῆς Ελλάδος.**

§ 137. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ **ύπερθετικὸν** ἐνὸς ἐπιθέτου διμοῦ λέγονται μὲ ἐν ὅνομα **παραθετικὰ** τοῦ ἐπιθέτου διακρίνονται δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ **θετικοῦ** ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτῶν.

Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι **-τερος**, **(-τερα, -τερον)** διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ **-τατος**, **(-τάτη, -τατον)** διὰ τὸ **ύπερθετικόν**.

α'. Ο μ α λ ἄ π α ρ α θ ε τ ι κ ἄ .

§ 138. Τὰ παραθετικὰ παντὸς ἐπιθέτου κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τοῦ **θετικοῦ**, ἀφοῦ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ (τοῦ ἀρσενικοῦ γένους) προστεθοῖν αἱ παραθετικαὶ καταλήξεις, οἵον :

ξηρὸς	(θ. ξηρο-)	ξηρό-τερος	ξηρό-τατος
βραχὺς	(θ. βραχυ-)	βραχύ-τερος	βραχύ-τατος
ὑγιής	(θ. ὑγιεσ-)	ὑγιέσ-τερος	ὑγιέσ-τατος
χαρίεις	(θ. χαριετ-)	χαριέσ-τερος	χαριέσ-τατος

§ 139. Τοῦ θέματος τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ὁ χαρακτὴρ ο, ἐὰν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, μετὰ τὴν προσθήκην τῶν παραθετικῶν καταλήξεων ἔκτείνεται εἰς ω (§ 32, 6) :

τέος (θ. νεο-),	νεώ-τερος	νεώ-τατος *
σοφὸς (θ. σοφο-),	σοφώ-τερος	σοφώ-τατος
ἴκανὸς (θ. ίκάνο-),	ἴκανώ-τερος	ἴκανώ-τατος
ἥσυχος (θ. ἥσυχο-),	ἥσυχώ-τερος	ἥσυχώ-τατος
τίμιος (θ. τιμιό-),	τιμιώ-τερος	τιμιώ-τατος
Ἄλλα ἀνιᾶρδος	ἀνιαρότερος	ἀνιαρότατος
ἴσχυρὸς	ἴσχυρότερος	ἴσχυρότατος
λίτὸς	λιτότερος	λιτότατος
ἐντῖμος	ἐντιμότερος	ἐντιμότατος
ἀκίνδυνος	ἀκινδυνότερος	ἀκινδυνότατος
εὐθῆμος	εὐθυμότερος	εὐθυμότατος
ἄλυπος	ἄλυπότερος	ἄλυπότατος
ἔλαφρὸς	ἔλαφρότερος	ἔλαφρότατος
σεμνὸς	σεμνότερος	σεμνότατος
ἐνδοξὸς	ἐνδοξότερος	ἐνδοξότατος (Βλ. §11,2).

§ 140. Πολλῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικὰ σχηματίζονται οὐχὶ κανονικῶς διὰ τῆς προσθήκης μόνον τῶν παραθετικῶν καταλήξεων -τερος καὶ -τατος εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικὰ ἄλλων ἐπιθέτων. (Πρόβλ. νῦν : ἔλαφρὸς — ἔλαφρύ-τερος ἀντὶ ἔλαφρό-τερος, κατὰ τὸ βαρύ-τερος, γλυκὺς—γλυκό-τερος ἀντὶ γλυκύ-τερος, κατὰ τὸ πικρότερος). Οὕτω :

1) τὰ παραθετικὰ τῶν εἰς -ων, -ον, γεν. -ονος τριτοκλίτων ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιθέτων ἄσμενος (=εὐχαριστημένος), ἔρωμένος (=δυνατὸς) καὶ πένης (=πτωχὸς) σχηματίζονται εἰς -έστερος, -έστατος (κατὰ τὰ παραθετικὰ τῶν εἰς -ης, -ες σιγμολήκτων) :

εὐδαιμων (θ. εὐδαιμον-)	εὐδαιμον-έσ-τερος	εὐδαιμον-έσ-τατος
ἄσμενος (θ. ἀσμενο-)	ἀσμεν-έσ-τερος	ἀσμεν-έσ-τατος
ἔρωμένος (θ. ἔρωμενο-)	ἔρωμεν-έσ-τερος	ἔρωμεν-έσ-τατος
πένης (θ. πενητ-)	πενέσ-τερος	πενέσ-τατος

* Τὰ ἐπίθετα κενὸς καὶ στενὸς ἀρχῆθεν ἡσαν κεινός, στεινὸς καὶ δι' αὐτὸν ἀρχικὰ παραθετικά τῶν εἶναι κενότερος, στενότερος; κτλ.

Όμοιώς σχηματίζονται τὰ παραθετικὰ τοῦ ἐπιθέτου ἀπλοῦς καὶ τῶν ἐπιθέτων τῶν συνθέτων μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄνομα νοῦς :

ἀπλοῦς	(θ. ἀπλοῦ-),	ἀπλούσ-τερος	ἀπλούσ-τατος
		(ἐκ τοῦ ἀπλο-έσ-τερος)	ἀπλο-έσ-τατος)
εὐνοῦς	(θ. εὐνοοῦ-),	εὐνούσ-τερος	εὐνούσ-τατος

(ἐκ τοῦ εὐνο-έσ-τερος εὐνο-έσ-τατος).

2) τὰ παραθετικὰ τοῦ ἐπιθέτου παλαιὸς σχηματίζονται οὐχὶ μὲ τὸ θέμα αὐτοῦ παλαιο-, ἀλλὰ μὲ θέμα τὸ ἐπίρρημα πάλαι : παλαί-τερος, παλαί-τατος· (πρβλ. ἀνω—ἀνώτερος). Κατὰ δὲ τὰ παραθετικὰ ταῦτα τοῦ παλαιοῦ ἐσχηματίσθησαν κατόπιν (μὲ ἀποκοπὴν τοῦ χαρακτῆρος ο τοῦ θέματος) καὶ τὰ παραθετικὰ τῶν ἐπιθέτων

γεραιὸς	(γεραί-τερος	γεραι-τατος).
σχολαῖος	(σχολαί-τερος	σχολαί-τατος)

Κατὰ ταῦτα δὲ κατόπιν ἐσχηματίσθησαν τὰ παραθετικὰ τῶν ἐπιθέτων

δψιος	(δψι-αί-τερος	δψι-αί-τατος)
ἰδιος	(ἰδι-αί-τερος	ἰδιαίτατος, ἀλλὰ καὶ
	ἰδιώ-τερος	ἰδιώ-τατος)

ἴσος (ἴσ-αί-τερος ίσ-αί-τατος).

3) τὰ παραθετικὰ τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων ἀρπαξ, βλάξ, λάλος (=φλύαρος), κλέπτης καὶ πλεονέκτης σχηματίζονται εἰς -ίστερος, -ίστατος (κατὰ τὰ παραθετικὰ τοῦ ἐπιθέτου ἄχαρις—άχαρίς-τερος, ἄχαρίς-τατος) :

ἄρπαξ	(θ. ἀρπαγ-),	ἄρπαγ-ίστερος,	ἄρπαγ-ίστατος
βλάξ	(θ. βλακ-),	βλακ-ίστερος	βλακ-ίστατος
λάλος	(θ. λαλο-)	λαλ-ίστερος,	λαλ-ίστατος
κλέπτης	(θ. κλεπτα-),	κλεπτ-ίστερος,	κλεπτ-ίστατος
πλεονέκτης	(θ. πλεονεκτα-),	πλεονεκτ-ίστερος,	πλεονεκτ-ίστατος

Σημείωσις. Τοῦ ἐπιθέτου φίλος τὰ παραθετικὰ είναι φίλιερος καὶ μᾶλλον φίλος—φίλιτατος καὶ μάλιστα φίλος.

β'. Ανώμαλα παραθετικά.

§ 141. Μερικῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικὰ ἔχοντα καταλήξεις οὐχὶ -τερος, -τατος, ἀλλὰ -ιων, -ιον εἰς τὸ συγκριτικὸν καὶ -ιστος, -ιστη, -ιστον εἰς τὸ ὑπερθετικόν.

Οὕτω μὲ διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις καὶ ἀνωμαλίας σχηματίζονται τὰ παραθετικὰ τῶν ἔξῆς ἐπιθέτων :

<i>αἰσχρὸς</i>	<i>δ, ή αἰσχίων</i>	<i>τὸ αἰσχιον</i>	(θ. αἰσχ-) .	<i>αἰσχιστος</i>
<i>ἐχθρὸς</i>	<i>δ, ή ἐχθίων</i>	<i>τὸ ἐχθιον</i>	(θ. ἐχθ-) .	<i>ἐχθιστος</i>
<i>ἡδὺς</i>	<i>δ, ή ἡδίων</i>	<i>τὸ ἡδιον</i>	(θ. ἡδ-) .	<i>ἡδιστος</i>
<i>καλὸς</i>	<i>δ, ή καλλίων,</i>	<i>τὸ κάλλιον</i>	(θ. κάλλ-) .	<i>καλλιστος</i>
<i>μέγας</i>	<i>δ, ή μείζων,</i>	<i>τὸ μεῖζον</i>	(ἐκ τοῦ μέγιων)	<i>μέγιστος</i>
<i>δάκρυος</i>	<i>δ, ή δάκρων,</i>	<i>τὸ δάκρον</i>	(θ. δα-) .	<i>δάκστος</i>
<i>ταχὺς</i>	<i>δ, ή θάττων,</i>	<i>τὸ θᾶττον</i>	(θ. θαχ-) .	<i>τάχιστος</i>
<i>ἀγαθὸς</i>	<i>δ, ή ἀμείνων,</i>	<i>τὸ ἀμεινον</i>	(θ. ἀμειν-) .	<i>ἀριστος</i>
	<i>δ, ή βελτίων,</i>	<i>τὸ βέλτιον</i>	(θ. βελτ-) .	<i>βέλτιστος</i>
	<i>δ, ή κρείττιων,</i>	<i>τὸ κρείττιον</i>	(θ. κρειτ-) .	<i>κρατίστος</i>
			(προβλ. <i>κράτος</i>)	
<i>κακὸς</i>	<i>δ, ή λάθων,</i>	<i>τὸ λᾶρον</i>	(θ. λω-) .	<i>λᾶστος</i>
	<i>κακὸς</i>	<i>τὸ κάκιον</i>	(θ. κακ-) .	<i>κάκιστος</i>
	<i>δ, ή χείρων,</i>	<i>τὸ χεῖρον</i>	(θ. χειρ-) .	<i>χείριστος</i>
	<i>δ, ή ἥττων,</i>	<i>τὸ ἥττον</i>	(θ. ἥκ-) .	<i>ἥκιστα</i>
<i>μικρὸς</i>	<i>μικρότερος</i>			<i>μικρότατος</i>
	<i>δ, ή ἐλάττιων,</i>	<i>τὸ ἐλαττον</i>	(θ. ἐλαῖχ-) .	<i>ἐλάχιστος</i>
<i>δλίγος</i>	<i>δ, ή μείων,</i>	<i>τὸ μεῖον</i>	(θ. μει-) .	<i>δλίγιστος</i>
<i>πολὺς</i>	<i>δ, ή πλέων,</i>	<i>τὸ πλέιον</i>	(θ. πλε-) .	<i>πλεῖστος</i>
	γεν. τοῦ πλείονος καὶ τοῦ πλέονος.			

§ 142. Τὰ εἰς -ιων (-ων), -ιον (-ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὸ ἔξῆς παράδειγμα :

*Ενικός

(θ. ἀμεινων-, ἀμεινον- καὶ ἀμεινοσ-)

<i>δ, ή</i>	<i>ἀμείνων</i>	<i>τὸ</i>	<i>ἀμεινον</i>
<i>τοῦ, τῆς</i>	<i>ἀμείνον-ος</i>	<i>τοῦ</i>	<i>ἀμείνον-ος</i>
<i>τῷ, τῇ</i>	<i>ἀμείνον-ι</i>	<i>τῷ</i>	<i>ἀμείνον-ι</i>
<i>τὸν</i>	<i>τὴν ἀμείνον-α ή ἀμείνω</i>	<i>τὸ</i>	<i>ἀμεινον</i>
<i>ώ</i>	<i>ἀμεινον</i>	<i>ώ</i>	<i>ἀμεινον</i>

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὄ σ

οἱ αἵ ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνονς	τὰ ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
τῶν ἀμεινόν-ων	τῶν ἀμεινόν-ων
τοῖς, ταῖς ἀμείνοσ-ι	τοῖς ἀμείνοσ-ι
τούς, τὰς ἀμείνον-ας ἢ ἀμείνονς	τὰ ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
ὅ ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνονς	ὅ ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω

(Πρβλ. § 126, εὐδαιμωνι).

Σημείωση. Οἱ τύποι ἀμείνω, ἀμείνους σχηματίζονται ἀπὸ συγμό-ληκτον θέμα ἀμεινοσ- (ἀμείνοσ-α, ἀμείνοσ-ες· βλ. § 33, 3).

Παραθετικά περιφραστικά καὶ ἔλλειπτικά.

§ 143. Παραθετικά ἐπιθέτων σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ διὰ περιφράσεως, ἵνα τὸ μὲν συγχριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα μᾶλλον καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα μάλιστα καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου: σοφὸς—μᾶλλον σοφὸς—μάλιστα σοφός· (πρβλ. νῦν: πιὸ σοφός, πάρα πολὺ σοφός). (Βλ. καὶ § 140, 3, Σημ.).

Περιφραστικῶς σχηματίζονται παραθετικά

1) κανονικῶς αἱ μετοχαί: συμφέρων—μᾶλλον συμφέρων—μάλι-στα συμφέρων·

2) συνήθως μονοκατάληκτα ἐπίθετα: εὐελπις—μᾶλλον εὐελπις—μάλιστα εὐελπις κτλ.

§ 144. Πολλὰ ἐπίθετα, ἐπειδὴ δηλοῦν ποιότητα, ἢ ἰδιότητα, ἢ δοπία δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ διαφόρους βαθμούς, δὲν ἔχουν παραθετικά. Τοιαῦτα ἐπίθετα ἀνεν παραθετικῶν εἶναι ὅσα δηλοῦν

1) ὥλην: χαλκοῦς, ἔνιλινος·

2) καταγωγὴν ἢ συγγένειαν: πατρικός, μητρῶος, παππῶος, ἀδελ-φικός, παιδικός·

3) τόπον ἢ χρόνον: γῆινος, θαλάσσιος, ἡμερινός, νυκτερινός·

4) μέτρον: σπιθαμαῖος, δίπηχος.

*Ἐπίσης πολλὰ σύνθετα μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον πᾶς ἢ τὸ στερητικὸν ἀ-: πάντιμος, πάγκαλος—ἀθάνατος, ἄνπνοις.

§ 145. Μερικῶν ἐπιθέτων ἔλλείπει τὸ θετικὸν ἢ ἐκτὸς τοῦ θετικοῦ ἔλλείπει καὶ τὸ ἔτερον ἐκ τῶν παραθετικῶν. Τοῦτο συμβαίνει πρὸ πάντων εἰς ἐπίθετα, τὰ δοπία παράγονται ἀπὸ ἐπιρρήματα ἢ προθέσεις:

(ἄνω)	ἀνώ-τερος	ἀνώ-τατος
(κάτω)	κατώ-τερος	κατώ-τατος
(πρὸ)	πρό-τερος	(πρῶτος)
(ὑπὲρ)	ὑπέρ-τερος	ὑπέρ-τατος
—	ὑστερος	ὑστατος
(ἐπικρατῶν)	ἐπικρατέστερος	
(προτιμώμενος)	προτιμότερος	
—	—	ὑπατος
—	—	ἔσχατος

Παραθετικά ἐπιφέρουσα.

§ 146. Παραθετικά σχηματίζουν καὶ πλεῖστα ἐπιφέρουσα, πρὸ πάντων ὅσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα, καθὼς καὶ ὅσα ἔχουν τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

1) Τῶν ἐπιφέρουσαν, τὰ δοῖα παράγονται ἐξ ἐπιθέτων, παραθετικὸν συγκριτικοῦ μὲν βαθμοῦ εἶναι ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου, ὑπερθετικοῦ δὲ βαθμοῦ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ αὐτοῦ :

(δίκαιος)	δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
(σαφῆς)	σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
(ῆδὺς)	ῆδέως	ῆδιον	ῆδιστα

Οὕτω καὶ

(ἀγαθὸς) εὖ—ἀμεινον, βέλτιον, κρεῖττον—ἄριστα, βέλτιστα, κράτιστα
 (δλίγος) δλίγον—ἴλιττον, μένον, ηττον—έλάχιστα, ήκιστα
 (πολὺς) πολύ, μάλα—πλέον, μᾶλλον—πλεῖστον, πλεῖστα, μάλιστα.

2) Τῶν τοπικῶν ἐπιφέρουσαν τὰ παραθετικά σχηματίζονται συνήθως μὲ τὰς καταλήξεις -τέρω, -τάτω, τῶν δὲ χρονικῶν μὲ τὰς καταλήξεις -τερον, -τατα :

ἄνω	—	ἀνωτέρω	ἀνωτάτω
κάτω	—	κατωτέρω	κατωτάτω
πέρα	—	περαιτέρω	—
ἔγγυς	—	ἔγγυτέρω	ἔγγυτάτω
—	—	ἔγγύτερον	ἔγγύτατα
πόρρω	—	πορρωτέρω	πορρωτάτω
πρώ ή πρωτ	—	πρωτιάτερον	πρωτιάτατα (Πρβλ. § 140, 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 147. Άντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δποῖαι λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ δν μάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων : **ἐκεῖνος** γράφει (π.χ. δ. Πλάτων)—**τοιοῦτος** ἢ **Ἀριστείδης** (δηλ. δίκαιος).

Αἱ ἀντωνυμίαι εἶναι ἐννέα εἰδῶν : προσωπικαί, δεικτικαί, δριστικὴ ἢ ἐπαναληπτική, κτητικαί, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, ἔρωτηματικαί, ἀδριστοὶ καὶ ἀναφορικαί.

Σημείωσις. Πολλοὶ τύποι τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι οἱ ἕδιοι μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς νέας γλώσσης, οἱ πλείστοι δμως διαφέρουν.

α'. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 148. Προσωπικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ δποῖαι δηλοῦν τὰ τρία πρόσωπα τοῦ λόγου, ἦτοι ἐκεῖνον, δ. δποῖος δμιλεῖ (έγώ, πρώτον πρόσωπον), ἐκεῖνον, πρὸς τὸν δποῖον ἀπευθύνεται δλόγος (σύ, δεύτερον πρόσωπον) καὶ ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ δποίου γίνεται δλόγος (**ὅδε, οὗτος** κτλ., τρίτον πρόσωπον).

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται δις ἔξῆς :

Ἐνικός			Πληθυντικός		
α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.	α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
έγὼ	σὺ	—	ἡμεῖς	ὑμεῖς	(σφεῖς)
ἔμοι, μου	σοῦ, σου	(οὖ)	ἡμῶν	ὑμῶν	(σφῶν)
ἔμοι, μοι	σοί, σοι	οἱ, οἵ	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
ἔμε,	με	σέ	(ἡ)	ἡμᾶς	ὑμᾶς

(Διηγέσις: α' προσ. **νώ**, **τῷν**—β' προσ. **σφώ**, **σφῶν**. βλ. § 20, 1).

Σημείωσις. Έκ τῶν τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου εὔχρηστοι εἶναι κυρίως οἱ τύποι τῆς δοτικῆς οἱ, οἱ—σφίσιν. Αντὶ τῆς ἐλλειπούσης ἑνικῆς ὄνομαστικῆς αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν δεικτικῶν δδος, οὗτος, ἐκεῖνος, ἀντὶ δὲ τῶν πλαγίων πτώσεων αὐτῆς γίνεται συνήθως χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς δριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτός.

"Οταν πρὸς ἔμφασιν προστίθεται εἰς τοὺς τύπους τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τὸ (έγκλιτικὸν) μόριον γέ, τότε οἱ τύποι τοῦ ἑνικοῦ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου τονίζονται δις ἔξῆς : **ἴγωγε**, **ἔμοιγε**, **ἴμοιγε**, **ἔμέγε**.

6'. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 149. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ δοῖαι δηλοῦν δεῖξιν.

Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἔξης :

δόδε	ἡδε	τόδε (=αὐτὸς ἐδῶ, αὐτὸς δά)
οὐτος	αὕτη	ταῦτο (=ἐτοῦτος, αὐτός)
ἐκεῖνος	ἐκείνη	ἐκεῖνο
τοιόσδε	τοιάδε	τοιόνδε—τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (=τέτοιος)
τοσόσδε	τοσήδε	τοσόνδε—τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(ν) (=τόσος).
τηλικόσδε	τηλικήδε	τηλικόνδε—τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο(ν) (=τόσος μέγας).

§ 150. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν

1) ἡ ὄδε, ἡδε, τόδε κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἀρθρον μὲ τὸ (ἐγκλιτικὸν) δὲ κατόπιν αὐτοῦ : τοῦδε, τῆσδε, τοῦδε—τῷδε, τῇδε, τῷδε κτλ.—οὖδε, αἴδε, τάδε—τῶνδε κτλ.

Ομοίως αἱ ἀντωνυμίαι τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε—τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε καὶ τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε κλίνονται μόνον κατὰ τὸ πρῶτον μέρος αὐτῶν (τοῖος, τοία, τοῖον—τόσος, τόσον—τηλίκος, τηλίκη, τηλίκον) μὲ τὸ ἐγκλιτικὸν δὲ κατόπιν : τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε—τοιοῦδε, τοιασδε, τοιοῦδε—τοιῷδε κτλ.

2) ἡ οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ὡς ἔξης :

Ἐν ι κ ρ δ ο			Π λ η φ υ ν τ ι κ ρ δ ο		
ὄν.	οὔτος	αὕτη	τοῦτο	οὔτοι	αὕται
γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	ταύταις	τούτοις
αἰτ.	τούτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας
κλ.	ὦ οὔτος	αὕτη	—	—	—

Σημείωσις. Ἐκτὸς τῶν κλητικῶν ὡς οὗτος καὶ ὡς αὕτη, ἄλλη κλητικὴ ἀντωνυμίας δὲν ὑπάρχει.

3) ἡ ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο κλίνεται ὡς δευτερόκλιτον τρικατάληκτον ἐπίθετον, ἀλλὰ χωρὶς ν εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ οὐδετέρου. (Βλ. § 110, καλός).

4) αἱ ἀντωνυμίαι τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος (σύνθετοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀντωνυμιῶν τοῖος, τόσος, τηλίκος καὶ τῆς οὗτος) κλίνονται διμοίως μὲ τὴν ἀντωνυμίαν οὗτος, αὕτη, τοῦτο π. χ.

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
τοιοῦτος	τοιαύτη	τοιοῦτο(ν)	τοιοῦτοι	τοιαύται	τοιαύτα
τοιούτου	τοιαύτης	τοιούτου	τοιούταιν	τοιούτων	τοιούτων
τοιούτῳ	τοιαύτῃ	τοιοῦτῳ	τοιούτοις	τοιαύταις	τοιούτοις
τοιοῦτον	τοιαύτην	τοιοῦτο(ν)	τοιούτους	τοιαύτας	τοιαύτα

“Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων διφορεῖται, ἵτοι λήγει εἰς -ο ἢ εἰς -ον : τοσοῦτο ἢ τοσοῦτον, τηλικοῦτο ἢ τηλικοῦτον.

Σημεῖος. “Ινα ἐπιτείνηται περισσότερον ἡ δεικτικὴ σημασία τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, προσέθετον πολλάκις οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν τὸ λεγόμενον δὲ εἰκαὶ καὶ νέον : οὐτοσὶ (=οὗτος-ί), τουτοὶ κτλ., αὐτηὶ, ταυτηὶ κτλ. (Πρβλ. νῦν : ἐτοῦτο δά, αὐτὸ δά).

Ο τόνος τότε πίπτει πάντοτε ἐπὶ τοῦ δεικτικοῦ -ί, (τὸ ὅποιον εἶναι μακρόν), ἔαν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ βραχὺ φωνῆν, τοῦτο ἀποβάλλεται· δόδι (=ὅδε-ί), τουτὶ (=τοῦτο-ί), ταυτὶ (ταυτα-ί).

Τὸ δεικτικὸν -ί προσλαμβάνονταν καὶ δεικτικὰ ἐπιφρήματα, ὡς ὁδί, οὐτωσὶ (=ἔτσι δά).

γ'. Ὁριστικὴ ἢ ἐπαναληπτική.

§ 151. Ὁριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ λέγεται ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτό.

1) Ὁριστικὴ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτὸς (κατὰ πᾶσαν πτῶσιν), δταν λαμβάνεται, ἵνα ὁρίσῃ τι (ἵτοι ἵνα διαστείλῃ, ξεχωρίσῃ τι, ἀπὸ ἄλλα δμοιειδῆ) : *Κῦρος ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ* ‘Ἀρταγέρσην (=μόνος του, αὐτοπροσώπως, καὶ ὅχι κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀκολούθων του).

2) Ἐπαναληπτικὴ δὲ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτὸς (εἰς τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις), δταν λαμβάνεται, ἵνα ἐπαναλάβῃ τι, περὶ τοῦ δποίου ἔγινε προηγουμένως λόγος : *Κλεάρχῳ συγγενόμενος δὲ Κῦρος ἡγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς* (=τὸν ἔξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει).

§ 152. Ἡ ἀντωνυμία αὐτὸς (αὐτή, αὐτὸς)

1) κλίνεται ὅπως ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία ἔκεινος (ἔκεινη, ἔκεινο).

2) λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἀρθροῦ (δ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτὸς) καὶ τότε σημαίνει ὁ ἔδιος (ὅχι διαφορος).

Σημείωσις. Οταν πάσχῃ κρᾶσιν μετὰ τοῦ ἀρθρου ἡ ἀντωνυμία αὐτός, τότε ἡ ἐνικὴ ὄνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου αὐτῆς σχηματίζεται δχι μόνον μὲ τὴν κατάληξιν -ο, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν κατάληξιν -ον : (τὸ αὐτὸν) ταῦτα καὶ ταῦτα. (Βλ. § 27, 1 καὶ § 150, 4).

δ'. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 153. Κτητικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὅποιαι σημαίνουν κτῆσιν. Κτητικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰναι

α' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος: **ἔμος**, **ἔμη**, **ἔμδν** (=ἰδικός μου).
β' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος: **σός**, **σή**, **σὸν** (=δικός σου).

α' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων, **ἡμέτερος**, **ἡμετέρα**, **ἡμέτερον** (=ἰδικός μας).
β' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: **ὑμέτερος**, **ὑμετέρα**, **ὑμέτερον** (=ἰδικός σας).

Σημείωσις. Τοῦ γ' προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἀρχῆθεν ἦτο ἐπὶ ἐνὸς μὲν κτήτορος ἡ **ἔσ**, **ἔή**, **ἔὸν** (=ἰδικός του), ἐπὶ πολλῶν δὲ κτητόρων ἡ **σφέτερος**, **σφέτερον** (=ἰδικός των) ἀλλ' ἡ μὲν **ἔσ**, **ἔή**, **ἔὸν** εἰναι ὅλως ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς, ἡ δὲ **σφέτερος**, **σφέτερα**, **σφέτερον** σπανίᾳ καὶ ἀντὶ αὐτῶν γίνεται ληστὶς τῆς γενικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἡ τῆς δριτικῆς ἡ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας: δ τούτου πατήρ, δ πατήρ αὐτοῦ—τοὺς ἔκειναν φίλους, τοὺς ἔκανταν φίλους.

ε'. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.

§ 154. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἔκειναι, αἱ ὅποιαι λαμβάνονται ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἥτοι δταν δηλοῦται, δτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει: **γνῶθι σαυτὸν** (=γνώρισε σὺ τὸν ἔαυτόν σου).

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις, κλίνονται δὲ ὡς ἔξης :

α' προσώπου		β' προσώπου	
'Ενικὸς			
Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.
γεν.	ἔμαυτοῦ	ἔμαυτῆς	σεαυτοῦ
δοτ.	ἔμαυτῷ	ἔμαυτῇ	σεαυτῷ
αἰτ.	ἔμαυτὸν	ἔμαυτὴν	σεαυτὸν

Πληθυντικός

	Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.
γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν
δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ὑμῖν αὐτοῖς	ὑμῖν αὐταῖς
αἰτ.	ἡμᾶς αὐτοὺς	ἡμᾶς αὐτὰς	ὑμᾶς αὐτοὺς	ὑμᾶς αὐτὰς

γ' προσώπουν

Ἐνικὸς

	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	έαυτοῦ	έαυτῆς	—
δοτ.	έαυτῷ	έαυτῇ	—
αἰτ.	έαυτὸν	έαυτὴν	έαυτό

Πληθυντικός

	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	έαυτῶν ἡ σφῶν οὐτῶν	έαυτῶν ἡ σφῶν αὐτῶν	—
δοτ.	έαυτοῖς ἡ σφίσιν αὐτοῖς	έαυταῖς ἡ σφίσιν αὐταῖς	—
αἰτ.	έαυτοὺς ἡ σφᾶς αὐτοὺς	έαυτὰς ἡ σφᾶς αὐτὰς	έαυτά

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι σεαυτοῦ, σεαυτῆς κτλ., έαυτοῦ, έαυτῆς κτλ. εὑρίσκονται καὶ συνηρημένοι: σαντοῦ, σαντῆς κτλ., αὐτοῦ, αὐτῆς κτλ.

Σημείωσις 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι προϊῆθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μὲ τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς δριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτὸς (ἔμε—αὐτὸν=έμαυτόν, σε—αὐτόν=σεαυτὸν κτλ.), δριστικού καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν.

ς'. Ἡ ἀλληλοπαθής ἀντωνυμία.

§ 155. Ἄλληλο παθήσις ἀντωνυμία ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τοῦ δυϊκοῦ, κλίνεται δὲ ὡς ἔξης. (Πρβλ. § 110) :

‘Ἡ ἀλληλοπαθής ἀντωνυμία ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τοῦ δυϊκοῦ, κλίνεται δὲ ὡς ἔξης. (Πρβλ. § 110) :

Πληθυντικός	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλληλα

Σημείωσις. ‘Ἡ ἀλληλοπαθής ἀντωνυμία προϊῆθεν ἐκ συνεκφορᾶς τύπων τῆς δριστικούς ἀντωνυμίας ἄλλος, ὃς λέγοι —ἄλλοις (=ἀλλήλους), ἄλλαι—ἄλλας (=ἀλλήλας) κτλ.

ζ'. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 156. Ἔ ρω τη μα τι καὶ ἀ ντω νυ μία i λέγονται ἔκειναι, αἱ δποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ ἔρωτήσεως.

Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι

- 1) *τίς, τί* (=ποῖος ;).
- 2) *πότερος, ποτέρα, πότερον* (=ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο ;).
- 3) *πόσος, πόση, πόσον*.
- 4) *ποῖος, ποία, ποῖον* (=ποιᾶς λογῆς ;).
- 5) *πηλίκος, πηλίκη πηλίκον* (=ποίας ἡλικίας ; πόσον μεγάλος ;).
- 6) *ποδαρός, ποδαρή, ποδαρὸν* (=ἀπὸ ποιὸ μέρος ;).
- 7) *πόστος, πόστη, πόστον* (ποῖος κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν σειράν ; πρβλ. τρίτος, τέταρτος κλπ.).
- 8) *ποσταῖος, ποσταία ποσταῖον* (=ἐντὸς πόσων ἥμερῶν ; πρβλ. τεταρταῖος).

§ 157. Ἐκτὸς τῆς ἀντωνυμίας *τίς, τί*, αἱ λοιπαὶ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι δευτερόκλιτοι τρικατάληκτοι. (Βλ. § 110).

Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία *τίς, τί* κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὃς ἔξῆς :

Ἐνικὸς	Πληθυντικὸς	Δυϊκὸς
Ἄρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ θηλ.
δν.	τίς	τίνες
γεν.	τίνος ἢ τοῦ	τίνος ἢ τοῦ τίνων
δοτ.	τίνι ἢ τῷ	τίνι ἢ τῷ τίσι(ν)
αἰτ.	τίνα	τίνας

Σημεῖωσις. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία *τίς, τί* δὲν τονίζεται δπως κανονικῶς τονίζονται τὰ μονοσύλλαβα. (Βλ. § 101).

η'. Ἀδριστοὶ ἀντωνυμίαι.

§ 158. Αόριστοι i λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ δποῖαι δηλοῦν ἀριστως ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα.

Ἀδριστοὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

- 1) *τίς, τὶ* (=κάποιος· βλ. § 20, 2).
- 2) *δ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα* (=δ τάδε κτλ.).
- 3) *ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια* (=μερικοί).

§ 159. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια εὑρίσκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ εἶναι δευτερόκλιτος τρικατάληπτος.

Ἡ τίς, τί καὶ ἡ δεῖνα κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἔξης :

Ἐνικὸς	Πληθυντικὸς	Δυϊκὸς
Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.
δν. τὶς	τὶ	τινὲς
γεν. τινὸς ἢ του	τινὸς ἢ του	τινῶν
δοτ. τινὶ ἢ τῷ	τινὶ ἢ τῷ	τισὶ(ν)
αἰτ. τινὺ	τὶ	τινὰς
 Ἐνικὸς		
δν. δ, ἥ, τὸ δεῖνα	οῖ, αῖ δεῖνες	
γεν. τοῦ, τῆς, τοῦ δεῖνος	τῶν δείνων	
δοτ. τῷ, τῇ, τῷ δεῖνι	(τοῖς δεῖσι)	
αἰτ. τόν, τήν, τὸ δεῖνα	τούς, τὰς δεῖνας	

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία δεῖνα λαμβάνεται καὶ ἄκλιτος : τοῦ, τῆς δεῖνα—τῷ, τῇ δεῖνα—τόν, τὴν δεῖνα—πληθ. οἱ δεῖνα, τῶν δεῖνα κτλ.

§ 160. Ὡς ἀόριστοι ἀντωνυμίαι λαμβάνονται καὶ αἱ ἔξης λέξεις, αἱ δποῖαι εἰδικώτερον καλοῦνται ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμίαι :

- 1) πᾶς, πᾶσα, πᾶν (=δ καθείς βλ. § 122).
- 2) ἔκαστος, ἔκάστη, ἔκαστον (βλ. § 110).
- 3) ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο (βλ. § 150, 3, ἔκεινος).
- 4) οὐδείς, οὐδεμία, οὐδὲρ—μηδείς, μηδεμία, μηδὲν (=κανείς).
- 5) ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα (=καὶ οἱ δύο βλ. § 159, ἔνιοι).
- 6) ἔκάτερος, ἔκατέρα, ἔκάτερον (=καθεὶς ἀπὸ τοὺς δύο).
- 7) ἔτερος, ἔτέρα, ἔτερον (=ἄλλος, ἐπὶ δύο).
- 8) οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον—μηδέτερος, μηδετέρα, μηδέτερον (=οὗτε δ εἰς οὗτε δ ἄλλος).
- 9) ποσός, ποσή, ποσὸν (=κάμποσος βλ. § 156, 3).
- 10) ποιός, ποιά, ποιὸν (=κάποιας λογῆς βλ. § 156, 4).
- 11) ἄλλοδαπός, ἄλλοδαπή, ἄλλοδαπὸν (=ἀπὸ ἄλλον τόπον βλ. § 156, 6).

Σημείωσις. Ἡ ἐπιμεριστικὴ ἀντωνυμία οὐδείς, οὐδεμία, οὐδὲν (μηδείς, μηδεμία, μηδὲν) κλίνεται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν εἰς, μία, δι, ἄλλα εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος ἔχει καὶ πληθυντικὸν ἀριθμόν :

'Ε ν ι κ ḥ σ			Π λ η θ u n t i κ ḥ σ	
δν.	ούδεις	ούδεμία	ούδεν	ούδενες
γεν.	ούδενδς	ούδεμιᾶς	ούδενδς	ούδενων
δοτ.	ούδενὶ	ούδεμιᾳ	ούδενὶ	ούδεσι
αἰτ.	ούδὲν	ούδεμίαν	ούδὲν	ούδενας

δ'. Αναφορικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 161. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι αἱ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, διὰ τῶν ὅποιων κανονικῶς μία πρότασις δλόκληρος ἢ ν α φ ἐ ρ ε τ α ι (ἥτοι ἀποδίδεται) εἰς μίαν λέξιν ἀλλης προτάσεως : "Εστι Δίκης δφθαλμός, δς τὰ πάνθ' ὅρῃ.

Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

- 1) δς, ἦ, δ (=δ ὅποιος, ἦ ὅποία, τὸ ὅποῖον).
- 2) δσπερ, ἥπερ, ὅπερ (=δ ὅποιος ἀκριβῶς).
- 3) δστις, ἥτις, δ, τι (=δποιος, δποια, δποιο).
- 4) δπότερος, δποτέρα, δπότερον (=δποιος ἀπὸ τοὺς δύο· πρβλ.).

§ 156. 2·

- 5) δσος, δση, δσον (πρβλ. § 156, 3).
- 6) οίος, οία, οίον (=τέτοιος πού· πρβλ. § 156, 4).
- 7) δποιος, δποία, δποίον (=δποιας λογῆς πρβλ. § 156, 4).
- 8) ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον | (=δσον μέγας πρβλ. § 156, 5).
δπηλίκος, δπηλίκη, δπηλίκον |
- 9) δποδαπός, δποδαπή, δποδαπόν (=ἀπὸ τὸν τόπον πού· πρβλ. § 156; 6).

§ 162. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι δς, δσπερ καὶ δστις κλίνονται ὡς ἔξης : (πρβλ. § 150, 1 καὶ § 159).

'Ε ν ι κ ḥ σ			Π λ η θ u n t i κ ḥ σ		
'Αρσ.	Θηλ.	Ούδ.	'Αρσ.	Θηλ.	Ούδ.
δν.	δς	ῆ	δ	δσπερ	ἥπερ
γεν.	ού	ῆς	ού	ούπερ	ούπερ
δοτ.	ῷ	ῇ	ῷ	ῷπερ	ῷπερ
αἰτ.	θν	ῆν	δ	δνπερ	ἥνπερ

Π λ η θ u n t i κ ḥ σ					
δν.	οῖ	αῖ	ᾶ	οῖπερ	αῖπερ
γεν.	ῶν	ῶν	ῶν	ῶνπερ	ῶνπερ
δοτ.	οῖς	αῖς	οῖς	οῖσπερ	αῖσπερ
αἰτ.	οὖς	ᾶς	ᾶ	οὖσπερ	ᾶσπερ

Ἐνικὸς

δὸν.	δστις	ἡτις	ὅτι
γεν.	οῦτινος ἢ δτον	ἡστινος	οὗτινος ἢ δτον
δοτ.	φτινι ἢ δτφ	ἡτινι	φτινι ἢ δτφ
αἰτ.	δντινα	ἡτινα	δτι

Πληθυντικὸς

δὸν.	οῖτινες	αῖτινες	ἄτινα ἢ ἄττα
γεν.	ῶντινων	ῶντινων	ῶντινων
δοτ.	οῖστισι	αῖστισι	οῖστισι
αἰτ.	οὕστινας	ἄστινας	ἄτινα ἢ ἄττα

§ 163. Πίναξ τῶν ουσχετικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

Ἐφωτηματικαὶ	Δεικτικαὶ	Ἄδριστοι	Ἀναφορικαὶ
τίς ;	δδε, οῦτος, ἐκεῖνος	τίς, οὐδείς, δ δεῖνα, ἐκαστος, ἄλλος, ἔνιοι	ὅς, δστις
πότερος ;	(δ ἔτερος)	οὐδέτερος, ἐκάτερος, ἔτερος, ἄμφότεροι	δπότερος
πόσος ; ποῖος ; πηλίκος ;	τοσόσδε, τοσοῦτος τοισόδε, τοιοῦτος τηλικόσδε, τηλικοῦτος	ποσὸς ποιὸς	δσος, δπόσος οῖος, δποῖος ἡλίκος, δπηλίκος
ποδαπός ;		—	δποδαπός
ποῦ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτοῦ, ἐκεῖ	ποὺ	οῦ, δπου, ἐνθα
ποὶ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα, αὐτόσε, ἐκεῖσε	ποὶ	οῖ, δποι, ἐνθα
πόθεν ;	ἐνθένδε, ἐντεῦθεν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ποθὲν	δθεν, δπόθεν, ἐνθεν
πότε ; πηνίκα ;	τότε τηνικάδε, τηνικαῦτα	ποτὲ	δτε, δπότε ἡνίκα, δπηνίκα
πῇ ; πῶς ;	τῇδε, ταύτῃ ῳδε, οὗτως(ς)	πῇ πὼς	ἥ, δπερ, δπῃ ῷς, δσπερ, δπως

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 164. Τὰ ἀριθμητικά, ἦτοι αἱ λέξεις, αἱ δοκοῖαι δηλοῦν ὁρισμένον πλῆθος ἢ μέτρον, εἶναι ὄνόματα ἐπίθετα ἢ οὐσιαστικὰ καὶ ἐπιρρήματα.

a'. Αριθμητικὰ ἐπίθετα.

§ 165. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα λέγονται

1) ἀ πόλυ τα, δταν δηλοῦν ἀπλῶς ὁρισμένον πλῆθος ὅντων τινῶν ἀπολύτως, ἦτοι ἀσχέτως πρὸς ἄλλα ὅντα: εἰς στρατιώτης, δέκα βιβλία.

2) τακτικά, δταν δηλοῦν τὴν τάξιν, ἦτοι τὴν θέσιν, τὴν δοποίαν κατέχει τι ἐντὸς μιᾶς σειρᾶς ὁμοειδῶν ὅντων: ἡ δεκάτη ἡμέρα τοῦ μηνὸς—τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ πολέμου.

Τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ μέχρι μὲν τοῦ 19. ἡ κατάληξις -τος, ἀπὸ δὲ τοῦ 20 καὶ ἀνω ἡ κατάληξις -στός: (τρία) τρί-τος, (δέκα) δέκα-τος, (εἴκοσι) εἴκο-στός, (τριάκοντα) τριακο-στός, (χίλιοι) χιλιο-στός. (Βλ. § 110, καλός).

3) χρονικά ἀριθμητικά σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις -αῖος: (τρίτος) τριτ-αῖος, (τέταρτος) τεταρτ-αῖος πνευτός. (Βλ. § 110, δίκαιος).

4) πολλαπλασιαστικά, δταν δηλοῦν ἀπὸ πόσα μέρη σύγκειται κάτι τι: ἀλμα τριπλοῦν.

Καὶ τῶν πολλαπλασιαστικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις -πλοῦς: (τρία) τρι-πλοῦς, (ἐπτά) ἐπτα-πλοῦς. (Βλ. § 115, Σημ.).

5) ἀναλογικά, δταν δηλοῦν ποία ἡ ἀναλογία ἐνὸς ποσοῦ πρὸς ἄλλο ποσὸν ὁμοειδές, ἦτοι ποσάκις ἐν ποσὸν εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου ὁμοειδοῦς ποσοῦ: ὁ τῶν Περσῶν στρατὸς ἢν δεκαπλάσιος τοῦ τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ τῶν ἀναλογικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ προστεθῇ εἰς αὐτὸν ἡ κατάληξις -πλάσιος : (τρία) τρι-πλάσιος, (δέκα) δεκα-πλάσιος. (Βλ. § 110, δίκαιος).

§ 166. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶναι ἄκλιτα· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι (διακόσιαι, διακόσια) καὶ ἀνω εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ (βλ. § 110, 1, δίκαιος).

Ἐνίστε ὅμως λαμβάνονται ταῦτα καὶ εἰς τὸν ἔνικὸν ἀριθμὸν μὲν δύομάτα περιληπτικά : διακοσία ἵππος (=200 ἵππεῖς), χιλία ναῦς (=1000 νῆες).

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἔξης :

δν.	εἰς	μία	ἐν	δύο	τρεῖς	τρία	τέτταρα
γεν.	ἐνδες	μιᾶς	ἐνδὸς	δυοῖν	τριῶν		τεττάρων
δοτ.	ἐνὶ	μιᾷ	ἐνὶ	δυοῖν	τρισὶ		τετταρσι
αἰτ.	ἐνα	μίαν	ἐν	δύο	τρεῖς	τρία	τέτταρας

Σημείωσις 1. Τὸ δύο λαμβάνεται καὶ ὡς ἄκλιτον, ἰδίᾳ μετὰ τοῦ ἀρθρου, π.χ. τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέροσι.

Σημείωσις 2. Ἀριθμοὺς 'συνθέτους, οἷοι οἱ ἀριθμοὶ 18, 19—28, 29 κτλ. τοὺς ἔξεφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθωσαν δι' ἀφαιρέσεως ὡς ἔξης : δυοῖν δέοντα εἴκοσι (=18), ἐνδὲ δέοντα εἴκοσι (=19), δυοῖν δέοντα τριάκοντα (=28) κτλ. (Πρεβλ. εἴκοσι παρὰ δύο, σαράντα παρὰ ἓνα κτλ.).

Τοὺς δὲ ἄλλους συνθέτους ἀριθμοὺς ἐν γένει τοὺς ἔξεφερον οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τρεῖς τρόπους, ἥτοι ἡ προέτασσον τὸν ἑκάστοτε μικρότερον πρὸ τοῦ μεγαλύτερου, δόπτε τανόντικῶς ἔθετον μεταξὺ αὐτῶν τὸν σύνδεσμον καὶ, ἡ προέτασσον τὸν ἑκάστοτε μεγαλύτερον πρὸ τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ καὶ μεταξὺ αὐτῶν, ἥ ἀνευ τοῦ καὶ, ὅπως νῦν : πέντε καὶ τριάκοντα καὶ διακόσιοι — διακόσιοι καὶ τριάκοντα καὶ πέντε—διακόσιοι τριάκοντα πέντε.

*Ομοίως ἐπὶ τῶν τακτικῶν : πέμπτος καὶ τριακοστός — τριακοστός καὶ πέμπτος—τριακοστός πέμπτος.

Σημείωσις 3. Τοὺς κλασματικοὺς ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι ἔξεφερον δι' ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κατ' ἀμφοτέρους τοὺς δρους, προσθέτοντες ὅμως εἰς τὸν ἔνα ἢ εἰς αὐτῶν τὴν λέξιν μέρος ἡ μοῖρα : π.χ. τῶν ἐπτά μερῶν τὰ πέντε ἢ τῶν ἐπτὰ αἱ πέντε μοῖραι (=5/7).

*Ἐάν δὲ ὁ παρονομαστής ἡτο μόνον κατὰ μίση μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμητοῦ, παρελείπετο : τὰ πέντε μέρη (=5/6), τὰ ἐννέα μέρη (=9/10).

6'. Άριθμητικά ούσιαστικά.

§ 167. Τὰ ούσιαστικὰ ἀριθμητικὰ σημαίνονται ἀφηρημένην ἀριθμητικὴν ποσότητα. Ταῦτα πάντα εἶναι ψηλυκοῦ γένους καὶ σχηματίζονται τὰ πλεῖστα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν προστεθῇ ἡ κατάληξις -άς (γεν. -άδος) : (δύο) δυ-άς, (τρία) τρι-άς, (δέκα) δεκ-άς, (έκατον) ἔκατον-άς.

Σημείωσις. Τοῦ εἰς (μία, ἐν) τὸ ούσιαστικὸν εἶναι ἡ μονάς, τοῦ τέτταρα—ἡ τετράς, τοῦ πέντε—ἡ πεντάς (=ἡ πεντάς), τοῦ εἴκοσιν—ἡ είκας (=ἡ είκοσάς, είκοσαιά), τοῦ τριάκοντα — ἡ τριακάς (=ἡ τριακοντάς, τριανταϊά).

γ'. Άριθμητικά ἐπιρρήματα.

§ 168. Άριθμητικὰ ἐπιρρήματα λέγονται αἱ λέξεις, μὲ τὰς δοπίας δίδεται ὀρισμένη ἀπάντησις εἰς τὴν ἑρώτησιν ποσάκις. Καὶ τούτων τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν προστεθῇ ἡ κατάληξις -κις ἢ -άκις : (ἐπτά) ἐπτά-κις, (δέκα) δεκά-κις, (έξ) ἔξ-άκις, (πέντε) πεντά-κις.

Τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν (εἷς, δύο, τρεῖς) ἐπιρρήματα εἶναι τοῦ εἰς—ἄπαξ (=μίαν φοράν), τοῦ δύο—δὶς (=δύο φοράς), τοῦ τρεῖς—τρὶς (=τρεῖς φοράς).

Σημείωσις. Τὸ σημεῖον ζ', μὲ τὸ δόπιον οἱ ἀρχαῖοι παρίσταντο τὸ 6, καλεῖται στύγμα, τὸ δὲ σημεῖον Η', μὲ τὸ δόπιον παρίσταντο τὸ 90, καλεῖται κόππα, καὶ τὸ σημεῖον Ζ', μὲ τὸ δόπιον παρίσταντο τὸ 900, καλεῖται σαμπτί.

Πρός παράστασιν δὲ τῶν ἀριθμῶν ἐν γένει οἱ ἀρχαῖοι ἔχρησιμοποίουν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου μὲ μίαν κεραίαν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ ἡ κάτω καὶ ἀριστερά.

Διῆρον δὲ πρὸς τοῦτο τὰ 24 στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τρεῖς διμάδας, α—θ, ι—π, ρ—ω· καὶ τῆς μὲν πρώτης διμάδος τὰ στοιχεῖα τὰ ἔχρησιμοποίουν πρῶτον πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων ($\alpha'=1$, $\beta'=2$, $\gamma'=3$ κλπ.), τῆς δὲ δευτέρας διμάδος πρὸς παράστασιν τῶν δεκάδων ($\iota'=10$, $\kappa'=20$, $\lambda'=30$ κτλ.) καὶ τῆς τρίτης πρὸς παράστασιν τῶν ἔκατοντάδων ($\rho'=100$, $\sigma'=200$, $\tau'=300$ κτλ.).

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν χιλιάδων ἔχρησιμοποίουν τὰ ἴδια στοιχεῖα ἀλλὰ μὲ τὴν κεραίαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά! , $\alpha=1000$, $\beta=2000$, $\gamma=3000$ κτλ., $\alpha\omega\kappa\lambda'=1821$, $\alpha\vartheta\iota\beta'=1912$, $\alpha\vartheta\mu\zeta'=1946$.

Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν.

*Ελλ. σημ.	*Ἀρα- βικά ψηφία	Α πόλυτα	Τακτικὰ	Ἐπιφερήματα
α'	1	εἷς, μία, ἐν	πρῶτος, -η -ον	ἄπαξ
β'	2	δύο	δευτέρος, -α -ον	δὶς
γ'	3	τρεῖς, τρία	τρίτος, -η -ον	τρίς
δ'	4	τέτταρες, τέσσαρα	τέταρτος	τετράκις
ε'	5	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
ζ'	6	ἕξ	ἕκτος	ἕξακις
η'	7	ἐπτά	ἔβδομος	ἐπτάκις
θ'	8	όκτω	ὄγδοος	όκτακις
φ'	9	ἐννέα	ἔννατος	ἐνάκις
ι'	10	δέκα	δέκατος	δεκάκις
ια'	11	ἕνδεκα	ἕνδεκατος	ἕνδεκάκις
ιβ'	12	δώδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
ιγ'	13	τρεῖς (τρία) καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος	τρεισκαὶδεκάκις
ιδ'	14	τέτταρες (-ρα) καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος	τετταρεσκαὶδεκάκις
ιε'	15	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	πεντεκαὶδεκάκις
ιζ'	16	ἕξικαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος	ἕξικαὶδεκάκις
ιε'	17	ἐπτακαίδεκα	ἔβδομος καὶ δέκατος	ἐπτακαὶδεκάκις
ιη'	18	όκτωκαίδεκα	ὄγδοος καὶ δέκατος	όκτωκαὶδεκάκις
ιθ'	19	ἐννεακαίδεκα	ἔννατος καὶ δέκατος	ἐννεακαὶδεκάκις
κ'	20	εἴκοσι(ν)	εἴκοστός	εἴκοσάκις
λ.'	30	τριάκοντα	τριακοστός	τριακοντάκις
μ.'	40	τετταράκοντα	τετταρακοστός	τετταρακοντάκις
ν.'	50	πεντήκοντα	πεντηκοστός	πεντηκοντάκις
ξ.'	60	ἕξικοντα	ἕξικοστός	ἕξικοντάκις
ο.'	70	ἔβδομήκοντα	ἔβδομηκοστός	ἔβδομηκοντάκις
π.'	80	όγδοηκοντα	όγδοηκοστός	όγδοηκοντάκις
η'	90	ἐνενήκοντα	ἐνενήκοστός	ἐνενήκοντάκις
ο'	100	ἕκατὸν	ἕκατοστός	ἕκατοντάκις
σ'	200	διακόσιοι	διακοσιοστός	διακοσιάκις
τ'	300	τριακόσιοι	τριακοσιοστός	τριακοσιάκις
υ'	400	τετρακόσιοι	τετρακοσιοστός	τετρακοσιάκις
φ'	500	πεντακόσιοι	πεντακοσιοστός	πεντακοσιάκις
χ.'	600	ἕξακόσιοι	ἕξακοσιοστός	ἕξακοσιάκις
ψ.'	700	ἐπτακόσιοι	ἐπτακοσιοστός	ἐπτακοσιάκις
ω'	800	όκτακόσιοι	όκτακοσιοστός	όκτακοσιάκις
ζ'	900	ἐνακόσιοι	ἐνακοσιοστός	ἐνακοσιάκις
.α.	1000	χίλιοι	χιλιοστός	χιλιάκις
.β.	2000	δισχίλιοι	δισχιλιοστός	δισχιλιάκις
.ι.	10000	μύριοι	μυριοστός	μυριάκις
.χ.	20000	δισμύριοι	δισμυριοστός	δισμυριάκις

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΡΗΜΑΤΑ

α'. Ὄρισμὸς καὶ παρεπόμενα τοῦ ρήματος.

Γενικά τίνα περὶ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν.

§ 169. Ρήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δοποῖαι σημαίνονται, διτὶ τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει κάτι τι ἢ εὑρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν.

§ 170. Πᾶν δῆμα ἔχει πολλοὺς καὶ διαφόρους τύπους καὶ μὲ αὐτοὺς δηλοῦνται τὰ παρεπόμενα τοῦ δήματος, ἢτοι ἡ διάθεσις, ἡ συζυγία, ἡ φωνή, ὁ χρόνος, ἡ ἔγκλισις, τὸ πρόσωπον καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ. (Προβλ. §. 41, 3 Σημ.).

§ 171. Διάθεσις δήματος λέγεται ἡ σημαίνομένη ὑπὲρ αὐτοῦ κατάστασις τοῦ ὑποκείμενου. Είναι δὲ αἱ διαθέσεις τῶν δημάτων τέσσαρες : ἐνεργητικὴ, μέση, παθητικὴ καὶ οὐδετερόα.

1) Ρήματα ἐν εργητικῇ διάθεσεως ἢ ἐν μέσῃ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ δοποῖα σημαίνονται, διτὶ τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ : διπάτις χρεούει κρούει τὴν θύραν.

2) Ρήματα μέσης διάθεσεως ἢ μέσα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ δοποῖα σημαίνονται, διτὶ τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἢ δὲ ἐνέργεια του ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸν τὸ ἴδιον : διπάτις ἐνδύεται (=ἐνδύει τὸν ἑαυτόν του).

3) Ρήματα παθητικῆς διάθεσεως ἢ παθητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ δοποῖα σημαίνονται, διτὶ τὸ ὑποκείμενον πάσχει : διπάτις λούεται υπὸ τῆς μητρός.

4) Ρήματα οὐδετέρας διάθεσεως λέγονται ἐκεῖνα, τὰ δοποῖα σημαίνονται, διτὶ τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὑρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν : διπάτις καθεύδει (=κοιμᾶται).

§ 172. Συγία αἱ δημάτων λέγεται ὁ τρόπος τῆς κλίσεως αὐτῶν. Είναι δὲ αἱ συζυγίαι τῶν δημάτων δύο, ἢτοι ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω (-ομαι) καὶ ἡ συζυγία τῶν εἰς -μι (-μαι) : λύω (λύ-ομαι), δείκνυ-μι (δείκνυ-μαι).

§ 173. Φωνὴ δήματος λέγεται ἐν σύνολον τῶν τύπων αὐτοῦ. Πᾶν δὲ δῆμα ἔχει δύο φωνὰς ἢ δύο σύνολα τύπων, ἢτοι

1) τὴν ἐν εργητικῷ τον φωνήν, ἦτοι ἐν σύνολον τύπων, τὸ δόποιον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν -ω ή -μι: λύ-ω, λύεις κτλ., δείκνυ-μι, δείκνυ-ς κτλ.

2) τὴν μέσην φωνήν, ἦτοι ἔτερον σύνολον τύπων, τὸ δόποιον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν -ομαι ή -μαι: λύ-ομαι, λύ-η, λύ-εται κτλ., δείκνυ-μαι, δείκνυ-σαι κτλ.

§ 174. Χρόνος χρήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν δόποιον δηλοῦται πότε γίνεται ἡ πρᾶξις.

Οἱ χρόνοι τοῦ χρήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰναι ἔπιτι, οἱ ἑξῆς:

1) ὁ ἐν εστώς, ὁ δόποιος δηλοῖ, ὅτι ἡ πρᾶξις γίνεται τώρα, ἦτοι καθ' ὃν χρόνον ὅμιλει ὁ λέγων: ὁ μαθητής γράφει·

2) ὁ πατακίνος, ὁ δόποιος δηλοῖ, ὅτι ἡ πρᾶξις ἐγίνετο (διαρκῶς ή ἐπανειλημένως) εἰς τὸ παρελθόν: ὁ μαθητής ἔγραψεν·

3) ὁ μέλων (ὁ ἀπλοῦς), ὁ δόποιος δηλοῖ, ὅτι ἡ πρᾶξις θὰ γίνηται εἰς τὸ μέλλον: ὁ μαθητής γράψει (=θὰ γράψῃ ή θὰ γράψῃ)·

4) ὁ ἀριστος, ὁ δόποιος δηλοῖ ἀπλῶς, ὅτι ἡ πρᾶξις ἔγινεν εἰς τὸ παρελθόν: ὁ παῖς ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν·

5) ὁ παρακείμενος, ὁ δόποιος δηλοῖ, ὅτι ἡ πρᾶξις ἔχει γίνει, ἦτοι εἴναι τετελεσμένη: ὁ παῖς γέγραψε τὴν ἐπιστολὴν (=τὴν ἔχει γραμμένην)·

6) ὁ πρεργάτης, ὁ δόποιος δηλοῖ, ὅτι ἡ πρᾶξις εἶχε γίνει, ἦτοι ἵτο τετελεσμένη κατά τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος: ὁ παῖς ἔγεγράψει τὴν ἐπιστολὴν (=τὴν εἶχε γραμμένην)·

7) ὁ τετελεσμένος μέλων, ὁ δόποιος δηλοῖ, ὅτι ἡ πρᾶξις θὰ ἔχῃ γίνει, ἦτοι θὰ εἴναι τετελεσμένη κατά τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος: γεγραφώς ἔσομαι τὴν ἐπιστολὴν (=θὰ ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν)· ἡ ἐπιστολὴ γεγράψεται (θὰ ἔχῃ γραφῆ ή θὰ εἴναι γραμμένη).

Σημείωσις 1. Ἡ σημασία ἐκάστου χρόνου είναι οὖτα ἐδηλώθη ἀνωτέρω μόνον εἰς τὴν ὄριστην ἔγκλισιν. Περὶ τῆς σημασίας δὲ τῶν χρόνων εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ίδε τὸ Συντακτικόν.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώς, δομέλλων (ἀπλοῦς καὶ τετελεσμένος) καὶ δοπαρακείμενος λέγονται χρόνοι ἀρχικοί, δο δέ παρατατικός, δο ἀρροστος καὶ δο ὑπερψυντελικος λέγονται χρόνοι παραγόμενοι (ἢ ιστορικοί ή παρωχημένοι).

‘Ο παρακείμενος, δ ὑπερσυντέλικος καὶ δ τετελεσμένος μέλλων λέγονται προσέτι χρόνοι συντελικοί.

§ 175. "Ε γ λ ι σ ι σ ο ρήματος λέγεται δ τύπος αυτοῦ, δ ὅποιος δηλοῖ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ὄμιλου. Εἶναι δὲ αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ρήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης τέσσαρες, ἦτοι ή ὁριστική, ή θετορεκτική, ή προστακτική καὶ ή εὐντική.

1) Ὁριστικὴ λέγεται ἡ ἔγκλισις τοῦ ὁγήματος, ἡ δποία παιοιστῇ τὴν πρᾶξιν ὡς βεβαιάν : προσέχομεν.

2) Υποτάκτική λέγεται ή ἔγκλισις, ή δοπία παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ως ἐπιθυμητὴν ή προσδοκωμένην· προσέχωμεν (=ἄς προσέχωμεν), εὰν ζητῆς καλῶς εὑρόσεις.

3) Προστακτική λέγεται η ἔγκλισις, η δποία παριστά τὴν πρᾶξιν ως ἀξιώσιν ή προσταγὴν τοῦ δυμιλοῦντος: προσέχετε.

4) Ε ὑ κ τ ι κ ή λέγεται ή ἔγκλισις, ή δποία παριστᾶ τὴν πρᾶξην ως εὔηνην τοῦ διαιλοῦντος : ὑγιαίνοιτε (=εἴθε γὰ ὑγιαίνετε).

Σημείωσις 1. Ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) μορίου ἀν κανονικῶς παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς δυνατήν: λέγοιτε ἄν (=θὰ ἐλέγατε, ήμπορεῖτε· νὰ λέγετε).

Σημείωσις 2. Ἡ σημασία ἐκάστης ἔγκλισεως είναι οι ἀνωτέρω ἐδηλώθη εἰς τὰς ἀνέξαρτους προτάσεις. Τίνας δὲ σημασίας λαμβάνει ἐκάστη ἔγκλισις εἰς τὰς δευτερειούντας προτάσεις, διδάσκει τὸ Συντακτικόν.

§ 176. Πρόσωπον δήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν διποῖον δηλοῦται τίνος προσώπου εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ, ἵτοι ἂν τὸ ὑποκείμενον τοῦ δήματος εἶναι πρώτου προσώπου ἢ δευτέρου ἢ τρίτου : λέγω (ἔγω), λέγεις·(σύ), λέγει (ἔκεινος). (Βλ. § 148).

§ 177. Ἡ οὐθὲ μός δέκατος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν δόπιον δηλουντεῖ, ἀν τὸ υποκείμενον αὐτοῦ περιλαμβάνει ἐν ᾧ πολλὰ πρόσωπα ἢ ξῆρα ἢ πράγματα: *παῖς* (Ἔγώ, εἰς), *παῖζομεν* (ἡμεῖς, πολλοί), *παῖζει* (τὸ παῖς, εἰς), *παῖζοντι* (οἱ παῖδες, πολλοί).

§ 178. Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων τὸ δῆμα ἔχει προσέτι δύο δονοματικοὺς τύπους, ἦτοι τὸ ἀπαρχέμφατον καὶ τὴν μετοχήν.

1) Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ὁμοιαστικὸν, τὸ διόποιον δμως δηλοῦ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον : λύειν, λύεσθαι—λῦσαι, λυθῆναι. Καλεῖται δὲ ἀπαρέμφατον, διότι εἰς πάντα χρόνον ἔχει μίαν

μόνον κατάληξιν, καὶ μόνον του δὲν (π α ρ ε μ φ α ι ν ε ι, ἦτοι δὲν) δηλοῖ ὡρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμόν: βούλομαι λέγειν (=θέλω νὰ λέγω): βούλομεθα λέγειν (=θέλομεν νὰ λέγωμεν). βούλονται λέγειν (=θέλονται νὰ λέγουν).

2) Ἡ μετοχὴ εἶναι ὁρηματικὸν ἐπίθετον, τὸ δποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάμεσιν καὶ χρόνον. (βλ. § 132 κ.ἔ.): γράφων, γράφουσα, γράφον—γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον—γράψας, γράψασα, γράψαν—γραφείς, γραφεῖσα, γραφέν. Καλεῖται δὲ μετοχή, διότι μ ε τ έ χ ε ι τῶν παρεπομένων καὶ τοῦ ὄντος δημάτος καὶ τοῦ ὄντος.

§ 179. Πᾶσαι αἱ ἔγκλίσεις καὶ οἱ χρόνοι τοῦ ὄντος τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἔξινδεσει ὡρισμένων τύπων αὐτῶν, σχηματίζονται μονολεκτικῶς. Περβλ. ὑγιαίνοιτε (=εἴδε νὰ ὑγιαίνετε), λεγέτω (=ἄς λέγῃ), κόφω (=θὰ κόφω ή θὰ κόπτω), κένοφα (=ἔχω κόψει), ἐπεκόφειν (=εἰχον κόψει), κοπήσομαι (=θὰ κοπῶ), κένομαι (=ἔχω κοπῆ), ἐκέκομην (=εἰχον κοπῆ) κτλ.

§ 180. Τοῦ ὄντος τῆς ἀρχαίας γλώσσης

1) ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους ὅπως εἰς τὴν νέαν γλώσσαν, ἀλλὰ ἔνα μόνον τύπον; μὲ αὐτὸν δὲ δηλοῦται ἡ μέλλουσα πρᾶξις εἴτε ἀπλῶς ἐν συνόψει εἴτε κατὰ διάρκειαν ἢ ἐπανάληψιν· γράψω (=θὰ γράψω ή θὰ γράφω).

2) ὁ τετελεσμένος μέλλων

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ὄντος εἰμί· (λύω), λελυκὼς ἔσομαι (=θὰ ἔχω λύσει).

β') τῆς μέσης φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ὄντος εἰμί· (λύομαι) λελύσομαι καὶ λελυμένος ἔσομαι (=θὰ ἔχω λυθῇ ή θὰ είμαι λυμένος).

β'. Συστατικά μέρη τοῦ ρήματος· δέμα· χαρακτήρ.

§ 181. Εἰς τοὺς ὄντος τύπους κανονικῶς διακρίνομεν δύο θέματα, τὸ χρονικὸν θέμα καὶ τὸ ὁρηματικὸν θέμα.

1) Χρόνικὸν θέμα μ α λέγεται ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ δποῖον σχηματίζονται οἱ τύποι ἐνὸς ὡρισμένου χρόνου ή ὡρισμένων χρόνων τοῦ

δήματος. Κανονικῶς δὲ ἔχουν κοινὸν τὸ χρονικὸν θέμα ὃ ἐνεστώς μὲ τὸν παρατατικόν, ὃ ἀπλοῖς μέλλων μὲ τὸν ἀδριστὸν καὶ ὃ παρακείμενον μὲ τὸν ὑπερσυντέλικον (καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα). Προβλ. *κόπτ-ω, ἔ-κοπτ-ον—κόψ-ω, ἔ-κοψ-α—κένοφ-α, ἔ-κενόφειν, (κεκοφ-ώς ἔσομαι)* κτλ.

2) Οἱ ματικὸν θέμα μα τοῦ ἀρχικὸν θέμα τοῦ δήματος, ἦτοι ἔκενον, τὸ ὄποιον εἶναι ἡ βάσις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρονικῶν θεμάτων αὐτοῦ. Οὕτω τὸ δηματικὸν θέμα τοῦ δ. *κόπτ-ω* εἶναι *κοπ-*, ἔξ αὐτοῦ δὲ ἐσχηματίσθη τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα (*κοπ-τ-*), τὸ τοῦ μέλλοντος (*κοψ=κοπ-σ-*) καὶ τὸ τοῦ παρακειμένου (*κε-κοφ-, ἔκ τοῦ κε-κοπ-*) κτλ.

Σημείωσις. Τὸ δηματικὸν θέμα ἐνίστε μὲν εἶναι τὸ ἴδιον μὲ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος (*λύ-ω, λέ-γω, μέν-ω*), συνήθως δημοσ. ενδιάσκεται ἀπὸ τὸν ἀδριστὸν β' (ώς τοῦ βάλλω, δηματικὸν θ. βάλ-, ἀδρ. β' *ἴ-βαλ-ον*), καὶ συνηθέστερον ἀπὸ κάποιαν λέξιν ἐτυμολογικῶς συγγενῆ πρὸς τὸ φῆμα (*βλάπτω—βλάβ-η, τύπτω—τύπ-ος, φάρ-ή, ἀγγέλλω—ἄγγελ-ος, αἴρω—ἄρ-οις* κτλ.).

§ 182. Οἱ χαρακτήρες ἐνὸς χρονικοῦ θέματος λέγεται **χρονικὸς χαρακτήρ**, δὲ χαρακτήρες τοῦ δηματικοῦ θέματος λέγεται **δηματικὸς χαρακτήρ**.

§ 183. Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ δηματικοῦ θέματος αὐτῶν τὰ δήματα διαιροῦνται εἰς φωνηντόληκτα καὶ συμφωνόληκτα: *λύ-ω, κρύ-ω—γράφ-ω, κόπτ-ω*. (Βλ. § 66).

Υποδιαιροῦνται δὲ

1) τὰ μὲν φωνηντόληκτα δήματα εἰς **ἀσυναίρετα** (*καλύ-ω, βασιλεύ-ω, κρού-ω*) καὶ εἰς **συνηθημένα** (*τιμάω-ῶ, φιλέω-ῶ, πληρώ-ῶ*).

2) τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἰς **ἀφωνόληκτα** (*ἄγ-ω, βλέπ-ω, πείθ-ω*) καὶ εἰς **ἐνρινόληκτα** ἢ **ύγροληκτα** (*μέν-ω, ἀγγέλ-ω, καθαίρ-ω*).

§ 184. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων ἐνὸς δηματος τὸ δηματικὸν θέμα αὐτοῦ ὑφίσταται διαφόρους μετάσχηματισμούς, ἄλλους μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἄλλους δὲ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ, πρὸ τῶν δηματικῶν καταλήξεων. Προβλ. δηματικὸν θέμα *ταγ-*, ἔξ οὗ *τάσσο-ω, ἔ-τασσ-ον, τάξ-ω, ἔ-ταξ-α, τέ-ταχ-α, ἔ-τε·τάχ-ειν, ταχ-θή-σο-μαι; ἔ-τάχ-θην, τέ-τα-κται* κτλ.

γ'. Αὐξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

1. Αὔξησις.

§ 185. Οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ὅημάτων εἰς τὴν δριστικὴν ἔχονταν αὐξησιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ διποῖον ἔκαστος ἐξ αὐτῶν σχηματίζεται. Ἡ αὐξησις δηλοῖ τὸ παρελθόν, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν, συλλαβικὴ καὶ χρονική.

1) Σ υ λ λ α βικὴ ν αὐξησιν ἔχονταν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ὅημάτων, τῶν διποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον. Εἶναι δὲ ἡ συλλαβικὴ αὐξησις ἐν εψιλούμενον, τὸ διποῖον προτάσσεται * τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ διποῖον σχηματίζεται ἔκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων:

πιστεύω—ἐ-πιστευ-ον, ἐ-πιστευ-α, ἐ-πειστεύ-κειν.

φίπτω—ἐ-φ-ριπτ-ον, ἐ-φ-ρι-ψ-α, ἐ-φ-ρίφ-ειν (§ 34,1).

2) Χρόνοι καὶ ν αὐξησιν ἔχονταν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ὅημάτων, τῶν διποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν. Εἶναι δὲ ἡ χρονικὴ αὐξησις ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήντος τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ διποῖον σχηματίζεται ἔκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων (§ 32, 6).

Κατὰ τὴν χρονικὴν αὐξησιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος τὸ ἄρα ἡ ε γίνεται η : ἀγοράζω, ἥγορδαζον—ἐλπίζω, ἥλπιζον τὸ ο γίνεται ω : δδύρομαι, ὀδυρόμην τὸ ἵ γίνεται ἵ : ἴκετεύω, ἴκέτευον τὸ ύ γίνεται ύ : ὑβρίζω, ὑβριζον τὸ αι ἡ ει γίνεται η : αἰσθάνομαι, ἥσθανόμην—εἰκάζω, ἥκαζον τὸ αυ ἡ ευ γίνεται ην : αὐξάνω, ἥξανον—εὐρίσκω, ἥσμισκον τὸ οι γίνεται φ : οἰκτίω, φκτιόν.

Σημείωσις 1. Τὸ ἀρκτικὸν ει γίνεται κατὰ τὴν αὐξησιν η προσέτι εἰς τὸν παρατατικὸν τοῦ ὅημάτου είμι—ῆσα ἡ ήσειν καὶ εἰς τὸν ὑπερσυντελεῖκον τοῦ οιδα (θ. εἰδ-)—ῆδειν. Εἰς τὰ ἄλλα ὅηματα μένει : εἴκω—εἴκον· εἴργων· εἴρω—εἴρον.

Τὸ ἀρκτικὸν ἄρα ἡ φ, καίτοι είναι μακρόν, τρέπεται κατὰ τὴν αὐξησιν εἰς η ἡ η κατ' ἀναλογίαν : ἀθλῶ—ῆθλον, ἀργῶ—ῆργον, ἄδω—ῆδον (ὅπως ἄγω—ῆγον, αἰτῶ—ῆτον).

Σημείωσις 2. Ὑπερσυντελικοὶ ὅημάτων, τῶν διποίων δὲ παράκειμενος ἔχει ἀναδιπλασιασμὸν ε, δὲν ἔχονταν αὐξησιν : ἐστράτευκα — ἐστρατεύειν, ἐστήτηκα — ἐστήτηκειν.

* Τὸ ε δηλαδὴ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐσήμανε τότε.

2. Άναδιπλασία συμός.

§ 186. Οἱ συντελικοὶ χρόνοι (ἥτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντελικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων) ἔχουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμὸν εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν).

‘Ο ἀναδιπλασία συμός δηλοῖ τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν :

1) ἐπανάληψις τοῦ ἀρχικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲν εκαπτόπιν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμὸν λαμβάνουν τὰ θέματα, τὰ δοποῖα ἀρχίζουν ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν σύμφωνον ἐκτὸς τοῦ ρήτορος ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνα, ἐκ τῶν δοποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνοριν ἢ ὑγρόν :

παιδεύω	— πε-παίδευκα	ἐ-πε-παιδεύ-κειν
θύω	— τέ-θυ-κα	ἐ-τε-θύ-κειν
	(θέ-θυ-κα)	(ἐ-θε-θύ-κειν)
φυτεύω	— πε-φύτευ-κα	ἐ-πε-φυτεύ-κειν
	(φε-φυτευ-κο)	(ἐ-φε-φυτεύ-κειν)
χορεύω	— κε-χόρευ-κα	ἐ-κε-χορεύ-κειν
	(χε-χόρευ-κα)	(ἐ-χε-χορεύ-κειν) (§ 37, 7)
κάμινω (θ. κιμη-)	— κέ-κμη-κα	
πνέω (θ. πνευ-)	— πέ-πνευ-κα	
δρῶ (δρά-ω)	— δέ-δρα-κα	
γράφομαι	— γέ-γραμ-μαι	ἐ-γε-γράμ-μην γε-γράψ-ομαι

2) δοτικαὶ ἡ αὐξήσις. Λαμβάνουν δὲ

α) συλλαβικὴν αὐξήσιν ὡς ἀναδιπλασιασμὸν τὰ ὄντα, τῶν δοποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον διπλοῦν ἢ ἀπὸ ρήτορος ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνα, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον. ἔνοριν ἢ ὑγρόν, ἢ ὅσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ τρία σύμφωνα:

ζητῶ	— ἐ-ζήτηκα	(ὅπως ἐ-ζήτησα)
ρίπιω	— ἐ-ρριψα	(ὅπως ἐ-ρριψψα)
σπείρω (θ. σπερ-, σπαρ-)	— ἐ-σπαρκα	(ὅπως ἐ-σπειρα)
φύείρω (θ. φθερ-, φθαρ-)	— ἐ-φθαρκα	(ὅπως ἐ-φθειρα)
στρατεύω	— ἐ-στράτευκα	(ὅπως ἐ-στρατευσα).

β) χρονικὴν αὐξήσιν ὡς ἀναδιπλασιασμὸν τὰ ὄντα, τῶν δοποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν :

ἀδικῶ	—	ἡ-δίκη-κα	(ὅπως	ἡδίκησα)
ἐργάζω	—	ἡ-ρήμω-κα	(ὅπως	ἡρήμωσα)
δυνατός	—	δύ-μολόγη-κα	(ὅπως	δύμολόγησα)
αιτῶ	—	ἥ-τη-κα	(ὅπως	ἥτησα)
οἴκω	—	φέ-κη-κα	(ὅπως	φέκησα).

3. Αὕτης καὶ ἀναδιπλασιασμὸς τῶν συνδέτων δημάτων.

§ 187. 1) Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα (ἢ παρασύνθετα)* ὁντάτα ἔχουν τὴν αὐξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν μετὰ τὴν πρόθεσιν:

εἰσ-πέμπω	—	εἰσ-έ-πεμπτον	εἰσ-πέ-πομφα
συν-οικῶ	—	συν-φέ-κοντην	συν-φέ-κηκα
παρα-νομῶ	—	παρ-ε-νόμουν	παρα-νε-νόμηκα
(ἐγκώμιον)			
ἐγ-κωμιάζω	—	ἐν-ε-κωμίαζον	ἐγ-κε-κωμίακα
(ἐν χειρὶ τίθημι)			
ἐγ-χειρίζω	—	ἐν-ε-χείριζον	ἐγ-κε-χείρικα (§ 37, 7).

2) Τὰ παρασύνθετα ὁντάτα, ὅσα ἔχουν πρῶτον συνθετικὸν ἀλλην λέξιν ἐκτὸς προθέσεως, ἔχουν τὴν αὐξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς ἐὰν ἦσαν ἀπλᾶ ὁντάτα :

(ἄδικος)	ἀδικῶ	—	ἡ-δίκοντην	ἡ-δίκηκα
(δυστυχὴς)	δυστυχῶ	—	δ-δυστυχοντην	δε-δυστυχηκα
(μυθολόγος)	μυθολογῶ	—	δ-μυθολόγοντην	δε-μυθολόγηκα
(οίκοδόμος)	οἰκοδόμω	—	φ-οἰκοδόμοντην	φ-οἰκοδόμηκα.

Σημεῖοι. Τὰ παρασύνθετα ὁντάτα, εἰς τὰ ὅποια τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ ἐπίρρημα εὗν, συνήθως δὲν λαμβάνουν αὐξησιν οὐδὲ ἀναδιπλασιασμὸν :

εὐδοκιμῶ	εὐδοκίμουν	εὐδοκίμησα	εὐδοκίμηκα
εὐεργετῶ	εὐεργέτουν	εὐεργέτησα	εὐεργέτηκα
εὐτύχω	εὐτύχοντην	εὐτύχησα	εὐτύχηκα
εὐωχοῦμαι	εὐωχούμην	εὐωχήθην	

4. Ἀνωμαλίαι αὐξήσεως.

§ 188. 1) Τὰ ὁντάτα βιούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω ἔχουν αὐξησιν κανονικῶς ἐκαὶ ἀνωμαλῶς ἢ (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ δ. ἐθέλω ἢ θέλω - ηθελον) :

* Τί λέγονται παρασύνθετοι λέξεις, βλ. κατωτέρω, εἰς τὸ τέλος τοῦ περὶ συνθέσεως κεφαλαίου.

ἔβουλόμην καὶ ἡβουλόμην — ἔβουλήθην καὶ ἡβουλήθην
 ἔδυνάμην καὶ ἡδυνάμην — ἔδυνήθην καὶ ἡδυνήθην
 ἔμελλον καὶ ἡμελλον.

2) Τὰ δῆματα (*κατ*)άγγυμι, ώνοῦμαι καὶ ώθῶ, ἐνῷ τὸ θέμα των ἀρχῆς εἰ ἀπὸ φωνῆς, ἔχουν συλλαβικὴν αὐξῆσιν ἐ : *κατ-έ-αξα, ἄ-ωνούμην, ἔ-ώθουν*.

3) Τὰ δῆματα ἔθίζω, ἐλίττω, ἔλκω, ἔπομαι, (*περι*)έπω, ἔργάζομαι, ἔρπω, ἔστιω, ἔχω καὶ ἔώ κατὰ τὴν αὐξῆσιν τρέπον τὸ ἀρκτικὸν ε ὅχι εἰς η ἀλλὰ εἰς ει : *εἴθιζον, εἴλιττον, εἴλκων, εἴπομην, περιεπον, εἴργαζόμην, εἴρπων, εἴστιων, εἴχον, εἴων*.

Σημείωσις. Τοῦ ḥ. ἔργάζομαι δ παρατατικὸς καὶ δ ἀόριστος σχηματίζονται καὶ μὲ κανονικὴν αὐξῆσιν : *ἡγαζόμην, ἡγασάμην*.

4) Τὸ δῆμα **ἄν-οίγω** εἰς πάντας τοὺς παραγομένους χρόνους, τὸ δ. ὁρῶ εἰς τὸν παρατατικόν, καὶ τὸ ḥ. **ἀλίσκομαι** εἰς τὸν ἀόριστον ἔχουν καὶ συλλαβικὴν καὶ χρονικὴν αὐξῆσιν ὅμοῦ : *ἄν-έφυγον, ἄν-έωξα, ἔώρων, ἔτα' λων*.

5) Τὸ δῆμα **έօρτάζω** κατὰ τὴν αὐξῆσιν ἐκτείνει ὅχι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆς εἰ ἀλλὰ τὸ κατόπιν αὐτοῦ ο : *έώρταζον. έώρτασα*.

Σημείωσις. Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρῳ ἀνωμαλίᾳ τῆς αὐξῆσεως εἰναι φαινομενικαὶ καὶ ὀφείλονται εἰς διαφόρους φθογγικάς παθήσεις: π. χ. τὸ δῆμα **ἔργάζομαι** ἀρχῆθεν ήτο *Fεργάζομαι* καὶ τὸ δῆμα **ἔχω** ἀρχῆθεν ήτο **σέχω**, δ παρατατικὸς δὲ αὐτῶν ἀρχῆθεν ήτο κανονικῶς **ἀ-Fεργάζόμην**, **ἔ-σεχον**, ἐν τούτων δὲ κατόπιν προηλθον οἱ τύποι **εέργαζόμην, εέχον** καὶ μετὰ συναίρεσιν τοῦ εε εἰς ει προηλθον τέλος οἱ τύποι *είργαζόμην, είχον*. (Βλ. § 33, 3).

Ἐπίσης οἱ τύποι **έώρταζον, έώρτασα** δι' ἀντιμεταχωρήσεως (Βλ. § 32, 4).

Ομοίως δὲ ἐκ παλαιοτέρων τύπων **άν-ήFογον, ή-Fόρων** (μὲ *ισχυροτέραν* συλλαβικὴν αὐξῆσιν η) προηλθον οἱ τύποι **άν-έφγον, έώρων** (μὲ δασεῖαν κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ δασυνόμενον δρῶ) (Βλ. § 32, 4).

6) ἐκ τῶν συνθέτων ἡ παρασυνθέτων δημάτων :

α') τὰ δῆματα **άμφι-έννυμι, ἔγγυω** (ἐκ τῆς λ. ἐγ-γύη), **έμπεδω** (ἐκ τῆς λ. ἔμ-πεδος), **έναντιοῦμαι** (ἐκ τῆς λ. ἐν-αντίος), **έπ-είγω, έπ-ίσταμαι** καὶ **καθ-έζομαι** ἔχουν τὴν αὐξῆσιν ὅλως εἰς τὴν ἀρχήν, ὃσαν νὰ ἦσαν ἀπλά : *ἡμφιέννυν, ἡγγύων, ἡμπέδουν, ἡναντιούμην, ἡπείγον, ἡπιστάμην, ἐκαθεζόμην*.

β') τὰ δῆματα ἐκκλησιάζω (ἐκ τῆς λ. ἐκκλησία), καθ-εύδω, κάθ-ημαι καὶ καθ-ίζω διφοροῦνται, οἵτοι ἔχουν τὴν αἰδέησιν ἄλλοτε μὲν δῶλος εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ, ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν πρόθεσιν : ἐκκλησιάζον καὶ ἐξ-εκκλησιάζον, ἐκάθευδον καὶ καθ-ηῦδον, ἐκαθήμην καὶ καθ-ημην, ἐκάθιζον, ἐκάθισα καὶ καθ-ῖσα.

γ') τὰ δῆματα ἀν-έχομαι, ἀμφι-σβήτω (ἀρχῆθεν ἀμφισ-βητῶ), ἐν-οχλῶ καὶ (ἐπ)ανορθῶ ἔχουν συγχρόνως δύο αὐξήσεις, οἵτοι καὶ δῶλος εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν : ἥν-ειχόμην, ἥμφεσβήτον, ἥν-ώχλον, (ἐπ)ην-ώρθον.

5. Ἀνωμαλίαι ἀναδιπλασιασμοῦ.

§ 189. 1) Τὰ δ. γιγνώσκω καὶ γνωρίζω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ β' εἴδους, ἀντιστρόφως δὲ τὰ δ. κτῶμαι, μιμνήσκομαι καὶ πίπτω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ α' εἴδους, παρὰ τὸν κανόνα (§ 186): ἔγνωκα (θ. γνω-), ἔγνωρικα (θ. γνωριδ-)—μέκτημαι (θ. κτα-), μέμνημαι (θ. μνη-), πέπτωκα (θ. πτω-).

2) Τὰ δ. ἐθίζω, ἔλκω, ἐργάζομαι ἔστιῶ καὶ ἐῶ καὶ τὸ δ. (ἀν)οίγω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν δύοισιν μὲ τὴν αὔξησίν των: εἰθικα, εἴλικος, εἰργασμαι, ἔστιακα, εἴακα, (ἀν)έφωχα, (ἀν)έφηγμαι, (ἀν)εψηται (Βλ. § 188, 3 καὶ 4).

3) Τὰ δ. (κατ)άγνυμι, ἀλίσκομαι, ὁρῶ, ώθοῦμαι καὶ ώνοῦμαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ε, ἀν καὶ ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆν: (κατ)έαγα, ἔάλωκα, ἔσράκα (καὶ ἔώρακα), ἔωσμαι, ἔσωημαι.

4) Τὰ δ. λαμβάνω, λαγχάνω, λέγω, (συλ)λέγω καὶ (δια)λέγομαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ει : εἴληφα, εἴληχα, εἴρηκα (θ. Φερ-, Φερε-), (συν)είλοχα, (δι)είλεγμαι.

Όμοιώς εἶωθα (=συνηθίζω), εῖμαρται (=εἶναι περρωμένον), τῶν ἀχρήστων εἰς τὸν ἐνεστῶτα δημάτων ἔθω (θ. Φεθ-, Φηθ-) καὶ μείρομαι (θ. σμερ-, σμαρ-).

Σημείωση. Καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἄλλαι μὲν διφείλονται εἰς φθοργικάς παθήσεις, ἄλλαι δὲ εἰς ἀναλογίαν (Πρεβλ. § 188, 5 Σημ.).

§ 190. Ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμός. Εἰς μερικὰ δῆματα, τῶν διποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α ἢ ε ἢ ο, κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἐπαναλαμβάνονται οἱ διόν ἀρκτικοὶ φθόγγοι τοῦ θέματος καὶ συγχρόνως ἔκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν αὐτοῦ. Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμὸς καλεῖται ἀττικός. (Πρεβλ. § 59).

ἀκούω	(θ. ἀκο-)	ἀκ-ήκο-α
ἐλαύνω	(θ. ἐλα-)	ἐλ-ήλα-κα
ἔλεγχομαι	(θ. ἐλεγχ-)	ἔλ-ήλεγ-μαι (ἐκ τοῦ ἐλήλεγγ-μαι)
ἔσθίω	(θ. ἔδε-, ἔδο-)	ἔδ-ήδο-κα
ἔσχομαι	(θ. ἐλυθ-)	ἔλ-ήλυθ-α
ὄμυνμι	(θ. ὅμο-)	ὅμ-ώμυν-α
(ἀπ)όλλυμι	(θ. ὄλε-)	(ἀπ)όλ-ώλε-κα
(ἀπ)όλλυμαι	(θ. ὄλ-)	(ἀπ)όλ-ωλ-α
δούττω	(θ. δρυχ-)	δρ-ώδρυχ-α
φέρω	(θ. ἐνεκ-)	ἐν-ήνοχ-α
ἔγείρομαι	(θ. ἐγερ-)	ἐγ-ήγερ-μαι
ἔγείρομαι	(θ. ἐγορ)	ἐγρ-ήγορ-α (μὲν ἐπανάληψιν ὅχι μόνον τῶν δύο ἀρκτικῶν φθόγγων ἔγ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ρ).

Σημείωσις 1. Ἐκ τῶν ἡμέρων τούτων αἰξησιν (χρονικήν) εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον ἔχουν μόνον ὅσα ἀρχίζουν ἀπὸ αὗτοῦ :

ἀκήκοα	—	ἡκηκόειν
ὅμαρμοκα	—	ὅμωμόκειν

Τὰ ἄλλα δὲν λαμβάνουν αἰξησιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον :

ἐλῆλακα	—	ἐλῆλάκειν
ἐλῆλυθα	—	ἐλῆλυθειν

Σημείωσις 2. Ἀναδίπλωσις τοῦ ἡμιματικοῦ θέματος συμβαίνει εἰς τινα ἡγίματα καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν δευτέρων χρόνων αὐτῶν ἡ παφαγωγὴν λέξεων ἔξι αὐτῶν : ἄγ-ω, ἥγ-αγ-ον (ἐκ τοῦ ἄγ-αγ-ον), φέρω (θ. ἐνεκ-), ἥη-εγκ-ον ἐκ τοῦ ἐνένεκ-ον, ἐν-ενκ-ον, (Βλ. § 32, 6)—ἄγωγὴ (ἐκ τοῦ ἄγα-γή), ἰδωδὴ (ἐκ τοῦ ἐδ-εδ-ή). (Βλ. § 32, 1 καὶ 2).

Τὸ βοηθητικὸν ὁῆμα εἴμι (=εἶμαι).

§ 191. Ἄρκετοι τύποι τοῦ ὁῆματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς μὲν τὸ ὁῆμα εἴμι ὡς βοηθητικόν. (Προβλ. τῆς νέας γλώσσης : ἔχω γράψει—εἰχα γράψει—εἶμαι γραμμένος—ήμουν γραμμένος).

§ 192. Τὸ ὁῆμα εἴμι εἶναι ἀνώμαλον, οἱ δὲ χρόνοι αὐτοῦ εἶναι : ἐνεστ. εἰμί, παρατ. ἥη (=ἥμην), μέλλ. ἔσομαι (=θὰ εἰμαι), ἀδό. ἔγενόμην (=ύπηρξα ἢ ἔγινα), προκμ. γέγονα (=ἔχω ὑπάρξει ἢ ἔχω γίνει), ὑπερσ. ἔγεγόνειν (=εἰχα ὑπάρξει ἢ εἰχα γίνει). Ἐκ τούτων ὡς βοηθητικοὶ πρὸς σχηματισμὸν τῶν ὁῆμάτων ἐν γένει λαμβάνονται δὲν στώς, δὲ παρατατικὸς καὶ δὲ μέλλων, οἱ δύοιοι κλίνονται ὡς ἔξης :

Ορεστική		Υποτακτική	Εύκτική	Προστακτική
Ἐνεστῶς	Παρατακτὸς			
εἰμὶ	ἡ ἦ ἦν	ῶ	εἴη-ν	
εἰ	ἡ-σθα	ῆς	εἴη-ς	ἴσ-θι
ἐσ-τὶ	νῆν	ῆ	εἴη	ἐσ-τω
ἐσ-μὲν	ῆ-μεν	ῶ-μεν	εἴη-μεν ἢ εἶ-μεν	ἐσ-τε
ἐσ-τὲ	ῆ-τε (ἡσ-τε)	ῆ-τε	εἴη-τε ἢ εἶ-τε	ἐσ-τε
εἰσὶ	ῆσαν	ῶ-σι	εἴη-σαν ἢ εἶ-εν	ἐσ-των, ὄντων (ἢ ἐσ-τωσαν)
ἐσ-τὸν	ῆσ-τον	ῆ-τον	εἴη-τον ἢ εἶ-τον	ἐσ-τον
ἐσ-τὴν	ῆσ-την	ῆ-τον	εἴη-την ἢ εἶ-την	ἐσ-των

Απαρέμφ. : εἶναι. Μετοχή : ὁν (ὄν-τος), ούσα (ούσης), ὄν (ὄντ-ος).

Mέλλων	Οριστική :	ἔσομαι, ἔσῃ (ἢ ἔσει), ἔσται-ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται
	Εύκτική :	ἔσοιμην, ἔσοιο, ἔσοιτο-ἔσοιμεθα, ἔσοισθε, ἔσοιντο
	Απαρέμφατον:	ἔσεσθαι
	Μετοχή :	ἔσομένος, ἔσομένη, ἔσομενον.

Σημείωσις. Τὸ γένειον τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος (ἐστὶ) τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (ἐστι) :

- 1) δταν ἔχῃ τὴν σημασίαν τοῦ ὑπάρχει ἢ εἶναι δυνατόν: ἔστι θεὸς—ἔστι λαβεῖν.
- 2) δταν εὑρίσκεται κατόπιν τῶν λέξεων τοῦτ' (=τοῦτο), ἀλλ' (=ἀλλά), εἰ, καί, οὐκ: τοῦτ' ἔστι, οὐκ ἔστι.
- 3) δταν εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως: ἔστι τις σοφός.

Σχηματισμὸς τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων τῶν ρημάτων.

1. Συζυγία τῶν εἰς -ω ρημάτων.

§ 193. Η συζυγία τῶν εἰς -ω δημάτων περιλαμβάνει :

- 1) δήματα βαρύτονα, ἡτοι δήματα, τὰ διοῖα λήγουν εἰς -ω ἀτονοῦν (§ 17, 6): λύω, πείθω.
- 2) δήματα συνηρημένα ἢ περισπώμενα, ἡτοι δήματα, τὰ διοῖα λήγουν εἰς -ω περισπώμενον: τιμῶ, φιλῶ (§ 17, 4).

§ 194. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος

		Οριστική		Υποτακτική	
		Χρόνοι άρχικοι			
Ένεστος Παρατακτικός	Μέλλων	λῦ'-ω λύ-εις λύ-ει λύ-ομεν λύ-ετε λύ-ουσι	ἔ-λυ-ον ἔ-λυ-ες ἔ-λυ-ε ἔ-λυ-ομεν ἔ-λυ-ετε ἔ-λυ-ον		
	Αρροτος α'				
Παρασκευενος Υπερθυρεντίλιος			ἔ-λυ-σα ἔ-λυ-σας ἔ-λυ-σε(ν) ἔ-λυ-σαμεν ἔ-λυ-σητε ἔ-λυ-σουσι	(ἴνα) λύ-σω λύ-σης λύ-σῃ λύ-σωμεν λύ-σητε λύ-σωσι	
		λέ-λῦ-κα λέ-λυ-κας λέ-λυ-κε(ν) λε-λύ-καμεν λε-λύ-κατε λε-λύ-κασι	ἔ-λε-λύ-κειν ἔ-λε-λύ-κεις ἔ-λε-λύ-κει ἔ-λε-λύ-κεμεν ἔ-λε-λύ-κετε ἔ-λε-λύ-κεσαν	(ἴνα) λε-λύ-κω λε-λύ-κης λε-λύ-κη, κτλ. καὶ (συνηθέστερον) λελυκώς ὅ, ἥς, ἥ, λελυκότες ὕμεν, ἥτε, ὕσι	
Τερτία Μέλλων	λελυκώς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται				

- Αρχαιότεροι τύποι προσέτι : ἐλελύ-κη(ν), ἐλελύ-κης, ἐλελύ-κη.
- Μεταγενέστεροι τύποι προσέτι : ἐλελύ-κειμεν, ἐλελύ-κειτε, ἐλελύ-κειοαν.

ένεργητικής φωνής (§ 173, 1).

Εύκτική	Προστακτική	Απαρέμφατον Μετοχή
(εῖθε) λύ-οιμι λύ-οις λύ-οι λύ-οιμεν λύ-οιτε λύ-οιεν	λῦ-ε λυ-έτω λύ-ετε λυ-όντων ⁵ ή λυ-έτωσαν	λύ-ειν λύ-ων (λύ-οντος) λύ-οισα (λυ-ούσης) λῦ-ον (λύ-οντος)
(δτι) λύ-σοιμι ⁶ λύ-σοις λύ-σοι λύ-σοιμεν λύ-σοιτε λύ-σοιεν		λύ-σειν λύ-σων (λύσοντος) λύ-σουσα (λυσούστης) λῦ-σον (λύσοντος)
(εῖθε) λύ-σαιμι λύ-σαις ⁷ ή λύ-σειας ⁴ λύ-σαι ⁷ ή λύ-σειε λύ-σαιμεν λύ-σαιτε λύ-σαιεν ⁷ ή λύ-σειαν	λῦ-σον λυ-σάτω — λύ-σατε λυ-σάντων ⁵ ή λυ-σάτωσαν	λύ-σαι λύ-σας (λύσαντος) λύ-σασα (λυσάσης) λῦ-σαν (λύσαντος)
(εῖθε) λε-λύ-κοιμι λε-λύ-κοις λε-λύ-κοι κτλ. καὶ (συνηθέστερον) λελυκόν εἴην, εἴης, εἴη λελυκότες εἴημεν ⁷ εἴμεν εἴητε, εἴησαν ⁷ είεν	λελυκώς ἵσθι, — λελυκότες ἔστε λελυκότες ἔστων	λελυ-κέναι λελυ-κώς (λελυ-κότος) λελυ-κυῖα (λελυ-κυίας) λελυ-κὸς (λελυ-κότος)
(δτι) λελυκώς ἔσοιμην, ἔσοιο, ἔσοιτο ⁸ λελυκότες ἔσοιμεθα, ἔσοισθε, ἔσοιντο		λελυκώς ἔσεσθαι λελυκώς ἔσόμενος λελυκότες ἔσόμενοι

3. Η εύκτική του μέλλοντος ἐν γένει οὐδέποτε λαμβάνεται ως εύχετική.

4. Οι τύποι τῆς εύκτικῆς του ἐνέργη. ἀρ. α', οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ειας, -ειαν, λέγονται αἰσιοικοί καὶ εἰναι εὐχρηστότεροι τῶν ἄλλων.

5. Οι τύποι του γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ητων, εἰναι εὐχρηστότεροι τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -τωσαν.

§ 195. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος μέσης φωνῆς

		Οριστική	
	Χρόνοι αρχακοί	Χρόνοι παραγόμενοι	Υποτακτική
Ένεστος Παρατακές	λῦ'-ομαι λύ-η (ἢ λύ-ει) * λύ-εται λυ-όμεθα λύ-εσθε λύ-ονται	ἐ-λῦ-όμην ἐ-λύ-ον ἐ-λύ-ετο ἐ-λυ-όμεθα ἐ-λύ-εσθε ἐ-λύ-οντο	(ἴνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται λυ-ώμεθα λύ-ησθε λύ-ωνται
Mέσος Μέλλων	λῦ'-σομαι λύ-ση (ἢ λύσει) * λύ-σεται λυ-σόμεθα λύ-σεσθε λύ-σονται		
Μέσος α'		ἐ-λῦ-σάμην ἐ-λύ-σω ἐ-λύ-σατο ἐ-λυ-σάμεθα ἐ-λύ-σασθε ἐ-λύ-σαντο	(ἴνα) λύ-σωμαι λύ-ση λύ-σηται λυ-σόμεθα λύ-σησθε λύ-σωνται
Παρασκευέλλικος Υπερσκευέλλικος	λέ-λύ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται λε-λύ-μεθα λέ-λυ-σθε λέ-λυ-νται	ἐ-λε-λύ-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυ-το ἐ-λε-λύ-μεθα ἐ-λέ-λυσθε ἐ-λέ-λυ-ντο	(ἴνα) λελυμένος δ λελυμένος ἦς λελυμένος ἦ λελυμένοι ὁμεν λελυμένοι ἤτε λελυμένοι δσι
Τετρ. Μέλλων	λε-λύ'-σομαι ἢ λελυμένος ἔσομαι λε-λύ-σῃ » ἔσει λε-λύ-σεται » ἔσται λε-λυ-σόμεθα ἢ λελυμένοι ἔσόμεθα λε-λύ-σεσθε » ἔσεσθε λε-λύ-σονται » ἔσονται		

* Αντὶ τῶν εἰς -η παλαιοτέρων τύπων τοῦ προσώπου τούτου συνηθέστεροι εἰναι οἱ εἰς -ει. Οὕτω δὲ κανονικῶς ἐκφέρονται διὰ τοῦ -ει τὰ δεύτερα έντικά τοῦ βούλομαι, οἶμαι καὶ δύομαι (βούλει, οἴει, δύει).

(§ 173, 2) μέσης διαθέσεως (§ 171, 3). Λύομαι=λύω τὸν ἑαυτόν μου.

Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ	Απαρέμφατον Μετοχὴ
(εῖναι) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο λυ-οίμεθα λύ-οισθε λύ-οιντο	λύ-ον λυ-έσθω	λύ-εσθαι
	λύ-εσθε λυ-έσθων ἢ λυ-έσθωσαν	λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(δτι) λυ-σοίμην λύ-σοιο λύ-σοιτο λυ-σοίμεθα λύ-σοισθε λύ-σοιντο		λύ-σεσθαι
		λυ-σόμενος λυ-σομένη λυ-σόμενον
(εῖναι) λυ-σαίμην λύ-σαιο λύ-σαιτο λυ-σαίμεθα λύ-σαισθε λύ-σαιντο	λύ-σαι λυ-σάσθω	λύ-σασθαι
	λύ-σασθε λυ-σάσθων * ἢ λυ-σάσθωσαν	λυ-σάμενος λυ-σαμένη λυ-σάμενον
(εῖναι) λελυμένος εἴην λελυμένος εἴης λελυμένος εἴη λελυμένοι εἴημεν λελυμένοι εἴητε λελυμένοι εἴησαν ἢ εἰεν	λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω — λέ-λυ-σθε λε-λύ-σθων * ἢ λε-λύ-σθωσαν	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος λε-λυ-μένη λε-λυ-μένον
λε-λυ-σοίμην ἢ λελυμένος ἔσοίμην λε-λύ-σοιο » ἔσοιο λε-λύ-σαιτο » ἔσοιτο λε-λυ-σοίμεθα ἢ λελυμένοι ἔσοίμεθα λε-λύ-σοισθε » ἔσοισθε λε-λύ-σοιντο » ἔσοιντο		λε-λύ-σεσθαι ἢ λε-λυ-μένος ἔσεσθαι
		λε-λυ-σόμενος -η -ον ἢ λε-λυ-μένος ἔσόμενος -η -ον λελυμένοι ἔσόμενοι -αι -α

* Οι εἰς -σθων τύποι είναι παλαιότεροι καὶ συνηθέστεροι.

§ 196. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος μέσης φωνῆς

Ορθιστική			
Χρόνοι άρχιτοκοί	Χρόνοι παράγομενοι	Ποτακτική	
Ἐνεστώς Πλευτατικός	λῦ'-ομαι λύ-η (ἢ λύ-ει) λύ-εται κτλ.	ἐ-λῦ-όμην ἐ-λύ-ον ἐ-λύ-ετό κτλ.	(ἴνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται κτλ.
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		
Παθ. Μέλλων α'	λυ-θή-σομαι λυ-θή-σῃ (ἢ -σει) λυ-θή-σεται λυ-θή-σόμεθα λυ-θή-σεσθε λυ-θή-σονται		
Παθ. Αόριστος α'		ἐ-λύ'-θην ἐ-λύ-θης ἐ-λύ-θη ἐ-λύ-θημεν ἐ-λύ-θητε ἐ-λύ-θησαν	(ἴνα) λυ-θῶ λυ-θῆς λυ-θῆ λυ-θῶμεν λυ-θῆτε λυ-θῶσι
Πλευταμένων Υπερσυντέλευτος	λέ-λυ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται κτλ.	ἐ-λε-λύ-μην ἐ-λε-λυ-σο ἐ-λε-λυ-το κτλ.	(ἴνα) λελυμένος ὡς λυ-ης λυ-τη κτλ.
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		
Τετελ. Μέλλων	λε-λύ-σομαι λε-λύ-σῃ (ἢ -σει) λε-λύ-σεται κτλ.		
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		

1. Οι τύποι οιοτοι προηλθον διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιοτέρων λυθή-ω, λυθή-ης, λυθή-η κτλ.

§ 173, 2) παθητικής διαθέσεως (§ 171, 3). Λύομαι=λύομαι ύπό αλλού.

Εύκτική	Προστακτική	Απαρέμφατον Μετοχή
(είθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως.	λύ-ον λυ-έσθω κτλ.	λύεσθαι λνό-μενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(δτι) λυ-θη-σοίμην λυ-θή-σοιο λυ-θή-σοιτο λυ-θη-σοίμεθα λυ-θή-σοισθε λυ-θή-σοιντο		λυ-θή-σεσθαι λυ-θη-σόμενος λυ-θη-σομένη λυ-θη-σόμενον
(είθε) λυ-θείην ² λυ-θείης λυ-θείη λυ-θείημεν ³ ή λυθεῖμεν λυ-θείητε ⁴ ή λυθεῖτε λυθείησαν ⁵ ή λυθεῖεν ⁶	λύ-θη-τι ⁴ λυ-θή-τω	λυ-θηναι λυ-θείς (λυ-θέντος) λυ-θείσα (λυ-θείσης) λυθὲν ⁵ (λυ-θέντος)
(είθε) λελυμένος εἴην είης είη κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω κτλ.	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος, -η, -ον
λε-λυ-σοίμην λε-λύ-σοιο λε-λύ-σοιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		λε-λύ-σεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον κτλ.

2. Ἐκ τῶν ἀρχικῶν τύπων λυ-θε-ι-ην, λυ-θε-ι-ης κτλ.

3. Οἱ βραχύτεροι εύποι λυθεῖμεν, λυθεῖτε, λυθεῖσεν είναι συνηθέστεροι τῶν μακροτέρων τύπων λυθείημεν, λυθείητε, λυθείησεν.

4. Ἐξ ἀρχικοῦ τύπου λυ-θη-θι. (Βλ. § 37, 7, Σημ.).

5. Ἐξ ἀρχικῶν τύπων λυ-θέ-ντ-ις, λυ-θέ-ντ-ια, λυ-θέ-ντ-ιτ. (Βλ. § 38, 5 καὶ § 36, 4, ε.).

Γενικαὶ παρατηρήσεις
εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων.

§ 197. Τὰ δῆματα μέσης καὶ παθητικῆς διαδήσεως (§ 171), ἦτοι τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικὰ δῆματα, ἔχουν πάντας τοὺς χρόνους κοινούς, ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀορίστου : λύομαι (=λύω τὸν ἔαυτόν μου ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου), ἐλυόμην, λέλυμαι, ἐλελύμην, λελύσομαι· ἀλλά : λύσομαι (=θὰ λύσω τὸν ἔαυτόν μου), λυθήσομαι (=θὰ λυθῶ ὑπὸ ἄλλου). ἐλυσάμην (=ἐλυσα τὸν ἔαυτόν μου), ἐλύθην (=ἐλύθην ὑπὸ ἄλλου).

§ 198. Αἱ καταλήξεις τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἐνεργητικοῦ, μέσου, παθητικοῦ καὶ μονολεκτικοῦ τετελεσμένου) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις εἶναι αἱ ἕδιαι μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος : λύσ-ω (λύ-ω), λύσ-ομαι, λυθήσ-ομαι, λελύσ-ομαι (λύ-ομαι). Ἀλλὰ

1) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου (ἄπλον ἢ τετελεσμένου μονολεκτικοῦ) μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων ὁ χρονικὸς χαρακτῆρας τοῦ σ : (λύ-ω) λύ-σ-ω, (λύ-ομαι) λύ-σ-ομαι λελύ-σ-ομαι·

2) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρῶτον τὸ πρόσφυμα θη καὶ ἔπειτα ὁ χρονικὸς χαρακτῆρας σ πρὸ τῶν καταλήξεων : (λύ-ομαι) λυ-θή-σομαι.

§ 199. Χρονικὸν χαρακτῆρα σ ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος ἔχει καὶ ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος α' : ἐλυ-σ-α, ἐλυ-σ-άμην.

§ 200. Οἱ ἐνεργητικὸς παρακείμενος πλείστων δημάτων σχηματίζεται εἰς -κα, ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν εἰς -κειν, ἦτοι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν φωνηντολήκτων, τῶν ὅδοντικολήκτων καὶ τῶν ἐνρινολήκτων ἢ ὑγρολήκτων δημάτων ἔχει χρονικὸν χαρακτῆρα κ : (λύ-ω) λέλυ-κ-α, ἐλελύ-κ-ειν, (πείθω, θ. πειθ-) πέπει-κ-α-, (φαινώ, θ. φαν-) πέφαν-κ-α-, (καθαίρω, θ. καθαρ-) κεκάθαρ-κ-α.

§ 201. Τὸ ο καὶ τὸ ε, ἀπὸ τὰ δόποια ἀρχίζουν πᾶσαι σχεδὸν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, καθὼς καὶ τοῦ μέλλοντος ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἢ παθητικοῦ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἐκτὸς τῆς ὑποτατικῆς, καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν, λέγονται θεματικὰ φωνήντα τῶν ἐγκλίσεων τούτων.

Σημεῖος ι. Κανονικῶς τὸ μὲν θεματικὸν φωνῆν οὐ πάρχει πρὸ τοῦ μὴ τοῦ νὴ πρὸ φωνήντος : λύ-ο-μεν, λύ-ο-νται, ἔλν-ον, λύ-ο-ιμεν' τὸ δὲ θεματικὸν φωνῆν εὑπάρχει πρὸ τοῦ σὴ τοῦ τα : λύ-ε-σθε, λύ-ε-ται.

Τάποι οίοι λένουσι, λέγουσι κτλ. προηλθόν εἰκαστέρων τύπων λένουσι λέγουσι, οἱ όποιοι πάλιν προηλθόν εἴκαστικῶν τύπων λένοντι, λέγοντι. (Βλ. § 32, 6 καὶ § 37, 5).

*Ομοίως τύποι οίοις δὲ λύωσι προηλθόν εἰκαστέρων λένουσι—λέγουσι. (Βλ. § 37, 5).

*Ομοίως τύποι οίοι λελύκασι, γεγράφασι κτλ. προηλθόν εἰκαστέρων τύπων λελύκαντι—λελύκαντι, γεγράφαντι—γεγράφαντι. (Βλ. § 37, 5).

Τάποι δὲ οίοι οἱ τοῦ β' ἑνίκου τοῦ μέσου η παθητικοῦ ἐνεστῶτος κτλ. λύη (=λένεσαι), λέγη (=λέγεσαι) κτλ. προηλθόν διὰ συναιρέσεως εἰκαστέρων τύπων λύει, λέγει, οἱ όποιοι πάλιν προηλθόν εἴκαστικῶν τύπων λένεσαι, λέγεσαι. (Βλ. § 33, 3 καὶ ὑποσημ. * τῆς σελ. 100).

*Ομοίως τύποι οίοι ἐλένου, ἐλέγου κτλ., ἐλένω, ἐτάξω κτλ., προηλθόν διὰ συναιρέσεως εἰκαστέρων τύπων ἐλένο, ἐλέγει κτλ., ἐλέν-ο, ἐτάξ-ο κτλ., οἱ όποιοι πάλιν προηλθόν εἴκαστικῶν τύπων ἐλέν-εσο, ἐλέγ-εσο κτλ., ἐλέν-ο-σο, ἐτάξ-ο-σο κτλ. (Βλ. § 33, 3).

*Ομοίως προηλθόν τύποι τῆς εὐκτικῆς οίοι λύοι, παιδεύσαιο κττ. εἴκαστικῶν τύπων λύ-οισο, παιδεύ-σαιο κτλ. (Βλ. § 33, 3).

*Ομοίως προηλθόν τύποι τῆς προστακτικῆς λένου, παιδεύσου κττ. εἰκαστέρων τύπων λύ-εο, παιδεύ-εο κτλ., οἱ όποιοι πάλιν προηλθόν εἴκαστικῶν τύπων λύ-εσο, παιδεύ-εσο κτλ. (Βλ. § 33, 3).

Τοῦ δὲ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τύποι οίοι λύειν, λέγειν κτλ. προηλθόν διὰ συναιρέσεως εἰκαστέρων τύπων λύ-ε-εν, λέγ-ε-εν κτλ., ητοι. η κατάληξις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου -ειν προηλθεν εἰκαστέρων τύπων λύ-ε-εεν.

§ 202. Η ὑποτακτικὴ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς ἔχει θεματικὰ φωνήντα ω καὶ η (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ θεματικὰ φωνήντα ο καὶ ε τῆς δριστικῆς) : λύ-ω-μεν, (λύ-ο-μεν), λύ-η-σθε (λύ-ε-σθε).

§ 203. Ο ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀδόριστος α' εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ δὲ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν δριστικὴν ἔχουν θεματικὸν φωνῆν α : ἐλύσ-α-μεν, ἐλύσ-α-ντο, λύσ-α-ιμεν, λύσ-α-σθε, λύσ-α-ιντο, λελύκ-α-μεν.

§ 204. Ο ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν δριστικὴν εἰς μὲν τὸν ἑνικὸν ἔχει θεματικὸν φωνῆν ει, εἰς δὲ τὸν πληγμοντικὸν (καὶ τὸν δυϊκὸν) ε : ἐλελύκ-ει-ν, ἐλελύκ-ε-μεν, (ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-ε-την).

§ 205. 1) Ο ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὑποτακτικήν, τὴν εὐκτικήν καὶ τὴν προστακτικήν σπανίως σχηματίζεται μονολεκτικῶς

(λελύκω, λελύκοιμι, λελυκέτω): συνηθέστερον σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ δήματος εἰμί : λελυκῶς ὁ, λελυκῶς εἰην, λελυκῶς ἔστω.

2) Ό μέσος παρακείμενος εἰς μὲν τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν του καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ δήματος εἰμί (λελυμένος ὁ, λελυμένος εἰην), εἰς δὲ τὴν προστακτικὴν σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς : λέλυσσο ἡ λελυμένος ἵσθι.

§ 206. Εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ μέσου καὶ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελίκου, οἱ δόποιοι σχηματίζονται μονολεκτικῶς, δὲν ὑπάρχουν θεματικὰ φωνήνετα, αἱ δὲ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ : λέλυ-μαι, ἐλέλυ-ντο, λελύ-σθαι, λελυ-μένος.

§ 207. 1) Καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀδρίστου οἱ τύποι ἐν γένει σχηματίζονται χωρὶς θεματικὰ φωνήνετα, ἀλλὰ πρὸς σχηματισμὸν αὐτῶν προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων τὸ πρόσφυμα θη, τὸ δόποιον πρὸ τοῦ (ἐγκλιτικοῦ) φωνήνετος ι καὶ πρὸ τοῦ ντ πάσχει συστολὴν καὶ γίνεται θε : ἐλύθη-ν, ἐλύ-θη-σαν, λυ-θε-ῖμεν, λυ-θε-ντιων. (Βλ. § 32,6 καὶ § 198, 2).

2) Τὸ πρόσφυμα θη εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παθητικοῦ ἀδρίστου συναιρεῖται μὲ τὰς καταλήξεις καὶ οὕτω προκύπτουν αἱ (φαινούμενικαὶ) καταλήξεις -θῶ, -θῆς, -θῇ κτλ. (Βλ. § 196, ὑποσ.).

Σὴ μείωσις. Καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἀδρίστου ή κατάληξις -θῆναι προσήλθε διὰ συναιρέσεως ἐκ τοῦ -θηέναι : (λυ-θη-έναι) λυ-θῆναι.

§ 208. Η εὐκτικὴ ἔχει ἐγκλιτικὰ φωνήνετα ιη ἡ ἀπλοῦν ι, τὰ δόποια προστίθενται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων μετὰ τὸ θεματικὸν φωνῆν, (ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτον φωνῆν). Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆν ι συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆν τοῦ θέματος : λυ-θε-ΐ-μεν, λυ-θε-ΐ-μεν, λύ-ο-ι-μεν, λύ-ο-ά-ι-μεν, λύ-σ-α-ι-ντο.

Ο δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὁμιάτων.

§ 209. Τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὁμιάτων ἐν γένει ἰδιαίτερα καταλήξεις ὑπάρχουν μόνον διὰ τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον, εἰγάν δὲ αἱ ἔξης :

I. Τῇς ἐν εργητικής φωνής:

α') τῆς δριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικοὺς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) -τον, -τον : λύ-ε-τον, λύ-ε-τον—λύσ-ε-τον, λύσ-ε-τον—λελύκ-α-τον, λελύκ-α-τον λύ-η-τον, λύ-η-τον—λύσ-η-τον, λύσ-η-τον, (λελύκ-η-τον, λελύκ-η-τον).

β') τῆς δριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (άνευ τοῦ θεματικοῦ ἥ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήνετος) -τον, -την : ἐλύσ-ε-τον, ἐλύ-έ-την—ἐλύσ-α-τον, ἐλύσ-ά-την—ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελύκ-έ-την λύ-οι-τον, λυ-οί-την—λύσ-οι-τον, λυσ-οί-την—λύσ-αι-τον, λυσ-αι-την—(λελύκ-οι-τον, λελύκ-οι-την).

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (άνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) -τον, -των : λύ-ε-τον, λυ-έ-των—λύσ-α-τον, λυσ-ά-των—(λελύκ-ε-τον, λελύκ-έ-των).

II. Τῇς μὲ σης φωνής (ἔξαιρεσι τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου):

α') τῆς δριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικοὺς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (άνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) -σθον, -σθον : λύ-ε-σθον, λύ-ε-σθον—λύσ-ε-σθον, λύσ-ε-σθον—λυθήσ-ε-σθον, λυθήσ-ε-σθον—λέλυ-σθον λέλυ-σθον—λελύσ-ε-σθον, λελύσ-ε-σθον λύ-η-σθον, λύ-η-σθον—λύσ-η-σθον, λύσ-η-σθον.

β') τῆς δριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (άνευ τοῦ θεματικοῦ ἥ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήνετος) -σθον, -σθην : ἐλύ-ε-σθον, ἐλύ-έ-σθην—ἐλύσ-α-σθον, ἐλύσ-ά-σθην—ἐλελύ-σθον, ἐλελύ-σθην λύ-οι-σθον, λυ-οί-σθην—λύσ-οι-σθον, λυσ-οί-σθην—λύσ-αι-σθον, λυσ-αι-σθην—λυθήσ-οι-σθον, λυθήσ-οι-σθην.

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (άνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) -σθον, -σθων : λύ-ε-σθον, λυ-έ-σθων—λύσ-α-σθον, λυσ-ά-σθων—λέλυ-σθον, λελύ-σθων.

Σημεῖος. Τοῦ δυϊκοῦ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἐν γένει καταλήξεις εἶναι αἱ τοῦ δυϊκοῦ τῶν ἀντιστοίχων ἐγκλισεῶν τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου (άνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) : ἐλύθ-τον, ἐλυθή-την—λυθ-τον, λυθή-τον—λυθεί-η-τον ἢ λυθεῖ-τον—λυθεῖ-την ἢ λυθεί-την—λύθη-τον, λυθή-των.

Σχηματισμὸς τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ρημάτων.

α') Ἐνεστώς καὶ παρατατικός.

§ 210. Τῶν ἀφωνολήκτων ὅημάτων ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ὅηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς ἄγ-ω, ἄδ-ω, ἀλείφ-ω, ἀμείβ-ω, ἄρχ-ω, βλέπ-ω, γράψ-ω, διώκ-ω, ἔχ-ω, πείθ-ω, τρέπ-ω, φεύγ-ω, ψεύδ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἀφωνολήκτων ὅημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ὅηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἦτοι

1) τὰ **χειλικόληκτα** ἀφωνόληκτα ὅηματα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ὅηματικὸν τῶν θέματος τὸ πρόσφυμα τ καὶ οὕτω λήγουν εἰς -πτω : (θ. κοπ-) κόπτω, (θ. βλαβ-, βλάβ-τω) βλάπτω, (θ. κρυψ-, κρύψ-τω) κρύπτω. (Βλ. § 37, 1).

2) τὰ **οὐρανικόληκτα** καὶ τὰ **όδοντικόληκτα** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ὅηματικὸν τῶν θέματος τὸ πρόσφυμα j (§ 1, σημ.) καὶ οὕτω

α') τὰ οὐρανικόληκτα καὶ ἐκ τῶν ὀδοντικολήκτων ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα δὴ τὴ λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα εἰς -ττω δὴ -σσω. Π.χ.

(θ. φυλακ-, φυλάκ-jω)	φυλάττω δὴ φυλάσσω
(θ. ἀλλαγ-, ἀλλάγ-jω)	ἀλλάττω δὴ ἀλλάσσω
(θ. ταραχ-, ταράχ-jω)	ταράττω δὴ ταράσσω
(θ. ἀρμότ-, ἀρμότ-jω)	ἀρμόττω δὴ ἀρμόσσω
(θ. πυρετ-, πυρέτ-jω)	πυρέττω δὴ πυρέσσω (Βλ. § 36, 4, γ').

β') τῶν ὀδοντικολήκτων ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα δ λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα εἰς -ζω. Π.χ.

(θ. ἔλπιδ-, ἔλπιδ-jω)	ἔλπιζω
(θ. ὁδ-, ὁδ-jω)	δῖζω
(θ. παιδ-, παιδ-jω)	παίζω.

Σημεῖον εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν συνήθως ἔχοντων οὐρανικόληκτα, τὰ δύοτα σημαίνουν συνήθως ἔχον. Π.χ.

(θ. οἰμωγ-, οἰμώγ-jω)	οἰμώζω
(θ. στεναγ-, στενάγ-jω)	στενάζω
(θ. ἀλαλαγ-, ἀλαλάγ-jω)	ἀλαλάζω
(θ. κράγ-, κράγ-jω)	κράζω
(θ. δλοιλυγ-, δλοιλύγ-jω)	δλοιλύζω.

6') Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 211. Τῶν ὁδοντικολήκτων ὅημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -σω καὶ ὁ μέσος εἰς -σομαι, ὁ ἀδριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -σα καὶ ὁ μέσος εἰς -σάμην, δπως καὶ τῶν φωνητολήκτων ὅημάτων : (θ. πειθ-), πεί-σω (ἐκ τοῦ πείθ-σω), πεί-σομαι (ἐκ τοῦ πείθ-σομαι)—(θ. σπενδ-), σπεί-σω (ἐκ τοῦ σπένδ-σω), σπεί-σομαι (ἐκ τοῦ σπένδ-σομαι)—(θ. γυμναδ-), ἐγύμνα-σα (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σα), ἐγυμνα-σάμην (ἐκ τοῦ ἐγυμναδ-σάμην). (Βλ. § 198 κ. ἑ.).

*Ἀλλὰ τὰ ὑπερδισύλλαβα ὁδοντικόληκτα εἰς -ίζω, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα δ, σχηματίζουν τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς -ιῶ, -ιοῦμαι (κατὰ εἰς -έω συνηρημένα ὅηματα). Οὕτω κτίζω—κτίσω, σχίζω—σχίσω, ἀλλὰ κομίζω (θ. κομιδ-), κομιδῶ (κομιεῖς, κομιεῖ), κομιοῦμαι (κομιεῖ, κομιεῖται).

Σημείωσις. Μέλλοντα ἀστιγμον συνηρημένον κατὰ τὰ εἰς -άω συνηρημένα ὅηματα ἔχει καὶ τὸ ὅημα βιβάζω : βιβᾶ, βιβῆσ, βιβῆ κτλ.

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς -κα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -κειν : (θ. κομιδ-), κεκόμι-κα, ἐκεκομί-κειν. (Βλ. § 200).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς -σθήσομαι καὶ ὁ παθητικὸς ἀδριστος α' εἰς -σθην : θ. ψευδ-), ψευσθήσομαι (ἐκ του ψευδ-σθήσομαι), ἐψεύσθην (ἐκ τοῦ ἐψεύδ-σθην)—(θ. ἀδροτ-), ἡρμόσθην (ἐκ τοῦ ἡρμότ-θην). (Βλ. § 37, 4).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς -σμαι καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -σμην : (θ. πειθ-), πέπεισμαι (ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι), ἐπεπείσμην (ἐκ τοῦ ἐπεπείθμην) — (θ. κομιδ-), κεκόμισμαι (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-μαι), ἐκεκομίσθην (ἐκ τοῦ ἐκεκομίδ-μην).

§ 212. Τῶν οὐρανικολήκτων ὅημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -ξω καὶ ὁ μέσος εἰς -ξομαι, ὁ ἀδριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς εἰς -ξα καὶ ὁ μέσος εἰς -ξάμην : (θ. φυλακ-), φυλάξω, ἐφύλαξα (ἐκ τοῦ φυλάκ-σω, ἐφύλακ-σα)—(θ. ταγ-), τάξομαι, ἐταξάμην (ἐκ τοῦ τάγ-σομαι, ἐταγ-σάμην). (Βλ. § 36, 1).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς -χα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -χειν, (ἥτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ οὐρανικὸς χαρακτὴρ τοῦ ὅηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἴναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ) : (θ. κηρυχ-), κεκήρυχα, ἐκεκηρύχειν—(θ. ταγ-), τέταχα, ἐτετάχειν.

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς -χθῆσομαι καὶ ὁ παθητικὸς ἀδριστος α' εἰς -χθην : (θ. πλεκ-), πλεχθῆσομαι, ἐπλέχθην (ἐκ τοῦ πλεκ-θῆσομαι)—(θ. ἀγ-), ἀχθῆσομαι, ἡχθην (ἐκ τοῦ ἀγ-θῆσομαι) κτλ. (Βλ. § 37, 1).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς -γμαι καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -γμην : (θ. πλεκ-), πέπλεγμαι, ἐπεπλέγμην (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι, ἐπε-πλέκ-μην)—(θ. ταραχ-), τετάραγμαι, ἐτεταράγμην (ἐκ τοῦ τετάραχ-μαι, ἐτεταράχ-μην). (Βλ. § 37, 2).

§ 213. Τῶν χειλικολήκτων ὄημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -ψω καὶ ὁ μέσος εἰς -ψομαι, ὁ ἀδριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -ψα καὶ ὁ μέσος εἰς -ψάμην : (θ. κοπ-), κόψω, ἔκοψα (ἐκ τοῦ κόψ-σω, ἔκοπ-σα)—(θ. τριβ-), τρίψομαι, ἐτριψάμην (ἐκ τοῦ τριβ-σομαι, ἐτριβ-σάμην)—(θ. γραφ-), γράψομαι, ἐγραψάμην (ἐκ τοῦ γράψ-σομαι, ἐγραφ-σάμην). (Βλ. § 36, 2).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς -φα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -φειν (ἥτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ χειλικὸς χαρακτὴρ τοῦ ὄηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἰναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ) : (θ. κοπ-), κέκοφα, ἐκεκόφειν — (θ. τριβ-), τέτριφα, ἐτετρίφειν. (Προβλ. § 212, 2).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς -φθῆσομαι καὶ ὁ παθητικὸς ἀδριστος α' λήγει εἰς -φθην : (θ. πεμπ-), πεμφθῆσομαι, ἐπέμφθην (ἐκ τοῦ πεμπ-θῆσομαι, ἐπέμπ-θην)—(θ. καλυβ-), καλυφθῆσομαι, ἐκαλύφθην (ἐκ τοῦ καλυβ-θῆσομαι, ἐκαλύβ-θην). (Βλ. § 37, 1).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς -μμαι καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -μμην : (θ. κοπ-), κέκομαι, ἐκεκόμμην (ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι κτλ.)—(θ. τριβ-), τέτριμμαι, ἐτετρίμμην (ἐκ τοῦ τέτριβ-μαι κτλ.)—(θ. γράφ-), γέγραμμαι, ἐγεγράμμην (ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι κτλ.). (Βλ. § 37, 3).

§ 214. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων ὄημάτων

1) δσα ἔχουν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ὄηματικοῦ θέματος ε, ἀντὶ τοῦ ε τούτου εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἔχουν ο : κλέπτω (θ. κλεπ-), κέλλοφα, ἐκεκλόφειν — τρέπω (θ. τρεπ-), τέτροφα, ἐτετρόφειν — φέρω (θ. ἐνεκ-), ἐνήνοχα, ἐτηνόχειν. (Βλ. § 190)..

2) τὰ δήματα στρέφω, τρέπω καὶ τρέφω εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ὄηματικοῦ θέματος

ἔχουν α (βραχύ) : (θ. στρεψ-), ἔστραμμαι ἔστράμμην—(θ. τρεπ-), τέτραμμαι, ἔτετράμμην—(θ. θρεψ-), τέθραμμαι, ἔτεθράμμην.

§ 215. Παράδειγμα κλίσεως

μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελίκου ὀφωνολήκτων ρημάτων.

Οριστικὴ		Προστάκτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
ἔψευσ-μαι	ἔψεύσ-μην	—	ἔψεῦ-σθαι
ἔψευ-σαι	ἔψευ-σο	ἔψευ-σο	
ἔψευσ-ται	ἔψευσ-το	ἔψευ-σθω	
ἔψευσ-μεθα	ἔψεύσ-μεθα		ἔψευσ- μένος
ἔψευ-σθε	ἔψευ-σθε	ἔψευ-σθε	ἔψευσ- μένη
ἔψευσμένοι εἰσὶ	ἔψευσμένοι ησαν	ἔψευ-σθων	ἔψευσ- μένον
πέπραγ-μαι	πέπεπράγ-μην	—	πεπρᾶχ-θαι
πέπραξαι	πέπέπραξο	πέπραξο	
πέπρακ-ται	πέπέπρακ-το	πεπράχ-θω	
πέπράγ-μεθα	πέπεπράγ-μεθα		πεπραγ-μένος
πέπραχ-θε	πέπέπραχ-θε	πέπραχ-θε	πεπραγ-μένη
πεπραγμένοι εἰσὶν	πεπραγμένοι ησαν	πεπράχ-θων	πεπραγ-μένον
γέγραμ-μαι	γέγεγράμ-μην		
γέγραψαι	γέγέγραψο	γέγραψο	γεγράφ-θαι
γέγραπ-ται	γέγέγραπ-το	γεγράφ-θω	
γεγράμ-μεθα	γέγεγράμ-μεθα	—	
γέγραφ-θε	γέγέγραφ-θε	γέγραφ-θε	γεγραμ-μένος
γεγραμμένοι εἰσὶ	γεγραμμένοι ησαν	γεγράφ-θων	γεγραμ-μένη
			γεγραμ-μένον

(Βλ. § 37 καὶ § 33, 5).

Σημεῖωσις. Συμφωνολήκτων ὄημάτων ἐν γένει μονολεκτικοὶ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελίκου εἰναι σπανιώτατοι, ὡς τετάχαται (τεταγμένοι εἰσὶ), γεγράφαται (=γεγραμμένοι εἰσὶ), ἐφθάρχαται (ἐφθαρμένοι εἰσὶ), ἐτετάχατο (=τεταγμένοι ησαν).

Σχηματισμὸς τῶν χρόνων
τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ρημάτων.

α') Ἐνεστώς καὶ παρατατικός.

§ 216. Καὶ τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ὁμοίων πολὺ δὲ λίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ὁμοίωτον θέμα ἀμεταβλητον, ὡς δέρ-ω, μέν-ω, νέμ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὁμοίωτα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ὁμοίωτον θέμα μετεσχηματισμένον, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν προσετέθη τὸ πρόσφυμα j. Οὕτω

1) τῶν ὁμοίων, τὰ δύοια ἔχοντα χαρακτῆρα λ, τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἔχει διπλασιασμένον τὸ λ :

(θ. βαλ-,	βάλ- <i>jω</i>)	βάλλω
(θ. ἀγγελ-,	ἀγγέλ- <i>jω</i>)	ἀγγέλλω (Βλ. § 36, 4, α').

2) τῶν ὁμοίων, τὰ δύοια ἔχοντα χαρακτῆρα ν ἢ ο, τὸ θέμα τὸ δύοιον ἀρχῆθεν ἔληγεν εἰς -αν, -αρ, -εν, -ερ, -ιν, -ιρ, -υν, -υρ, μετεσχηματίσθη εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ λήγει εἰς -αιν, -αιρ, -ειν, -ειρ, -ιν, -ιρ, -υν, -υρ.

(θ. ὑφαν-,	ὑφάν- <i>jω</i>)	ὑφαίνω
(θ. καθαρ-,	καθάρ- <i>jω</i>)	καθαίρω
(θ. κτεν-,	κτέν- <i>jω</i>)	κτείνω
(θ. σπερ-,	σπέρ- <i>jω</i>)	σπείρω
(θ. κρίν-,	κρί'ν- <i>jω</i>)	κρῖ'νω
(θ. οἰκτί'ρ-,	οἰκτί'ρ- <i>jω</i>)	οἰκτί'ρω
(θ. πλύν-,	πλύ'ν- <i>jω</i>)	πλύ'νω
(θ. σύρ-,	σύ'ρ- <i>jω</i>)	σύ'ρω (Βλ. § 35 καὶ § 36 4, β).

Σημείωσις. Τὸ δημόσιον προσέλλω προσέλλεται ἐπί παλαιοτέρου τύπου δημόσιον, δὲ δύοιος πάλιν προσέλλεται ἐξ ἀρχικοῦ τύπου δημόσιον (Πρόβλ. § 36, 3).

β') Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 217. Τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ὁμοίων

1) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος μέλλων σχηματίζεται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ (συνηρημένος) εἰς -ῶ, -οῦμαι (ἥτοι κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα ὁμοίωτα) :

'Αχιλλέως Α. Τζαρτζάνου

νέμω	(θ. νευ-	νεμέω)	νεμῶ (νεμέομαι)	νεμοῦμαι
μένω	(θ. μεν-	μενέω)	μενῶ	
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-	ἀγγελέω)	ἀγγελῶ	
καθαίρω	(θ. καθικρ-	καθαίρεω)	καθαρῶ	
κτείνω	(θ. κτεν-	κτενέω)	κτενῶ	

2) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος α' σχηματίζονται χωρὶς τὸν χονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς -α, -άμην, μὲ ἔκτεταμένον τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ δηματικοῦ θέματος βραχὺ φωνῆν, ἵτοι μὲ ἔκτασιν τοῦ ἄ εἰς η (ἢ κατόπιν ε ἥ ι ἥ ρ εἰς ἄ), τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ἥ ἥ υ εἰς Ἇ ἥ υ :

ὑφαίνω	(θ. ὑφάν)	ὑφην-α	ὑφην-άμην
λεαίνω	(θ. λεάν-)	ἔλεᾶν-α	(λεᾶναι)
μιαίνω	(θ. μιάν-)	ἔμιᾶν-α	(μιᾶναι)
μαραίνω	(θ. μαράν-)	ἔμαράν-α	(μαρᾶναι)
καθαίρω	(θ. καθικρ-)	ἔκαθηρ-α	ἔκαθηρ-άμην
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἡγγειλ-α	ἡγγειλ-άμην
νέμω	(θ. νευ-)	ἔνειμ-α	ἔνειμ-άμην
μένω	(θ. μεν-)	ἔμειν-α	
κρίνω	(θ. κρίν-)	ἔκριν-α	(κρῖναι)
ἀμύνω	(θ. ἀμύν-)	ἡμύν-α	(ἀμύναι).

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι οὗτοι προσήλθον ἐκ παλαιοτέρων ὑφαν-σα ὑφανα—ἐκάθαρο-σα, ἐκάθαροφα—ἡγγειλ-σα, ἡγγειλα—ἐκριν-σα, ἐκρινα κτλ. (Βλ. § 36, 3).

Σημείωσις 2. Ἐχουν α ἀντὶ η εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ἀόριστον α' προσέτι τὰ δήματα αἴρω, ἀλλομαι, κερδαίνω καὶ κοιλαίνω, ἀν καὶ τοῦ α δὲν προσγειται εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (ἀρ-, ἀλ-, κερδαν-, κοιλαν-) ε ἥ ι ἥ ρ : ἡρα (ὑποτ. ἄρω, εύκτ. ἄραιμι, προστ. ἄρον, ἀπρφ. ἄραι κτλ.), ἡλάμην (ὑποτ. ἄλωμαι, εύκτ. ἄλαιμην κτλ.), ἐκέδανα, (ἀπαρφ. κερδάναι κτλ.), ἐκοίλανα (ἀπρφ. κοιλάναι).

Εἰς τὴν δριστικὴν ἔχουν η ἀντὶ α οἱ ἀόριστοι ἡρα καὶ ἡλάμην ἐνεκα τῆς αὐξήσεως. (Βλ. § 185, 2, Σημ. α').

3) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος σχηματίζεται εἰς -κα καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς -κειν (§ 200) :

φαίνω	(θ. φαν-)	πέφαγ-κα	(§ 37, 6, α')
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἡγγελ-κα	ἡγγέλ-κειν.

4) ὁ παθητικὸς μέλλων α' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' σχηματίζονται κανονικῶς εἰς -θήσομαι, -θην : μιαίνομαι (θ. μιαν-), μιαν-

θήσομαι, ἔμιάν-θην—ἀγγέλλομαι (θ. ἀγγελ-), ἀγγελ-θήσομαι, ἡγγέλ θην-

5) δι μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

α') τῶν ὑγρολήκτων δημάτων σχηματίζονται κανονικῶς εἰς -μαι, -μην : ἀγγέλλομαι (θ. ἀγγελ-), ἡγγέλ-μαι, ἡγγέλ-μην—αἴρομαι (θ. ἀρ-), ἥρ-μαι, ἥρ-μην.

β') τῶν ἐνδινολήκτων μὲ χαρακτῆρα ν σχηματίζονται ἄλλων μὲν (κανονικῶς) εἰς -μμαι, -μμην, ἄλλων δὲ εἰς -σμαι, -σμην : δέξνομαι (θ. δέξν-), ὁξύμμαι, ὁξύμμην—φαίνομαι (θ. φαν-), πέφασμαι, ἐπεφάσμην. (Βλ. § 37, 6, γ).

§ 218. Παράδειγμα ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου μέλλοντος, καὶ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελίκου ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ρήμάτων (Βλ. § 37, 6, γ').

Οριστικὴ	Εύκτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ	
νεμ-ῶ νεμ-εῖς νεμ-εῖ νεμ-οῦμεν νεμ-εῖτε νεμ-οῦσι	νεμ-οῖμι ἢ νεμ-οίην νεμ-οῖς ἢ νεμ-οίης νεμ-οῖ ἢ νεμ-οίη νεμ-οῖμεν νεμ-οῖτε νεμ-οῖεν	νεμ-εῖν	
		νεμ-ῶν (νεμ-οῦντος) νεμ-οῦσα (νεμ-ούσης) νεμ-οῦν (νεμ-οῦντος)	
νεμ-οῦμαι νεμ-εῖ νεμ-εῖται νεμ-ούμεθα νεμ-εῖσθε νεμ-οῦνται	νεμ-οίμην νεμ-οῖο νεμ-οῖτο νεμ-οίμεθα νεμ-οῖσθε νεμ-οῖντο	νεμ-εῖσθαι	
		νεμ-ούμενος νεμ-ούμενη νεμ-ούμενον	
ἢγγελ-μαι ἢγγελ-σαι ἢγγελ-ται ἢγγελ-μεθα ἢγγελ-θε ἢγγελ-μένοι εἰσὶ	ἢγγέλ-μην ἢγγέλ-σο ἢγγέλ-το ἢγγέλ-μεθα ἢγγέλ-θε ἢγγέλ-μένοι ἥσαν	ἢγγελ-σο ἢγγέλ-θω — ἢγγελ-θε ἢγγέλ-θων	ἢγγέλ-θαι ἢγγελ-μένος ἢγγελ-μένη ἢγγελ-μένον
ῳξυμ-μαι ῳξυν-σαι ῳξιν-ται ῳξύμ-μεθα ῳξυν-θε ῳξυμ-μένοι εἰσὶ	ῳξύμ-μην ῳξυν-σο ῳξιν-το ῳξύμ-μεθα ῳξυν-θε ῳξυμ-μένοι ἥσαν	ῳξυν-σο ῳξύν-θω — ῳξυν-θε ῳξύν θων	ῳξύν-θαι ῳξυμ-μένος ῳξυμ-μένη ῳξυμ-μένον
πέφασ-μαι πέφαν-σαι πέφαν-ται πεφάσ-μεθα πέφαν-θε πεφασ-μένοι εἰσὶ	ἐπεφάσ-μην ἐπέφαν-σο ἐπέφαν-το ἐπεφάσ-μεθα ἐπέφαν θε πεφασ-μένοι ἥσαν	πέφαν-σο πεφάν-θω — πέφαν-θε πεφάν-θων	πεφάν-θαι πεφασ-μένος πεφασ-μένη πεφασ-μένον

§ 219. Τὰ ἐνοινόληκτα δήματα κλίνω, κρίνω, πλύνω καὶ τείνω τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν παθητικὸν μέλλονται καὶ ἀόριστον α' τοὺς σχηματίζουν ἀπὸ τὸ δηματικὸν θέμα μετ' ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος ν :

(θ. κλιν-)	κέ-κλι-κα	ἐκεκλί-κειν	κλι-θήσομαι	ἐκλί-θην
(θ. κριν-)	κέ-κρι-κα	ἐκεκρί-κειν	κρι-θήσομαι	ἐκρί-θην
(θ. πλιν-)	πέ-πλιν-κα	ἐπεπλύ-κειν	πλιν-θήσομαι	ἐπλύ-θην
(θ. τεν-, τα-)	τέ-τα-κα	ἐτετά-κειν	τα-θήσομαι	ἐτά-θην.

§ 220. Τὰ ἐνοινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα δήματα, ὅσα ἔχουν θέμα μονοσύλλαβον μὲν θεματικὸν φωνῆν ε, εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον α', εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον α' ἢ β' ἀντὶ τοῦ θεματικοῦ φωνήντος ε ἔχουν ἄ. (Πρβλ. § 214, 2).

σπείρω (θ. σπερ-)	ξ-σπαρ-κα, ἐσπάρκειν, ἐσπαρμαί, ἐσπάρμην,
στέλλω (θ. στελ-)	ξ-σταλ-κα, ἐστάλκειν, ἐσταλμαί, ἐστάλμην,
τείνω (θ. τεν-, τα-)	τέ-τα-κα, ἐτετάκειν, τέταμαί, ἐτετάμην,
φθείρω (θ. φθερ-)	ξ-φθαρ-κα, ἐφθάρκειν, ἐφθαρμαί, ἐφθάρμην,
	φθαρ-ήσομαι, ἐφθάρ-ην.

Δεύτεροι χρόνοι τῶν δημάτων.

§ 221. Ό οὐεργητικὸς ἀόριστος καὶ ὁ μέσος ἀόριστος πολλῶν δημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ καὶ μὲν θεματικὸν φωνῆν οὐχὶ τὸ α, ἀλλὰ τὸ ο καὶ τὸ ε : ἔλαβ-ον, ἔλαβ-όμην. (Βλ. § 199 καὶ § 201).

Ο τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται ἐνεργητικὸς ἀόριστος δ ε ύ τ ε ο σ ἢ μέσος ἀόριστος δ ε ύ τ ε ο σ' καὶ εἰς μὲν τὴν ὄριστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ (ἔλαβ-ον, ἔλάμβαν-ον—ἔλαβ-όμην, ἔλαμβαν-όμην), εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος.

Π.χ. ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος β' τοῦ δ. βάλλω καὶ ὁ μέσος ἀόριστος β' τοῦ δ. γίγνομαι κλίνονται ὡς ἔξης :

Οριστικὴ	Υποτακτικὴ	Εύκτικὴ	Προστακτικὴ	Απαρέμφατον Μετοχὴ
ἔβαλ-ον	βάλ-ω	βάλ-οιμι	—	βαλ-εῖν
ἔβαλ-ες	βάλ-ης	βάλ-οις	βάλ-ε	—
ἔβαλ-ε	βάλ-η	βάλ-οι	βαλ-έτω	—
ἔβαλ-ομεν	βάλ-ωμεν	βάλ-οιμεν	—	βαλ-ὸν
ἔβαλ-ετε	βάλ-ητε	βάλ-οιτε	βάλ-ετε	βαλ-οῦσα
ἔβαλ-ον	βάλ-ωσι	βάλ-οιεν	βαλ-όντων	βαλ-ὸν
ἔγεν-όμην	γέν-ωμαι	γεν-οίμην	—	γεν-έσθαι
ἔγεν-ον	γέν-η	γέν-οιο	γεν-οῦ	—
ἔγεν-ετο	γέν-ηται	γέν-οιτο	γεν-έσθω	—
ἔγεν-όμεθα	γεν-ώμεθα	γεν-οίμεθα	—	γεν-όμενος
ἔγεν-εσθε	γέν-ησθε	γέν-οισθε	γεν-εσθε	γεν-ομένη
ἔγεν-οντο	γέν-ωνται	γέν-οιντο	γεν-έσθων	γεν-όμενον

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ, εἴτε ἀπλὰ εἴτε σύνθετα, τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : λαβεῖν—παραλαβεῖν, λαβᾶν (λαβόν)—παραλαβᾶν (παραλαβόν).

Πέντε ὄγημάτων, ἣτοι τῶν ὄγημάτων λέγω, ἔρχομαι, εὑρίσκω, ὁρῶ καὶ λαμβάνω προσέτι τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἀορίστου β' ἀπλοῦν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης : εἰπέ, ἀλθέ, ενδέ, ἰδέ, λαβέ. Ἀλλά : πούσσειτε, ἀπελθε, ἔξευρε, ἔπιδε, παράλαβε.

Σημείωσις 2. Τοῦ μέσου ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης : (ἀγομαι—ἡγαγόμην) ἀγαγόσθαι, (γίγνομαι—ἔγενόμην) γενέσθαι.

Τὸ δὲ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β', ἔαν μὲν εἰναι πολυσύλλαβον, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης : (ἀλαβόμην—λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ· ἔγενόμην—γενοῦ, παραγενοῦ). Ἐὰν δὲ εἰναι μονοσύλλαβον, συντιθέμενον μὲν δισύλλαβον πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον : ἔχομαι, ἔσχομην—σχοῦ, παράσχου· ἐπομαι, ἐσπόμην—σποῦ, ἔπισπου.

§ 222. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ὄγημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα καὶ ἡ χωρὶς δάσυνσιν τοῦ ψιλοῦ ἢ μέσου ἀφώνου χαρακτῆρος τοῦ θέματος. (Πρβλ. § 200, § 212, 2 καὶ § 213, 2).

‘Ο τοιοῦτος ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγεται δεύτερος οὗ, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς δ' α', ἀλλὰ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ συνήθως ἀντὶ τοῦ εἰ τοῦ ὄγηματικοῦ θέματος ἔχει Ο καὶ ἀντὶ τοῦ ᾱ ἔχει η̄ (ἢ ᾱ κατόπιν ο̄) :

κτείνω	(θ. κτεν-)	(ἀπ)έ-κτον-α	(ἀπ)εκτόν-ειν
τίκτω	(θ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	ἐτετόκ-ειν
λείπω	(θ. λειπ-)	λέ-λοιπ-α	ἐλελοίπ-ειν
φαίνω	(θ. φάν-)	πέ-φην-α	ἐπεφήν-ειν
μαίνομαι	(θ. μᾶν-)	μέ-μην-α	ἐμεμήν-ειν
πρόσττω	(θ. πρᾶγ-)	πέ-πρᾶγ-α	ἐπεπρᾶγ-ειν
κράζω	(θ. κρᾶγ-)	κέ-κρᾶγ-α	ἐκεκράγ-ειν

§ 223. ‘Ο παθητ. μέλλων καὶ δ παθητ. ἀόριστος πολλῶν ὁμημάτων σχηματίζονται μὲ πρόσφυμα η καὶ ὅχι θῆτα, ἥτοι χωρὶς τὸ θ : κόπτομαι (θ. κοπ-)—κοπ-ή-σομαι, ἐκόπ-η-ν’ (πρβλ. νῦν : ἐγράφ-θη-κα ἢ ἐγράφ-τη-κα καὶ ἐγράφ-η-κα).

‘Ο τοιοῦτος παθητικὸς μέλλων καὶ παθητικὸς ἀόριστος λέγεται δ ε ύ τ ε ο ο σ, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβώς καὶ δ α’.

Π.χ. δ παθητικὸς μέλλων β’ καὶ δ παθητικὸς ἀόριστος β’ τοῦ δ. γράφομαι κλίνονται ὡς ἔξης :

Όριστικὴ	Υποτακτικὴ	Εύκτικὴ	Προστακτικὴ	Απαρέμφατον Μετοχὴ
γραφ-ή-σομαι		γραφ-η-σοίμην		γραφ-ή-σεσθαι
γραφ-ή-σει		γραφ-ή-σοιο		
γραφ-ή-σεται		γραφ-ή-σοιτο		
γραφ-η-σόμεθα		γραφ-η-σοίμεθα		γραφ-η-σόμενος
γραφ-ή-σεονθε		γραφ-ή-σοισθε		γραφ-η-σομένη
γραφ-ή-σονται		γραφ-ή-σοιντο		γραφ-η-σόμενον
ἐγράφ-η-ν	γραφ-ῶ	γραφ-είην	—	γραφ-ή-ναι
ἐγράφ-η-ς	γραφ-ῆς	γραφ-είης	γράφ-η-θι	
ἐγράφ-η	γραφ-ῆ	γραφ-είη	γραφ-ή-τω	
ἐγράφ-η-μεν	γραφ-ῶμεν	γραφ-είημεν	—	γραφ-εὶς
ἐγράφ-η-τε	γραφ-ῆτε	γραφ-είητε	γράφ-η-τε	γραφ-εῖσα
ἐγράφ-η-σαν	γραφ-ῶσι	γραφ-είησαν *	γραφ-έ-ντων	γραφ-ἐν

Σημείωσις. ‘Ο παθητικὸς ἀόριστος β’ εἰς τὸ β’ ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει (τὴν ἀρχικὴν) κατάληξιν -θι· ἀλλάγη-θι, φάγη-θι (Βλ. § 196, ὑποσ. 4).

* “H γραφ-εῖμεν, γραφ-εῖτε, γραφ-εῖεν.

§ 224. 1) Τὰ δῆματα (**έκ**)πλήττομαι ἢ (κατα)πλήττομαι, σήπομαι καὶ **τήκομαι** εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ η τοῦ δηματικοῦ θέματος ἔχουν ᾱ : (θ. πληγ-) **έκ-πλάγ-ήσομαι**, **κατα-πλάγ-ήσομαι**, **δξ-επλάγ-ην**, **κατεπλάγ-ην**—(θ. σηπ.) **σάπ-ήσομαι**, **έσάπ-ην**—(θ. τηκ-) **τάκ-ήσομαι**, **έτάκ-ην**.

2) Τὰ δῆματα **κλέπτω** καὶ **τρέπω** εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' καὶ τὰ δῆματα **στρέψω** καὶ **τρέφω** εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα β' καὶ εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ ε τοῦ δηματικοῦ θέματος ἔχουν ᾱ : (θ. κλεπ-) **έ-κλάπ-ην**, (θ. πλεκ-) **έ-πλάκ-ην**—(θ. τρεπ-) **έ-τραπ-ην**—(θ. στρεψ-) **στραφ-ήσομαι**, **έ-στραφ-ην**—(θ. τρεψ-) **τραφ-ήσομαι**, **έ-τραφ-ην**. (Πρβλ. § 214, 2).

§ 225. Σπανίως δι αὐτὸς χρόνος ἐνὸς δῆματος σχηματίζεται καὶ ὡς α' καὶ ὡς β' (¹), ὡς (διαφθείρω) διέφθαρκα καὶ διέφθορα, (ἀλλάττομαι) ἡλλάχθην καὶ ἡλλάγην, (βλάπτομαι) ἐβλάφθην καὶ ἐβλάβην. Συνήθως δὲ τότε δὲ εἰς τύπος ἔχει διάφορον σημασίαν τοῦ ἑτέρου² π.χ.
πέπεικα (=έχω πείσει), **πέποιθα** (=είμαι πεπεισμένος)
πέφαγκα (=έχω φανερώσει), **πέφηρα** (=έχω φανερωθῇ)
έτρεψάμην (τινὰ=έτρεψά τινα εἰς φυγήν), **έτραπόμην** (=διηρυθνύθην)
έφάνθην (=ἀπεδείχθην ὑπὸ ἄλλου), **έφάνην** (=έδειχθην ἔγω).

2. Περισπώμενα ἢ συνηρημένα ρήματα.

§ 226. Περισπώμενα ἢ **συνηρημένα** εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν είναι τὰ φωνητούληκτα δῆματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτηρίσα τῇ ε ἢ ο. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἥτοι:

- 1) τὴν τάξιν τῶν εἰς -άω : **τιμάω** — **τιμῶ** (¹)·
- 2) τὴν τάξιν τῶν εἰς -έω : **ποιέω** — **ποιῶ**·
- 3) τὴν τάξιν τῶν εἰς -όω : **δουλάω** — **δουλῶ**.

Κλίνονται δὲ ταῦτα εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὰ ἔπομενα παραδείγματα :

1. Μόνον τὸ δ. τρέπω ἔχει πάντας τοὺς ἀορίστους α' καὶ β' : **έτρεψα**—**έτραπον** (ποιητικός), **έτρεψάμην**—**έτραπόμην**, **έτρέφθην**—**έτραπην**.

2. Τὰ δ. κάω καὶ κλάω, τὰ ὅποια ἀρχῆθεν ἡσαν κάF-ήω, κλάF-ήω, ἔπειτα καF-ώ, κλαF-ώ καὶ τέλος καί-ώ, κλαί-ώ, μένουν ἀσυναίρετα. Πρβλ. § 33, 3 καὶ § 35.

§ 227. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εἰς -άω, Φ. τιμά-

	Ένεργητικὸν	Μέσον καὶ παθητικὸν
'Οριστικὴ 'Ενεργότερος	(τιμάω) τιμῶ (τιμάεις) τιμᾶς (τιμάει) τιμᾶ (τιμάομεν) τιμῶμεν (τιμάετε) τιμᾶτε (τιμάονται) τιμῶσι	(τιμάομαι) τιμῶμαι (τιμάῃ, -ει) τιμᾶ (τιμάεται) τιμᾶται (τιμαδόμεθα) τιμώμεθα (τιμάεσθε) τιμᾶσθε (τιμάονται) τιμῶνται
Παρατατικὸν	(ἐτίμαον) ἐτίμων (ἐτίμαες) ἐτίμας (ἐτίμαε) ἐτίμα (ἐτιμάομεν) ἐτιμῶμεν (ἐτιμάετε) ἐτιμᾶτε (ἐτίμαον) ἐτίμων	(ἐτιμαδόμην) ἐτιμώμην (ἐτιμάον) ἐτιμῶ (ἐτιμάετο) ἐτιμᾶτο (ἐτιμαδόμεθα) ἐτιμώμεθα (ἐτιμάεσθε) ἐτιμᾶσθε (ἐτιμάοντο) ἐτιμῶντο
'Υποτακτικὴ Εὐκτικὴ	(τιμάω) τιμῶ (τιμάῃς) τιμᾶς (τιμάῃ) τιμᾶ (τιμάωμεν) τιμῶμεν (τιμάητε) τιμᾶτε (τιμάωσι) τιμῶσι	(τιμάωμαι) τιμῶμαι (τιμάῃ) τιμᾶ (τιμάηται) τιμᾶται (τιμαδόμεθα) τιμώμεθα (τιμάησθε) τιμᾶσθε (τιμάωνται) τιμῶνται
Εύκτικὴ	(τιμάοιμι) τιμῶμι ή τιμώην (τιμάοις) τιμῶς ή τιμώης (τιμάοι) τιμῷ ή τιμώῃ (τιμάοιμεν) τιμῶμεν (τιμάοιτε) τιμῶτε (τιμάοιεν) τιμῶφεν	(τιμαοίμην) τιμώμην (τιμάοιο) τιμῷο (τιμάοιτο) τιμῷτο (τιμαοίμεθα) τιμώμεθα (τιμάοισθε) τιμῷσθε (τιμάοιντο) τιμῷντο
Προσταχτικὴ 'Άπαρ.	(τίμαε) τίμα (τιμαέτω) τιμάτω (τιμάετε) τιμᾶτε (τιμαόντων) τιμῶντων	(τιμάον) τιμῶ (τιμαέσθω) τιμάσθω (τιμάεσθε) τιμᾶσθε (τιμαέσθων) τιμάσθων
	(τιμάειν) τιμᾶν	(τιμάεσθαι) τιμᾶσθαι
Μετοχὴ	(τιμάων) τιμῶν (τιμάονσα) τιμῶσα (τιμάον) τιμῶν	(τιμαόμενος) τιμώμενος (τιμαομένη) τιμωμένη (τιμαόμενον) τιμώμενον

§ 228. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εἰς -έω, θ. ποιε.

	Ένεργητικὸν	Μέσον καὶ παθητικὸν
Ἐνεργότατός Παρατεταμός	(ποιέω) ποιῶ (ποιέεις) ποιεῖς (ποιέει) ποιεῖ (ποιέομεν) ποιοῦμεν (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιέουσι) ποιοῦσι	(ποιέομαι) ποιοῦμαι (ποιέῃ, -ει) ποιῇ ή ποιεῖ (ποιέεται) ποιεῖται (ποιεόμεθα) ποιούμεθα (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιέονται) ποιοῦνται
Ορθότατή Υποτακτική	(ἐποίεον) ἐποίουν (ἐποίεες) ἐποίεις (ἐποίεε) ἐποίει (ἐποιέομεν) ἐποιοῦμεν (ἐποιέετε) ἐποιεῖτε (ἐποίεον) ἐποίονν	(ἐποιεόμην) ἐποιούμην (ἐποιέον) ἐποιοῦ (ἐποιέετο) ἐποιεῖτο (ἐποιεόμεθα) ἐποιούμεθα (ἐποιεόσθε) ἐποιεῖσθε (ἐποιέοντο) ἐποιοῦντο
Υποτακτική Εὐκατή	(ποιέω) ποιῶ (ποιέῃς) ποιῆς (ποιέῃ) ποιῇ (ποιέωμεν) ποιῶμεν (ποιέητε) ποιῆτε (ποιέωσι) ποιῶσι	(ποιέωμαι) ποιῶμαι (ποιέῃ) ποιῇ (ποιέηται) ποιῆται (ποιεώμεθα) ποιῶμεθα (ποιέησθε) ποιῆσθε (ποιέωνται) ποιῶνται
Εὐκατή Προστακτική	(ποιέοιμι) ποιοῦμι ή ποιοίην (ποιέοις) ποιοῖς ή ποιοίης (ποιέοι) ποιοῖ ή ποιοίη (ποιέοιμεν) ποιοῦμεν (ποιέοιτε) ποιοῦτε (ποιέοιεν) ποιοῦεν	(ποιεοίμην) ποιοίμην (ποιεοίο) ποιοίο (ποιεοίτο) ποιοίτο (ποιεοίμεθα) ποιοίμεθα (ποιεοίσθε) ποιοίσθε (ποιεοίντο) ποιοίντο
Αἴσθητή Προστακτική	(ποίεις) ποίει (ποιεέτω) ποιείτω (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιεόντων) (ποιοῦντων)	(ποιέον) ποιοῦ (ποιεέσθω) ποιεῖσθω (ποιεέσθε) ποιεῖσθε (ποιεέσθων) ποιεῖσθων
Αἴσθητή	(ποιέειν) ποιεῖν	(ποιέεσθαι) ποιεῖσθαι.
Μετοχή	(ποιέων) ποιῶν (ποιέουσα) ποιοῦσα (ποιέον) ποιοῦν	(ποιεόμενος) ποιούμενος (ποιεομένη) ποιουμένη (ποιεόμενον) ποιούμενον

§ 229. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εἰς -όω, θ. δουλε-

		Ένεργητικόν	Μέσον καὶ παθητικόν	
·Οριστική· ·Ενεργότητος·	(δουλόω) (δουλόεις) (δουλόει) (δουλόμεν) (δουλόετε) (δουλόουσι)	δουλῶ δουλοῖς δουλοῖ δουλοῦμεν δουλοῦτε δουλοῦσι	(δουλόμαι) (δουλή -ει) (δουλέται) (δουλόμεθα) (δουλόεσθε) (δουλόνται)	δουλοῦμαι δουλοῖ δουλοῦται δουλοῦμεθα δουλοῦσθε δουλοῦται
Παρατατικού	(ἐδούλοον) (ἐδούλοεις) (ἐδούλοε) (ἐδούλοδομεν) ἐδούλοετε (ἐδούλοον)	ἔδούλοιν ἔδούλους ἔδούλον ἔδουλοῦμεν ἔδουλοῦτε ἔδουλουν	(ἐδουλοόμην) (ἐδουλόν) (ἐδουλότο) (ἐδουλοόμεθα) (ἐδουλόεσθε) (ἐδουλόντο)	ἔδουλούμην ἔδουλον ἔδουλούτο ἔδουλούμεθα ἔδουλούσθε ἔδουλούντο
·Υποτακτή·	(δουλόω) (δουλόης) (δουλόη) (δουλόωμεν) (δουλόητε) (δουλόωσι)	δουλῶ δουλοῖς δουλοῖ δουλῶμεν δουλῆτε δουλῶσι	(δουλόωμαι) (δουλόη) (δουλόηται) (δουλοώμεθα) (δουλόησθε) (δουλόωνται)	δουλῶμαι δουλοῖ δουλῆται δουλοῶμεθα δουλῆσθε δουλῶνται
Εντακτή	(δουλόοιμι) (δουλόεις) (δουλόοι) (δουλόοιμεν) (δουλόοιτε) (δουλόοιεν)	δουλοῖμι ἢ -οίην δουλοῖς ἢ -οίης δουλοῖ ἢ -οίη δουλοῖμεν δουλοῖτε δουλοῖεν	(δουλοοίμην) (δουλόοι) (δουλόοιτο) (δουλοοίμεθα) (δουλόοισθε) (δουλόοιντο)	δουλοοίμην δουλόοι δουλόοιτο δουλοοίμεθα δουλοοίσθε δουλόοιντο
·Απαρ. Προστακτική	(δούλοε)॥ (δουλόετω) (δουλόετε) (δουλούντων)	δούλουν δουλοῦτω δουλοῦτε δουλούντων	(δουλόνυ) (δουλόεσθω) (δουλόεσθε) (δουλοέσθων)	δουλοῦν δουλούσθω δουλοῦσθε δουλούσθων
Μετοχή	(δουλόειν)	δουλοῦν	(δουλόεσθαι)	δουλοῦσθαι
	(δουλόων) (δουλόουσα) (δουλόον)	δουλῶν δουλοῦσα δουλοῦν	(δουλοόμενος) (δουλοομένη) (δουλοόμενον)	δουλούμενος δουλουμένη δουλούμενον

§ 230. Εἰς τὰ συνηρημένα δῆματα γίνονται αἱ ἔξης συναιρέσεις :

1) Εἰς τὰ εἰς -άω, -ῶ δῆματα συναιροῦνται

α') τὸ α+ε ἢ α+η εἰς ᾗ : (τίμας) τιμᾶ, (τιμάτε) τιμᾶτε.

β') τὸ α+ει ἢ α+η εἰς φ : (τιμάει) τιμᾶ, (τιμάῃ) τιμᾶ.

γ) τὸ α+ο ἢ α+ω ἢ α+ου εἰς ω : (τιμάομεν) τιμᾶμεν, (τιμάωμεν) τιμᾶμεν, (τιμάοντι) τιμᾶσι.

δ') τὸ α+οι εἰς φ : (τιμάοιμι) τιμᾶμι.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ α+ει συναιρεῖται εἰς α ἀπλοῦν (καὶ ὅχι εἰς φ), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ -ειν προηλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν -εεν καὶ δὲν περιεῖχεν ἐξ ἀρχῆς ι. (Βλ. § 201, Σημ.).

2) Εἰς τὰ εἰς -έω, -ῶ δῆματα συναιροῦνται

α') τὸ ε+ε εἰς ει : (ποίεει) ποίει, (ποιέετε) ποιεῖτε.

β') τὸ ε+ο εἰς ου : (ποιέομεν) ποιοῦμεν.

γ') τὸ ε μὲν μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον εἰς τὸ ἵδιον μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον (ἵπτοι ε+ω=ω, ε+η=η, ε+ει=ει κτλ.): (ποιέω) ποιῶ, (ποιέητε) ποιεῖτε, (ποιέεις) ποιεῖς, (ποιέοντι) ποιοῦσι κτλ.

3) Εἰς τὰ εἰς -άω, -ῶ δῆματα συναιροῦνται

α') τὸ ο+ε ἢ ο+ο ἢ ο+ου εἰς ου : (δηλόετε) δηλοῦτε, (δηλόομεν) δηλοῦμεν, (δηλόοντι) δηλοῦσι.

β') τὸ ο+η ἢ ο+ω εἰς ω : (δηλόητε) δηλώτε, (δηλόω) δηλῶ.

γ') τὸ ο+ει ἢ ο+η ἢ ο+οι εἰς οι : (δηλόει) δηλοῖ, (δηλόη) δηλοῖ, (δηλόοιμεν) δηλοῖμεν.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ ο+ει συναιρεῖται εἰς οι (καὶ ὅχι εἰς φ), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ -ειν προηλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν -εεν καὶ δὲν περιεῖχεν ἐξ ἀρχῆς ι. (Βλ. § 201, Σημ.).

§ 231. Τὰ δ. ζῶ, πεινῶ, διψῶ καὶ χρῶμαι ἔχουν θέμα μὲν χαρακτήρα η (καὶ ὅχι α) καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα, ἀν καὶ ἐν γένει κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -άω συνηρημένα δῆματα, ἐν τούτοις ἔχουν η (ἢ η), δπου τὰ εἰς -άω ἔχουν ᾗ (ἢ φ) :

(ζή-ω) ζῶ, ζῆσ, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε κτλ.

(εἴη-ον) εἴσων, εἴζης, εἴζη, εἴζῶμεν, εἴζῆτε κτλ.

ζῆ, ζήτω κτλ.

ζῆν—ζῶν, ζῶσα, ζῶν.

(πεινή-ω) πεινῶ, πεινῆς, πεινῆ, πεινῶμεν, πεινῆτε κτλ.

(ἐπείνη-ον) ἐπείνων, ἐπείνης, ἐπείνη, ἐπειρῶμεν, ἐπεινῆτε κτλ.
πεινῆν κτλ.

(διψή-ω) διψῶ, διψῆς, διψῆ, διψῶμεν, διψῆτε κτλ.

(ἔδιψη-ον) ἔδιψων, ἔδιψης, ἔδιψη, ἔδιψῶμεν, ἔδιψῆτε κτλ.
διψῆν κτλ.

(χρή-ομαι) χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρώμεθα, χρῆσθε κτλ.

(έχοη-όμην) ἔχρωμην, ἔχρω, ἔχρητο, ἔχρωμεθα, ἔχρησθε κτλ.
χρῶ, χρήσθω κτλ.

χρήσθαι—χρώμενος, χρωμένη, χρώμενον.

Σημείωσις. Τοῦ δ. ζῷοι τύποι ζῶ, ζῆς, ζῇ, ζῆτε, ζήτω ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν κοινὴν δημιουργένην.

§ 232. Τὰ εἰς -έω δῆματα μὲν μονοσύλλαβον θέμα (ώς πλέ-ω, πνέ-ω, δέ-ομαι) συναιροῦνται μόνον, ὅπου μετὰ τὸν χαρακτῆρα εἰς ἀκολουθεῖ εἴη εἰ τῆς καταλήξεως :

(πλέ-ω) πλεῖ, πλέ-ομεν, πλεῖτε κτλ.

(ἔ-πλε-ον) ἔπλει, ἔπλε-ομεν, ἔπλεῖτε κτλ.
πλεῖν κτλ.

(δέ-ομαι). (ἢ δέει), δεῖται, δε-όμεθα, δεῖσθε κτλ.

(ἔ-δε-όμην) ἔδεον, ἔδεῖτο, ἔδε-όμεθα, ἔδεῖσθε κτλ.

δεῖσθαι—δε-όμενος, δε-ομένη, δε-όμενον.

Σημείωσις. Τὸ δ. δέω, τὸ ὅποιον σημαίνει δένω (καὶ ὅχι ἔχω ἀνάγκην) συνήθως συναιρεῖται εἰς πάντας τοὺς τύπους :

(δέ-ω) δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι—(ἔδε-ον) ἔδουν, δεῖταις, δεῖτε κτλ.

§ 233. Τὸ δ. φιγῶ, τὸ ὅποιον κλίνεται ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς -όω, ἔχει θέμα μὲν χαρακτῆρα ω (καὶ ὅχι ο) καὶ διὰ τοῦτο συνηρημένον ἔχει ω ἢ φ, ὅπου τὰ εἰς -όω ἔχουν ου ἢ οι :

(φιγώω) φιγῶ, φιγῶς, φιγῷ κτλ. — (ἔφριγω-ον) ἔφριγων, ἔφριγως κτλ.

(φιγωοίην) φιγώην, φιγώης κτλ. — (φιγώειν) φιγῶν, (φιγώ-ων) φιγῶν, φιγῶντος κτλ.

§ 234. Τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος τῶν συνηρημένων δημάτων τὰ τρία ἑνικὰ σχηματίζονται συνηθέστερον μὲν τὰς καταλήξεις -οίην, -οίης, -οίη, αἱ ὅποιαι λέγονται ἀ τ τ ι κ α ḵ καταλήξεις :

(τιμαοίην) τιμώην (τιμαοίης) τιμώης (τιμαοίη) τιμώη

(καλεοίην) καλοίην (καλεοίης) καλοίης (καλεοίη) καλοίη

(δηλοοίην) δηλοίην (δηλοοίης) δηλοίης (δηλοοίη) δηλοίη.

Oι ἄλλοι χρόνοι.

§ 235. Οἱ ἄλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ χρόνου τῶν φωνηντολήκτων ἔημάτων ἐν γένει, συνηρημένων καὶ ἀσυναιρέτων, σχηματίζονται, ἀφοῦ προστεθοῦν εἰς τὸ ἔηματικὸν θέμα αἱ σχετικαὶ καταλήξεις (-σω, -σα, -κα, -κειν, -σομαι, -σάμην, -θήσομαι, -θην, -μαι, -μηρ).

Ἄλλὰ εἰς τοὺς χρόνους τούτους δὲ βραχὺς χαρακτήρ τοῦ θέματος πρὸ τῶν (ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων) καταλήξεων τούτων κανονικῶς ἐκτείνεται, ἥτοι τὸ ἄ γίνεται η (ἢ ἄ κατόπιν ε ἢ ι ἢ ο), τὸ ε γίνεται ὠσαύτως η, τὸ ο γίνεται ω καὶ τὸ (ι ἢ η) υ γίνεται (ι ἢ η) υ :

τιμῶ (θ. τιμᾶ-) τιμή-σω, ἐτίμη-σα, τετίμη-κα, ἐτετιμή-κειν,

τιμή-σομαι, ἐτιμη-σάμην, τιμη-θήσομαι, ἐτιμή-θην,

τετίμη-μαι, ἐτετιμή-μην.

ἔω (θ. ἔά-) ἔά'-σω, εἴā-σα, εἴā-κα,

ἔά'-σομαι, εἴā'-θην,

εἴā-μαι.

ἰῶμαι (θ. ίά-) ιά'-σομαι, ιά-σάμην, ιά'-θην.

θηρῶ (θ. θηρᾶ-) θηρᾶ'-σω, ἐθήρᾶ-σα, τεθήρᾶ-κα, ἐτεθήρᾶ'-κειν,

θηρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶ-σάμην,

θηρᾶ-θήσομαι, ἐτεθηρᾶ'-θην,

τεθήρᾶ-μαι, ἐτεθηρᾶ'-μην.

μηνύω (θ. μηνῦ-) μηνῦ'-σω, ἐμήνυ-σα, μεμήνυ-κα, ἐμεμηνῦ'-κειν,

μηνῦ'-σομαι, ἐμηνῦ-σάμην,

μηνῦ-θήσομαι, ἐμηνῦ'-θην,

μεμήνυ-μαι, ἐμεμηνῦ-μην.

Σημεῖος. (Ἀκροάμαι, ἀκροάμαι), ἀκροᾶ'-σομαι, ἡκροᾶσάμην, ὑποτιθηρᾶ-σομαι, θηρᾶ-σάμην.

§ 236. Παρὰ τὸν προηγούμενον κανόνα, ἀρκετὰ φωνηντόληκτα ὁήματα εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ χρόνους, πάντας ἡ τινας μόνον

1) διατηροῦν τὸν βραχὺν χαρακτῆρα τοῦ θέματος.

2) διατηροῦν τὸν χαρακτῆρα βραχὺν ἢ τὸν ἐκτείνοντα καὶ συγχρένως προσλαμβάνοντα σ πρὸ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη (θε) ἢ καὶ πρὸ τούτου καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων, αἱ δοποῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ μ ἢ τ.

3) παρουσιάζουν προσέτι διαφόρους ἄλλας ἀνωμαλίας, οἷον·

ἐπ-αινέω, -ῶ	(παρ-)αινέ-σω ἐπ-αινέ-σομαι (=θάδεπαινέσω)	(ἐπ-)ήνε-σα (ἐπ-)ήνε-θην	(ἐπ-)ήνε-κα (ἐπ-)ήνη-μαι
αἰρέ-ω -ῶ (=συλλαμβάνω, κυριεύω, θ. αἴρε-, Φελ-) αἰροῦμαι (=ἐκλέγω, προτιμῶ)	αἴρη-σομαι	εἰλόμην	ἥρη-και
αἰροῦμαι (=ἐκλέγομαι) δέ-ω, δῶ (=δένω) δέ-ομαι, δοῦμαι δύ-ω (=βυθίζω) δύ-ομαι (=βυθίζομαι)	αἴρε-θήσομαι δή-σω δε-θήσομαι δύ'-σω δύ'-σομαι δύ-θήσομαι θύ'-σω θύ'-σομαι	ἥρε-θην ἕδη-σα ἕδε-θην ἕδυ-σα ἕδην ἕδυ'-θην ἕθυ-σα ἕθυ-σάμην	ἥρη-μαι δέ-δε-κα δέ-δε-μαι δέ-δύ-κα δέ-δύ-μαι
θύ-ω (=θυσιάζω) θύ-ομαι (=προσφέρω θυσίαν) θύ-ομαι (=θυσιάζομαι) λύ-ω λύ-ομαι	τύ-θήσομαι λύ'-σω λύ'-σομαι λύ-θήσομαι χέω	ἕτυ'-θην (§37,7) ἕλυ-σα ἕλυ-σάμην ἕλυ'-θην ἕχε-α	τέ-θύ-κα τέ-θύ-μαι λέ-λυ-κα λέ-λυ-μαι
χέ-ω (=χύνω, θ. χευ-, χεF-, χν-) χέ-ομαι	χέ-ομαι χύ-θήσομαι	ἕχεάμην ἕχυ'-θην	κέχυ-κα κέχυ-μαι
αἰδέ-ομαι (=ἐντρέπομαι, σέβομαι, θ. αἰδεσ-, αἰδε-) ἀνύ-ω ή ἀνύτω (=τελειώνω) γελά-ω -ῶ (θ. γελασ-, γελα-)	αἰδέ-σομαι	ἥδε-σάμην ἥδε-σ-θην	ἥδε-σ-μαι
σπάω, σπῶ (=ἔλκω, θ. σπασ-, σπα-) σπά-ομαι -ῶμαι	ἀνύ'-σω γελά'-σομαι (=θά γελάσω) γελάσ-θήσομαι σπά'-σω	ἥνυ-σα ἥνυ'-σθην ἥγελά-σα ἥγελά'-σ-θην ἥσπά-σα	ἥνυ-κα ἥνυ-σ-μαι γεγέλα-κα
χαλά-ω-ῶ (=χαλαρώνω)	σπά'-σομαι σπά-σ-θήσομαι χαλά'-σω	ἥσπά-σάμην ἥσπά'-σ-θην ἥχαλά-σα ἥχαλά'-σ θην	γεγέλα-σ-μαι ἥσπά-κα
τελέ-ω -ῶ (=ἐκτελῶ) τελέ-ομαι -οῦμαι	τελῶ τελε-σ-θήσομαι	ἥτέλε-σα ἥτελε-σάμην ἥτελέ-σ-θην	τετέλε-κα τετέλε-σ-μαι

καλέ-ω -ῶ καλέ-ομαι -οῦμαι δρά-ω -ῶ (=πράττω)	καλῶ καλούμαι κλη-θήσομαι δρᾶ'-σω	ἐκάλε-σα ἐκαλε-σάμην ἐκλή-θην ἐδρᾶ'-σα ἐδρᾶ'-σ-θην	κέκλη-κα κέκλη-μαι δέδρᾶ-κα δέδρᾶ-μαι
χό-ω ἢ χών-νιμι (=σκεπάζω μὲ χῶμα) κεί-ω (=ἀλείφω, μυρώνω)	χώ-σω χρῖ'-σω	ἐχω-σα ἐχώ-σ-θην ἐχρῖ-σα ἐχρῖ-σάμην ἐχρῖ-σ-θην	κέχω-κα κέχω-σ-μαι κέχρι-κα κέχρι-μαι
ἀκού-ω (θ. ἀκου-, ἀκο-) θραύ-ω (=σπῶ, συντρίβω) κελεύ-ω (=διατάξω)	ἀκού-σομαι (=θὰ ἀκούσω) — κελεύ-σω	ῆκου-σα ῆκού-σ-θην ἔθραυ-σα ἔθραύ-σ-θην ἔκελευ-σα ἔκελευ-σ-θην ἔκλει-σα ἔκλει-σάμην	ἀκήκο-α ῆκου-σ-μαι τέθραυ-σ-μαι κεκέλευ-κα κεκέλευ-σ-μαι κέκλει-κα
κλεί-ω (ἢ κλήτω)	κλεί-σω	ἔκλει-σ-θην	κέκλει-μαι
παύ-ω (θ. παυσ-, παυ-)	παύ-σω παύ-σομαι παυ-σ-θήσομαι	ἔπαυ-σα ἔπαυ-σάμην ἔπαυ-σ-θην	πέπαυ-κα πέπαυ-μαι
σεί-ω	σεί-σω	ἔσει-σα ἔσει-σάμην ἔσει-σ-θην	σέσει-κα
πλέ-ω (θ. πλευ- πλεῖ-) πνέ-ω (θ. πνευ-, πνεῖ-)	πλεύ-σομαι ἢ πλευ-σοῦμαι πνεύ-σομαι ἢ πνευ-σοῦμαι	ἔπλευ-σα ἔπνευ-σα	πέπλευ-κα πέπλευ-σ-μαι πέπνευ-κα

Σημείωσις. Τὸ σ., τὸ δόποντὸν ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῶν ἀπὸ θ., μ., τ. ἀρχομένων καταλήξεων, εἰς μερικὰ ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὄγματων ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ θέμα αὐτῶν καὶ ἀόριστοι ὡς δὲτέλεσ-σα, ἐγέλα-σα προηλθον ἀπὸ παλαιοτέρους τύπους ἐτέλεσ-σα, ἐγέλα-σα, μὲν ἀπλοποίησιν τῶν δύο σεις ἐν. (Βλ. § 33, 3, Σημ.).

Εἰς ἄλλα τὸ σ. τοῦτο παρενεβλήθη κατ' ἀναλογίαν.

Ο συνηρημένος μέλλων τῶν ὄγματων καλῶ καὶ τελῶ προηλθεν ἐξ ἀρχῆς τῶν τύπων καλέ-σω, τελέ-σω (Βλ. § 217, 1 Σημ.).

Ο ἔνσιγμος καὶ συγχρόνως συνηρημένος μέλλων πλευσοῦμαι, πνευσοῦμαι τῶν ὄγματων πλέω καὶ πνέω καλείται δωρικός.

3. Συζυγία τῶν εἰς -μι ρημάτων.

§ 237. Τὰ εἰς -μι δήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις :

1) Τὰ φωνητολήκτα εἰς -μι, ἦτοι ὅσα ἔχουν δηματικὸν θέμα μὲ καρακτῆρα φωνῆν : (ὅ. θ. δω-) δί-δω-μι·

2) τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι, ἦτοι ὅσα ἔχουν δηματικὸν θέμα μὲ καρακτῆρα σύμφωνον : (ὅ. θ. δεικ-) δεί-κνυ-μι.

§ 238. Τὰ εἰς -μι δήματα ἐν γένει αλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω δήματα μόνον εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικόν. Τεσσάρων μόνον φωνητολήκτων εἰς -μι δημάτων, ἦτοι τῶν δημάτων ἴστημι, τίθημι, ἵημι καὶ δίδωμι αλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω δήματα καὶ δίδωμις β', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 239. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν εἰς -μι δημάτων

1) τῶν φωνητολήκτων, τῶν πλείστων, σχηματίζεται ἀπὸ τὸ δηματικὸν θέμα, ἀφοῦ τοῦτο λάβῃ ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν. Ἐνεστωτικὸς δὲ ἀναδιπλασιασμὸς εἶναι ή ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲν ἐν ι κατόπιν αὐτοῦ :

(ὅ. θ. δω-) δί-δωμι, (ὅ. θ. θη-, δι-θημι), τι-θημι, (ὅ. θ. στη-σι-στημι) ἴ-στη-μι (ὅ. θ. ἱη-, ιἱ-ἡμι) ἵ-η-μι. (Βλ. § 33, 3 καὶ § 37, 7).

2) τῶν συμφωνολήκτων σχηματίζεται ἀπὸ τὸ δηματικὸν θέμα, ἀφοῦ προστεθῇ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσφυμα νυ :

(ὅ. θ. ζευγ-) ζεύγ-νυ-μι, (ὅ. θ. μειγ-) μείγ-νυ-μι.

Σ η μ ε ί ω σ ι c. Τῶν σιγμολήκτων εἰς -μι δημάτων ὁ καρακτὴρ σ ἀφοι- μοιώθη πρὸς τὸ ἐπόμενον ν τοῦ προσφύματος νυ καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα λήγουν εἰς -ννυμι : (ὅ. θ. κερασ-, κεράσ-νυμι) κερά-ννυμι, (ὅ. θ. σθεσ-, σθέσ-νυμι) πεύ- νυμι. Πρβλ. Πέλοπος ηῆσος—Πελοπόννησος.

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθη καὶ τὸ ο. στρῶννυμι, τοῦ δοποίου τὸ δηματικὸν θέμα εἶναι στρω-. Τὸ (ἀπ)όλλυμι προηλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου (ἀπ)όλινυμι (Πρβλ. § 216, 2, Σημ.).

§ 240. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν εἰς -μι δημάτων εἶναι ἴσχυρὸν (ἴστη-, δεικνῦ- κτλ.) καὶ ἀσθενές (ἴστα-, δεικνῦ- κτλ. Πρβλ. § 64). Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἴσχυρὸν θέμα σχηματίζονται τὰ τοία ἐνικὰ πρόσωπα τῆς ὄριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ, τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστατικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ η ὑποτακτικὴ ἐν γένει, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενές θέμα σχηματίζονται πάντες οἱ ἄλλοι τύποι αὐτῶν.

Αχιλλέως Α. Τζαρκάνου

§ 241. Παράδειγμα συμφωνολήκτου ρήματος εἰς -μι,
ήτοι εἰς -νυμι (ή -ννυμι)

Ένεργητική φωνή		Μέση φωνή
Ο γι στι νή · Ενεργός	δείκ-νυ-μι δείκ-νυ-ς δείκ-νυ-σι δείκ-νυ-μεν δείκ-νυ-τε δείκ-νυ-α-σι	δείκ-νυ-μαι δείκ-νυ-σαι δείκ νυ-ται δείκ-νυ'-μεθα δείκ-νυ-σθε δείκ-νυ-νται
Παραποκλεισμός	ἐδείκ-νυ-ν ἐδείκ-νυ-ς ἐδείκ-νυ ἐδείκ-νυ-μεν ἐδείκ-νυ-τε ἐδείκ-νυ-σαν	ἐδείκ-νυ'-μην ἐδείκ-νυ-σο ἐδείκ νυ-το ἐδείκ-νυ-μεθα ἐδείκ-νυ-σθε ἐδείκ-νυ ντο
Υποτακτική	δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης, δεικ-νύ-η κτλ.	δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-η, δεικ νύ-ηται κτλ.
Εύκτική	δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις, δεικ-νύ-οι κτλ.	δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύοιο, δεικ-νύ-οιτο κτλ.
Προστακτική	δείκ-νυ, δεικ-νυ'-τω δείκ νυ-τε, δεικ-νυ-ντων	δείκ-νυ-σο, δεικ-νύ-σθω δείκ-νυ σθε, δεικ-νύ-σθων
Απαρέμφατον	δεικ-νυ'-ναι	δείκ-νυ-σθαι
Μετοχή	δεικ-νύ-ς δεικ-νυ-σα δεικ-νύ-ν (§ 134, 7, Σημ.)	δεικ-νύ-μενος δεικ-νυ-μένη δεικ-νύ-μενον
Μέλλων Αόριστος Παρακείμενος	δείξω ἐδειξα δέδειχα (§ 212, 2)	δείξομαι δειχ-θήσομαι ἐδειξάμην ἐδειχ-θην δέδειγ-μαι

§ 242. Παράδειγμα κλίσεως φωνηντολήκτων εἰς -μι ρημάτων

Α'. Ἐνεργητική φωνή

I. Ἐνεστὼς καὶ Παρατατικὸς

(θ. ἴστη-, ἴστα-) (θ. τιθη-, τιθε-) (θ. ἵη-, ἱε-) (θ. διδω-, διδο-)

Οριστικὴ	Ἐνεστὼς	ἴστη-μι ἴστη-ς ἴστη-σι ἴστα-μεν ἴστα-τε ἴστασι	ἴ-θη-μι τίθη-ς τίθη-σι τί-θε-μεν τίθε-τε τιθέ-ασι	ἴ-η-μι ἴη-ς ἴη-σι ἴε-μεν ἴε-τε ἴσαι	δί-δω-μι δίδω-ς δίδω-σι δίδο-μεν δίδο-τε διδό-ασι
Παρατατικὸς		ἴ-στην ἴστης ἴστη ἴστα-μεν ἴστα-τε ἴστα-σαν	ἔ-τι-θη-ν ἔτιθει-ς ἔτιθει ἔ-τι-θε-μεν ἔτιθε-τε ἔτιθε-σαν	ἴ-η-ν ἴει-ς ἴει ἴε-μεν ἴε-τε ἴε-σαν	ἔ-δι-δον-ν ἔδιδου-ς ἔδιδου ἔδιδο-μεν ἔδιδο-τε ἔδιδο-σαν
Υποτακτικὴ		ἴ-στῶ ἴστῆς ἴστῃ ἴστωμεν ἴστῃτε ἴστῶσι	τι-θῶ τιθῆς τιθῆ τιθῶμεν τιθῆτε τιθῶσι	ἴ-ῶ ἴης ἴη ἴωμεν ἴητε ἴώσι	δι-δῶ διδῷς διδῷ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι
Εὐκτικὴ		ἴ-σταίη-ν ἴσταη-ς ἴσταή ἴσταίη-μεν ἴσταίη-τε ἴσταίη-τε ἴσταίη-σαν ἴσταίη-εν	τι-θείη-ν τιθείη-ς τιθείη τιθείη-μεν τιθείη-μεν τιθείη-τε τιθείη-τε τιθείη-σαν τιθείη-εν	ἴ-είη-ν ἴειη-ς ἴειη ἴειη-μεν ἴειη-τε ἴειη-τε ἴειη-σαν ἴειη-εν	δι-δοίη-ν διδοίη-ς διδοίη διδοίη-μεν διδοίη-μεν διδοίη-τε διδοίη-τε διδοίη-σαν διδοίη-εν
Προστατικὴ		ἴ-στη ἴστα-τω ἴστα-τε ἴστα-ντων	τι-θει τιθέ-τω τιθε-τε τιθέ-ντων	ἴ-ει ἴε-τω ἴε-τε ἴε-ντων	δί-δου διδό-τω δίδο-τε διδό-ντων
Ἀπαρ.	ἴ-στά'-ναι		τι-θέ-ναι	ἴ-έ-ναι	δι-δό-ναι
Μετοχὴ	ἴ-στας (ἴσταν-τος) ἴ-στᾶσα (ἴστά-σης) ἴ-στάν(ἴστάντος)		τι-θεις (τιθέν-τος) τι-θει-σα (τι-θείσης) τι-θέν(τιθέντος)	ἴ-εις (ἴέντος) ἴ-εισα (ἴείσης) ἴ-έν (ἴέντος)	δι-δοὺς (διδόν-τος) δι-δούσα (δι-δούσης) δι-δόν(διδόντος)

2. Α ὁριστος

Όροι συγκρήτησης	ε-στη-ν ε-στη-ς ε-στη ε-στη-μεν ε-στη-τε ε-στη-σαν	ε-θη-κα ε-θη-κας ε-θη-κε ε-θε-μεν ε-θε-τε ε-θε-σαν	η-κα η-κας η-κε ει-μεν ει-τε ει-σαν	ε-δω-κα ε δω-κες ε-δω-κε ε-δο-μεν ε-δο-τε ε-δο-σαν
‘Υποτακτική	στῶ στῆς στῇ στῶμεν στῆτε στῶσι	θῶ θῆς θῇ θῶμεν θῆτε θῶσι	ῶ ἥς ῇ ῶμεν ἥτε ὅσι	δῶ δῷς δῷ δῶμεν δῶτε δῶσι
Εντυπωτική	σταίη-ν σταίη-ς σταίη σταίη-μεν σταῖ-μεν σταίη-τε σταῖ-τε σταίη-σαν σταῖ-εν	θείη-ν θείη-ς θείη θείη-μεν θεῖ-μεν θείη-τε θεῖ-τε θείη-σαν θεῖ-εν	είη ν είης είη είη-μεν εί-μεν είη-τε εί-τε είη-σαν εί-εν	δοίη-ν δοίη-ς δοίη δοίη-μεν δοῖ-μεν δοίη-τε δοῖ-τε δοίη-σαν δοῖ-εν
Προστακτική	στῆ-θι στῆ-τω στῆ-τε στά-ντων	θέ-ς θέ-τω θέ-τε θέ-ντων	ἔ-ς ἔ-τω ἔ-τε ἔ-ντων	δό-ς δό-τω δό-τε δό-ντων
Απαρ.	στῆναι	θεῖναι	είναι	δοῦναι
Μετοχή	στάς, στάντος στᾶσα, · σης στάν, στάντος	θείς, θέντος θεῖσα, · σης θέν, θέντος	είς, ἔντος είσα, εἰσησης ἔν, ἔντος	δούς, δόντος δοῦσα, δούσης δόν, δόντος

B'. Μέση φωνή

1. Ένεστώς καὶ Παρατατικός

		ἴ-στᾰ-μαι ἴστᾰ-σαι ἴστᾰ-ται ἴστᾰ-μεθα ἴστᾰ-σθε ἴστᾰ-νται	τí-θε-μαι τíθε-σαι τíθε-ται τíθε-μεθα τíθε-σθε τíθε-νται	ἴ-ε-μαι ἴ-σαι ἴ-ται ἴ-μεθα ἴ-σθε ἴ-νται	δί-δο-μαι δίδο-σαι δίδο-ται δίδο-μεθα δίδο-σθε δίδο-νται
	Ένεστώς Παρατατικός	ἴ-στᾰ'-μην ἴστᾰ-σο ἴστᾰ το ἴστᾰ-μεθα ἴστᾰ σθε ἴστᾰ ντο	ἐ-τι-θέμην ἐτίθε-σο ἐτίθε-το ἐτιθέ-μεθα ἐτίθε-σθε ἐτίθε-ντο	ἴ-έ-μην ἴ-σο ἴ-το ἴ-μεθα ἴ-σθε ἴ-ντο	ἐδι-δό-μην ἐδίδο-σο ἐδίδο-το ἐδιδό-μεθα ἐδίδο-σθε ἐδίδο-ντο
	Υποτακτική	ἴ-στῶμαι ἴστῃ ἴστηται ἴστώμεθα ἴστησθε ἴστωνται	τι-θῶμαι τιθῇ τιθῆται τιθώμεθα τιθῆσθε τιθῶνται	ἴ-ῶμαι ἴῃ ἴηται ἴώμεθα ἴησθε ἴῶνται	δι-δῶμαι διδῷ διδῶται διδώμεθα διδῶσθε διδῶνται
	Εὐκτική	ἴ-σται-μην ἴσται ο ἴσται-το ἴσται μεθα ἴσται σθε ἴσται ντο	τι-θεί-μην τιθεῖ-σο τιθεί-το τιθεί-μεθα τιθεί-σθε τιθεί-ντο	ἴ-ει- μην ἴει-σο ἴει-το ἴει-μεθα ἴει-σθε ἴει-ντο	δι-δοί- μην διδοῖ-σο διδοῖ-το διδοῖ-μεθα διδοῖ-σθε διδοῖ-ντο
	Προστακτική	ἴ-στᾰ-σο ἴστᾰ-σθω ἴστᾰ-σθε ἴστᾰ-σθων	τí-θε-σο τιθέ-σθω τíθε-σθε τιθέ-σθων	ἴ-ε-σο ἴ-σθω ἴ-σθε ἴ-σθων	δί-δο-σο διδό-σθω δίδο-σθε διδό-σθων
	Απαρ.	ἴ-στᾰ-σθαι	τí-θε-σθαι	ἴ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι
Mētath.		ἴ-στᾰ-μενος ἴσταμένη ἴστᾰ-μενον	τι-θέ-μενος τιθε-μένη τιθέ-μενον	ἴ-έ-μενος ἴε-μένη ἴέ-μενον	δι-δό-μενος διδο-μένη διδό-μενον

2. Αόριστος.

Μετοχή	Απαρ.	Προστοκτή	Εύκτική	Υποτακτή	Οριστική	
					ἐ·θέ·μην ἐ·θου ἐ·θε·το ἐ·θε·μεθα ἐ·θε·σθε ἐ·θε·ντο	εῖ·μην εί·σο εί·το εῖ·μεθα εί·σθε εί·ντο
					θῶμαι θῆ θῆται θώμεθα θῆσθε θῶνται	δῶμαι δῷ δῶται δώμεθα δῶσθε δῶνται
					θεῖ·μην θεῖ·ο θεῖ·το θεῖ·μεθα θεῖ·σθε θεῖ·ντο	εῖ·μην εί·ο εί·το εῖ·μεθα εί·σθε εί·ντο
					θοῦ θέ·σθω θέ·σθε θέ·σθων	οῦ ἔ·σθω ἔ·σθε ἔ·σθων
					θέ·σθαι	ἔ·σθαι
					θέ·μενος θε·μένη θέ·μενον	ἔ·μενος ἔ·μένη ἔ·μενον
						δό·μενος δο·μένη δό·μενον

Π αρατηρήσεις.

§ 243. 1) Οἱ τίποι τῶν εἰς -μι ὁημάτων, δσοι κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ἔήματα, σχηματίζονται χωρὶς θεμάτικὸν φωνῆν, αἱ δὲ προσωπικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα. Πρβλ. Γστα-μεν, δείκνυ-μεν, ἀλλὰ λέγ-ο-μεν (§ 201).

2) Πάντα τὰ εἰς -μι ὁγήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἔχουν τὰς κα-

ταλήξεις τῶν εἰς -ω ρημάτων, τὰ δὲ εἰς -νυμι ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς -ω καὶ εἰς τὴν εὐκτικήν : δεικνύ-οιμι, δεικνυ-οίμην.

3) Εἰς τὰ φωνητόληχτα εἰς -μι ὅγματα αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς συναιροῦνται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆν τοῦ θέματος, ήτοι α') τὸ η+η εἰς η καὶ τὸ η+η εἰς η : (ίστη-ητε) ίστητε, (τιθή-ης) τιθῆς·

β') τὸ η+ω ἢ ω+η ἢ ω+ω εἰς ω καὶ τὸ ω+η εἰς φ : (ίστη-ω) ίστω, (διδώ-ητε) διδῶτε, (διδώ-ω) διδῶ, (διδώ-η) διδῶ.

4) Εἰς τὴν εὐκτικήν τῶν φωνητολήχτων εἰς -μι ὅγμάτων τὸ ι τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων ιη ἢ ι συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆν τοῦ (ἀσθενοῦς) θέματος α ἢ ε ἢ ο εἰς αι, ει, οι : (ίστα-ίνη) ίστατην, (τιθε-ί-μεθα), (διδο-ίη ν) διδοίην. (Πρόβλ. § 208).

5) Τῆς καταλήξεως τῆς μέσης φωνῆς ου τὸ σ διατηρεῖται εἰς τὸ β' ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ, εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἀριστού τοῦ β' εἴμην : ἐδείκνυσο—δείκνυσο, ἐπίθεσο—πίθεσο, ίστασο, είσο (ἄλλα ίστατο, ἔθον, δοῦ κτλ., § 33, 3).

§ 244. 1) Τῶν ὅγμάτων τίθημι καὶ ίημι τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν τῆς ὁριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ αὐτῶν κανονικῶς σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ὅγματα (εἰς -έω) : τίθει, ίει—ἐπίθεις, ἐπίθει—ίεις, ίει. Οὕτω σχηματίζεται σπανίως καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος : τιθεῖς (=τίθης), ίεῖς (=ίης).

2) Τοῦ ἡ. δίδωμι τὰ τρία ἐνικὰ τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος αὐτοῦ σχηματίζονται ὅμοιώς κατὰ τὰ συνηρημένα ὅγματα (εἰς -όω) : ἐδίδον, ἐδίδονς, ἐδίδον—δίδον.

§ 245. Ἀριστον β' κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενον τὸ μὲν ὅγμα ίστημι ἔχει μόνον ἐνεργητικῆς φωνῆς (ίστην), τὰ δὲ ὅγματα τίθημι, ίημι καὶ δίδωμι ἔχουν καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς : ἔθηκα, ἔθέμην—ήκα, είμην—ἔδωκα, ἔδόμην.

§ 246. Ὁ ἀριστος έστην

1) εἰς πάσας τὰς ἐγκλισεις, πλὴν τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς μετοχῆς (καὶ τοῦ δευτέρου τύπου τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς στάντων) σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ίσχυρὸν θέμα (στη-·)

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς του ἔχει κατάληξιν -θι : στῆ-θι.

§ 247. Οἱ ἀδόριστοι ἔθηκα, ἥκα καὶ ἔδωκα

1) εἰς τὰ τρία ἐνικὰ τῆς δριστικῆς σχηματίζονται ώς πρῶτοι ἀδόριστοι, ἄλλα μὲ χαρακτῆρα κ. (Πρβλ. § 199).*

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχουν κατάληξιν -ς : θέ-ς, ἔ-ς, δό-ς·

3) εἰς τὰς ἄλλας, πλὴν τῆς δριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐγκλίσεις ἐν γένει σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν). Πρβλ. θῶ, θῆς, θῆ κτλ.—τιθῶ, τιθῆς, τιθῆ, κτλ.

Σημ. με εἰς τοις. Καὶ τῶν μέσων ἀορίστων ἐθέμην, εἶμην, ἐδόμην αἱ ἄλλαι πλὴν τῆς δριστικῆς ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ μέσου ἐνεστῶτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν). Πρβλ. θῶμαι, θείμην κτλ., τι-θῶμαι, τι-θείμην κτλ.

§ 248. Ό τόνος τῶν εἰς -μι ὁρημάτων, ὅταν ταῦτα συντίθενται μετὰ προθέσεως

1) εἰς τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀορίστου β' ἀναβιβάζεται, ἄλλ' ὅχι καὶ πέραν τῆς ληγούσης τῆς προθέσεως, ἐὰν αὕτη εἴναι δισύλλαβος : ἀνά-στηθι, ἀπό-δος, ἐπί-θες, ἀπό-δοτε, κατάθου, κατά-θεσθε.

'Αλλὰ τοῦ β' ἐνικοῦ τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β' ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται, ὅταν τοῦτο συντίθεται μὲ πρόθεσιν μονοσύλλαβον ή μὲ δισύλλαβον, ή ὅποια πάσχει πρὸ αὐτοῦ ἔκθλιψιν : (θοῦ) ἐν-θοῦ, (οῦ, ἀπὸ οὗ) ἀφοῦ (τοῦ δ. ἀφ-ίεμαι).

2) εἰς τὸ ἀπαρεμφατον καὶ τὴν μετοχὴν διατηρεῖται ὅπου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ : (ίσταναι) ἀφιστάναι, (τιθέναι) συντιθέναι, (δοῦναι) ἀποδοῦναι, (θέσθαι) μεταθέσθαι, (ίστας) συνιστάς, (τιθεὶς) μεταπιθείς.

§ 249. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν φωνηντολήκτων εἰς -μι ὁρημάτων ἴστημι, τίθημι, ἵημι καὶ δίδωμι σχηματίζονται ὅπως τῶν φωνηντολήκτων ἐν γένει ὁρημάτων, ήτοι ἄλλοι ὀμαλῶς καὶ ἄλλοι ἀνωμάλως. (Βλ. § 235 κ.ε.).

Ἐνεστῶς	Μέλλων	Ἄρθριστος	Παρακείμενος
ἴστημι (=στήνω ἔ. θ. στη-, στᾶ-)	στή-σω στή-σομαι στᾶ-θήσομαι ἔστηξω	ἔστη-σα ἔστη σάμην (ἔστη-ν) ἔστά-θην	ἔστη-κα (=στέκομαι) είστη-κειν (=ἔστεκόμην)
τίθημι (=θέτω ἔ. θ. θηγ-, θε-)	θή-σω θή-σομαι τε-θήσομαι	(ἔθη-κα) ἔτέ-θην (§ 37, 7)	τέθη-κα (ῆ τέθει-κα) τέθει-μαι κεῖμαι (=είμαι τοποθετημένος)
ἴημι (=ρίπτω ἔ. θ. ἦ-, ἔ-) (§ 239, 1)	ἦ-σω ἦ-σομαι ἔ-θήσομαι	(ῆ-κα) εῖ-θην	εῖ-κα εῖ-μαι
δίδωμι (=δίδω ἔ. θ. δω-, δο-)	δώ-σω δώ-σομαι δο-θήσομαι	ἔδω-κα ἔδό-θην	δέδω-κα δέδο-μαι

§ 250. Ὁ παρακείμενος **ἔστηκα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος **εἰστη-**κειν ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ δευτέρους τύπους, οἱ ὅποιοι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι ἐκ τοῦ θέματος **ἔστα-**. Τοιοῦτοι τύποι συνήθεις εἶναι οἱ ἔξης :

‘Οριστ. **ἔστα-μεν**, **ἔστα-τε**, **ἔστᾶ-σι**. ‘Υπερσ. **ἔστα-σαν**. ‘Απαρ. **ἔστά-ναι**. Μετχ. **ἔστως**, **ἔστωσα**, **ἔστως** (ῆ ἔστός, κατὰ τὰ πολλὰ οὐδέτερα τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου, π.χ. τὸ γεγον-ός), γεν. **ἔστωτος**, **ἔστωσης**, **ἔστωτος**.

§ 251. Ἀλλα δήματα εἰς -μι, συμφωνόληκτα, κλινόμενα εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὸ δείκνυμι, ὑπάρχουν ἀρκετά, ὡς **κατ-άγνυμι**, **ἀμφι-έννυμι**, **ζεύγνυμι**, **ζώνυμι**, **μείγνυμι** κτλ.

Φωνητοληκτα δὲ εἰς -μι δήματα συνήθη εἶναι τὰ ἔξης ἔξ, τὰ ὅποια κλίνονται κατὰ τὸ **ἴστημι**—**ἴσταμαι**.

Ένεστώς Παρατατικός	Μέλλων	Άρθριστος	Παρακεί- μενος	
δ·νί·νη·μι (=ώφελῶ) ώφελουν δ νί να·μαι δνινά·μην	δνή·σω δνή·σομαι	ώνη·σα ώνή·μην ώνή·θην		δ. θ. δνη·, ἐνεστ. θ. δ·νι·νη·, δ·νι·να-
πίμ·πλη·μι (=γεμίζω) ἐ·πίμπλη·ν πίμ·πλα·μαι ἐ·πιμπλά μην	πλή·σω πλη·σ·θή- σομαι	ἐπλη·σα ἐπλη·σάμην ἐπλή·σ·θην	πέπλη·κα πέπλη·σ·μαι	δ. θ. πλη·, ἐνεστ. θ. πι·μ·πλη·, πι·μ·πλα-
πίμ·πρη·μι (=πυροπολῶ, καίω) ἐ·πίμπρη·ν πίμ·πρα·μαι (ἐπιμπράμην)	πρή·σω	ἐπρη·σα ἐπρή·σ·θην		δ. θ. πρη·, ἐνεστ. θ. πι·μ·πρη·, πι·μ·πρα-,
ἄγα·μαι (=θαυμάζω) ἡγά· μην	(ἀγά·σομαι)	(ἡγα·σά- μην) ἡγά·σ·θην		δ. θ. ἄγα-
δύνα·μαι ἐδύνα· μην (ἐδύνω, ἐδύνα- το κτλ.)	δυνή·σομαι	ἐδυνή·θην (ἢ ἐδυνά- σθην)	δεδύνη·μαι	δ. θ. δυνα- Bλ. § 188,1
ἐπί·στα·μαι (=γνωρίζω καλῶς) ἡπιστά·μην (ἡπίστω, ἡπí- στατο κτλ.)	επιστή·σο- μαι	(ἡπιστή- θην)		δ. θ. ἐπι·στα- Bλ. § 188,6

Όμοίως πρός τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἐνεστῶτα τῶν τριῶν τελευταίων (ἀποθετικῶν) δημάτων κλίνεται καὶ δ (ἀστιγμος) μέσος ἀόριστος α' (τοῦ δ. ὀνοῦμα) ἐπριάμην (=ἡγόρασα), ἐπρίω, ἐπρίατο, ἐπριάμεθα κτλ.

‘Η ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ πάντων τούτων τονίζονται κατὰ τὰ βαρύτονα’

·Υποτ.	δύνωμαι	δύνη	δύνηται	κτλ.
	ἐπίστωμαι	ἐπίστη	ἐπίστηται	κτλ.
	πρίωμαι	πρίη	πρίηται	κτλ.
Εὔκτ.	δυναέμην	δύναιο	δύναιτο	κτλ.

‘Αόριστοι β' βαρυτόνων δημάτων κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι.

§ 252. ‘Ο ἀόριστος β' μερικῶν βαρυτόνων δημάτων κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -μι, δμοίως μὲ τὸν ἀόριστον β' ἔστην. (Βλ. § 246).

Τὸ δηματικὸν θέμα τῶν δημάτων τούτων ἔχει χαρακτῆρα

- 1) ᾱ ἷ η—ᾰ : ἀποδιδράσκω—ἀπ-έδρᾱν (θ. δρᾶ-, δρᾰ-), βαίνω—ἔβη-ν (θ. βη-, βᾰ-), φθάνω—ἔφθη-ν (θ. φθη-, φθᾰ-).
- 2) η—ε : δέω—ἔρρη-ν (θ. ῥη-, ῥε-), χαίρω—ἔχάρη-ν (θ. χαρη-, χαρε-).

3) ω—ο : ἀλίσκομαι—ἔάλω-ν (θ. Φαλω-, ἀλω-, ἀλο-), ζῶ—ἔβιω-ν (θ. βιω-, βιο-), γιγνώσκω—ἔγνω-ν (θ. γνω-, γνο-).

4) ὖ—ύ : δύομαι—ἔδῡ-ν (θ. δῡ-, δῡ-), φύομαι—ἔφῡ-ν (θ. φῡ-φῡ-).

'Αόριστος β'.

Ορθική	(ἀπ-) ἔδρα·ν ἔδρα·ς ἔδρα ἔδρα·μεν ἔδρα·τε ἔδρα·σαν	ἔβην ἔβης ἔβη ἔβη·μεν ἔβη·τε ἔβη·σαν	ἐρ·ούη·ν ἐρ·ούη·ς ἐρ·ούη ἐρ·ούη·μεν ἐρ·ούη·τε ἐρ·ούη·σαν	ἔγνω·ν ἔγνω·ς ἔγνω ἔγνω·μεν ἔγνω·τε ἔγνω·σαν	ἔδυ·ν ἔδυ·ς ἔδυ ἔδυ·μεν ἔδυ·τε ἔδυ·σαν
Υποτακτική	δρῶ δρᾶς δρᾶ δρῶμεν κτλ.	βῶ (πρθ. στῶ) βῆς βῆ βῶμεν κτλ.	δυῶ (πρθ. θῶ) δυῆς δυῆ δυῶμεν κτλ.	γνῶ (πρθ. δῶ) γνῶς γνῶ γνῶμεν κτλ.	δύω (πρβ. δεικνύω) δύ-ης δύ-η δύ-ωμεν κτλ.
Εὐκτική	δραίη·ν δραίη·ς δραίη δραίμε·ν κτλ.	βαίη·ν βαίη·ς βαίη βαῖ·μεν κτλ.	ρυείη·ν ρυείη·ς ρυείη ρυεῖ·μεν κτλ.	γνοίη·ν γνοίη·ς γνοίη γνοῖ·μεν κτλ.	
Προστακτική	δρᾶ-θι δρά-τω δρᾶ-τε δρᾶ-ντων	βῆ-θι βή-τω βῆ-τε βά-ντων		γνῶ-θι γνώ-τω γνῶ-τε γνό-ντων	δῦ-θι δύ-τω δῦ-τε δύ-ντων
Απαρ.	δρᾶ-ναι	βῆ-ναι	ρυῆ-ναι	γνῶ ναι	δῦναι
Μετοχή	δράς, δράντος δρᾶσα, δρᾶσης δράν, δράντος	βάς, βάντος, βᾶσα, βάσης βάν, βάντος	ρυείς, ρυέντος ρυεῖσα, ρυείσης ρυέν, ρυέντος	γνούς, γνόντος γνοῦσα, γνούσης γνόν, γνόντος	δύς, δύντος δῦσα, δύσης δύν, δύντος

§ 253. Κατὰ τὰ εἰς -μι μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας κλίνονται προσέτι τὰ ἔξης δῆματα :

1. Φημὶ=λέγω, συμφωνῶ, ἴσχυρίζομαι (δ. θ. φη-, φᾶ-. βλ. καὶ § 240).

Οριστική		Υποτακτική	Εύκτική	Προστακτική
Ένεστώς	Παρατατικός			
φη·μὶ	ἔ·φη·ν	φῶ	φαίη·ν	—
φῆ·ς (ἢ φῆς)	ἔ·φη·σθα	φῆς	φαίη·ς	φά·θι
φη·σὶ	ἔ·φη	φῆ	φαίη	φά·τω
φᾶ·μεν	ἔ·φα·μεν	φῶμεν	φαῖ·μεν	—
φα·τὲ	ἔ·φα·τε	φῆτε	φαῖ·τε	φά·τε
φᾶ·σὶ	ἔ·φα·σαν	φῶσι	φαῖ·εν	φάν·των

Απαρ. φάναι. Μετοχὴ φάσκων, φάσκουσα, φάσκον.

Μέλλων φή·σω. Αόριστος ἔφη·σα.

Σημείωσις 1. Τοῦ φημὶ δι παρατατικὸς ἔφην, καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτική, ἡ εὐκτική καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτοῦ ἔχουν προσέτι σημασίαν ἀορίστου (=εἰπα κτλ.).

Σημείωσις 2. "Οταν τὸ φημὶ σημαίνῃ ἀπλῶς λέγω, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι ἔρω ἢ λέξω καὶ ἀόριστος εἰπον ἢ ἔφην. "Οταν δὲ σημαίνῃ συμφωνῶ ἢ ἴσχυρίζομαι, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι φῆσω καὶ ἀόριστος ἔφησα.

2. Εἶμι=θὰ πάω (δ. θ-, εἰ, ἵ-).

Οριστική		Υποτακτική	Εύκτική	Προστακτική
Ένεστώς	Παρατατικός			
εἴ·μι	Ἔ·α ἢ ἔ·ειν	Ἴ·ω	Ἴ·οιμι	—
εἴ·	Ἔ·εις ἢ ἔ·εισθα	Ἴ·ης	Ἴ·οις	Ἴ·θι
εἴ·σι	Ἔ·ει	Ἴ·η	Ἴ·οι	Ἴ·τω
Ἴ·μεν	Ἔ·μεν	Ἴ·ωμεν	Ἴ·οιμεν	—
Ἴ·τε	Ἔ·τε	Ἴ·ητε	Ἴ·οιτε	Ἴ·τε
Ἴ·ασι	Ἔ·σαν ἢ ἔ·εσαν	Ἴ·ωσι	Ἴ·οιεν	Ἴ·όντων

Απαρ. Ἰ·έναι. Μετοχὴ Ἰ·ῶν (ἰόντος), Ιοῦ·σα (ἰούσης), Ἰ·δν (ἰόντος).

Σημείωσις 1. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ φημὶ καὶ τοῦ εἶμι δι τόνος εἰς τὴν ὁριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: ἀπόφημι, σύμφασθι—ἀπειμι, ἀπιθῇ.

Σημείωσις 2. Ο ἐνεστώς εἶμι εἰς μὲν τὴν ὁριστικὴν ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἄλλοτε ἐνεστῶτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (τοῦ ἔρχομαι).

3. Οἶδα=γνωρίζω, ήξενόω (ρ. θ. Φειδ., ἔξ οῦ οἶδ-, ίδ-).

Οριστική		Υποτακτική	Εύκτική	Προστακτική
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
οἶ·δα	ηδ·η	η ἡδειν	εἰδῶ	εἰδείην
οἶ·σθα	ηδησθα	η ἡδεις	εἰδῆς	εἰδείης
οἶδ·ε	ηδει	η ἡδειν	εἰδῆ	εἰδείη
ἴσ·μεν	ηδε μεν	η ἡσμεν	εἰδῶμεν	εἰδείμεν
ἴσ·τε	ηδε·τε	η ἡστε	εἰδῆτε	εἰδείτε
ἴσασι	ηδε·σαν	η ἡσαν	εἰδῶσι	εἰδείεν

*Απαρ. εἰδ·έναι. Μετοχὴ εἰδ·ώς (εἰδότος), εἰδ·υῖα (εἰδυίας), εἰδ·ός (εἰδότος). Μέλλων εἴσομαι καὶ εἰδήσω.

Σήμερον είναι τὰ σύνθετα τοῦ οἴδα δύναμις την δριστικήν του ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: σύνοιδα, σύνισθι.

4. Δέδοικα η δέδια = φοβοῦμαι (παρακείμενος, μὲ σημασίαν ἐνεστώτος, τοῦ οὐχὶ εὐχρήστου ρ. δείδω) καὶ τέθνηκα=ἔχω ἀποθάνει (παρακείμενος τοῦ ρ. θνήσκω).

Ταῦτα ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ τοὺς ἔξης εὐχρήστους τύπους κατὰ τὰ εἰς -μι :

α') Ὁριστ. δέδι·α, δέδι·ας, δέδι·ε, δέδ··μεν, δέδι·τε, δεδί·α·σι.

*Υπερσ. ἐδέδι·σαν. *Απρφ. δεδι·έναι. Μετχ. δεδι·ώς (δεδιότος), δεδι·υῖα (δεδιυίας), δεδι·ός (δεδιότος).

β') Ὁριστ. τέθνα·μεν, τέθνα·τε, τεθνᾶσι. *Υπερσ. ἐτέθνα·σαν.

*Απρφ. τεθνά·ναι. Μετχ. τεθνεώς (γεν. τεθνεῶτος), τεθνε·ώσα (γεν. τεθνεώσης), τεθνε·ώς η τεθνεός (γεν. τεθνεῶτος). Πρβλ. § 250.

5. *Εοικα=δύμοιάζω. Παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος (ρ. θ. Φεικ., ἔξ οὗ οἰκ·, ἔοικ·. Βλ. § 188, 5, Σημ.).

*Οριστ. ξοικ·α, ξοικ·ας, ξοικ·ε, ξοίκ·αμεν κτλ. *Υπερσ. ἐώκ·ειν, ἐώκ·εις, ἐώκ·ει κτλ. *Απαρφ. εἰκ·έναι. Μετοχὴ εἰκ·ώς (εἰκότος), εἰκ·υῖα (εἰκυίας), εἰκ·ός (εἰκότος).

6. Κεῖμαι=κείτομαι, εἶμαι βαλμένος. (Βλ. § 249).

'Οριστική		Προστακτική	'Απαρέμφατον Μετοχή
'Ενεστώς	Παρατατικός		
κεῖ-μαι	ἐ-κεί-μην	—	κεῖ-σθαι
κεῖ-σαι	ἐ-κεί-σο	κεῖ-σο	
κεῖ-ται	ἐ-κεί το	κεί-σθω	κεύ-μενος
κεί-μεθα	ἐ-κεί-μεθα	—	κεί-μένη
κτλ.	κτλ.	κεῖ-σθε κτλ.	κεί-μενον

Μέλλων κεί-σομαι, κεί-ση, κεί-σεται κτλ.

Σημείωση. Εἰς τὰ σύνθετα, ἔξαιρέσει τοῦ ἀπαρεμφάτου, διάτονος ἀναβιβάζεται: κατάκεισο, ἀλλὰ κατακεῖσθαι.

7. Κάθημαι (δ. θ. καθ-ησ-, καθ-η-).

'Οριστική		Προστακτική	'Απαρέμφατον Μετοχή
'Ενεστώς	Παρατατικός		
κάθη-μαι	ἐ-καθή-μην	—	καθῆ-σθαι
κάθη-σαι	ἐ-κάθη-σο	κάθη-σο	
κάθη-ται	ἐ-κάθη-το	καθη-σθω	καθή-μενος
καθή μεθα	ἐ-καθή-μεθα	—	καθη-μένη
κτλ.	κτλ.	καθη-σθε κτλ.	καθη-μενον

Μέλλων (συνηρημένος) καθεδοῦμαι (ἐκ τοῦ δ. καθέζομαι).

8. Χρή=ύπαρχει χρεία, χρειάζεται.

Όριστ. ένεστ. χρή. Παρατ. χρῆν ή ἔχορην. 'Υποτ. χροῆ. Εύκτ. χρείη. Αποφ. χρῆναι. Μετχ. (τὸ) χρεών. (Βλ. § 104, 6, α').

Σημείωση. Τὸ χρή εἶναι ἀρχῆθεν ὄνομα οὐδιαστικὸν (=χρεία, ἀνάγκη), οἱ δὲ ἀνταέρω τύποι προηλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν λέξεων χρή ήν χρή ή—χρή εἴη—χρή είναι—χρή δν. (Βλ. § 32, 4).

Άνώμαλα ρήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν
ἢ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων.

§ 254. Α') Πλείστων ὁμηρίων τὸ ὁμηρικὸν θέμα μεταβάλλεται ποικιλοτρόπως κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρόνων ἀντῶν. Οὕτω μερικῶν ὁμηρίων

1) Τὸ δηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲν εἰ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, ή μερικῶν ή πάντων τῶν ἄλλων χρόνων, π.χ.

α') ὁ. θ. δοκ-, ἔξ οὖ δοκε-. (*Δοκ-έ-*) δοκῶ (=φαίνομαι), παρατ. (*ἔδοκ-ε-ον*) ἔδοκουν, μέλλ. δόξω, ἀόρ. ἔδοξα, παθ. παρακμ. δέ-δοκ-ται, ὑπερσ. ἔδέ-δοκ-το.

β') ὁ. θ. νεμ-, ἔξ οὖ νεμε-. *Nέμω* (=μοιράζω, βόσκω), παρατ. *ἐνεμ-ον*, μέλλ. *νεμ-ῶ* (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σω), ἀόρ. *ἐνειμα*, παρακμ. *νενέμ-η-κα* — *νέμ-ομαι*, παρατ. *ἐνεμόμην*, μέσ. μέλλ. *νεμοῦμαι* (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σομαι), μέσ. ἀόρ. *ἐνειμάμην*, παθ. ἀόρ. *ἐνεμ-ή-θην*, παρακμ. *νενέμ-η-μαι*. (Βλ. § 235).

γ') ὁ. θ. βουλ-, ἔξ οὖ βουλε-. *Βούλομαι* (=θέλω), παρατ. *ἔβουλ-όμην*, μέσ. μέλλ. *βουλ-ή-σομαι*, παθ. ἀόρ. *ἡβουλ-ή-θην*, παρακμ. *βεβούλ-η-μαι*. (Βλ. § 188, 1).

2) Τὸ δηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲν τὸ πρόσφυμα *σκ* ή *ισκ* πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, πολλάκις δὲ συνχρόνως καὶ μὲν ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν (§ 239, 1), π.χ.

α') ὁ. θ. γνω-, ἔξ οὖ γι-γνω-σκ. *Γιγνώσκω* (=γνωρίζω, φρονῶ) παρατ. *ἐγγίγνωσκ-ον*, μέσ. μέλλ. *γνώ-σομαι*, ἀόρ. β' *ἐγγνων* (§ 252) παρακμ. *ἐγνω-κα*, ὑπερσ. *ἐγνώ-κειν* — *γιγνώσκομαι*, παρατ. *ἐγιγνωσκόμην*, παθ. μέλλ. *γνω-σ-θήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἐγνώ-σ-θην*, παρακμ. *ἐγνω-σ-μαι*, ὑπερσ. *ἐγνώ-σ-μην*.

β') ὁ. θ. ενδρ-, ἔξ οὖ εύρ-ισκ-, εύρε-. *Ενδίσκω*, παρατ. *ηὔρισκ-ον*, μέλλ. *ενδρ-ή-σω*, ἀόρ. β' *ηὔρον*, παρακμ. *ηὔρη-κα* — *ενδίσκομαι*, παρατ. *ηὔρισκ-όμην*, μέσ. μέλλ. *ενδρ-ή-σομαι*, μέσ. ἀόρ. β' *ενδρ-όμην*, παθ. μέλλ. *ενδρεθ-ή-σομαι*, παθ. ἀόρ. *ηὔρ-έ-θην*, παρακμ. *ηὔρη-μαι*, ὑπερσ. *ηὔρ-ή-μην*.

γ') ὁ. θ. μνη-, ἔξ οὖ (μι-μνη-ισκ) *μιμνησκ-*. *Ἀνα-μιμνή-σκω* (=ἐνθυμίζω), παρατ. *ἀν-εμίμνησκ-ον*, μέλλ. *ἀν-αμνή-σω*, ἀόρ. *ἀν-εμνη-σα* — *ἀνα-μιμνήσκομαι*, παρατ. *ἀν-εμιμνήσκ-όμην*, παθ. μέλλ. *(ἀνα)-μνη-σ-θήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἀν-εμνή-σ-θην*, παρακμ. *μέ-μνη-μαι*, ὑπερσ. *ἐμε-μνή-μην*, τετελ. μέλλ. *με-μνή-σομαι*.

3) Τὸ δηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

α') μὲν τὸ πρόσφυμα *ν* : ὁ. θ. *καμ*, ἐκ τούτου δὲ *καμν-*. *Κάμνω*

(=κοπιάζω, κουράζομαι), παρατ. ἔκαμν-ον, μέσ. μέλλ. καμοῦμαι (§ 217, 1), ἀδριστος β' ἔκαμ-ον, παρακμ. κέ-κμη-κα-

β') μὲ τὸ πρόσφυμα αν (πολλάκις συγχρόνως μὲ ἐν ν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ) : ὁ. θ. βλαστ-, ἐκ τούτου δὲ βλαστ-αν-. *Βλαστάνω*, παρατ. ἔβλασταν-ον, ἀόρ. β' ἔ βλαστ-ον, ὑπερσ. ἔβλαστ-ή-κειν. ὁ. θ. μαθ-, ἐκ τούτου δὲ μα-ν-θ-αν-. *Μανθάνω*, παρατ. ἔ μάρ-θανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) μαθ-ή-σομαι, ἀόρ. β' ἔ μαθ-ον, παρακμ. με-μάθ-η-κα, ὑπερσ. ἔμε-μαθ-ή-κειν—μανθάν-ομαι.

γ') μὲ τὸ πρόσφυμα νε: ὁ. θ. ἴκ-, ἐκ τούτου δὲ ἴκ-νε. (¹Αφ-ικ-νέ-ομαι) ἀφ-ικνοῦμαι, (φθάνω), παρατ. (ἀφ-ικ-νε-όμην) ἀφ-ικνούμην, μέσ. μέλλ. ἀφ-ίξομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἀφ-ικ-όμην, παρακ. ἀφ-ίγ-μαι, ὑπερσυντ. ἀφ-ίγ-μην.

δ') μὲ τὸ πρόσφυμα νι-ή νν (μὲ μετάθεσιν τοῦ ι ἡ τοῦ υ τούτου πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος προβλ. § 35) : ὁ. θ. βη-, βα ἐκ τούτου δὲ βα-νι καὶ ἐκ τούτου βαίν-. *Βαίνω* (=βαδίζω), παρατ. ἔ-βαινον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) βή-σομαι, ἀόρ. β' ἔ-βη-ν (§ 252), παρακμ. βέ-βη-κα, ὑπερσ. ἔβε-βή-κειν—βαίν-ομαι, παθ. ἀόρ. (παρ)εβάθην, παρακ. βέ βα-μαι. ὁ. θ. ἐλα-, ἐκ τούτου δὲ ἐλα-νυ- καὶ ἐκ τούτου ἐλαυν-. *Ἐλαύνω*, παρατ. ἥλαυν-ον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐλᾶ, (ἐλᾶς, ἐλᾶ κτλ. ἐκ τοῦ ἐλά-σω), ἀόρ. ἥλα-σα, παρατ. ἐλήλα-κα—ἐλαύν-ομαι, παρακ. ἐλήλα μαι, ὑπερσ. ἐληλά-μην. (Βλ. § 190).

4) Οἱ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντες ἀπὸ ἐν θέμα, ἀλλ' ἀπὸ διάφορα θέματα συγγενῆ κατὰ τὴν σημασίαν· π.χ. ἀγορεύ-ω, παρατ. ἥγροεν-ον, μέλλ. ἀγορεύ-σω καὶ (ἀπ-, συν-, προσ-) ἐρῶ, ἀόρ. ἥγροεν-σα καὶ (ἀν-, ἀπ-, κατ-, προσ) εἰπον, παρακ. (ἀν-, συν-, ἀπ-) εἰρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν—ἀγορεύ-ομαι, παρατ. ἥγροεν-όμην, παθ. μέλλ. (ἀνα-, προσ-) ὥρηθσομαι, παθ. ἀόρ. (ἀν-, ἀπ-) ἐρρήθην (θ. ἀγορευ-. ἐρε-, ὄε-, εἰπ-).

§ 255. B') Πολλῶν δημάτων μερικοὶ χρόνοι δὲν ἔχονται σημασίαν σύμφωνον μὲ τὴν κατάληξιν αὐτῶν. Οὕτω μερικὰ ἔήματα ἔχονται :

1) ἐνεργητικὸν ἀδριστον ἡ παρακείμενον μὲ σημασίαν μέσου ἡ παθητικοῦ ἀδριστον ἡ παρακειμένον.

ἴστημι—ἔστη-ν (ἔσταθην, ἔσταμάτησα), ἔστηκα (=στέκομαι)

φύω—ἔφυν (ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), πέφυκα (είμαι ἐκ φύσεως)

2) μέσον μέλλοντα μὲ σημασίαν ἐνεργ. ἢ παθ. μέλλοντος : ἄδω—*ἄσσομαι* (=θὰ τραγούδησω), ἀδικῶ—*ἀδικήσομαι* (θὰ ἀδικηθῶ ὑπ’ ἄλλου).

3) παθητικὸν μέλλοντα ἢ ἀδριστον μὲ σημασίαν μέσου μέλλοντος ἢ ἀδριστον : ἀπαλλάττω—*ἀπαλλαγήσομαι* (=θὺ ἀπαλλάξω τὸν ἔαυτόν μου), ἀπηλλάγην (=ἀπήλλαξα τὸν ἔαυτόν μου), ἀνιῶ—*ἡνιάθην* (=ἔλυπησα τὸν ἔαυτόν μου).

Σημεῖος. Οπως βλέπομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα (§ 253 κ.ε.), πολλὰ ὁρίματα ἔχουν πολλάς συγχρόνως ἀνωμαλίας.

Αποδετικά ρήματα.

§ 256. Ἄποθετικὸν ὁρίματα λέγονται τὰ ὁρίματα, τὰ διποῖα ἔχουν μόνον τὴν μέσην φωνὴν (§ 173) : δέχομαι, ἔρχομαι, μάχομαι (δέχω, ἔρχω κτλ. δὲν ὑπάρχουν).

Τῶν ἀποθετικῶν ὁρίμάτων

1) ἄλλα ἔχουν μόνον μέσον ἀδριστον (α' ἢ β') μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν : *ἀσπάζομαι*—*ἡσπασάμην* (=ἐχαιρέτισα), *αἰσθάνομαι*—*ἡσθόμην* (=ἐκατόλαβα). Ταῦτα λέγονται ἀπὸ θετικὰ μέσα.

2) ἄλλα ἔχουν μόνον παθητικὸν ἀδριστον μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν : *βούλομαι*—*ἔβουλήθην* (=ἡθέλησα), *ἐπιμέλομαι*—*ἔπεμελήθην* (=ἐφρόντισα). Ταῦτα λέγονται ἀπὸ θετικὰ παθητικά.

3) ἄλλα ἔχουν καὶ μέσον καὶ παθητικὸν ἀδριστον, τὸν μὲν μέσον μὲ σημασίαν ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, τὸν δὲ παθητικὸν μὲ σημασίαν παθητικοῦ : *αἰτῶμαι*, *ἡτιασάμην* (=κατηγόρησα), *ἡτιάθην* (=κατηγορήθην)—*ἰῶμαι*, *ἰασάμην* (=ἐθεραπευσα), *ἰάθην* (=ἐθεραπεύθην). Ταῦτα λέγονται ἀπὸ θετικὰ μέσα.

* Ἐκλήθησαν ἀπὸ θετικῶν παλαιῶν γραμματικῶν τὰ ὁρίματα ταῦτα, διότι ἐσφαλμένως ἐνομίζετο ὑπὸ αὐτῶν, ὅτι ταῦτα είχον ἀρχῆθεν καὶ τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν, ἔπειτα δὲ (ἀπέθεντο τοι) ἀπέβαλον αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ο'

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ἐπιρρήματα.

§ 257. Ε πιρρήματα αἱ λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ δποῖαι προσδιορίζουν συνήθως τὰ ἔντιμα, δηλοῦσαι τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσὸν κτλ.

1) **Τοπικὰ ἐπιρρήματα** : ἐνθάδε (=ἐδῶ), ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἀνω, κάτω κτλ.

2) **Χρονικὰ ἐπιρρήματα** : νῦν (=τώρα), σήμερον, χθές, αὔριον, τότε κτλ.

3) **Τροπικὰ ἐπιρρήματα** : ὅδε, οὗτο (=ἔτοι), εὖ, καλῶς, κακῶς κτλ.

4) **Ποσοτικὰ ἐπιρρήματα** : ἄγαν, λίαν (=πολύ), ἄπαξ, δὶς κτλ.

5) **Βεβαιωτικὰ ἢ ἀρνητικὰ ἐπιρρήματα** : ναί, μάλιστα, δή, δῆτα—οὐ, μὴ—ἄρα, μῶν (=μήπως) κτλ.

Σημείωσις. Ως ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις καὶ τύποι ὀνομάτων ἢ δημάτων: δημοσίᾳ, ἀδίᾳ, προσκα (=δωρεάν)—ἄγη, ἵθι, φέρε (=ἔλα) κτλ.

2. Προθέσεις.

§ 258. Προθέσεις λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ δποῖαι συνήθως τίθενται προθέτων κλιτῶν λέξεων πρὸς δήλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων, ἄλλαι μὲν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, ἄλλαι δὲ μόνον ἐν συντάξει: παρὰ τὴν θάλασσαν, παραθαλάσσιος, παραπλέω—μέχρι τοῦ θέρους.

§ 259. 1) Αἱ προθέσεις, αἱ δποῖαι λαμβάνονται καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, λέγονται κύριαι καὶ εἶναι 18, ἔξι μονοσύλλαβοι καὶ δώδεκα δισύλλαβοι: εἰς, ἐν, ἐξ ἢ ἐκ, πρό, πρός, σὺν—άνα, διά, κατά, μετά, παρά, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ. (Βλ. § 30, Σημ., § 33, 6 καὶ § 37, 6).

2) Αἱ προθέσεις, αἱ δποῖαι λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, λέγονται καταχρηστικαὶ καὶ εἶναι 9: α') ἄχοι, μέχρι, ἄγεν, χωρίς, πλήν, ἐνεκεν, αἱ δποῖαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς, καὶ β') ὁς, νή, μά, αἱ δποῖαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς.

3. Σύνδεσμοι.

§ 260. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν αἱ πλεῖσται ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ δποῖαι λαμβάνονται, ἵνα συνδέονται λέξεις ἡ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας: *Πλάτων τε καὶ Ἀριστοτέλης. Χαίρω, δτι εὐδοκιμεῖς.*

Οἱ σύνδεσμοι εἶναι

- 1) συμπλεκτικοί : τέ, καί, οὐτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.
- 2) διαζευκτικοί : ἢ, ἤτοι—ἢ, εἴτε—εἴτε, ἔάντε—ἔάντε, ἄντε—ἄντε, ἥντε—ἥντε.
- 3) ἀντιθετικοί : μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μήν, ἀλλὰ μήν, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καὶ μήν.
- 4) αἵτιολογικοί : γάρ, δτι, ώς, διότι, ἐπεί, ἐπειδή.
- 5) τελικοί : ἵνα, δπως, ώς.
- 6) συμπερασματικοί : ἀρα, δή, οὖν, τοίνυν, ώς, οὔκουν, οὐκοῦν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν, ὅστε.
- 7) χρονικοί : ώς, δτε, δπότε, ἐπεί, ἐπειδή, ἔως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, μέρικα, πρίν.
- 8) εἰδικοί : δτι, ώς.
- 9) ὑποθετικοί : εἰ, ἔάν, ἄν, ἥν.

4. Ἐπιφωνήματα.

§ 261. Ἔπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ δποῖαι δηλοῦν ψυχικόν τι πάθημα, ώς ἔκρηξιν χαρᾶς, λύπης, θαυμασμοῦ, ἀγανακτήσεως κτλ.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι

- 1) γελαστικά : ἄ-ἄ-ἄ.
- 2) θαυμαστικά : ἄ, ὥ, βαθαί, παπαῖ !
- 3) θειαστικά (ἥτοι δηλοῦντα ἐνθουσιασμόν) : εὐοῖ.
- 4) σχετλιαστικά (ἥτοι δηλοῦντα σφοδρὰν λύπην ἢ ἀγανάκτησιν) : παπαῖ, οὐαί, οἴμοι, φεῦ, ιώ, ιού !
- 5) κλητικόν : ω. (Βλ. § 42, Σημ.).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

§ 262. Αἱ πλεῖσται λέξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις διὰ παραγωγῆς ή διὰ συνθέσεως. Προβλ. γράφω, γραφ-εύς, γραφ-ή, γραμ-μή, γράμ-μα, γραμματ-εύς, γραμματεύ-ω—(βιβλίον, πωλῶ) βιβλιοπώλης—(πρῶτος, ἀγωνιστής) πρωταγωνιστής.

1) Λέξις, ή δοπία δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄλλην λέξιν, ἀλλὰ σχηματίζεται (ἀπὸ κάποιαν φύσιν, ητοι) ἀπὸ ἐν ἀρχικὸν θέμα μὲ τὴν προσθήκην ἀμέσως εἰς αὐτὸν καταλήξεως μόνον, λέγεται πρωτότυπος ή ἀπλῆ λέξις : (θ. γραφ-) γράφω, (θ. πολι-) πόλις.

2) Λέξις, ή δοπία προέρχεται ἀπὸ μίαν ἄλλην λέξιν μὲ τὴν προσθήκην εἰς τὸ θέμα αὐτῆς ἐνδὸς παραγωγικοῦ προσφύματος λέγεται παραγωγος : (φύσι-ς) φυσι-κός, (ἴα-ομαι, ἵωμαι) ἴα-τρος.

3) Λέξις, ή δοπία προέρχεται ἀπὸ δύο ἄλλας λέξεις πρωτοτύπους παραγώγους μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν θεμάτων αὐτῶν, λέγεται σύνθετος : (ναῦ-ς, πῆγ-νη) γαν-πηγ-ός, (λόγο-ς, γράφω) λογο-γράφ-ος.

Σημείωσις. Μία καὶ ή αὐτή λέξις εἰς μίαν σειράν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἐτυμολογικῶς λέξεων δύναται νὰ είναι παραγωγος ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ πρωτότυπος ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην. Προβλ. πόλις, (ἐκ ταύτης) πολιτι-κός καὶ πολιτ-εύω, (ἐκ ταύτης) πολίτευμα.

§ 263. Κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν κανονικῶς λαμβάνονται θέματα λέξεων καὶ οὐχὶ ἀκέραιαι λέξεις. Προβλ. (πόλις) πολιτης; (λόγο-ς, γράφω) λογο-γράφ-ος.

* * "Ετύμος = ἀληθής, βέβαιος, πραγματικός. Έτυμολογία δὲ λέγεται ή ανάλυσις λέξεως εἰς τὰ συστατικά της μέρη καὶ ή εὑρεσις τῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας αὐτῆς.

Α') Π ΑΡΑΓΩΓΗ

Γενική προεισαγωγική παρατήρησις.

§ 264. 1) Κατὰ τὴν παραγωγὴν τὰ θέματα τῶν πρωτοτύπων λέξεων σπανίως μένουν ἀκέραια καὶ ἀμετάβλητα, συνήθως δὲ ἀποβάλλουν ἔνα ἢ περισσοτέρους ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων αὐτῶν, ὑφίστανται ποιοτικὴν μεταβολὴν τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος ἢ ἄλλας μεταβολὰς (§ 32 κ.ε.). Πρβλ. ὥρα (θ. ὧρα-), φραῖος (ἐκ τοῦ ὧρα-ιος), ἄλλα ὥρ-ιμος — τέλος (θ. τελεσ-, πρβλ. τελεσ-φόρος), τέλειος (ἐκ τοῦ τέλεσ ιος, τέλε-ιος), ἄλλα τελ-ικὸς—φρήν (θ. φρην-, φρεν-), φρον-έω.

2) Αἱ πλεῖσται παραγωγικαὶ καταλήξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας καταλήξεις διὰ τῆς ἐνώσεως μετά τινος ἢ μετά τινων ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν στοιχείων δύο διμοειδῶν καταλήξεων. Πρβλ. βασιλεὺ-ς—βασιλεύ-ω, ἰδιωτ-ης—ἰδιωτ-εύω, πίναξ (πίνακ-ος)—πιγακ-ις (πινακ-ίδ-ος)—πινακ-ίδ-ιον.

1. Παράγωγα ρήματα.

α') Ἐξ ὀνομάτων (ούσιαστικῶν ἢ ἐπιδέτων).

§ 265. Τὰ δῆματα τὰ παράγωγα ἕξ ὀνομάτων ἔχουν ποικίλας σημασίας, συνήθως δὲ σημαίνουν, δτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἢ γίνεται ἢ ἔχει ἢ παρέχει ἢ ποιεῖ δ.τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον.

1) Ἀρχικὴ παραγωγικὴ κατάληξις εἶναι -·jω : τιμῇ (θ. τιμα-, τιμά-·jω), τιμάω -·ω, ἀνία (θ. ἀνια-, ἀνιά-·jω), ἀνιάω -·ω· δφθαλμία (δόφθαλμιά-·jω), δρθαλμιάω -·ω· πόνος (θ. πονε-, πονέ-·jω) πονέω -·ω, δοῦλος (θ. δουλο-, δουλό-·jω), δονλόω -·ω, βασιλεὺς (βασιλεύ-·jω), βασιλεύ-ω· φύλαξ (φυλάκ-·jω), φυλάσσω· παῖς (παίδ-·jω), παῖζω, ἐλπίς (ἐλπίδ-·jω), ἐλπίζω, μέλας (μελάν-·jω), μελαίνω· καθαρός (καθάρ-·jω), καθαρίζω. (Βλ. § 33 κ.ε.).

2) Ἀπὸ παραδείγματα ὡς τὰ προηγούμενα προῆλθον αἱ παραγωγικαὶ καταλήξεις -άω, -ιάω, -έω, -όω, -εύω, -έζω, -ίζω, -νω, -αίνω, -ύνω, -αίρω κτλ. : σφρῆγος—σφρεγά-·ω ·ω (=εξχω σφρῆγος), ἐρυθρός—ἐρυθρ-ιάω -·ω (=γίνομαι ἐρυθρός), εὐδαίμων—εὐδαιμον-έω -·ω (=είμαι εὐδαίμων), πλήρης—πληρ-όω -·ω (=ποιῶ πλήρες), δοῦλος—δονλ-εύω (=είμαι δονλος), δόξα—δοξά-ζω (=παρέχω δόξαν),

ἥσυχος—ἥσυχ-άζω, φενάκη—φενακ-ίζω, ὕστερος—ἕστερι-ζω, ἥδὺς—ἥδύ-νω, ἥγιης—ἥγιαίνω, χαλεπὸς—χαλεπ-άίνω, λαμπρὸς—λαμπρ-ύνω, μέγας — μεγαλ-ύνω, μῆκος — μηκ-ύνω, μέγας — μεγαίρω κτλ. (Βλ. § 264, 2).

Σημείωσις 1. Ρήματα παράγωγα ἀπό ὄντα παράγωγα κύρια ἢ ἔθνικά ἢ ἀπό ὄντα παράγωγα μὲ τὴν κατάληξιν -άζω, ἢ συνηθέστερον -ίζω, σημαίνουν συνήθως, διτι τὸ ὑποκείμενον μιμεῖται ἢ ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα ἐκείνου, τὸ δύοιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: *Βοιωτὸς* — *βοιωτιάζω* (=μιμοῦμαι τὰ ἥθη ἢ τὴν γλώσσαν τῶν *Βοιωτῶν*), *Φιλιππος*—*φιλιππίζω* (=ἀκολουθῶ τὰ πολιτικὰ φρονήματα τοῦ *Φιλιπποῦ*), *πιθηκος*—*πιθηκίζω*. (Πρβλ. παπαγάλος;—παπαγαλίζω=μιλῶ σάν παπαγάλος).

Σημείωσις 2. Ρήματα παράγωγα ἀπό ὄντα παράγωγα μὲ τὴν κατάληξιν -άω ἢ -άνω σημαίνουν συνήθως ἢ ἔφεσιν, ἵτοι σφοδράν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ δύοιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ πάθησιν: *θάνατος*—*θανατάω* (=ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν *θάνατον*), στρατηγός—στρατηγίαω, *λιθος*—*λιθιάω* (=πάσχω ἀπὸ λιθίασιν), σπλήν—σπληνιάω.

6') Ἐκ ρημάτων.

§ 266. Τὰ ὁρήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἀλλων ὁρημάτων εἰναι

1) **έναρκτικά**, ἵτοι σημαίνουν, διτι τὸ ὑποκείμενον **ἀρχίζει** νὰ κάμηῃ ἢ νὰ πάσχῃ ἐκεῖνο, τὸ δύοιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἰναι **-σκω**: *γηράω* -ῶ—*γηρά-σκω* ἥβάω, -ῶ — *ἥβα-σκω* (=ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἔφηβος).

2) **θαμιστικά**, ἵτοι σημαίνουν, διτι τὸ ὑποκείμενον **ἐκτελεῖ** (*θαμά*, ἵτοι) συχνὰ καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἐκεῖνο, τὸ δύοιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Συνήθης κατάληξις αὐτῶν εἰναι **-άζω**, **-ίζω**, **-ύζω**: *στένω*—*στεν-άζω*, *αἰτῶ*—*αἰτ-ίζω* (=αἰτῶ συχνὰ καὶ πολύ), *ἔρπω*—*ἔρπ-ύζω*.

3) **έφετικά**, ἵτοι σημαίνουν **ἔφεσιν**, δηλαδὴ σφοδράν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ δύοιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἰναι **-έιω** ἢ **-έίω** καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸ θέμα τοῦ μέλλοντος τοῦ πρωτοτύπου: *κλαίω*—(*κλαύσ-ομαι*) *κλαυσ-ιέιω* -ῶ, *τυραννῶ* (*τυραννήσ-ω*) *τυραννησ-είω* (ἐπιθυμῶ νὰ τυραννήσω, ἵτοι νὰ γίνω τύραννος). Πρβλ. § 265, 2. Σημ. 2.

γ') Ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 267. Τὰ ὁρήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων σημαίνουν συνήθως, διτι τὸ ὑποκείμενον **εἰναι** ἢ **ποιεῖ** ἐκεῖνο,

τὸ δόποιον δηλοῦ τὸ πωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἰναι -ζω (-άζω, -έζω, -ύζω) : δίχα—διχά-ζω, ἀλαλά—ἀλαλά-ζω, ἐγγὺς—ἐγγί-ζω, ἐλελεῦ—ἐλελ-ίζω, γρῦ—γρύ-ζω. (Προβλ. νῦν : γαῦ—γαυγίζω, τιάκ—τιακίζω).

2. Παράγωγα ούσιαστικά.

α') Ἐκ ρημάτων.

§ 268. Τὰ ούσιαστικὰ τὰ παράγωγα ἐκ ρημάτων σημαίνουν

1) **τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον.** Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἰναι -εύς, -ός, -της, -τίρο, -τωρ' (θηλυκὰ τῶν εἰς -της, -τηρ, -τωρ σχηματίζονται μὲ τὰς καταλήξεις -τις, -τειρα, -τρια, -τρίς) : γράφω—γραφ-εύς, νέμω—νομ-εύς, πέμπω—πομπ-ός, τρέφω—τροφ-ός, ποιέω—ποιη-τής (ποιη-τρια), πρόφημι—προφή-της (προφήτις), αὐλέω—αὐλη-τής (αὐλη-τρις), καλέω—κλη-τήρ, σώζω—σω-τήρ (σώτειρα), συλλαμβάνω—συλλή-πτωρ (συλ-λήπτρια).

Σημείωσις. Παράγωγα ἐκ ρημάτων ούσιαστικὰ εἰς -τήρ, τὰ δόποια δηλοῦν τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, διλύγα είναι εἴχηρηστα εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ὡς κλητήρ, μνηστήρ, σωτήρ. Ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲ εἰς τοὺς εἰρημένους συγγραφεῖς τὰ τοιαῦτα παράγωγα εἰς -τήρ δηλοῦν τὸ δργανον : ζώνυμο—ζω-στήρ, καίω—καν-τήρ, νίπτω (ἢ νίζω)—νιπ-τήρ κτλ.

2) **τὴν ἐνέργειαν.** Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἰναι -α, -η, -ος (γεν. -ον), -ία (-εία), -μός, -σις, -σία : φθείρω (θ. φθερ·)—φθυρ-ά, τρέπω—τροπ-ή, ἀμείβω—ἀμοιβ-ή, λέγω—λόγ-ος, μαίνομαι (θ. μαν·) —μαν-ία, βασιλεύω—βασιλεία, κολακεύω—κολακεία, δδύρομαι—δδυρ-μός, λύω—λύ-σις, πράττω—(πρᾶγ-σις), πρᾶξις, θύω—θυ-σία.

3) **τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνέργειας.** Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἰναι -μα, -μή, -ος (γεν. -ονς) : ποιέω—ποίη-μα, γράφω—γράμ-μα, γραμ-μή, γιγνώ-σκω—γνώ-μη, φεύδομαι—φεῦ-δος.

4) **τὸ δργανον.** Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἰναι -τρον, -θρον : ἀρόω -ῶ—ἄροτρον, πλήττω (θ. πληγ·)—πλῆκ-τρον, κλείω—κλεῖ-θρον.

5) **τὸν τόπον.** Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἰναι -τήριον, -τρον, -θρον : βουλεύομαι—βουλευ-τήριον, δικάζω (θ. δικαδ·)—δικασ-τή-ριον, θεάομαι, -ῶμαι—θέα-τρον, βαίνω (θ. βα·)—βά-θρον.

Σημείωσις. Τὸ δργανον σημαίνουν καὶ μερικὰ ἐκ τῶν εἰς -εύς : σφάττω—σφαγεύς (=τὸ ξίφος), τέμνω—τομεύς (=σκυτοτομικὸν δργανον, τὸ κοπίδιο).

Μερικά δὲ ἐκ τῶν εἰς -τρον, ίδια εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν, σημαίνονταν ἡμιοβήν διὰ τὴν σχετικήν ἐνέργειαν: λύω—τὰ λύτρα, διδάσκω—τὰ δίδακτρα, τρέφω (θ. θρεψ-)—τὰ θρέπτρα (=ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὴν τροφήν).

8') Έξ ἐπιθέτων.

§ 269. Τὰ οὐσιαστικὰ ἐν γένει τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων εἶναι ἀφηρημένα (Βλ. § 43, 2). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -ιᾶ, -ιά, (-ειᾶ, -οιᾶ), -ος (γεν. -ους), -σύνη, -της (γεν. -τητος) ἢ -της (γεν. -τῆτος): σοφὸς—σοφ-ία, κακὸς—κακ-ία, ἀληθῆς (θ. ἀληθεσ-ια, ἀλήθεσ-ια)—ἀλήθεια, εῦνος (εὔνο-ια)—εῦνοια, εὐρὺς—εὐρ-ος, δίκαιος—δικαιο-σύνη, σώφρων—σωφρ-οσύνη, κέρδος—κερδ-οσύνη, ἱερὸς—ἱερω-σύνη, ταχὺς—ταχύ-της (ταχύτητος) ἢ ταχυτῆς (ταχυ-τῆτος).

Σημείωσις 1. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικὰ τῶν ἐπιθέτων βοηθός καὶ ἐνεργός εἶναι βοήθεια, ἐνέργεια (ὅπως ἀλήθεια). Αντιθέτως δὲ τοῦ ἐπιθέτου ἀμαθῆς παράγωγον οὐσιαστικὸν εἶναι ἀμαθία (ὅπως σοφία).

Τῶν δὲ ἐπιθέτων ἀγαθός, καλός, ἁρδίος οὐσιαστικὰ εἶναι ἡ ἀρετή, ἡ καλλονὴ ἢ τὸ κάλλος, ἡ ἔρεστώνη (πρβλ. ὑπερθ. ὁρατος, § 141).

Σημείωσις 2. Μερικῶν ἐπιθέτων τὸ ἀφηρημένον οὐσιαστικὸν γίνεται ἀπὸ τὸ θηλυκὸν αὐτῶν, ὅπως εἶναι ἡ μὲ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου: αἰτίος (αἰτία)—ἡ αἰτία, ἄξιος (ἄξια)—ἡ ἄξια, ἀνδρεῖος (ἀνδρεία)—ἡ ἀνδρεία, ἀγθός (ἐχθρός)—ἡ ἔχθρα. Πρβλ. νῦν: θεομός, θεομή—ἡ θέρμη, ζεστός, ζεστή—ἡ ζέστη.

Παρομοίως δὲ παράγονται οὐσιαστικὰ ἐν γένει καὶ ἀπὸ τὰς μετογὰς διὰ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου: (ἀκοῦμαι) ἀκούμενος—Ἀκομενός, (ἔδεξάμην, δεξάμενης) δεξαμένη—δεξαμενή.

γ') Έξ οὐσιαστικῶν.

§ 270. Τὰ οὐσιαστικὰ τὰ παράγωγα ἐξ ἀλλων οὐσιαστικῶν εἶναι

1) παρώνυμα, ἦτοι ὀνόματα παράγωγα, τὰ ὄποια σημαίνουν ἀπλῶς τὸν ἔχοντα σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὄποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον ἢ τὸν ἀνήκοντα εἰς αὐτό. Συνήθεις καταλήξεις συντῶν εἶναι -εὺς (θηλ. -εια), -της (θηλ. -τις), -έτης, -ίτης, -ώτης, -ιώτης: ἵππος—ἵππ-εύς, ἵερὸν—ἱερ-εύς (ἱέρ-εια), δῆμος—δημό-της, πό-λις—πολί-της (πολί-τις), φυλὴ—φυλ-έτης, δύπλον—δύπλ-ίτης, θίασος—θιασ-ώτης, στρατιά—στρατ-ιώτης. (Πρβλ. § 268, 1).

2) ὑποκοριστικά, ἦτοι παριστάνονταν ἐκεῖνο, τὸ ὄποιον σημαίνει τὸ πρωτότυπον ὃς μικρόν, εἴτε διότι τοῦτο ὄντως εἶναι μικρὸν εἴτε

χάριν θωπείας ή σκώμματος ή καταφρονήσεως. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -άριον, -ιον, -ίδιον, -ίς (γεν. -ίδος), -σκος, -ίσκος, -ίσκη, -ύδριον, -ύλλιον : παῖς—παιδ·άριον, δύναξ—δύνακ·ιον, θυγάτηρ—θυγάτρ·ιον, πίναξ—πινάκ·ιον, πιρακίς—πινακίδ·ιον, ξίφος—ξιφ·ίδιον, πύλη—πυλ·ίς, νεανίας—νεαν·ίσκος, οίκος—οἰκ·ίσκος, παῖς—παιδ·ίσκη, νέφος—νεφ·ύδριον, δένδρον—δενδρ·ύλλιον. (Προβλ. νῦν : παιδ·άκι, ἀνθρωπ·άκος, πορτ·οῦλλα κτλ.).

Σημείωσις. Είς μερικά ἔκ τῶν ὑποκοριστικῶν ἀπεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ ή ἔννοια τῆς μικρότητος : βιβλίον (=βίβλος), θησίον (=θήρ).

3) μεγεθυντικά, ἦτοι παραστάνουν; διτι κάποιος ἔχει μέγα ἐκεῖνο, τὸ δοποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι -ίας, -ίων : μέτωπον—μετωπ·ίας, γαστήρ—γάστρ·ων, χεῖλος—χείλ·ων. (Προβλ. νῦν : κεφάλ·-ας, δοντ·-ας, κοιλ·-αράς κτλ.).

4) τοπικά, ἦτοι σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου διαμένει ἢ δρᾶ ἐκεῖνο, τὸ δοποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι -ιον, -εῖον : στρατηγός—στρατήγ·ιον (νῦν : στρατηγ·-εῖον), ἔμπορος—ἔμπορ·ιον (=ἔμπορικὸς λιμήν), χαλκεὺς (χαλκέως, χαλκέ·ιον) —χαλκεῖον, ἵταρδος—ἵταρ·-εῖον, διδάσκαλος—διδασκαλ·-εῖον (=οἰκία διδασκάλου, σχολεῖον).

5) περιεκτικά, ἦτοι σημαίνουν τόπον, δοποῖος περιέχει πολλὰ ἔξι ἐκείνων, τὰ δοποῖα δηλοῦ τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -ών, -ιά, -ωνιά : Ἐλαία—ἐλαι·-ών, δρυς—δρυιθ·-ών, μύρηξ—μυριηκ·-ιά, δόδον—δοδ·-ών καὶ δροδ·-ωνιά. Οὗτοι καὶ στρατός—στρατ·-ιά.

6) πατρωνυμικά, ἦτοι σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονον ἐκείνουν, τὸν δοποῖον δηλοῦ τὸ πρωτότυπον (ὄνομα πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ προγόνου τινός). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -δης, -άδης, -ιάδης, -ίδης (-είδης, -οίδης), -ίων (θηλ. -άς, γεν. -άδος, -ίς, γεν. -ίδος) : Βεύνης—Βοντά·-δης, Βορέας—Βορεάδης, Ἄσκηπιός—Ἄσκηπιαδης, Πέλοψ—Πελοπ·-ίδης, Ἄιτοεὺς—Ἄιτοείδης, Ἡρακλῆς—Ἡρακλείδης, Λητώ—Λητοίδης, Κρόνος—Κρον·-ίων, Θέστιος—Θεστιάς (Θεστιάδος), Δαναός—Δανα·-της (Δαναΐδος). (Προβλ. νῦν κατάληξιν -πουλλος, -πουλλο, π.χ. τὸ ἀρχοντόπουλο).

Σημείωσις. Μὲ τὰ πατρωνυμικὰ ἔχουν σχέσιν καὶ τὰ ὄνοματα τὰ παραγόμενα ἐκ συγγενικῶν ὄνομάτων μὲ τὰς καταλήξεις -αδοῦς, -αδη, -ιδοῦς,

-ιδῆ : ἀνεψι-αδοῦς (=υἱὸς ἀνεψιαῖς ή ἀνεψιαῖς, ητοι ἔξαδέλφου ή ἔξαδέλφης), ἀνεψι-αδῆ—ἀδελφ-ιδοῦς, ἀδελφ-ιδῆ (=κόρη ἀδελφοῦ ή ἀδελφῆς).

7) γονεωνυμικά, ητοι σημαίνουν νεογνὸν ζῷου ή μικρὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν ζῶον εἴδους τινός. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -ιδεύς : ἀειδὲς—ἀει-ιδεύς, λύκος—λυκ-ιδεύς, λαγώς—λαγ-ιδεύς. Μερικῶν ὅμως ζῷων τὸ νεογνὸν δηλοῦται συνήθως μὲ ίδιαίτερον ὄνομα, ώς ἀμυδός (=τὸ νεογνὸν τοῦ προβάτου, ἀρνάκι), δέλφαξ (=χοιρίδιον), ἔριφος (=κατσικάκι), μόσχος (=μοσχάρι), νεβοός (=ἔλαφάκι), νεοσσός (=ποντιάκι), πῶλος (=ἄλογάκι ή γαϊδουράκι· πρβλ. πουλάρι), σκύλαξ (=σκυλάκι), σκύμνος (=λεονταράκι).

8) ἐθνικά, ητοι σημαίνουν τὸν καταγόμενον ἐκ τινος χώρας ή πόλεως ή τόπου ἐν γένει, τὸν ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -ιος (θηλ.-ία), -εὺς (θηλ.-ίς), -νος, -ηνός, -ινος, -της (θηλ. τις), -άτης, -ιάτης, -ήτης, -ίτης, -ώτης : Κόρινθος—Κορίνθ-ιος (Κορινθ-ία), Μέγαρα—Μεγαρ-εὺς (Μεγαρ-ίς), Ἀσία—Ἀσια-νός, Λάμψακος—Λαμψακ-ηνός, Τάρας—Ταραντ-ηνός, Τεγέα—Τεγεά-της (Τεγεᾶ-τις), Γύθειον—Γυθε-άιης, Κρήτη—Κροιτων-ιάτης, Αἴγινα—Αἴγιν-ήτης, Ἰος—Ι-ήτης, Στάγιρα—Σταγιρ-ήτης, Σικελία—Σικελι-ώτης, Λαύρειον—Λαυρε-ώτης. Κατὰ ταῦτα καὶ ἡπειρος—ἡπειρ-ώτης, νῆσος—νησ-ιώτης.

Σημείωσις 1. Τῶν παραγωγικῶν καταλήξεων -ιον, -ίδιον, -ιος, -ίδης τὸ ι, ἐάν μὲν προτίγηται βραχὺ φωνῆται, κανονικῶς συναιρεῖται μὲ αὐτό, ἐάν δὲ προτίγηται μακρὸν φωνῆται, ὑπογράφεται ὑπὸ αὐτό : χαλκεύς (θ. χαλκε-) χαλκεῖον, λέξις (θ. λέξε-) λεξείδιον, βοῦς (θ. βο-) βοιδιον, ἄτρεψ (θ. ἄτρε-) ἄτρεψις, Λητώ (θ. Λητο-) Λητοίδης, Χίος (θ. Χι-, Χί-ιος) Χίος, Λάρισα (θ. Λαρισα-) Λαρισαῖος, Ἄργος (θ. Ἄργεις-) Ἄργεῖος, γραῦς (θ. γρῦ-) γράδιον, λαγώς (θ. λαγω-) λαγθίδιον, Κῶς (θ. Κω-) Κῶος.

Σημείωσις 2. Εἰς τὰ εἰς -ος οὐδέτερα τριτόκλιτα, μετὰ τὴν προσθίκην τῆς ὑποκοριστικῆς καταλήξεως -ίδιον ἀποβάλλεται ὅχι μόνον ὁ καρακτήρος τοῦ θέματος σ, ἀλλὰ καὶ τὸ ε τὸ πρὸ αὐτοῦ : ξίφος (θ. ξιφεσ-) ξιφίδιον, σκάφος (θ. σκαφεσ-) σκαφίδιον, (ὅξος—ὅξιδιον=ξίδι). Κατὰ ταῦτα κατόπιν καὶ λέξις—λεξίδιον (ἐκτὸς τοῦ κανονικοῦ λεξείδιον) κττ.

3. Παράγωγα ἐπίθετα.

a') Ἐκ δρημάτων.

§ 271. Ἐπίθετα ἐκ δρημάτων παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις -τος καὶ -τέος (κυρίως οηματικὰ ἐπίθετα). Ἐκ τούτων

α') τὰ εἰς -τος σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τοῦ δήματος ἢ ἔκεινον, ὁ δποῖος δύναται ἢ εἴναι ἀξιος νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοὶ τὸ δῆμα : γράφω—γραπτός (=γεγραμμένος), μείγνυμι—μεικτός (=μεμειγμένος), ἀλίσομαι—ἀλωτός (=ὅ δυνάμενος νὰ ἀλωθῇ), βαίνω—βατός, ἄβατος (=ὅ δυνάμενος ἢ μὴ δυνάμενος νὰ πατήθῃ), ἐπαινῶ—ἐπαινετός, θαυμάζω—θαυμαστός (=ἀξιος νὰ ἐπαινῆται—νὰ θαυμάζεται).

β') τὰ εἰς -τέος σημαίνουν, ὅτι ὀφείλει τις νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοὶ τὸ δῆμα : γράφω—γραπτός (=ὅστις πρέπει νὰ γραφῇ), διαβαίνω—διαβατέος (=ὅστις πρέπει νὰ διαβαθῇ). (Προβλ. τὸ ἐνοίκιον πλοπληρωτέον ἀφαιρετέος, πολλαπλασιαστέος, διαιρετέος κτλ.).

2) μὲ τὰς καταλήξεις -άς, -ής, -ός, -όντος, -ανός, -ρός, -ερός. Ταῦτα σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος ἢ τοῦ παρακειμένου τοῦ δήματος : φεύγω—φυγάς (=ὅ φεύγων), μείγνυμι (θ. μιγ-)—μιγάς (=ὅ μεμειγμένος), ἀ-μιγής (=ὅ μὴ μεμειγμένος), λειπομαι—λοιπός (=ὅ ὑπολειπόμενος), στίλβω—στιλπτός (=ὅ στίλβων), στέγω—στεγανός (=ὅ καλῶς στέγων, ἦτοι καλύπτων), λάμπω—λαμπρός, θάλλω—θαλερός, μιαίνω (θ. μιαν-)—μιαρός.

3) μὲ τὰς καταλήξεις -ικός, -τικός, -ιμος, -μων, -τήριος. Ταῦτα σημαίνουν ἴκανότητα ἢ ἐπιτηδειότητα ἢ κλίσιν πρός ἔκεινο, τὸ δποῖον δηλοὶ τὸ πρωτότυπον : ἄρχω—ἀρχικός (=ἴκανός νὰ ἄρχῃ), ἀμύνομαι—ἀμυντικός (=ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀμύνεσθαι), ἐρίζω (θ. ἐριδ-)—ἐριστικός (=ὅ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐρίζειν), ὀφειλῶ—ἀφέλιμος, μάχομαι—μάχιμος (=ἴκανός νὰ μάχεται), φρονῶ—φρόνιμος, νοέω -ῶ—νοήμων (=ἐπιτήδειος εἰς τὸ νοῦν), ἐλεέω -ῶ—ἐλεήμων (=ὅ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἔλεη), ἐπιλανθάρομαι (θ. ἐπιληθ-)—ἐπιλιγήμων, σάζω (θ. σω-)—σωτηρίος (=ὅ ἴκανός νὰ σώζῃ).

b') Ἐξ ὀνομάτων.

§ 272. Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ σπανίως ἐπιθέτων) παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-ιος** (**-αιος**, **-ειος**, **-οιος**, **-ῷος**), **-άδης** (**-ικός**, **-ακός**). Ταῦτα σημαίνονταν ἐκεῖνον, διόποιος ἀνήκει ἢ ἔχει σχέσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: **οὐρανός**—**οὐράν-ιος**, ἀγορά (**ἀγορά-ιος**) ἀγοραῖος, **κῆπος**—**κηπ-αῖος**, **χέρσος**—**χερσ-αῖος**, **οἶκος** (θ. οἰκε-, οἰκέ-**ιος**) οἰκεῖος, **ἴππος**—**ἴππ-ειος**, **βασιλεὺς** (**βασιλέ-ιος**)—**βασιλεῖος** (=τοῦ βασιλέως), **Κίμων**—**Κιμών-ειος**, **γέλως** (θ. γελοί[σ-], γελό-**ιος**)—**γελοῖος**, **ἡρως**—(**ἥρωιος**) **ἥρωιος**, **πάππος**—**παππ-ῷος**, **φύσις**—**φυσι-κός**, **πανηγυρις**—**πανηγυρι-κός**, **λίβυς**—**λιβυ-κός**, **θῆλυς**—**θηλυ-κός**, **Ἀθηναῖος**—**Ἀθηνα-ϊκός**, **Ρόδιος**—**Ρόδι-ακός** (=τῶν Ροδίων).

Σὴμ εἰς ὁ σις. Εἰς **-ειος** (καὶ οὐχὶ εἰς **-ιος**) κανονικῶς λήγουν τὰ ἐπίθετα, τὰ δόποια παράγονται ἀπὸ ὄντων προσώπων ἢ ζώων: **Ομηρος**—**Ομήρ-ειος**, **Πυθαγόρας**—**Πυθαγόρ-ειος**, **ὄνος**—**ὄν-ειος**, **κύκνος**—**κύκν-ειος**, **βοῦς**; **(βο-ὸν)**—**βό-ειος** κτλ.

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-εος**, (**-οῦς**), **-ινος**. Ταῦτα σημαίνουν ὅλην ἢ (σπανίως) χρῶμα: **ἄργυρος**—(**ἀργύρ-εος**) **ἄργυροῦς**, **χρυσός**—**χρυ-σοῦς**, **κύανος**—(**κυάν-εος**) **κυανοῦς**, **λίθος**—**λιθ-ινος**.

3) μὲ τὰς καταλήξεις **-μος**, **-ιμος**. Ταῦτα σημαίνουν τὸν κατάλληλον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: **καῦσις**—**καύσι-μος** (=κατάλληλος πρὸς καῦσιν), **χρήσις**—**χρήσι-μος**, **ἔδωδη**—**ἔδωδι-μος** (=φαγιώσιμος), **πένθος**—**πένθι-μος**.

4) μὲ τὰς καταλήξεις **-εις** (γεν. **-εντος**), **-όεις**, **-νός**, **-εινός**, **-λός**, **-ηλός**, **-έος**, **-ρός**, **-αρός**, **-ερός**, **-ηρός**, **-ώδης**. Ταῦτα σημαίνουν πλησμονήν, ἥτοι ἀφθονίαν ἐκείνου, τὸ δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: **χάρις**—**χαρί-εις** (=πλήρης χάριτος), **ἀστερός**—**ἀστερ-όεις**, **ἰχθύς**—**ἰχθυ-όεις**, **σκότος** (θ. σκοτεισ-, σκοτει-**νός**)—**σκοτεινός**, **φῶς**—**φωτ-εινός** (πρβλ. § 36, 3), **δέος** (θ. δεεσ-)—**δειλός**, **παχύς**—**παχυ-λός**, **φειδώ**—**φειδω-λός**, **ἀπάτη**—**ἀπατη-λός**, **ὑψος**—**ὑψη-λός**, **δίψα**—**διψα-λέος**, **ψύχα**—**ψωρα-λέος**, **ἀνία**—**ἀνια-ρός**, **ἰσχύς**—**ἰσχυ-ρός**, **φθόνος**—**φθο-νερός**, **λίπος**—**λιπ-αρός**, **σκιά**—**σκι-ερός**, **λύπη**—**λυπη-ρός**, **δύκος**—**δύκη-ρός**, **ἄνθος**—**άνθη-ρός**, **ἀφρός**—**ἀφρο-ώδης** (=πλήρης ἀφροῦ).

Σὴμ εἰς ὁ σις. Τὰ εἰς **-ώδης** σημαίνουν πολλάκις ὅμοιότητα ἢ ἐκεῖνον, διόποιος ἀρμόζει εἰς διτι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: **γάλα**—**γαλακτ-ώδης** (=γαλακτο-ειδῆς), **σφήξ**, **σφηκ-ώδης** (=σφηκοειδῆς), **παιδάριον**—**παιδαρι-ώδης** (=ἀρμόζων εἰς παιδάριον).

5) μὲ τὰς καταλήξεις **-αιος**, **-ιαιος**, **-ήσιος**, **-ινός**, **-ερινός**.

Ταῦτα σημαίνουν μέτρον ἢ χρόνον : πάχυς—πηχυ-αῖος (=ἔχων μῆκος ἐνὸς πήχεως), στάδιον—σταδιαῖος, πλέθρον—πλεθρ-ιαῖος, σπιθαμὴ—σπιθαμη-αῖος, ἔτος—ἔτι-ήσιος, ἡμέρα—ἡμερ-ινός, ἔαρ—έαρ-ινός, θέρος—θερ-ινός, φθινόπωρον—φθινοπωρ-ινός, μεσημβρία—μεσημβρ-ινός, νὺξ—νυκτ-ερινός, χειμὼν—χειμ-ερινός.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων.

§ 273. Ἐξ ἐπιρρημάτων (ἰδίως τοπικῶν καὶ χρονικῶν) παράγονται ἐπίθετα

1) μὲ τὰς καταλήξεις -ιος, -ιμος, -νός, -ινός : πρόσθιος, δπισθεν—δπίσθ-ιος, δψε—δψ-ιος καὶ δψ-ι·μος, πρῶ ἢ πρωτ—πρώ-ιος ἢ πρῶιος καὶ πρώιμος, πέρυσι—περυσι·νός, χθὲς—χθεσ-ινός. (Βλ. καὶ § 145).

2) μὲ τὰς καταλήξεις -αῖος, -ικός : δάγδην—δαγδ-αῖος, χύδην—χυδ-αῖος, καθόλον—καθολ-ικός.

4. Παράγωγα ἐπιρρήματα.

§ 274. Ἐπιρρήματα παράγονται ἀπὸ πᾶν κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἢ ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρήματα.

1) Τοπικὰ ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α') -ασι, -ησι, -οι, -θι πρὸς δήλωσιν στάσεως ἐν τόπῳ : Πλαταιαὶ—Πλαται-ασι (=ἐν Πλαταιαῖς), Ἀθῆναι—Ἀθῆν-ησι, Μέγαρα—Μεγα-ρο-οῖ, οἴκος—οἴκ-οι, ἄλλος—ἄλλο-θι, αὐτὸς—αὐτό-θι.

β') -θεν, -οθεν, -ωθεν πρὸς δήλωσιν κινήσεως ἀπὸ τόπου : οἴκος—οἴκο-θεν (=ἐκ τοῦ οἴκου), ἄλλος—ἄλλο-θεν, ἐκεῖ—ἐκεῖ-θεν, ἄνω—ἄνω-θεν, πᾶς—πάντο-θεν, ἀμφότεροι—ἀμφοτέρο-ωθεν.

γ') -δε, -ζε, -σε πρὸς δήλωσιν κινήσεως εἰς τόπον : Μέγαρα—Μεγαρό-δε (=εἰς τὰ Μέγαρα), Ἀθῆναι—(Ἀθήνας-δε) Ἀθῆναζε, ἄλλος—ἄλλο-σε (=εἰς ἄλλο μέρος).

2) Τροπικὰ ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α') -ως, -ῶς : δίκαιος—δικαι-ως, κακός—κακ-ῶς, βαρόντις—βαρέ-ως, εὐγενῆς—εὐγεν-ῶς, ἄλλος—ἄλλ-ως, δμολογούμενος—δμολογούμεν-ως, ἐσκευμένος—ἐσκευμέν-ως.

β') -δην, -άδην, -ίνδην, -δόν, -ηδόν : βαίνω (θ. βα-)—βά-δην, μείγ-νυμι—μάγ-δην, τρέχω—τροχ-άδην, ἄριστος—άριστή-δην, ἀγέλη—ἀγελή-δόν, ταῦρος—τανρ-ηδόν.

γ') -ί, -εί, -τί : ἀμισθος—ἀμισθ··ι, ἐθέλων—ἐθελοντί, πάνδημος—πανδημ··εί, ἔλληνίζω—ἔλληνισ··τί, δνομάζω—δνομασ··τί.

δ') -ς : ἀναμείγ··νυμι (ἀναμίγ··ς) ἀναμίξ, ἐναλλάσσω (ἐναλλάγ··ς)—ἐναλλάξ.

3) Ποσοτικὰ ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις -κις, -άκις : ἐπιτά—ἐπιτάκις, δέκα—δεκά-κις, μύριοι—μυρι-άκις, πολὺς—πολλά-κις, πόσος—ποσ-άκις. (Βλ. § 168).

4) Χρονικὰ ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὴν κατάληξιν -τε : ἄλλος—ἄλλο·τε, ἔκαστος—ἔκάστο·τε.

Β') ΣΥΝΟΕΣΙΣ

§ 275. Εἰσαγωγή. Ἐκ τῶν δύο λέξεων, αἱ δποῖαι ἐνοῦνται καὶ σχηματίζουν μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ἐκείνη, ἡ δποία ἔχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ συνθέτῳ, λέγεται πρώτον συνθετικὸν (μέρος) αὐτῆς, ἐκείνη δέ, ἡ δποία ἔχει τὴν δευτέραν θέσιν, λέγεται δεύτερον συνθετικὸν (μέρος) αὐτῆς. Π.χ. ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει ναυπηγὸς ἡ λέξις ναῦς εἶναι α' συνθετικὸν (μέρος) αὐτῆς, ἡ δὲ λέξις πήγ··νυμι β' συνθετικὸν· ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει κατάγω ἡ λέξις κατὰ εἰναι α' συνθετικὸν καὶ ἡ λέξις ἄγω β' συνθετικόν.

Ἐκαστον ἐκ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν μιᾶς συνθέτου λέξεως δύναται νὰ είναι κλιτὸν ἢ ἄκλιτον : φυγόπονος (φεύγω, πόνος), εὐγενῆς (εὖ, γένος) ὑπεράνω (ὑπέρ, ἄνω).

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις.

§ 276. 1) Πρωτοκλίτου ἢ δευτεροκλίτου δνόματος ὁ χαρακτήρας ἡ ο τοῦ θέματος αὐτοῦ ὡς πρώτου συνθετικοῦ, δταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζει ὥσταύτως ἀπὸ φωνῆν, κανονικῶς ἀποβάλλεται : (κιθάρα, θ. κιθαρα-, φδή) κιθαρ-φδός, (ἴππος, θ. ἵππο-, ἄρχω) ἵππ-αρχος.

2) Τὸ ἀρχιτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ, δταν εἶναι βραχύ, (α, ε, ο), κανονικῶς ἐκτείνεται (§ 32,6) : (ἀ, ἀκέομαι) ἀν-ήκεστος, (ὑπό, ἀκούω) ὑπ-ήκοος, (στρατός, ἄγω) στρατ-ηγός, (λόχος, ἄγω) λοχ-ῆγός, (ἄρμα, ἐλαύνω) ἄρματ-ηλάτης, (εὖ, δνομα) εὐ-ώνυμος.

Σημείωσις 1. Ἄν τὸ β' συνθετικὸν ἥχιζέ ποτε ἀπὸ Φ ἢ σ., τότε διατηρεῖται τὸ τελικὸν α ἡ ο τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ, καὶ συνήθως συναιρεῖται μὲ τὸ ἀρχιτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ : (θεός, εἰδος, Φειδος) θεο-ειδής, (θύρα, ὄρδω, Φοράω—θυρα-օρδος) θυρ-ωρδός, (ικακός, ἔργον, Φέργον—κακ-εργος) κακ-οῦργος, (κλῆρος, ἔχω, σέχω—κληρό-οχος) κληροῦχος.

Σημείωσις 2. Καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ δὲν ἔκτεινεται, ἀν τὸ β' τοῦτο συνθετικὸν ἡρχιζέ ποτε ἀπό F ἢ σ. ἢ ἀν τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν αὐτοῦ εἶναι θέσει μακρὸν (§ 11, 2): (αἰχμή, ἀλωτός, Φαλίσκομαι) αἰχμ· ἀλωτός, (ἥνιά, ἔχω, σέχω) ἥνιοχος, (ἄγχι, ἄλε, σάλε) ἄγχαλος, (ναῦς, ἄρχω) ναύ· αρχες (τὸ α τοῦ ἄρχω εἶναι θέσει μακρόν).

Αἱ λέξεις δηλεθρος καὶ δροφος ὡς β' συνθετικὰ δὲν ἔκτεινουν τὸ ἀρκτικὸν ο, ὅταν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι μακρὰ (φύσει ἢ θέσει): δι·ώροφος, πατ·ωλεθρία· ἀλλὰ . χρῦσ·όροφος, γῦχ·δεθρος, δύψ·δροφος (τὸ ν τῆς λέξεως ὑψος εἶναι θέσει μακρόν). Προβλ. καὶ § 34, 1, β'.

A'. Πρῶτον συνθετικόν.

1. Κλιτόν.

a' "Ονομα ούσιαστικόν.

Σ 277. Τὸ θέμα ούσιαστικοῦ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ὡς α' συνθετικόν, κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ἵδια ὅταν τὸ ούσιαστικὸν τοῦτο εἶναι δευτερόκλιτον: (ἀγορά, θ. ἀγορα-) **ἀγορα-νόμος**, (σκιά, θ. σκια-) **σκια-μαχῶ**, (νίκη, θ. νικη-) **νικη-φόρος**, (δῆμος, θ. δημο-) **δημο-κρατία**, (λίθος, θ. λιθο-) **λιθό-στρωτος**, (βιοῦς, θ. βου-) **βου-κέφαλος**, (ναῦς, θ. ναυ-) **ναυ-μάχος**, (τέλος, θ. τελεσ-) **τελεσ-φόρος**. (Βλ. § 46 κ. ξ.). Ἀλλὰ

1) συνήθως τὸ θέμα πρωτοκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὄνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς ο: (θ. ἡμερα-) **ἡμερο** δρόμος, (θ. ὥλη-) **ὥλο-τόμος**, (θ. ἀμαξα-) **ἀμαξο-πηγός**, (θ. παιδ-) **παιδ-ο-νόμος**, (θ. ἴχθυ-) **ἴχθυ-ο-πώλης**, (θ. κρεας-) **κρε-ο-πώλης**, (θ. ἀνθεσ-) **ἀνθ-ο-πώλης**, (θ. ἁιν-) **ἁιν-θ-κερως**.

2) σπανίως καὶ τὸ θέμα τῶν δευτεροκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὄνομάτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, μετασχηματίζεται κατὰ τὰ πρωτόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς η ἢ α: (θ. ἐλαφο-) **ἐλαφη-βόλος**, (θ. θανατο-) **θανατη-φόρος**, (θ. βιβλιο-) **βιβλια-γράφος**, (θ. λαμπαδ-) **λαμπαδ-η-φόρος**.

Σημείωσις 1. Τῶν εἰς -μα ούδετέρων τριτοκλίτων ὄνομάτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, πολλάκις τὸ θέμα ἀποβάλλει τὴν τελικὴν συλλαβὴν ατ: (θ. ἀριατ-) **ἀριματ-ηλάτης**, (θ. αίματ-) **αῖ-ματ-ο-σταγής**, (θ. σωματ-) **σωματ-ο-ειδής**· ἀλλὰ **σωμ-ασκῶ**, **αῖμ-ο-βαφής**.

Σημείωσις 2. Τῶν ὄνομάτων γη-, πῦρ, ὕδωρ ὡς πρώτων συνθετικῶν θέμα εἶναι γη- ἢ γεω-, πυρ- ἢ πυρι-, ὕδατο- ἢ ὕδρο- ἢ ὕδρ-

γη-γενής, γεω-μέτρης, γεω-γράφος—πυρ-φόρος, πυρι-φλεγής, πυρο ειδής—νδατοειδής, νδρο-πότης, νδρο-αγωγός.

6') Ἐπίθετον.

§ 278. Τῶν ἐπιθέτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, λαμβάνεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ, οἵονδήποτε γένους καὶ ἀν εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ δποῖον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, ἢ τὸ ὅλον σύνθετον : (ἄκρα, πόλις) **ἀκρό-πολις**, (Μεγάλη, πόλις) **Μεγαλό-πολις**, (Θεομαί, πύλαι) **Θεομο-πύλαι**, (ἄξιος, νίκη) **ἀξιό-νικος**, (διακόσιοι, μέδιμνοι) **διακοσιο μέδιμρος**, (χίλια, τάλαντα) **χιλιο-τάλαντος**.

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐπιθέτου καλδες ὡς πρώτου συνθετικοῦ θέμα είναι **καλλι-** (καλλί-μορφος, καλλί-νικος) καὶ τοῦ ἐπιθέτου πᾶς είναι παντο- ή παν- (παντο-πόδος, παν-σέληνος).

Σημείωσις 2. Τῶν τεσσάρων πρώτων κλιτῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν εἰς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες, δταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς πρῶτα συνθετικά, θέμα είναι μονο-, δι-, τρι-, τετρα- : (ἐν εἰδος) μονο-ειδής, δι-δραχμον, τρι-πονος, τετρα-πήχυς.

Τὰ δὲ ἀκλιτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ὡς πρῶτα συνθετικὰ ἢ μένουν ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματίζονται καὶ λήγουν εἰς α (κατὰ τὸ ἔπτα, ἐννέα, δέκα) : **πεντά-δραχμον**, **ἕξ-έτης**, **εἰκοσι-πηχυς**, **εἰκοσι-πηχυς**, **ἕκατον πεδος**, **ἕκατον-τα-ετης**.

γ') Ρῆμα.

§ 279. Τοῦ δήματος ὡς πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνεται τὸ θέμα ἢ τὸ δηματικὸν ἢ τὸ χρονικὸν (κανονικῶς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου ἢ μέλλοντος).

1) **ἀμετάβλητον**, δταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆν : (ἔχω, ἔγγυη) **ἔχ-έγγυον**, **φθιν-όπωρον**, **πειθ-αρχῶ**, **ἔλψ-ασπις**.

2) **μετεσχηματισμένον** διὰ τῆς προσλήψεως ἐνός ε ἢ ι ἢ ο, δταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον : **ἔχ-έ-φρων**, **χαιρ-έ-κακος**, **ἀρχ-ι-τέκτων**, **κρυψ-ι-νος**, **φυγ-ό-δικος**, **στρεψ-ό-δικος**, **δωσ-ι-δικος**, **εὑρησ-ι-λογος**.

Σημείωσις. Οὗτω καὶ ἔκ τῶν εἰς -έω συνηρημένων φημάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πρὸ φωνήντος μὲν λαμβάνεται τὸ θέμα ἀνευ τοῦ χαρακτηρος ε, πρὸ συμφώνου δὲ λαμβάνεται τὸ θέμα μὲ ο ἀντὶ τοῦ χαρακτηρος ε: (φιλέ-ω) **φιλ-άνθρωπος**, (μισέ-ω) **μισο-γύνης**.

2. Α κ λ ι τ ο ν.

§ 280. Ἐκ τῶν ἀκλίτων ὡς πρῶτα συνθετικὰ δύνανται νὰ λαμβάνωνται

1) **ἐπιρρήματα.** Ταῦτα ḥ μένουν ἀπαθῆ ḥ πάσχουν φθογγικὰς παθήσεις ḥ ἀναλογικοὺς μετασχηματισμοὺς κατὰ τὸ τέλος αὐτῶν : **ἀεὶ-μυηστος, ἀγχί-νους, ἀνω-φερόής, ἀρτι-τελής, εὐ-γενής, παλιν-φόία, παλιρ-ροια, χαμαλ-ζηλος, ὑψι-πέτης—(ἄγχι) ἀγχέ-μαχος, (χαμαλ) χαμ-ερπής, (δψὲ) δψι-μαθής, (ἔνδον) ἐνδό-μυχος, (δπισθεν) δπισθό-δομος, δπισθο-φύλαξ.**

2) **αἱ κύριαι προσθέσεις.** Αὗται

α') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι οῆμα, ἔχουν κανονικῶς ἐπιρρηματικὴν σημασίαν : **εισ-άγω (=ἄγω ἐντός), ἐπι-τίθημι (=θέτω ἐπάνω), συμ-μένω (=μένω μαζί).**

β') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ὄνομα, ἀλλοτε μὲν ἔχουν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, ὡς **δμφι-θάλασσος (=οὖτε ἔχων ἀμφοτέρων θάλασσαν), σύν-τροφος (=οὖτε φόεινος μαζί),** ἀλλοτε δὲ τὴν συνήθη προσθετικὴν σημασίαν, ὡς **ἀνά-λογος (=οὖτε λόγον), παρά-λογος (=οὖτε λόγον), ἔν-τιμος (=οὖτε τιμῇ), ὑπερ-άνθρωπος (=οὖτε ἄνθρωπον).** Βλ. § 28 κ. ἔ. καὶ § 33, 6, Σημ.

3) **ἀχώριστα μόρια.** Οὕτω καλοῦνται μερικαὶ ἐπιρρηματικαὶ λέξεις, αἱ δποῖαι οὐδέποτε λαμβάνονται μεμονωμέναι, ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνθέσει ὡς πρῶτα συνθετικά : (πρβλ. νῦν : **ξε, π.χ. γράφω—ξεγράφω, λέω—ξελέω**). Ἀχώριστα μόρια τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι

α') τὸ στερητικὸν **ά-** καὶ τὸ στερητικὸν **νη-**, τὰ δποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **ἄνευ ḥ ὅχι** : **ἄ-καρπος (=ἄνευ καρποῦ), ἄ-γνωστος (=όχι γνωστός), ἄ-τυχης (=ἄτυχος), νη-ποιεῖ (=ἀτιμωρητί), νηρεμία (=ἔλλειψις ἀνέμου), νωδὸς (=ἐκ τοῦ νη-δδούς=ἄνευ δδόντων).**

Τὸ στερητικὸν **ά-** πρὸ φωνήντος συνήθως γίνεται **άν-** : **άν-άξιος, ἀν-εύθυνος.** Ἀλλά : **ἄ-ήττητος, ἄ-οπλος, ἄ-υπνος, ἄκων (ἐκ τοῦ ἄ-έκων), ἄργός (ἐκ τοῦ ἄ-εργος).** Πρβλ. § 276, 2, Σημ. 1.

β') τὸ **δυσ-**, τὸ δποῖον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ **κακὸς ḥ τοῦ δύσκολος** : **δυσ-ώδης (=κακῶς δύων), δυσ-ειδῆς (=ἔχων κακὴν μορφήν, ἀσχημος), δυσ-άλωτος (=δυσκόλως ἀλισκόμενος).**

γ') τὰ ἐπιτατικὰ μόρια **ά-, ἀρι-, ἐρι-, ζα-,** τὰ δποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **πολύ, πάρα πολύ** : **ά-τενής (=λίαν τεταμένος), ἄ-χανής**

(=λίαν χαίνων, πολὺ ἔκτεταμένος), ἀρι-ζήλωτος (=λίαν ζηλωτός), ἐρι-τυμος (=πολύτυμος), ζά-πλουντος (=βαθύπλουντος).

δ') τὸ ήμι- (ξε οὐ τὸ ἐπίθετον ήμιουν) : ήμι-θεος, ήμι-τάλαντος.

B'. ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΥΝΔΕΤΙΚΟΝ.

1. ΚΛΙΤΟΝ.

α') Ούσιαστικόν.

§ 281. Σύνθετον ὄνομα μὲ ούσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν δυνατὸν νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ ούσιαστικόν, δυνατὸν δμως νὰ εἶναι ἐπίθετον.

1) "Οταν ἐν σύνθετον ὄνομα μὲ ούσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι καὶ αὐτὸ ούσιαστικόν, τότε τὸ β' συνθετικὸν συνήθως μένει ἀμετάβλητον : (ἄριμα, ἄμαξαι) ἀρι-άμαξα, (ξύφος, μάχαιρα) ξυφο-μάχαιρα, (ἴππος, δρόμος) ιππό-δρομος, (ἀμφί, θέατρον) ἀμφι-θέατρον, (ὅπισθεν, φύλαξ) ὅπισθο-φύλαξ.

Σημείωση. Εἰς μερικὰ τοιαῦτα σύνθετα τὸ ούσιαστικόν, τὸ δποῖον εἶναι β' συνθετικόν, μετασχηματίζεται εἰς -ον ή -ιον : (πρό, θύρα) πρό-θυρ-ον, (ήμισυς, μέδιμνος) ήμι-μέδιμν-ον, (ήμισυς, διβολὸς) ήμι-ωβόλ-ιον (πρβλ. ήμι-τάλαντ-ον), (πρό, ἄστυ) προ-άστ-ιον.

2) "Οταν σύνθετον ὄνομα μὲ ούσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικόν

α') μένει ἀμετάβλητον, ἀν εἰς τὸ δλον σύνθετον παρέχεται μορφὴ ἐπιθέτου (δικαταλήκτου ή μονοκαταλήκτου) : ἀ-υπνος, εὐ-άριθμος, πάν-δημος, ἀ-τόπος, εὐ-δαίμων, ἀ-χιτών, εὐ-χαρις, ὁρίψ-ασπις, εὐ-σπις, μακρό-χειρ.

β') μετασχηματίζεται κατὰ τὰ ἐπίθετα, τὰ δποῖα λήγουν εἰς -ος, -ης, -ων : (μηχανή) πολυ-μήχαν-ος, (σπονδὴ) δμό-σπονδ-ος, (σῶμα) ἀ-σώματ-ος, (αἷμα) δμ-αιμ-ος, (ἀνήρ) ἀν-ανδρ-ος, (θάλαττα) ἐπι-θαλάττ-ιος, (πατήρ) μήτηρ, γαστήρ) δμο-πάτρ-οις, δμο-μήτρ-οις, δμο-γάστρ-οις, (δλος) ἐν-άλ-ιος, (τέλος) εὐ-τελ-ής, (εἶδος) εὐ-ειδ-ής, (μέγεθος) ὑπερ-μεγέ-θης, (φρολή) ἀ-φρων, σώ-φρων, (πρᾶγμα) πολυ-πράγμ-ων, (κτῆμα) ἀ-κτήμ-ων.

Σημείωση. Τὰ ὄνόματα πατήρ, μήτηρ καὶ γαστήρ ὡς δεύτερα συνθετικὰ ἐπιθέτων μὲ α' συνθετικὸν ἀλλην λέξιν ἐκτὸς τῆς λέξεως δμδς (=εἰς καὶ δ αὐτὸς) μεταβάλλουν τὴν λήγουσαν -ηρ εἰς -ωρ : ἀ-πάτωρ, ἀ-μήτωρ, προ-γάστωρ.

* Η λέξις γῆ ὡς β' συνθετικὸν ἐπίθετον μετασχηματίζεται εἰς -γεως ή -γαιος (ἢ -γειος): λεπιό-γεως, μεσό-γαιος, (μεσό-γειος).

Αἱ λέξεις ἀγορὰ καὶ δονομα ὡς β' συνθετικὰ μετασχηματίζονται εἰς -ἡγυρις, -ώνυμος: παν-ήγυρις, δμ-ήγυρις—εὐ ώνυμος, ἀν-ώνυμος.

6') Ἐπίθετον.

§ 282. Τὸ ἐπίθετον ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον: (γνωστὸς) ἄγνωστος, (ἴσος) ἄν-ισος, (ποικίλος) πολυ-ποίκιλος, (συνήθης) ἀσυνήθης. (Πρβλ. νεοελλ. μον-άκριβος, δοδο-κόκκινος).

γ') Ρήμα.

§ 283. Λέξεις σύνθετος μὲ δῆμα ὡς β' συνθετικὸν δυνατὸν νὰ εἶναι πάλιν δῆμα, δυνατὸν δῆμος νὰ εἶναι δῦνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον. (γράφω) ἀντι-γράφω, ζω-γράφος, (ἀκούω) ὑπ-ακούω, ὑπ-ήκοος.

1) Τὸ δῆμα ὡς β' συνθετικὸν κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, μόνον δταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις. Ἄλλως σχηματίζεται παρασύνθετον δῆμα εἰς -έω ἀπὸ συγγενὲς σύνθετον δῦνομα, τὸ δποῖον δηλοῖ τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον :: συγ-γράφω, ἄλλα ζωγραφ-έω -ῶ (ἐκ τοῦ ζωγράφος) — ἔξ-εργάζομαι, κατ-εργάζομαι, ἄλλα εὐ-εργετ-έω -ῶ (ἐκ τοῦ εὐεργέτης).

Σ η μ ε ί ω σ ι ζ. Σύνθετα δῆματα ὡς τὰ τῆς νέας γλώσσης βιοπαλαιώ, χαρτοπαίζω, καλοράγω, κακογράφω κτλ. κανονικῶς δὲν σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Υπὸ τῶν μεταγενεστέρων δῆμως ἀρχίζουν νὰ σχηματίζωνται τοιαῦτα σύνθετα, ὡς ἀμπελο-έμνω, θρυο-κόπτω κτλ.

2) "Οταν μὲ δῆμα ὡς β' συνθετικὸν σχηματίζεται δῦνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον, τότε τὸ θέμα τοῦ δῆματος, τὸ δποῖον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, προσιλαμβάνει τὰς καταλήξεις.

ά') -ις: (θηρά-ω) δρυιθρο-θήρα-ς, (νικά-ω) δλυμπιο-νίκη-ς, (γιγνώσκω) ἀγνώ-ς (=ἄγνωστος ἢ ἀγνοῶν), (ἀνέ-ομαι) τελ-ώ-νη-ς, (πωλέ-ω) βιβλιο-πώλη-ς, (θνήσκω, θ. θνη-) ημι-θνή-ς, (πλήττω, θ. πληγ-) οἰστρο-πλήξ (ἐκ τοῦ οἰστροπλήγ-ς).

β') -ης (γεν. -ον), -ος: (ἀρχω) σχολ-άρχη-ς, (πέτομαι) ὑψι-πέτ-ης, (γράφω) ζω-γράφ-ος, (πήγ-νυμι) ναυ-πηγ-ός.

γ') -ής (γεν. -οῦς): (βλάπτω, θ. βλαβ-) δ-βλαβ-ής, (μανθάνω, θ. μαθ-) εὐ-μαθ-ής, (σέβομαι) εὐ-σεβ-ής, (πίπτω, θ. πετ-) προ-πετ-ής.

δ') -της, -τωρ: (ἴστη-μι, θ. στα-) ἐπι-στά-της, (δίδωμι, θ. δο-) προ-δό-της, (λαμβάνω, θ. ληβ-) ἀντιλήπτ-ωρ.

2. Άκλιτον.

§ 284. Λέξις ἄκλιτος ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητος : ἔκπαλαι, ὑπέρ-ευ, ὑπερ-άνω, σύν-αμα.

Νόδα σύνθετα καὶ παρασύνθετα.

§ 285. Νόδη σύνθεσις. Μερικαὶ σύνθετοι λέξεις σχηματίζονται καὶ κατὰ τὸ α' καὶ κατὰ τὸ β' συνθετικὸν ἢ μόνον κατὰ τὸ α', οὐχὶ ἀπὸ θέματα ἀπλᾶ, ἀλλ' ἀπὸ ἀκεραίους τύπους λέξεων : (νέα, πόλις) **νεά-πολις**, (ἐνῷ: ἄκρα, πόλις—**ἄκρο-πολίς**), (ναῦς, νεώς, οἶκος) **νεώσ-οικος**, (δορί, κτητὸς) **δορί-κτητος**, (πᾶσι, γνωστὸς) **πασί-γνωστος**, (νοῦν, ἔχω) **νουν-εχής**. Οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις **Πελοπόννησος** (ἐκ τῶν λέξεων **Πέλοπος** **νῆσος**).

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται νόδα.

§ 286. 1) Αἱ παράγωγοι λέξεις, αἱ δποῖαι παράγονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις (οὐχὶ ἀπλᾶς, ἀλλὰ) συνθέτους, λέγονται παρασύνθετοι : (στρατός, ἄγω — στρατηγός) **στρατηγ-έω -ῶ**, (σῦκον, φαίνω — συκοφάντης) **συκοφαντ-έω -ῶ**, (πολύς, πρᾶγμα — πολυπράγμων) **πολυπραγμον-έω -ῶ**.

2) Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἀπὸ δύο ἢ περισσοτέρας λέξεις, αἱ δποῖαι συνεκφέρονται μὲν κανονικῶς καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν, ἀλλὰ δὲν ἔνοῦνται εἰς μίαν λέξιν σύνθετον : (**Ἄρειος Πάγος**) **Ἄρεοπαγίτης**, (καλὸς κάγανθὸς) **καλοκαγαθία**, (ἐν χειρὶ τίθημι) **ἔγχειρίζω**, (κατὰ τὸν τίθημι) **καταχωρίζω**, (δ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἔχων τὸν βίοτον) **ἀποχειροβίοτος**. (Πρβλ. **νῦν** : **Μαύρη θάλασσα — Μανροδαλασίτης**, **Ἐρυνθρὸς Σταυρὸς — Ερυνθροσταυρίτης**, **ἔξω φρενῶν — ἔξωφρενικός**).

Τονισμὸς καὶ σημασία τῶν συνδέτων.

α') **Τονισμὸς.**

§ 287. Παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 11) δὲν ἀναβιβάζεται κατὰ τὴν σύνθεσιν δ τόνος, δταν β' συνθετικὸν εἰναι

1) οὐσιαστικόν, τὸ δποῖον λήγει εἰς -ά, -ή, -μός, -εύς, -τής, -τήρος : (φορὰ) **μισθο-φορά**, (βιολὴ) **προσ-βιολή**, (σιτισμὸς) **ἐπι-σιτισμός**, (γραφεὺς) **συγ-γραφεύς**, (ἱερεὺς) **ἀρχ-ιερεύς**, (ἀγωνιστὴς) **ἀντ-αγωνιστής**, (πλωτὴρ) **συμ-πλωτήρ**. (Άλλα : δεσμὸς—σύνδεσμος).

2) ὁμηματικὸν ἐπίθετον εἰς -τέος ἢ ἐπίθετον ἐν γένει, τὸ δποῖον λήγει εἰς -ης ἢ -ικός : (δοτέος) ἀπο-δοτέος, (σαφῆς) ἀ-σαφῆς, (ἐπιεικῆς) ἀν-επιεικῆς, (συμβουλευτικός) συμ-βουλευτικός.

Σ η μ ε ί ω σ ι ζ. Τὰ ὁμηματικὰ ἐπίθετα εἰς -τος ὡς β' συνθετικά, δταν μὲν ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχῃ ἢ ἔννοια τοῦ δυνατοῦ, διατηροῦν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἶναι τρικατάληκτα, δταν δὲ ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχῃ ἢ ἔννοια τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον καὶ εἶναι δικατάληκτα (§ 271, 1, α'): αἰρετός—ἕξαιρετός, -ή, -ὸν (=δυνάμενος νὰ ἔξαιρεθῇ)—δ, ἢ ἔξα-ρετος, τὸ ἔξα-ρετον (=ἔξηρημένος, ἔκλελεγμένος)· λυτός—διαλυτός, -ή, -ὸν (=δυνάμενος νὰ διαλυθῇ)—δ, ἢ διάλυτος, τὸ διάλυτον (=διαλελυμένος). Οὗτως δ, ἢ ἄγαπτος (=μὴ γεγαμμένος), δ, ἢ χειροποίητος (=χειρὶ πεποιημένος), δ, ἢ νεδ-δαρτος (=νεωστὶ δεδαρμένος).

§ 288. Τὰ εἰς -ος σύνθετα, τῶν δποίων τὸ μὲν α' συνθετικὸν εἶναι θέμα δνοματικόν, τὸ δὲ β' συνθετικὸν εἶναι θέμα ὁμηματικόν, τονίζονται συνήθως, δταν μὲν ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν, εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἥτοι εἰς τὴν παραλήγουσαν, δταν δὲ ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετάβατον σημασίαν, εἰς τὸ α' συνθετικόν, ἥτοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν : λογο-γράφος (=δ γράφων λόγους)—αὐτό-γραφος (δ ὑπ' αὐτοῦ γραφεῖς), πρωτο-τόκος (=ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα)—πρωτό-τοκος (=δ τεχθεὶς πρῶτος), αὐτό-μολος (=δ αὐτὸς μολὼν, ἥτοι ἐλθών).

Ἐὰν δμως τὰ τοιαῦτα σύνθετα ἔχουν τὴν παραλήγουσαν φύσει ἢ θέσει μακράν, τότε τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : ναυ-πηγός, ἀργυρ-αμοιβός, κυν-ηγός, ψυχο-πομπός.

Σ η μ ε ί ω σ ι ζ. Παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἀν καὶ ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν

α') τὰ εἰς -ος σύνθετα μὲ πρόθεσιν ἢ μὲ τὸ ἐπίρρημα εὺς ἢ μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια ἀ- καὶ δυσ- : πρό-μαχος, διά-δοχος, επ-φορος, ἀ-γονος, δύσ-τρόπος.

β') δσα λήγουν εἰς -οχος, -αρχος καὶ -συλος (ἐκ τῶν δ. ἔχω, ἀρχω, συλῶ) : ἡνι-οχος, ναύ-αρχος, ἰσοδ-συλος.

γ') αἱ σύνθετοι λέξεις διπλούλος, κακοῦργος, πανοῦργος (§ 276, 2, Σημ. 1).

6') Σημασία τῶν συνθέτων.

§ 289. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν των διαιροῦνται εἰς τέσσαρας κυρίως τάξεις, ἥτοι

1) τὰ ὁριστικά. Οὗτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ δποῖα, δταν ἀναλύονται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς ἢ κατὰ πτῶ-

σιν γενικήν : ἀκρόπολις (=ἄκρα πόλις), παλαιγενῆς (=πάλαι γενόμενος), δψιμαθής (=δψὲ μαθών), δημογέρων (=τοῦ δήμου γέρων), δλιγαρχία (=δλίγων ἀρχή), πάμπρωτος (=πάντων πρώτος).

2) τὰ ἀντικειμενικὰ ἢ σύνθετα ἔξαρτήσεως. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ δποῖα, δταν ἀναλύονται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ ἐν ἐκ τῶν συνθετικῶν μερῶν λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἐτέρου : λογογράφος (=δ γράφων λόγους), δεισιδαίμων (=δ δεδιώς, ἦτοι φοβούμενος, τοὺς δαίμονας), ἀρχέκακος (=δ ἀρχών, ἦτοι κάμνων ἀρχὴν τοῦ κακοῦ).

3) τὰ ιτητικά. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ δποῖα δύνανται νὰ ἀναλύονται εἰς τὴν μετοχὴν ἔχων (φέρων, παράγων κτλ.) μὲ ἀντικείμενον αὐτῆς ἀμφότερα τὰ συνθετικὰ μέρη τοῦ συνθέτου, τὸ ἐν ὧς ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἐτέρου : ἀργυρότοξος (=δ ἔχων ἀργυροῦν τρέζον), σώφρων (=δ ἔχων σώας τὰς φρένας), πολύκαρπος (=δ ἔχων ἢ φέρων ἢ παράγων πολλοὺς καρπούς). (Πρβλ. ξανθομάλλης=ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ξανθὰ μαλλιά, ἀνοιχτομάτης=ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια του κτλ.).

4) τὰ συνδετικά. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ δποῖα δηλοῦν ἀπλῶς συνύπαρξιν ἐκείνων, τὰ δποῖα σημαίνονταν τὰ δύο συνθετικὰ μέρη τοῦ συνθέτου, ἦτοι τὰ σύνθετα, τὰ δποῖα ἐκφράζουν δ, τι καὶ τὰ δύο συνθετικὰ μέρη αὐτῶν συνδεόμενα μὲ τὸ καί : ἰατρόματις (=ἰατρὸς συγχρόνως καὶ μάντις), πλονθυγίεια (=πλοῦτος καὶ ὑγίεια), τραγέλαφος (=τράγος συγχρόνως καὶ ἔλαφος), γλυκύπικρος (=γλυκὺς καὶ πικρός).

Σ η μ ε ί ω σ ι ζ. Συνδετικὰ σύνθετα πολὺ ὀλίγα ἔχει ἡ ἀρχαία γλῶσσα, πλείστα δὲ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ ἴδιως ἡ νεωτέρα Ἑλληνική, ὡς θεάνθρωπος, ἡμερούκτιον, ἰατροφιλόσοφος, νυχθημερόν—ἀμπελοχώραφα, γυναικόπαιδα, μανδοκίτρινος, στενόμακρος—ἀνοιγοκλείνω, μπαινοβγαλνω κτλ. (Βλ. καὶ § 280, 2).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

"Αγαμαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

"Αγνυμι. Βλ. *Κατάγνυμι*.

"Αγορεύω. Βλ. σελ. 144, § 254, 4.

"Αγω (=δόδηγῶ, φέρω, θ. ἀγ-), παρατ. ἥγον, μέλλ. ἀξω, ἀόρ. β' ἥγαγον (§ 190, Σημ. 2), παρακ. ἥχα ἢ ἀγήοχα (§ 33, 7). — **"Αγομαι**, παρατ. ἥγριμην, μέσ. μέλλ. ἀξομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἥγαγόμην, παθ. μέλλ. ἄχθησομαι, παθ. ἀόρ. ἥχθην, παρακμ. ἥγμαι, ὑπερσ. ἥγμην.

"Ἄδω (=τραγουδῶ, ψάλλω, θ. ἀειδ-, ἄδ-), παρατ. ἥδον, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργητικὴν σημασίαν) ἄσομαι (=θὰ τραγουδήσω ἢ θὰ τραγουδῶ), ἀόρ. ἥσα. — **"Ἄδομαι**, παθ. ἀόρ. ἥσθην.

Αἰδοῦμαι. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Αἰρέω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3. Βλ. καὶ **Αλίσκομαι**.

Αἴρω (=ὑψώνω, σηκώνω, θ. ἀρ-, ἔξ οὖν αἱρ-, § 216, 2), παρατ. ἥρον, μέλλ. ἀρῶ, ἀόρ. ἥρα (ὑπὸ τ. ἀρω, προστ. ἀρον κτλ., § 217, 2, Σημ. 2), παρακμ. ἥρκα. — **Αἴρομαι**, παρατ. ἥριμην, μέσ. μέλλ.. ἀροῦμαι, μέσ. ἀόρ. ἥράμην, παθ. ἀόρ. ἥρθην, παρακμ. ἥρμαι.

Αἰσθάνομαι (ἀποθετικόν, =καταλαβαίνω, θ. αἰσθ-, ἔξ οὖν αἰσθαν-, § 254, 3, β', αἰσθε-), παρατ. ἥσθανόμην, μέσ. μέλλ. αἰσθήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἥσθόμην, παρακμ. ἥσθημαι, ὑπερσυντ. ἥσθήμην.

Αἰκοῦμαι (ἀποθετικόν, =θεραπεύω, θ. ἀκεσ-), μέλλ. (συνηθημένος) **ἀκοῦμαι**, μέσ. ἀόρ. ἥκεσάμην (§ 236, 1).

Αἰνών. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Αλίσκομαι (ἀποθετικόν, παθητικὸν τοῦ αἰρέω -ῶ, =συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι, θ. Φαλ-, ἀλ-, ἔξ οὖν ἀλισκ-, ἀλω-, § 188, 4, § 189, 3, § 252, 3), παρατ. ἥλισκόμην, μέσ. μέλλων (μὲν παθητικὴν σημασίαν) ἀλώσομαι, ἐνεργ. ἀόρ. β' (μὲν παθ. σημασίαν) ἔάλων, ἐνεργ. παρακμ. (μὲν παθ. σημασίαν) ἔάλωκα, ὑπερσ. ἥλώκειν.

Αμαρτάνω (=ἀποτυγχάνω, θ. ἀμαρτ-, ἔξ οὖν ἀμαρταν-, § 254, 3, β', ἀμαρτε- § 254, 1), παρατ. ἥμαρτανον, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργ. σημασίαν) ἀμαρτῆσομαι, ἀόρ. β' ἥμαρτον, παρακμ. ἥμαρτηκα. — Παθ. (ἀπροσώπως) ἀμαρτάνεται, παρατ. ἥμαρτάνετο, παθ. ἀόρ. ἥμαρτήθη, παρακμ. ἥμαρτηται.

Αμφιέννυμι (ἀμφὶ—έννυμι=ένδύω, θ. Φεσ-, ἔσ-, ἔξ οὖν έννυν- ἐκ

τοῦ ἔσνυ-, § 239, 2, Σημ.), παρατ. ἡμφιέννυν, μέλλ. (συνηρημένος) ἀμφιῶ, -εῖς κτλ., ἀδόρ. ἡμφίεσσα.—³Αμφιέννυμαι, παρατ. ἡμφιέννυμην, μέσ. μέλλ. ἀμφιέσσομαι, παρακ. ἡμφίεσσαι (§ 186, 6).

³Αναλίσκω ἢ ἀναλόω -ῶ (=ξεδεύω, θ. ἀν-αλ-, ἐξ οὗ ἀναλισκ- § 254, 2, ἀν-αλο-), παρατ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μέλλ. ἀναλώσω, ἀδόρ. ἀνήλωσα, παρακμ. ἀνήλωκα. — ³Αναλίσκομαι, παρατ. ἀνηλισκόμην ἢ ἀνηλούμην, παθ. μέλλ. ἀναλωθόσσομαι, παθ. ἀδόρ. ἀνηλώθην, παρακμ. ἀνήλωμαι.

³Ανοίγω ἢ ἀνοίγνυμι (ἀνά-οίγω, θ. Φοιγ-, οίγ-, ἐξ οὗ οίγνυ-, § 239, 2), παρατ. ἀνέῳγον, μέλλ. ἀνοίξω, ἀδόρ. ἀνέῳξα, παρακμ. ἀνέῳγχα. — ³Ανοίγομαι, παρατ. ἀνεῳγόμην, παθ. ἀδόρ. ἀνεῳχθην, παρακμ. ἀνεῳγμαι, τετελ. μέλλ. ἀνεῳχθομαι (=θὰ εἴμαι ἀνοικτός). Βλ. § 188, 4.

³Ανύω ἢ ἀνύτω (=τελειώω). (Βλ. σελ. 126, § 236, 3).

³Απ-εχθάνομαι (ἀποθετικόν, =καθίσταμαι μισητός, θ. ἔχθ-, ἐξ οὗ ἔχθαν-, § 254, 3, β', ἔχθε-), παρατ. ἀπηχθανόμην, μέσ. μέλλων (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπεχθήσσομαι, μέσ. ἀδόρ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπηχθόμην, παρακμ. ἀπήχθημαι.

³Απο-διδράσκω (=δραπετεύω, θ. δρᾶ-, ἐξ οὗ διδρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-εδίδρασκον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἀποδράσσομαι, ἀδόρ. β' ἀπ-έδραρ (§ 252, σελ. 139), παρακμ. ἀπο-δέδρακα.

³Απο-θνήσκω (θ. θναν-, θνητ-, ἐξ οὗ θνησκ-, ἐκ τοῦ θνητικ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-έθνηγακον, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπο-θανοῦμαι, ἀδόρ. β' ἀπ-έθανον, παρακμ. τέθνηκα, ὑπερσ. ἐτεθνήκειν, τετελ. μέλλ. τεθνήξω (§ 253, 4).

³Απ-όλλυμι (=καταστρέφω, χάνω, θ. ὀλ-, ἐξ οὗ ὀλλυ- ἐκ τοῦ δλνυ- § 239, 2 Σημ.), παρατ. ἀπ-όλλυντ, μέλλων (συνηρημένος) ἀπ-ολῶ, ἀδόρ. ἀπ-ώλεσα, παρακμ. ἀπ-ολώλεκα.—³Απ-όλλυμαι, παρατ. ἀπ-ωλλύμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπ-ολοῦμαι, ἀδόρ. β' ἀπ-ωλόμην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπ-όλωλα, (=ἔχω καταστραφῆ, εἴμαι καμένος), ὑπερσ. ἀπ-ωλώλειν (§ 190).

³Αρέσκω (θ. ἀρ-, ἀρε-, ἐξ οὗ ἀρεσκ-, § 254, 2), πρτ. ἡρεσκον, μέλλ. ἀρέσω, ἀδόρ. ἡρεσσα.—³Αρέσκομαι, πρτ. ἡρεσκόμην, μέσ. ἀδόρ. ἡρεσάμην.

³Αρκέω -ῶ, ἀδόρ. ἡρκεσσα (§ 236, 1).

³Αρρώ -ῶ (=ἀρροτρῶ, θ. ἀρρο-), ἀδόρ. ἡρροσσα (§ 236, 1).

³Αφίέμι. Βλ. Ἰημι.

³Αφικνέομαι -οῦμαι (=φθάνω). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, γ'.

Ἄχθομαι (ἀποθετικόν, =δυσαρεστοῦμαι, ἀγανακτῶ, θ. ἄχθ-, ἄχθεσ-), παρατ. ἥχθόμην, μέσ. μέλλ. ἄχθέσομαι, παθ. ἄδο. (μὲν μέσην σημασίαν) ἥχθέσθην (§ 236, 2).

Βαίνω (=βαδίζω). Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, δ').

Βάλλω (=οίπτω, κτυπῶ, θ. βαλ-, ἔξ οὖς βαλλ-, § 216, 1, βλητ-), παρατ. ἔβαλλον, μέλλ. (συνηρημένος) βαλῶ, ἀδό. β' ἔβαλον, παροκμ. βέβληκα, ὑπερσ. ἔβεβλήκειν.—**Βάλλομαι**, παρατ. ἔβαλλόμην, μέσ. μέλλ. (περι)βαλούμαι, μέσ. ἀδό. β' (περι)εβαλόμην, παθ. μέλλ. βληθήσομαι, παθ. ἀδό. ἔβληθην, παροκμ. βέβλημαι, ὑπερσ. ἔβεβλήμην.

Βιβάζω (εἰνχοητον σύνθετον ἀναβιβάζω, διαβιβάζω κτλ.), παρατ. ἔβιβαζον, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶ, -ᾶς, -ᾶ κτλ., ἀδό. ἔβιβασα.—**Βιβάζομαι**, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶμαι, -ᾶ, -ᾶται κτλ., μέσ. ἀδό. ἔβιβασάμην.

Βλαστάνω. Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, β').

Βούλομαι. Βλ. σελ. 143 (§ 254, 1, γ').

Γηράσκω (θ. γηρατ-, ἔξ οὖς γηρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἐγήρασκον, μέλλ. γηράσω καὶ μέσος (μὲν τὴν αὐτὴν σημασίαν) γηράσομαι, ἀδό. ἐγήρασα καὶ ἀδό. β' ἐγήραν (§ 252), παροκμ. γεγήρακα.

Γίγνομαι (ἀποθετικόν, θ. γεν-, ἔξ οὖς γι-γεν-, γι-γν-, § 32, 6, γενε-), παρατ. ἐγιγνόμην, μέσ. μέλλ. γενήσομαι, μέσ. ἀδό. β' ἐγενόμην, παροκμ. γερένημαι καὶ ἐνεργ. παροκμ. β' (μὲν τὴν αὐτὴν σημασίαν) γέγονα, ὑπερσ. ἐγεγόνειν. (Προβλ. § 239, 1).

Γιγνάσκω (=γνωρίζω, φρονῶ, ἀποφασίζω). Βλ. σελ. 143, § 254, 2, α'.

Δάκνω (=Δαγκάνω, θ. δηκ-, δακ-, ἔξ οὖς δακν-, § 254, 3, α'), παρατ. ἔδακνον, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργητικὴν σημασίαν) δήξομαι (=δὰ δαγκάνω ἢ θὰ δαγκάσω), ἀδό. β' ἔδακον.—**Δάκνομαι**, παρατ. ἔδακνόμην, παθ. ἀδό. (καὶ ὡς μέσος) ἔδήχθην, παροκμ. δέδηγμαι.

Δέω -ῶ (=δένω). Βλ. σελ. 126 καὶ § 232, Σημ.

Δέω (=ἔχω ἀνάγκην, θ. δε-, ἔξ οὖς δεε-, § 254, 1), παρατ. ἔδεον, μέλλ. δεήσω, ἀδό. ἔδέησα· (συνήθως ὡς ἀπόρσωπον ὁῆμα δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἔδέησε, δεδέηκε).—**Δέομαι** (=ἔχω ἀνάγκην ἢ παρακαλῶ), παρατ. ἔδεομην, μέσ. μέλλ. δεήσομαι, παθ. ἀδό. (μὲν μέσην σημασίαν) δεήθην (=ἔλαβον ἀνάγκην ἢ παρεκάλεσα), παροκμ. δεδέημαι (§ 235).

Διαιλέγομαι (ἀποθετικόν, =συνομιλῶ, συζητῶ), παρατ. διελεγό-

μην, μέσ. μέλλ. διαιλέξομαι, παθ. ἀόρ. (μὲ. ἐνεργ. σημασίαν) διελέχθην, παρακμ. διείλεγμαι. Βλ. *Λέγω*.

Δίδωμι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ.ξ.

Δοκέω -ῶ. Βλ. σελ. 143, § 254, 1, α'.

Δράω -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Δύναμαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Δύω. Βλ. σελ. 126, § 236, 3 καὶ § 252.

*Ἐγείρω (=σηκώνω, θ. ἐγερ-, ἔξ οῦ ἐγειρ-, § 216, 2 καὶ ἐγρ-, § 32, 1), παρατ. ἡγειρον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐγερῶ, ἀόρ. ἡγειρα.—*Ἐγείρομαι, παρατ. ἡγειρόμην, μέσ. ἀόρ. β' ἡγρόμην, παθ. ἀόρ. (καὶ ὡς μέσος) ἡγέρθην, παρακμ. β' (μὲ. ἀμετάβατον σημασίαν) ἐγρήγορα (=εῖμαι ἔπινιος, ἀγρυπνῶ, § 190).

*Ἐθέλω ἢ (σπανιώτερον) *Θέλω*, (θ. ἐθελ-, ἔξ οῦ ἐθελε-, § 254, 1), παρατ. ἡθελον, μέλλ. ἐθελήσω, ἀόρ. ἡθέλησα, προκμ. ἡθέληκα, ὑπερσ. ἡθελήκειν (§ 235).

Ἐλμι (ἐνεστώς μὲ σημασίαν μέλλοντος, =θὰ πορευθῶ, θὰ πάω). Βλ. σελ. 140, § 253, 2.

Ἐλμί. Βλ. σελ. 96, § 192.

Ἐλῶθα (παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος, =συνηθίζω, θ. Φηθ-, Φωθ-, ὁθ-), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατατικού) εἰλώθειν (=συνηθίζον, § 189, 4).

*Ἐκ-πλήττω (=προξενῶ ἔκπληξιν), παρατ. ἔξ-ἐπληττόν, μέλλ. ἐκ-πλήξω, ἀόρ. ἔ-ἔκπληξα.—*Ἐκπλήττομαι, παρατ. ἔξ-επληττόμην, παθ. μέλλ. (μὲ μέσ. σημασίαν) ἐκ-πλαγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' (καὶ ὡς μέσος) ἔξ επλάγην, παρακμ. ἐκ-πέπληγμαι, ὑπερσ. ἔξ-επεπλήγμην. Ομοίως σχηματίζονται οἱ χρόνοι τοῦ *Καταπλήττω*. Βλ. καὶ *Πλήττω*.

*Ἐλαύνω (=κυππῶ νὰ πάῃ ἐμπόρος). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, δ'.

*Ἐλκω (=σύρω, τραυῶ, θ. Φελκ-, ἐλκ-, ἐλκυ-), παρατ. εἴλκον, μέλλ. ἐλξω, ἀόρ. εἴλκνσα, παρακμ. εἴλκνκα.—*Ἐλκομαι, προτ. εἴλκο-μην, μέσ. ἀόρ. εἴλκνσάμην, παθ. ἀόρ. εἴλκνσθην, παροκμ. εἴλκν-σμαι (§ 188, 3).

*Ἐμέω -ῶ (=κάμνω ἐμετόν, θ. ἐμεσ-), ἀόρ. ἡμεσα (§ 236, 1).

*Ἐσικα. Βλ. σελ. 141, § 253, 5.

*Ἐπαινῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

*Ἐπιλανθάνομαι (ἀποθέτικόν, =λησμονῶ), παρατ. ἐπειλανθανόμην, μέσ. μέλλ. ἐπιλήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐπειλαθόμην, παροκμ. ἐπιλέλησμαι, ὑπερσ. ἐπειλελήσμην. Βλ. *Λανθάνω*.

Ἐπιμελέομαι -οῦμαι ἢ ἐπιμέλομαι (ἀποθετικόν, =φροντίζω, θ. ἐπι-μελ-, ἐπι-μελε-), παρατ. ἐπεμελούμην, μέσ. μέλλ. ἐπιμελήσομαι, παθ. ἀόρ. (ῶς μέσος) ἐπεμελήθην, παροκμ. ἐπιμεμέλημαι.

Ἐπίσταμαι (=γνωρίζω καλῶς). Βλ. σελ. 137, § 251.

Ἐπομαι (ἀποθετικόν, =ἀκολουθῶ, θ. σεπ-, ἐπ-, σπ-), παρατατ. εἰπόμην, μέσ. μέλλ. ἐψομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐσπόμην. (Βλ. § 32, 1, § 33, 3, § 188, 3 καὶ § 221, Σημ. 2).

Ἐρχομαι (ἀποθετικόν). Ἐκ τοῦ θ. ἐρχ- σχηματίζεται μόνον ἡ ὄριστικὴ τοῦ ἐνεστῶτος, οἱ δὲ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ θέματος εἰ-, ἵ-, ἐλυθ-, ἐλθ-), παρατ. ἥα, μέλλ. εἰμι (=θὰ ἐλθω ἢ θὰ πάω, § 253, 2, Σημ. 2), ἀόρ. β' ἥλθον, παροκμ. ἐλήλυθα, ὑπερο. ἐλήλυθειν (§ 190).

Ἐρωτῶ (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-), παρατ. ἥρωταν, μέλλ. ἐρωτήσω καὶ μέσος (μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν) ἐρήσομαι, ἀόρ. ἥρωτησα καὶ μέσ. ἀόρ. β' (μὲ ἐνεργ. σημασ.) ἥρόμην, παροκμ. ἥρωτηκα. — **Ἐρωτῶμαι**, παρατ. ἥρωτώμην, παθ. ἀόρ. ἥρωτήθην, παροκμ. ἥρωτημαι.

Ἐσθίω (=τρώγω, θ. ἐδ-, ἐδε-, ἐσθι-, φαγ-), παρατ. ἥσθιον, μέσ. μέλλ. (ἄστιγμος, μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἐδομαι (=θὰ φάγω ἢ θὰ τρώγω), ἀόρ. β' ἐσφαγον, παροκμ. ἐδήδοκα, παθ. παροκμ. ἐδήδεσμαι (§ 190).

Ἐνδρίσκω. Βλ. σελ. 143, § 254, 2.

Ἐχω (θ. σεχ-, ἔχ-, ἔχ-, σχ-, σχε-), παρατ. εἰχον, μέλλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἀόρ. β' ἔσχον (ὑποτ. σχῶ, σχῆς, σχῆ κτλ., εὐκτ. σχοίην, σχοίης, σχοίη, σχοῖμεν κτλ., ἀλλὰ παράσχοιμι, παράσχοις κτλ., προστ. σχές, σχέτω κτλ., ἀπαρφ. σχεῖν, μετ. σχῶν), παροκμ. ἔσχηκα. — **Ἐχομαι**, παρατ. εἰχόμην, μέσ. μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἔσχόμην (ὑποτ. σχῶμαι, σχῆται κτλ.), παροκμ. ἔσχημαι (§ 32, 1, § 33, 3, § 188, 3).

Ἐψω (=βράζω, θ. ἐψ-, ἐψε-), παρατ. ἥψον, μέσος μέλλων (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἐψήσομαι (=θὰ βράζω ἢ θὰ βράσω), ἀόρ. ἥψησα. — **Ἐψομαι**.

Ζεύγνυμι (=ζευγνύω, ζεύω, θ. ζευγ-, ἔξ οῦ ζευγνυ-, § 239, 2, καὶ ζυγ-), παρατ. ἔζεύγνυν, ἀόρ. ἔζευξα. — **Ζεύγνυμαι**, μέσ. ἀόρ. ἔζευξάμην, παθ. ἀόρ. α' ἔζευχθην καὶ β' ἔζύγην, παροκμ. ἔζευγμαι.

Ζῶ (θ. ζη-, βιω-, βιο-), παρατ. ἔζων, μέλλων ζήσω καὶ μέσ. (μὲ τὴν ίδιαν σημασίαν) βιώσομαι, ἀόρ. β' ἔβιων, παροκμ. βεβίωκα. Παθ. παροκμ. βεβίωται, μετ. τὰ βεβιωμέρα (§ 252).

Ζώννυμι (=ζωννύω, ζώνω, θ. ζωσ-, ἔξ οῦ ζωννυ- ἐκ τοῦ ζωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἔζωσα, παθ. παροκμ. ἔζωσμαί ἢ ἔζωμαι.

"Ηδομαι (ἀποθετικόν, ==εὐχαριστοῦμαι, θ. ἡδ-), παθ. μέλλ. (ώς μέσος) **ἡσθήσομαι**, παθ. ἀόρ. (ώς μέσος) **ἥσθην** (§ 37, 4).

Θέω (=τρέχω, θ. θευ-, ἐξ οὗ θεῖ-, θε-), παρατ. ἔθεον, μέσοις μέλλων (μὲν ἐνεργ. σημασίαν) **θεύσομαι** (==θὰ τρέχω ἢ θὰ τρέξω). — **Θέομαι** (§ 33, 3). Βλ. καὶ **Τρέχω**.

Θιγγάνω (=ἐγγίζω, ψαίω, θ. θιγ-, ἐξ οὗ θιγγαν-), ἀόρ. β' **ἔθιγ-γον** (§ 254, 3, β').

Θυγήσκω. Βλ. **Ἀποθνήσκω**.

Θραύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Θύω (==θυσιάζω). Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

"Ιζω. Βλ. **Καθίζω**.

"Ιημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ἐ.

'Ικνέομαι -οῦμαι. Βλ. **Ἀφικνοῦμαι**.

Ιλάσκομαι (ἀποθετικόν, ==ἔξιλεώνω, θ. ἵλα-, ἐξ οὗ ἵλασκ-, § 254, 2), παρατ. **ἱλασκόμην**, μέσ. μέλλ. **ἱλάσομαι**, μέσ. ἀόρ. **ἱλασάμην**, παθ. ἀόρ. **ἱλάσθην**.

"Ιστημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ἐ.

Καθέξομαι (ἀποθετικόν, ==πηγαίνω νὰ καθίσω, θ. σεδ-, ἕδ-, ἐξ οὗ ἔξ- ἐκ τοῦ ἕδj-, § 210, 2, β' καὶ ἔδε-), παρατ. (μὲν σημασίαν ἀρχίστου) **ἐκαθεξόμην** (==ἐκάθισα), μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) **καθεδοῦμαι**.

Καθεύδω (=κοιμῶμαι, κατα-+εύδω, θ. εύδ-), παρατ. **ἐκάθευδον** ἢ **καθηῦδον**, μέλλ. **καθευδῆσω** (§ 188, 6, β').

Κάθημαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 7.

Καθίζω (κατὰ+ίζω=βάζω ἄλλον νὰ καθίσῃ, θ. σιδ-, ἴδ-, ἐξ οὗ ίζ- ἐκ τοῦ ἴδj-, § 210, 2, β'), παρατ. **ἐκάθιζον**, μέλλων (συνηρημένος) **καθιῶ**, -εῖς κτλ., ἀόρ. **ἐκάθισα** — **Καθίζομαι**, παρατ. **ἐκαθίζομην**, μέσ. μέλλ. **καθιζήσομαι**, μέσ. ἀόρ. **ἐκαθισάμην** (§ 188, 6, β' καὶ § 211, 1).

Καλέω -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κάμνω. Βλ. σελ. 143, § 254, 3.

Κατάγνυμι (κατὰ+ἄγνυμι=συντρίβω, τσακίζω, θ. Φαγ-, ἀγ-, ἐξ οὗ ἀγνυ-, § 239, 2), μέλλων **κατ-άξω**, ἀόρ. **κατ-έαξα**. — **Κατάγνυμαι**, παθ. ἀόρ. β' **κατ-εάγγην**, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲν παθητικὴν σημασίαν) **κατ-έαγα** (==είμαι τσακισμένος).

Κεῖμαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 6.

Κελεύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κεράννυμι (=ἀνακατεύω, ἐπὶ ί νγρῶν, θ. κερασ-, ἐξ οὗ κεραννυ-
έκ τοῦ κερασνυ-, § 239, 2, Σημ., κρα-), ἀδό. ἔκέρασα.—**Κεράννυμαι**,
μέσ. ἀδό. ἔκερασάμην, παθ. μέλλ. κραυθσομαι, παθ. ἀδό. ἔκραθην,
παρκμ. κέραμαι, ὑπερσ. ἔκεραμην.

Κλαίω ἡ κλάω (θ. κλαυ-, κλαF-, ἐξ οὗ κλαFj=κλαι-, κλαε-),
παρατ. ἔκλαιον ἡ ἔκλαος, μέλλ. κλαήσω ἡ (μέσος μὲ τὴν ίδιαν σημα-
σίαν) κλαύσομαι, ἀδό. ἔκλαυσα.—**Κλαίομαι**, μέσ. ἀδό. ἔκλαυσάμην.

Κλείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κράζω (θ. κραυγ-, κραγ-, ἐξ οὗ κραζ-, ἐκ τοῦ κραγγ-, § 210, 2 β',
Σημ.), ἀδό. β' ἔκραγον, παρκμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος) κέραγα
(=φωνάζω δυνατά), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατ.) ἔκεραγάγειν (§ 222).

Κρεμάννυμι (=κρεμᾶ, θ. κρεμασ-, ἐξ οὗ κρεμαννυ-, ἐκ τοῦ κρε-
μασνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀδό. ἔκρεμασα.—**Κρεμάννυμαι**, παθ. ἀδό. ἔκρεμασόθην,
παρκμ. κρέμαμαι (ἐνεστῶς μὲ σημασίαν παρακ.).

Δαγχάρω (=λαμβάνω διὰ κλίθουν, θ. ληχ-, λαχ-, ἐξ οὗ λαγχαν-,
§ 254, 3, β'), παρατ. ἔλαγχαρον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λή-
ξομαι (=θὰ λάβω διὰ κλίθουν), ἀδό. β' ἔλαχον, παρκμ. εἴληχα.—**Δαγ-
χάνομαι**, παθ. ἀδό. ἔλήχθην, παρκμ. εἴληγματ. (§ 189, 4).

Λαμβάρω (θ. ληβ-, λαβ-, ἐξ οὗ λαμβαν-, § 254, 3, β'), παρατ.
ἔλαμβαρον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήψομαι (=θὰ λαμβάνω
ἢ θὰ λάβω), ἀδό. β' ἔλαβον, παρκμ. εἴληφα, ὑπερσ. εἴληφειν.—**Λαμ-
βάνομαι**, παρατ. ἔλαμβαρόμην, μέσ. ἀδό. εἰ αρόμην, παθ. μέλλ. ληφθή-
σομαι, παθ. ἀδό. ἔληφθην, παρκμ. εἴλημμα, ὑπερσ. εἴλήμμην.
(§ 189, 4).¹

Λανθάνω (=μένω ἀπαρατήρητος, διαφεύγω τὴν προσοχήν, θ.
ληθ-, λαθ-, ἐξ οὗ λανθαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἔλάνθανον, μέλλ.
λήσω, ἀδό. β' ἔλανθον, παρκμ. λέληθα, ὑπερσ. ἔλελήθειν. Βλ. καὶ
Ἐπιλανθάνομαι.

Λέγω (θ. λεγ-, Φερε-, ἔρε-, ὁρ-, εἰπ-), παρατ. ἔλεγον, μέλλ. λέξω
ἢ ἔρω (συνηρημένος), ἀδό. α' ἔλεξα ἡ εἶπα, ἀδό. β' εἰπον, παρκμ.
εἰρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν.—**Λέγομαι**, παρατ. ἔλεγόμην παθ. μέλλ. λεχθή-
σομαι ἡ δρήθσομαι, παθ. ἀδό. ἔλέχθην ἡ ἔρεθην, παρκμ. λέλεγμα
ἢ εἰσημαι, ὑπερσ. εἰρήμην, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι. (§ 189, 4). Βλ. καὶ
Αιαλέγομαι καὶ **Συλλέγω**.

Λείπω (=ἀφήνω, θ. λειπ-, λιπ-, λοιπ-), παρατ. ἔλειπον μέλλ. λείψω, ἀδό. β' ἔλλπον, παρακμ. λέλοιπα, ὑπερσ. ἔλελοίπειν, (§ 222).—**Δείπομαι**, παρατ. ἔλει πόμην, μέσ. μέλλ. λείψομαι, μέσ. ἀδό. β' ἔλιπόμην, παθ. μέλλ. λειφθήσομαι, παθ. ἀδό. ἔλειφθην, παρακμ. λέλειμμαι, ὑπερσ. ἔλελείμμην, τετελ. μέλλ. λελείψομαι.

Λεύω (θ. κευ-). Εὔχροστον τὸ σύνθετον καταλεύω=λιθοβολῶ, φονεύω διὰ λιθοβολισμοῦ), παρατ. κατ-έλευνον, ἀδό. κατ-έλευνσα. Παθητ. μέλλ. κατα-λευσθήσομαι, παθητ. ἀδό. κατ-ελεύσθην (§ 236, 2).

Μανθάνω Βλ. σελ. 144, § 254, 3, β'.

Μάχομαι (ἀποθετικόν, θ. μαχ-, μαχε-), παρατ. ἐμαχόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) μαχοῦμαι, μέσ. ἀδό. ἐμαχεσάμην, παρακμ. μεμάχημαι.

Μείγνυμι (=σμίγω, θ. μειγ-, ἔξ οὗ μειγγυ-, § 239, 2, καὶ μιγ-), παρατ. ἐμείγνυν, μέλλ. μείξω, ἀδό. ἐμείξα.—**Μείγνυμαι**, παρατ. ἐμειγνύμην, μέσ. ἀδό. ἐμειξάμην, παθ. μέλλ. μειχθήσομαι, παθ. ἀδό. ἐμειχθην (καὶ β' ἐμίγην), παρακμ. μεμειγμαῖ, ὑπερσ. ἐμεμειγμῆν.

Μέλει (ἀπόσωπον, =ὑπάρχει φροντίς, θ. μελ-, μελε-), παρατ. ἐμέλει, μέλλ. μελήσει, ἀδό. ἐμέλησε, παρακμ. μεμέληκε, ὑπερσ. ἐμεμέλήκει.

Μέλλω (=σκοπεύω, ἀναβάλλω, θ. μελλ-, μελλε-), παρατ. ἐμελλον ἦ ημελλον (§ 188, 1), μέλλ. μελλήσω, ἀδό. ἐμέλλησα.—**Μέλλεται**.

Μένω (θ. μεν-, μενε-), παρατ. ἐμενον, μέλλ. (συνηρημένος) μενῶ, ἀδό. ἐμεινα, παρακμ. μεμένηκα (§ 254, 1).

Μιμηγόσκω. (Εὔχροστα τὰ σύνθετα ἀναμιμηγόσκω=θυμίζω, ὑπομιμηγόσκω=ὑπενθυμίζω, θ. μνη-, ἔξ οὗ μιμηγσκ-, ἐκ τοῦ μιμηησκ- § 254, 2, γ'), παρατ. ἐμίμηγσκον, μέλλ. μνήσω, ἀδό. ἐμνησα.—**Ἀναμιμηγόσκομαι**, παρατ. ἐμιμηγσκόμην, μέσ. μέλλ. μνήσομαι, παθ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν, ἀπλοῦς) μνησθήσομαι, παθ. ἀδό. (μὲ μέσην σημασίαν, καὶ ἀπλοῦς) ἐμνήσθην, παρακμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος) μεμηγμαῖ (=ἐνθυμοῦμαι), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατ.) ἐμεμηγμῆν (=ἐνεθυμούμην), τετελ. μέλλ. μεμηγμοῖαι.

Νέμω. Βλ. σελ. 143, § 254, 1.

Νέω (=πλέω, κολυμβῶ, θ. νευ-, νεF-, νε-), παρατ. ἔνεον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) νεύσομαι (=θὰ πλέω ἢ θὰ πλεύσω), ἀδό. ἔνευσα, προκμ. νένευκα (§ 33, 3).

Ξέω (=ξύνω, θ. ξεσ-), ἀόρ. **ξέεσα** (§ 236, 1).

Οἰδα. Βλ. σελ. 141, § 253, 3.

Οἶμαι ἡ οῖμαι (ἀποθετικόν, = νομίζω, θ. οἰ-, οἰε-), παρατατ. φόδητην ἡ φόδητη, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργητικὴν σημασίαν) οἰήσομαι (= θὰ νομίζω ἡ θὰ νομίσω), παθ. ἀόρ. (μὲν ἐνεργ. σημασίαν) φόδητην (= ἐνόμισα).

Οἶχομαι (ἀποθετικόν). Ἐνεστῶς μὲν σημασίαν παρακειμένου = ἔχω ἀπέλθει· θ. οἰχ-, οἰχε-), παρατ. (μὲν σημασίαν ἀορίστου) φόδητην (= ἀπῆλθον), μέσ. μέλλ. οἰχήσομαι.

Οἴλλυμι. Βλ. **Ἀπόλλυμι.**

Ομνυμι (= ὁμνύω, ὁμόνω, θ. ὁμ-, ἔξ οὗ ὁμνυ-, § 239, 2, ὁμο-), παρατ. ὁμνυν, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργ. σημασίαν) ὁμοῦμαι (= θὰ ὁμνύω ἡ θὰ ὁμόσω), ἀόρ. ὁμοσα, παρακμ. ὁμώμοκα, ὑπερσ. ὁμωμόκειν. — **Ομνυμαι**, παρατ. ὁμνύμητη, μέσ. ἀόρ. ὁμοσάμητη, παθ. μέλλ. ὁμοσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὁμόσθητη, παρακμ. ὁμώμοται, ὑπερσ. ὁμώμοτο, μετχ. ὁμωμοσμένος. (Βλ. § 190 καὶ § 236, 1).

Ονίνημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Οράω -ῶ (= βλέπω, θ. Φορα-, ὁρα-, ὀπ-, Φειδ-, Φιδ-, ἵδ-), παρατ. ἔωραν, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργ. σημασίαν) ὅφομαι (= θὰ βλέπω ἡ θὰ ἵδω), ἀόρ. β' εἰδον (ὑποτ. ἵδω, εὐκτ. ἵδοιμι, προστ. ἵδε, ἀπαρ. ἵδειν, μετχ. ἵδων), παρακμ. ἔργακα ἡ ἔωρακα, ὑπερσ. ἔωράκειν. — **Ορῶμαι**, παρατ. ἔωράμητη, μέσ. ἀόρ. β' εἰδόμητη (ὑποτ. ἵδωμαι κτλ.), παθ. μέλλ. ὀφθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὄφιθητη, παρακμ. ἔργαμαι καὶ ὄμμαι (§ 188, 5, Σημ.).

Οφείλω (= χρεωστῶ, θ. ὀφελ-, ἔξ οὗ ὀφειλ-, ἐκ τοῦ ὀφελν-, § 216, 2, Σημ., καὶ ὀφειλε-), πρτ. ὄφειλον, μέλλ. ὀφειλήσω, ἀόρ. ὄφειλησα καὶ ἀόρ. β' ὄφελον, πρκ. ὄφειληκα, ὑπερσ. ὄφειλήκειν. — **Οφειλομαι**, παρατ. ὄφειλόμητη, παθ. ἀόρ. (ὄφειλήθητη), μετχ. ὄφειληθεῖσα.

Οφλισκάρω (= καταδικάζομαι νὰ τληρώσω πρόστιμον, θ. ὀφλ-, ἔξ οὗ ὀφλισκαν-, § 254, 3, β', καὶ ὀφλε-), παρατ. ὄφλισκανον, μέλλ. ὄφλησω, (ἀόρ. α' μτνγ. ὄφλησα καὶ) ἀόρ. β' ὄφλον, παρακμ. ὄφληκα, ὑπερσ. ὄφλήκειν.

Παιξω (θ. παιδ-, ἔξ οὗ παιζ-, ἐκ τοῦ παιδή-, § 210, 2, β', καὶ παιγ-), παρατ. ἔπαιξον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς μὲν ἐνεργ. σημασίαν) παιξοῦμαι (= θὰ παιξω ἡ θὰ παιζω), ἀόρ. ἔπαιξα. Παθ. παρακμ. πέπαισμαι.

Παίω (=κτυπῶ, θ. παι-), παρατ. ἔπαιον, μέλλ. παίσω, ἀδόρ. ἔπαισα, προκμ. πέπαικα. Παθ. ἀδόρ. ἔπαισθην. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα **Πατάσσω**, **Πλήγτω** καὶ **Τύπτω**.

Πάσχω (θ. πενθ-, παθ-, πασχ-, ἐκ τοῦ παθ-σκ-, § 254, 2), παρατ. ἔπασχον, μέσ. μέλλ. πείσομαι (ἐκ τοῦ πένθ-σομαι), ἀδόρ. β' ἔπαθον, προκ. πέπονθα, ὑπερσ. ἔπεπόνθειν.

Πατάσσω (=κτυπῶ, θ. παταγ-), ἀδόρ. ἔπάταξα. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα **Παίω**, **Πλήγτω**, **Τύπτω**.

Ηάνω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πείθω (θ. πειθ-, πιθ-), παρατ. ἔπειθον, μέλλ. πείσω, ἀδόρ. ἔπεισα, παροκμ. πέπεικα, ὑπερσ. ἔπεπείκειν.—**Πείθομαι**, παρατ. ἔπειθόμην, μέσ. μέλλ. πείσομαι, ἀδόρ. β' ἔπιθόμην, παθ. μέλλ. πεισθήσομαι, παθ. ἀδόρ. ἔπεισθην, προκμ. πέπεισμαι, ἐνεργ. προκμ. β' (μὲ μέσ. σημασίαν) πέποιθα (=ἔχω πεποιθησιν, θαρρῶ), ὑπερσ. ἔπεποιθειν.

Πετάγνυμι (=ἀνοίγω. Εὔχρηστον σύνθετον ἀνα-πετάγνυμι κτλ. θ. πετασ-, ἐξ οὗ πεταννυ-, ἐκ τοῦ πετασνυ-, § 239, 2, Σημ., καὶ πτα-), παρατ. ἔπετάγνυν, ἀδόρ. ἔπέτασα.—**Πετάγνυμαι**, παρατ. ἔπεταγνύμην, παροκμ. πέπταμαι.

Πέτομαι (ἀποθετικόν, =πετῶ, θ. πετ-, πτε-, πτ-), μέσ. μέλλ. πιήσομαι, μέσ. ἀδόρ. β' ἔπιθόμην.

Πήγνυμι ἢ **πηγνύω** (=ἐμπίγω, θ. πηγ-, ἐξ οὗ πηγνυ-, § 239, 2. καὶ παγ-), ἀδόρ. ἔπηξα.—**Πήγνυμαι**, προτ. ἔπηγνύμην, μέσ. ἀδόρ. ἔπηξάμην, παθ. μέλλ. β' παγήσομαι, πονθ. ἀδόρ. β' ἔπαγην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ μέσην σημασίαν) πέπηγα (=είμαι πεπηγμένος), ὑπερσ. ἔπεπήγειν.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίνω (θ. πί-, πίν-, πο-, πω-), παρατ. ἔπινον, μέσ. μέλλ. (ἀσιγμος, μὲ ἐνεργ. σημασίαν) **πίομαι** (=θὰ πίνω ἢ θὰ πίω), ἀδόρ. β' ἔπιον, παρακμ. πέπωκα.—**Πίνομαι**, παρατ. ἔπινόμην, παθ. ἀδόρ. ἔποθην, παρακμ. πέπομαι.

Πιπράσκω (=πωλῶ, θ. πρα-, ἐξ οὗ πιπράσκ-, § 254, 2), παροκμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἔπεπράκειν.—**Πιπράσκομαι**, παθ. ἀδόρ. ἔπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ὑπερσυντ. ἔπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι. Βλ. καὶ **Πωλῶ**.

Πίπτω (θ. πετ-, ἐξ οὗ πῖπτ-, ἐκ τοῦ πιπετ-, § 32, 1, καὶ πω-).

παρατ. ἔπιπτον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς) πεσοῦμαι, ἀόρ. β' ἔπεσον, παρακμ. πέπτωκα, ὑπερσ. ἔπεπτώκειν.

Πλέκω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Πλέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πλήττω (=κτυπῶ, θ. πληγ-, πλαγ-), παρακμ. β' (μὲ σημασίαν ἐνεργ.) πέπληγα. Παθ. μέλλ. πληγήσομαι, παθ. ἀόρ. ἔπληγην, παρακμ. πέπληγμαι, τετελ. μέλλ. πεπλήξομαι. (Μόνον οὗτοι διὰ χρόνοι τοῦ ἀπλοῦ πλήττω μὲ τὴν σημασίαν τοῦ κτυπῶ εἶναι εὐχρηστοὶ, καὶ ἀντ' αὐτῶν δὲ καὶ ἀντ' ἄλλων χρησιμοποιοῦνται οἱ ἀντίστοιχοι χρόνοι τῶν συνωνύμων ὅμημάτων πάιω, πατάσσω καὶ τύπτω ἢ συνώνυμοι ἐκφράσεις, ὡς πληγάς δίδωμι, πληγάς ἐμβάλλω κ.ἄ.). Βλ. καὶ Ἐκπλήττω.

Πνέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πράττω (θ. πρᾶγ-), παρατ. ἔπραττον, μέλλ. πράξω, ἀόρ. ἔπραξα, παρακμ. πέπραχα καὶ ἀμετάβ. πέπραγα, ὑπερσ. ἔπεπράχειν καὶ ἀμετάβ. ἔπεπράγειν.—*Πράττομαι* κτλ.

Πρίω (=πριονίζω, θ. πρῖ-), ἀόρ. ἔπρισα. Παθ. παρακμ. πέπρισμαι (§ 236, 2).

Πτώω, ἀόρ. ἔπτύσσα (§ 236, 1).

Πτάρωνμαι (ἀποθετικόν, =φτερόνιζομαι, θ. πταρο-, ἐξ οὗ πταρνυ-, § 239, 2), ἐνεργ. ἀόρ. β' ἔπταρον.

Πυνθάνομαι (ἀποθετικόν, =πληροφοροῦμαι, θ. πευθ-, πυθ-, ἐξ οὗ πυνθαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἔπυνθανόμην, μέσ. μέλλ. πεύσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἔπυνθόμην, παρακμ. πέπυσμαι, ὑπερσ. ἔπεπυσμην.

Πωλέω -ῶ, ἦ ἀποδίδομαι, πάρατ. ἔπωλον ἦ ἀπεδιδόμην, μέλλ. πωλήσω ἦ ἀποδώσομαι, ἀόρ. ἀπεδόμην, παρακμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἔπεπράκειν.—*Πωλοῦμαι* ἦ πιπράσκομαι, παρατ. ἔπωλούμην, παθ. ἀόρ. ἔπωλήθην ἦ ἔπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ὑπερσ. ἔπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσσομαι. Βλ. *Πιπράσκω*.

Ῥέω (θ. ὁρευ-, ὁρεF-, ὁρε-, ὁρν-, ὁρνε-), παρατ. ἔρρεον, μέσ. μέλλ. (μὲ σημασίαν) ὁρήσομαι, ἀόρ. ἔρρεύην, παρακμ. ἔρρεύηκα, (§ 33, 3 καὶ § 252, 2).

Ῥήγνυμι (=σχίζω, θ. σχίγ-, ἐξ οὗ σχίγνυ-, § 239, 2, ὁργ-, ὁραγ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἔρρηγνυν, μέλλ. σχίξω, ἀόρ. ἔρρηξα.—*Ῥήγνυμαι*, παρατ. ἔρρηγνύμην, μέσ. ἀόρ. ἔρρηξάμην, παθ. ἀόρ. β' ἔρραγην, ἐνεργ. παρακμ. (μὲ μέσην ἦ παθητ. σημασίαν) ἔρρωγα, ὑπερσ. ἔρρώγειν.

Πιγῶ. Βλ. σελ. 123 (§ 233).

Πώννυμι (=δυναμώνω, θ. δύωσ-, ἐξ οὗ δύωννυ-, ἐκ τοῦ δύωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), μέλλ. δύωσω, ἀδρ. ἔρρωσα. Παθ. ἀδρ. (καὶ μὲ μέσην σημασίαν) ἔρρωσθην, παρακμ. ἔρρωμαι, (μπχ. ἔρρωμένος, ὡς ἐπίθετον=γερός, δυνατός, § 140, 1).

Σβέννυμι (=σβήνω, θ. σβεσ-, ἐξ οὗ σβεννυ-, ἐκ τοῦ σβεσνυ-, § 239, 2, Σημ., σβη-). Συνήθ. σύνθετον: ἀπο-, κατα-σβέννυμι), παρατ. ἐσβέννυν, μέλλ. σβέσω, ἀδρ. ἐσβεσα.—**Σβέννυμαι**, παρατ. ἐσβεννύμην, μέσ. μέλλ. σβήσομαι, παθ. ἀδρ. ἐσβέσθην, ἐνεργ. ἀδρ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἐσβην (προβλ. § 252), ἐνεργ. παρακμ. (μὲ παθητ. σημασίαν), ἐσβηκα (=ἐξω σβησθῆ).

Σείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Σήπω (=σαπίζω, θ. σηπ-, σάπ-, § 32, 5 καὶ 6).—**Σήπομαι**, παθ. μέλλ. β' σαπήσομαι, παθ. ἀδρ. β' ἐσάπην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) σέσηπα.

Σκοπέω -ῶ ἢ σκοπέομαι -οῦμαι (=παρατηρῶ, ἐξετάζω, σκέπτομαι, θ. σκεπ-, σκοπε-), παρατ. ἐσκόπουν ἢ ἐσκοπούμην, μέσ. μέλλ. σκέψομαι, μέσ. ἀδρ. ἐσκεψάμην, παρακμ. ἐσκεμμαι, τετελ. μέλλ. ἐσκέψομαι.

Σπάω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Στρωννυμι (=στρώνω, θ. στρω-, ἐξ οὗ στρωννυ-, § 239, 2, Σημ., καὶ στρο-, ἐξ οὗ στροννυ-, στροφε-), παρατ. ἐστρωννυ, ἀδρ. ἐστρόρεσα.—**Σιόρνυμαι**, παρακμ. ἐστρωμαι.

Συλ-λέγω, παρατ. συν-έλεγον, μέλλ. συν-λέξω, ἀδρ. συν-έλεξα, παρακμ. συν-είλοχα.—**Συλλέγομαι**, μέσ. μέλλ. συλλέξομαι, μέσ. ἀδρ. συν-ελεξάμην, παθ. μέλλ. β' συλ-λεγήσομαι, παθ. ἀδρ. α' (μὲ μέσην σημασίαν) συν-ελέχθην, καὶ β' συν-ελέγην, παρακμ. συν-είλεγμαι. Βλ. καὶ **Λέγω** καὶ **Διαλέγομαι** καὶ § 189, 4.

Τείνω. Βλ. σελ. 116, § 220.

Τελέω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Τέμνω (=κόπτω, θ. τεμ-, ἐξ οὗ τεμν-, § 254, 3, α', καὶ τμε-), παρατ. ἐτεμνον, μέλλ. (συνηρημένος) τεμῶ, ἀδρ. β' ἐτεμον, παρακμ. τέτμηκα.—**Τέμνομαι**, παρατ. ἐτεμιόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρ.) τεμοῦμαι, μέσ. ἀδρ. β' ἐτεμόμην, παθ. μέλλ. τμηθήσομαι, παθ. ἀδρ. ἐτμήθην παρακμ. τέτμημαι, ὑπερσ. ἐτετμήμην, τετελ. μέλλ. τετμήσομαι.

Τήκω (=λειώνω, θ. τηκ-, τακ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἔτηκον, ἀδό. ἔτηξα.—**Τήκομαι**, παθ. ἀδό. α' ἔτήκθην, καὶ β' ἔτάκην, ἐνεργητ. παρκμ. β' (μὲ μέσην ἡ παθ. σημασίαν) τέτηκα, ὑπερσ. ἔτετήκειν.

Τίθημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ξ.

Τίκτω (=γεννῶ, θ. τεκ-, τικτ-, ἐκ τοῦ τι-τκ-, τι-τεκ-, § 32, 1, τοκ-), παρατ. ἔτικτον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) τέξομαι (=θὰ γεννήσω ἡ θὰ γεννῶ), ἀδό. β' ἔτεκον, παρκμ. τέτοκα.

Τίνω (=πληρώνω, θ. τει-, τī-, τī-, τīn-), παρατ. ἔτινον, μέλλων τείσω, ἀδό. ἔτεισα, παρκμ. τέτεικα.—**Τίνομαι**, μέσ. μέλλων τείσομαι, μέσ. ἀδό. ἔτεισάμην, παθ. ἀδό. ἔτεισθην, παρκμ. τέτεισμα.

Τιτρώσκω (=πληγώνω, θ. τρωF-, τραυ-, τρω-, ἔξ οὗ τιτρώσκ-, § 268, 2), παρατ. ἔτιτρωσκον, μέλλ. τρώσω, ἀδό. ἔτρωσα.—**Τιτρώσκομαι**, παρατ. ἔτιτρωσκόμην, παθ. μέλλων τρωθήσομαι, παθ. ἀδό. ἔτρωθην, παρκμ. τέτρωμα, ὑπερσ. ἔτετρώμην.

Τρέπω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέφω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέχω (θ. θρεχ-, τρεχ-, § 37, 7, δραμ-, δραμε-), παρατ. ἔτρεχον, μέσος μέλλων (συνηρημένος μὲ ἐνεργ. σημασίαν) δραμοῦμαι, ἀδό. β' ἔδραμον, παρκμ. δεδράμηκα, ὑπερσ. ἔδεδραμήκειν. Βλ. καὶ Θέω.

Τυγχάνω (=ἐπιτυγχάνω, εὐδίσκω, τυχαίνω, θ. τευχ-, τυχ-, ἔξ οὗ τυγχαν-, § 254, 3, β', τυχε-), παρατ. ἔτύγχανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) τεύξομαι (=θὰ ἐπιτύχω), ἀδό. β' ἔτυχον, παρκμ. τετύχηκα.

Τύπτω (=κτυπῶ, θ. τυπ-, τυπτ-, § 210, 1; τυπτε-), παρατ. ἔτυπτον, μέλλ. τυπτήσω, (ἀδό. ἔπάτιαξα ἢ ἐπαισα ἢ πληγάς ἔδωκα, πρκμ. πέπληγα ἢ πληγάς δέδωκα). — **Τύπτομαι** (ἢ πληγάς λαμβάνω, παρατ. πληγάς ἔλαμβανον, παθ. μέλλ. πληγάς λήψομαι, παθ. ἀδό. πληγάς ἔλα-βον), πρκμ. τέτυμμα (ἢ πέπληγμαι ἢ πληγάς εἴληφα). Βλ. καὶ Παίω, Πατάσσω, Πλήττω.

Υπι-σχνέομαι -οῦμαι (ἀποθετικόν, =ὑπόσχομαι, θ. σεχ-, σχε-, σχ-, ἔξ οὗ ισχ-, ἐκ τοῦ σισχ-, § 239, 1, καὶ ισχνε-, § 254, 3 γ'), παρατ. ὑποσχνούμην, μέσ. μέλλ. ὑποσχήσομαι, μέσ. ἀδό. β' ὑπεσχόμην, (ὑποτ. ὑπόσχωμα, εὐκτ. ὑποσχοίμην, ὑπόσχοιο κτλ.), παρκμ. ὑπε-σχημα, ὑπερσ. ὑπεσχήμην.

Φέρω (θ. φερ-, οἰ-, ἐνεκ-, ἐγκ-, § 32, 1), παρατ. ἔφερον, μέλλων οἰσω, ἀδό. α' (ᾶσιγμος) ἥνεγκα καὶ β' ἥνεγκον, παρακείμ. ἐνήνοχα,

νπερσ. ἐνηγόχειν.—Φέρομαι, παρατ. ἐφερόμην, μέσος μέλλ. οἰσθομαι, μέσ. ἀδό. (ἀσιγμος) ἡνεγκάμην, παθ. μέλλ. οἰσθήσομαι καὶ ἐνεχθήσομαι, παθ. ἀδό. ἡνέχθην, ποκμ. ἐνήγεγμαι, νπερσ. ἐνηνέγμην (§ 190).

Φεύγω (=τρέπομαι εἰς φυγήν, καταδιώκομαι, είμαι ἔξόριστος, θ. φευγ-, φυγ-), παρατ. ἔφενγον, μέσος μέλλων (μὲν ἐνεργητ. σημασίαν) φεύξομαι καὶ (δωρικὸς) φευξόῦμαι, ἀδό. β' ἔφυγον, παρακμ. πέφενγα, νπερσ. ἐπεφεύγειν.

Φημί. Βλ. σελ. 140, § 253, 1.

Φθάνω (=προφθάνω, προλαμβάνω, θ. φθη-, φθα-, φθᾶν-), παρατ. ἔφθανον, μέσος μέλλων (μὲν ἐνεργ. σημασίαν) φθήσομαι, ἀδό. α' ἔφθασα καὶ β' ἔφθην (§ 252), παρακμ. ἔφθακα.

Φθείρω. Βλ. σελ. 116 (§ 220).

Φύω. Βλ. σελ. 138 (§ 252).

Χαίρω (=χαίρομαι, θ. χαρ-, ἔξ οῦ χαιρ-, § 216; 2, χαιρε-), παρατ. ἔχαιρον, μέλλ. χαιρήσω, ἀδό. β' ἔχαρην (§ 252), παρακμ. γέγηθα. **Χαλάω** -ῶ. Βλ. σελ. 125, § 236, 3.

Χέω. Βλ. σελ. 125, § 236, 3.

Χόσω ἢ χώννυμι. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Χράω -ῶ (=χρησμοδοτῶ, θ. χρη-, χρα-), ἀδό. ἔχρησα.—**Χρῶμαι** (=ἔρωτῶ τὸ μαντεῖον, ζητῶ χρησμόν), μέσος ἀδό. ἔχρησάμην, παθ. ἀδό. ἔχρησθην.

Χρή. Βλ. σελ. 142, § 253, 8.

Χρίω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Χρῶμαι (=μεταχειρίζομαι). Βλ. σελ. 123, § 231.

Ωθέω -ῶ (=σπρώχνω, θ. Φωθ-, ὠθ-, ὠθε-), παρατ. ἔώθοντ, μέλλ. ὠσω, ἀδό. ἔωδα.—**Ωθοῦμαι**, παρατ. ἔωθούμην, μέσος μέλλων ὠσομαι, μέσ. ἀδό. ἔωσάμην, παθ. μέλλ. ὠσθήσομαι, παθ. ἀδό. ἔώσθην, παρακμ. ἔωσμαι (§ 188, 2).

Ωνέομαι -οῦμαι (ἀποθετικόν, =ἀγοράζω, θ. Φωνε-, ὠνε-, πρια-), παρατ. ἔωνούμην, μέσ. μέλλ. ὠνήσομαι, μέσ. ἀδό. α' (ἀσιγμος) ἐπριάμην (=ἡγόρασα), παθ. ἀδό. ἔωνήθην, παρακμ. ἔώνημαι, νπερσ. ἔωνήμην (§ 188, 2 καὶ § 251).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

- Ακατάληκτα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 63, 1.**
- Ακλιτα μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38, 2, σελ. 146, § 257 κ. ἐ.**
- Αναδιπλασιασμός (ρημάτων), σελ. 92; § 186 — ἀνώμαλος, σελ. 95, § 189—ἀττικός, σελ. 95, § 190—ἐνεστωτικός, σελ. 128, § 239, 1.**
- Ανάπτυξις συμφώνου, σελ. 20 § 34.**
- Ανομοίωσις συμφώνου, σελ. 23, § 37, 7—συλλαβῆς, σελ. 19, § 33, 7.**
- Αντέκτασις, σελ. 18, § 32, 6.**
- Αντιμεταχώρησις, σελ. 17, § 32, 4.**
- Αντωνυμίαι, σελ. 73, § 147 κ. ἐ.**
- Ανώμαλα ἐπίθετα, σελ. 64, § 131 — παραθετικά, σελ. 69, § 141 κ. ἐ.**
- Ανώμαλα ούσιαστικά, σελ. 50, § 104.**
- Ανώμαλα ρήματα, σελ. 142, § 254 κ. ἐ. (Κατάλογος ἀνωμάλων ρημάτων, σελ. 167 κ. ἐ.).**
- Αόριστοι δεύτεροι κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 132, § 252.**
- Απαρέμφατον, σελ. 88, § 178.**
- Αποβολή φωνήντος, σελ. 17, § 32, 1—συμφώνου σελ. 18, § 33 κ. ἐ.**
- Αποδετικά ρήματα, σελ. 145, § 256.**
- Αρδρον, σελ. 26, § 42.**
- Αριθμητικά, σελ. 82, § 164 κ. ἐ.**
- Αριθμοὶ ὄνομάτων, σελ. 26, § 41, 2—ρημάτων, σελ. 88, § 177.**
- Ατονοὶ λέξεις, σελ. 12, § 18.**
- Αττικόκλιτα ούσιαστικά, σελ. 33, § 59—ἐπίθετα, σελ. 58, § 117.**
- Αὔξησις διμαλή, σελ. 91, § 185 κ. ἐ.—άνωμαλος, σελ. 93, § 188.**
- Αφομοίωσις φωνήντος, σελ. 17, § 32, 3 — συμφώνου, σελ. 22, § 37, 3 καὶ 6, γ'.**
- Αφωνα, σελ. 6, § 3, 1.**
- Αφωνόκλητα τριτόκλιτα, σελ. 39, § 78 κ. ἐ.—ρήματα, σελ. 108, 210 κ. ἐ.**
- Γένος, σελ. 25, § 41, 1—σελ. 27, § 45, σελ. 54, 106 κ. ἐ.**
- Γράμματα, σελ. 5, § 1 κ. ἐ.**
- Δεύτεροι χρόνοι ρημάτων, σελ. 116 § 221 κ. ἐ.**
- Διάδεσις ρήματος, σελ. 86, § 171.**
- Δίγαμμα, σελ. 5 § 1, Σημ.**
- Διπλόδεμα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 64.**
- Διφθογγοί, σελ. 7, § 6.**
- Δυτικὸς ἀριθμός, σελ. 26, § 41, 2—όνομάτων, σελ. 50, § 103—ρημάτων, σελ. 106, § 209.**
- Ἐγκλίσεις ρήματος, σελ. 88, § 175.**
- Ἐγκλισις τόνου, σελ. 12, § 19.**
- Ἐγκλιτικαὶ λέξεις, σελ. 12, § 20.**
- Εἶμι (Βοηθητικόν), σελ. 96, § 191 κ. ἐ.**
- Ἐκδλιψις, σελ. 16 § 28.**
- Ἐκτασις φωνήντος, σελ. 18, § 32, 6**
- Ἐνρινόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 42, § 83 κ. ἐ.—ρήματα, σελ. 112, § 216 κ. ἐ.**
- Ἐπίθετα, σελ. 54, § 105 κ. ἐ.—παρά-**

- γωγα, σελ. 154, § 271 κ.έ.—παραθετικά, σελ. 67, § 136 κ.έ.
- Έπιπρρήματα**, σελ. 146, § 257 — ἀριθμητικά, σελ. 84, § 168 — παράγωγα, σελ. 157, § 274 — παραθετικά, σελ. 72 § 146.
- Έπιφωνήματα**, σελ. 147, § 261.
- Έτυμολογικόν**, σελ. 148, § 262 κ.έ.
- Εύφωνικά σύμφωνα**, σελ. 16, § 31.
- Ημίφωνα**, σελ. 6, § 3, 2.
- Ημιφωνόληκτα τριτόκλιτα**, σελ. 42, § 83 κ.έ.—ρήματα, σελ. 112, § 216 κ.έ.
- Θέμα** (λέξεως ἐν γένει σελ. 24, § 39, 1—ἀσθενές, ισχυρόν, σελ. 35, § 64,2 καὶ σελ. 128, § 240—ρήματικόν, χρονικόν, σελ. 89, § 181.
- Καταληκτικά τριτόκλιτα**, σελ. 35, § 63, 1.
- Κατάληξις** (λέξεως ἐν γένει σελ. 24, § 39, 1—καταλήξεις πρωτοκλίτων, σελ. 29, § 47, δευτεροκλίτων, σελ. 32, § 54, τριτοκλίτων σελ. 37, § 71, ρήμάτων, σελ. 98, σελ. 37, § 194, κ.έ.)
- Κλίσις**, σελ. 24, § 38, 1 καὶ σελ. 25, § 41, 3 πρώτη, σελ. 27, § 46 κ.έ., δευτέρα, σελ. 31, § 53 κ.έ., τρίτη σελ. 34, § 61 κ.έ.
- Κλιτά μέρη τοῦ λόγου**, σελ. 24, § 38, 2.
- Κρᾶσις**, σελ. 15, § 26.
- Ληκτικά (ἢ τελικά) σύμφωνα**, σελ. 18, § 33, 1.
- Μέρη τοῦ λόγου**, σελ. 24, § 38,—ἀκλιτα, σελ. 146, § 257 κ.έ.—κλιτά, σελ. 24, § 38 κ.έ.
- Μετάθεσις φωνήντος**, σελ. 17, § 32, 2—συμφώνου, σελ. 20, § 35.
- Μετοχή**, σελ. 89, § 178, 2 — κλίσις μετοχῶν, σελ. 65, § 132 κ.έ.
- Μονόδεμα τριτόκλιτα**, σελ. 35, § 64, 1.
- Ούσιαστικά**, σελ. 26, § 43 κ.έ.—παράγωγα, σελ. 151, § 268 κ.έ.
- Παραγωγή**, σελ. 148, § 262 κ.έ.
- Παραδετικά** ἐπίθετα, σελ. 67, § 136 κ.έ.—ἐπιπρρήματα, σελ. 72, § 146.
- Παρασύνθετα**, σελ. 164, § 286.
- Παρεπόμενα**, δύναματος, σελ. 26, § 41, 3, Σημ.—ρήματος, σελ. 86 § 170.
- Πνεύματα**, σελ. 9, § 12 κ.έ.
- Προδέσεις**, σελ. 146, § 258 κ.έ.—ώς πρώτα συνθετικά, σελ. 161, § 280, 2.
- Πρόσφυμα**, σελ. 104, § 198, 2.
- Πρόσωπα** (τοῦ λόγου), σελ. 73, § 148—ρήματος, σελ. 88, § 176.
- Πτώσεις**, σελ. 24, § 40.
- Ρήμα**, σελ. 86, § 169 κ.έ.
- Ρήματα** ἀποθετικά, σελ. 145, § 256 — βαρύτονα, σελ. 97, § 193, 1 καὶ § 194, κ.έ.—περισπώμενα ἢ συνηρημένα, σελ. 97, § 193, 2 — ἀφωνόληκτα, σελ. 108, § 210 κ.έ.—ἐνρινόληκτα, ἢ ύγροληκτα, σελ. 112, § 216 κ.έ.—εἰς -μι, σελ. 128, § 237, κ.έ.—κλινόμενα κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 136, § 251 κ.έ.—παράγωγα σελ. 149, § 265 κ.έ.
- Σημεῖα** τοῦ γραπτοῦ λόγου, σελ. 13, § 22.
- Σιγμόληκτα τριτόκλιτα**, σελ. 46, § 92 κ.έ.
- Συγκοπή** φωνήντος, σελ. 17, § 32, 1.
- Συγκοπόμενα τριτόκλιτα**, σελ. 45, § 89.
- Συζυγία** ρήμάτων, σελ. 86, § 172—τῶν εἰς -μι, σελ. 128, § 237 κ.έ.—τῶν εἰς -ω, σελ. 97, § 193, κ.έ.

Συλλαθή, σελ. 8, § 8—συλλαβισμός, σελ. 8, § 10.

Συμπνευματισμός, σελ. 21, § 37, 1.

Σύμφωνα, σελ. 6, § 3 κ.έ.

Συμφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 39, § 78 κ.έ.—ρήματα, σελ. 108, § 210 κ.έ.

Συναίρεσις, σελ. 14, § 24.

Σύνδεσμοι, σελ. 147, § 260.

Συνηρημένα δνόματα, σελ. 30, § 51, σελ. 33, § 57—ρήματα, σελ. 119, § 226 κ.έ.

Σύνδεσις, σελ. 148, § 262, σελ. 158, § 275 κ.έ.

Σύνδετα, σελ. 48, § 262, 3, σελ. 158, § 275 κ.έ.—νόθα, σελ. 164, § 285—συνθέτων σημασία, σελ. 165, § 289 — συνθέτων τονισμός, σελ. 164, § 287 κ.έ.

Συστολή φωνής, σελ. 18, § 32, 6.

Τονισμός, τόνοι, σελ. 10, § 14 κ.έ.—τονισμός συνθέτων, σελ. 164, § 287 κ.έ.

Υγρά σύμφωνα, σελ. 6 § 5.

Υγρόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 44, § 86—ρήματα, σελ. 112, § 216 κ.έ.

Φθογγικά πάθη, σελ. 14, § 23 κ.έ.

Φωνή, ρήματος, σελ. 86, § 173.

Φωνήντα, σελ. 5, § 2—θεματικά, 104, § 201—έγκλιτικά, σελ. 106, § 208.

Φωνηντόληκτα, τριτόκλιτα, σελ. 35, § 66, 1 καὶ § 67 κ.έ.—ρήματα σελ. 90, § 183, σελ. 119, § 226 κ.έ.

Χαρακτήρ θέματος, σελ. 24, § 39, 2—ρήματικός, χρονικός, σελ. 90, § 182, σελ. 104, § 198 κ.έ.

Χρόνοι ρήματος, σελ. 87, § 174.

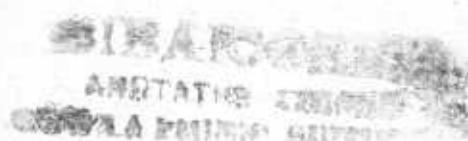
ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	49	στίχ	13	ἀντί	Ἡωσ-,	γράφε	Ἡωσ-
>	85	>	6	>	τέσσαρα	>	τέτταρα
>	107	>	8	>	ἐλύσετον	>	ἐλύετον
>	124	>	18	>	ἢ δέει	>	δέη (ἢ δέει)
>	157	>	25	>	Μεγαράδε	>	Μέγαραδε

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΙΩ. ΓΚΟΥΦΑ
• Οδός Περικλέους 25 - Τηλ. 21.582
• Οδός Πυθέου 88 - Τηλ. 90.563

